ecommbx


# ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Μ.Τετάρτη 16 Απριλίου 2025 • Έτος 11ο • Αρ. φύλλου 540 | Εβδομαδιαία Οικονομική και Πολιτική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy/financial | Τιμή: €2,00


ecommbx

**ΘΕΜΑ**

## Οι 4 αιτίες για την έλλειψη εργαζομένων

Σελ. 10

**ΤΟ ΠΑΡΑΔΟΞΟ**

Οι κενές θέσεις εργασίας και η ανεργία έχουν την τάση να κινούνται αντιθέτως

**Η ΑΛΛΑΓΗ**

Η ψηφιακή μετάβαση θα δημιουργήσει νέες ανάγκες στην αγορά

ΕΞΑΠΛΩΝΟΝΤΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

## ΔΕΝ ΣΤΑΜΑΤΑ Η ΕΠΕΛΑΣΗ ΤΩΝ ΚΙΝΕΖΙΚΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

Σελ. 11

ΛΟΓΩ ΙΣΧΥΡΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ

## Η ΙΣΠΑΝΙΑ ΜΕΤΑΤΡΕΠΕΤΑΙ ΣΕ ΚΕΝΤΡΟ ΓΙΑ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΕΣ

Σελ. 9

# Αύξηση κατανάλωσης, άγχος για το ρεύμα

*Το ένατο κύμα της έρευνας «Ktrends»: Η ακρίβεια, οι ανησυχίες των πολιτών, οι τράπεζες και οι δανειοδοτήσεις*

**Οι πληθωριστικές** τάσεις χτυπούν τα πορτοφόλια των πολιτών. Οι αυξήσεις τιμών σε αγαθά και υπηρεσίες μειώνουν το πραγματικό εισόδημα των νοικοκυριών, τα οποία αναγκάζονται να ξοδεύουν περισσότερα χρήματα προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες τους στα βασικά αγαθά. Τα ευρήματα του 9ου κύματος της έρευνας «Ktrends», της εφημερίδας «Η Καθημερινή» για την περίοδο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου, καταδεικνύουν ότι οι οικονομικές συνθήκες στα νοικοκυριά θα επιδεινωθούν τους επόμενους τρεις μήνες. Επιπλέον, μόνιμο άγχος φαίνεται ότι έχει γίνει στους καταναλωτές η αύξηση των τιμών του ηλεκτρικού ρεύματος, καθώς αναγκάστηκαν να περιορίσουν την κατανάλωση στο νοικοκυριό τους. Οι τράπεζες συνεχίζουν να δέχονται πιέσεις στην εμπιστοσύνη, με το δείγμα να τη βαθμολογεί κάτω από τη βάση, από όλες τις ηλικιακές ομάδες. Ο περιορισμός της εμπιστοσύνης στις τράπεζες συνοδεύεται και με μία πολύ δύσκολη περίοδο δανειοδότησης. Επίσης, το 43% των ερωτηθέντων δηλώνουν ότι στους επόμενους τρεις μήνες θα ανταποκριθούν με δυσκολία στις δανειακές τους υποχρεώσεις. **Σελ. 4**

## Εντείνεται η στεγαστική κρίση σε τουριστικές πόλεις

**Καθώς** οι δημοφιλείς πόλεις ανά την Ευρώπη αγωνίζονται με τις συνέπειες του υπερτουρισμού μετά την πανδημία, οι πλατφόρμες βραχυχρόνιας μίσθωσης όπως οι Airbnb, Vrbo και Booking.com επανέρχονται στο προσκήνιο. Δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι διαμαρτύρονται σε δημοφιλείς προορισμούς ενώ πλησιάζουν οι διακοπές του Πάσχα, ζητώντας προσιτή στέγαση. «Βγάλτε το Airbnb από τις γειτονιές μας», φώναξαν το περασμένο Σαββατοκύριακο διαδηλωτές στη Μαδρίτη, ενώ τα Χριστούγεννα μία ομάδα ακτιβιστών στη Ρώμη μπλόκαρε κλειδαριές έξω από διαμερίσματα βραχυπρόθεσμης ενοικίασης. **Σελ. 9**

## Παραμένουν οι μεγάλες προκλήσεις στα εργασιακά

*Βελτίωση της αγοράς εργασίας*

**Παρά** τη βελτίωση που σημειώθηκε στην αγορά εργασίας, με τη μείωση της ανεργίας και την αύξηση της απασχόλησης, σημαντικά εργασιακά θέματα παραμένουν ανοικτά. Μεταξύ αυτών είναι η ΑΤΑ, ο κατώτατος μισθός και το κρατικό μισθολόγιο. Στα θέματα αυτά αναφέρθηκε ο υπ. Εργασίας Γιάννης Παναγιώτου παρουσιάζοντας τα πεπραγμένα του υπουργείου του. **Σελ. 5**

## Κόμβος ψηφιακών πληρωμών μπορεί να γίνει η Κύπρος

*Σε ανοδική πορεία ο τομέας*

**Σε ανοδική** και πολλά υποσχόμενη πορεία βρίσκεται ο τομέας των υπηρεσιών ηλεκτρονικού χρήματος (EMIs) και παρόχων υπηρεσιών πληρωμών (PISPs) στην Κύπρο. Η Κύπρος μπορεί να μετατραπεί σε κόμβο διασύνδεσης επιχειρήσεων και καταναλωτών μεταξύ Ευρώπης, Μέσης Ανατολής και Βορείου Αφρικής, εφόσον επενδύσει περαιτέρω σε σταθερότητα, καινοτομία και φήμη. **Σελ. 5**

**ΠΟΛΙΤΙΚΗ**

- **Δύσκολη εξίσωση η διαπραγμάτευση**
- **Διχασμένη η Ε.Ε. για τον «Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Αμυνας»**

Σελ. 6

**ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΙ**

## Από το «Ηλέκτρα» στο «Αφροδίτη» για Φ.Α.

**Η γεώτρηση** στο τεμάχιο «5» της κυπριακής ΑΟΖ από την κοινοπραξία της ExxonQatar Energy δεν επιβεβαίωσε τις υψηλές προσδοκίες για μεγάλο κοίτασμα φυσικού αερίου. Ωστόσο, το ενεργειακό πρόγραμμα της Κυπριακής Δημοκρατίας προχωράει. Η Chevron, που δραστηριοποιείται στο τεμάχιο «12» (κοίτασμα «Αφροδίτη»), συνεχίζει με τον σχεδιασμό για εμπορική αξιοποίηση του κοιτάσματος. **Σελ. 7**

**ΑΡΘΡΟ**

*Τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία: Η ανάλυση της επίσκεψης στις ΗΠΑ*

Του **ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΔΑΜΙΑΝΟΥ**
υφυπ. Ερευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής. **Σελ. 7**

**Δείκτης & Ογκος του ΧΑΚ**

ΘΑ ΚΤΙΣΟΥΝ «ΕΞΥΠΝΗ ΠΟΛΗ»

## Επενδυτές της Silicon Valley στην Ελλάδα

**Η ανάπτυξη** μεγάλων data centers στην Αττική και η ανάδειξη της Ελλάδας σε κόμβο διέλευσης οπτικών ινών, φαίνεται πως τοποθέτησαν την Αθήνα μεταξύ των επιλέξιμων πόλεων για την ανάπτυξη ενός φιλόδοξου project επενδυτών της Silicon Valley: τη δημιουργία μιας «έξυπνης πόλης» η διαχείριση της οποίας θα γίνεται με τεχνητή νοημοσύνη. **Σελ. 16**

5 291296 000378

**ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ** / του Γιαννου Σταυρινιδη

## *Χωρίς πολιτική βούληση τι να σου κάνει το ΔΝΤ*

**Η Κυπριακή Δημοκρατία** μέσα από σχετικό διάβημα απευθύνθηκε στο ΔΝΤ για την παροχή τεχνικής βοήθειας όσον αφορά στο κόστος και την εξέλιξη της δημόσιας υπηρεσίας. Στόχος η επίτευξη δημοσιονομικής σταθερότητας, ο εκσυγχρονισμός και η βελτίωση της αποδοτικότητας. Άλλωστε η κυβέρνηση γνωρίζει ότι η μακροπρόθεσμη δημοσιονομική σταθερότητα περνά μέσα από την προσπάθεια ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητάς του δημόσιου τομέα. Για να γίνουν όμως όλα αυτά χρειάζεται βούληση, αποφασιστικότητα και συνεργασία σε όλα τα επίπεδα. Και εδώ ακριβώς είναι το πρόβλημα και αφορά στην ατολμία αυτής της κυβέρνησης για να προχωρήσει σε τομές. Και όχι μόνο αυτό, αλλά είδαμε και κινήσεις που καθόλου δεν συνάδουν με όσα οι βέλτιστες πρακτικές επιτάσσουν. Και όσο η εκάστοτε κυβέρνηση δεν τολμά, η χώρα θα παραμένει δέσμια μιας κατάστασης που εξαντλεί τους πόρους και δεν αφήνει περιθώρια να καλυφθούν άλλες ανάγκες.

Αν η κυβέρνηση, λοιπόν, είχε τη διάθεση να προχωρήσει, θα μπορούσε να βάλει προτεραιότητες αξιοποιώντας την πενταετία. Αντ' αυτού, με το που ανέλαβε, αύξησε την ΑΤΑ και ένα χρόνο μετά έδωσε γενικές αυξήσεις. Και διερωτάται κανείς: Τι περίμενε να ακούσει από το ΔΝΤ που θα ήταν συμβατό με τις ήδη ειλημμένες αποφάσεις; Αν η κυβέρνηση ήθελε να εξορθολογήσει τον δημόσιο τομέα θα μπορούσε να ξεκινήσει από απλά βήματα χωρίς τυμπανοκρουσίες και εμπλοκή του ΔΝΤ, το οποίο έτσι και αλλιώς δεν θα πρότεινε κάτι που δεν θα περιλάμβανε πολιτικό κόστος, κάτι που η κυβέρνηση φοβάται όπως ο διάβολος το λιβάνι. Στη συνέχεια θα παραθέσουμε μερικές στρατηγικές που θα έπρεπε να βρίσκονται στα προεκλογικά προγράμματα όσων το 2023 διεκδίκησαν την προεδρία, εφόσον επιδίωκαν να λειτουργήσουν με τρόπο ωφέλιμο για τον τόπο.

Τα πάντα ξεκινούν από την αξιολόγηση. Η εφαρμογή ενός νέου συστήματος αξιολόγησης βασισμένου στην απόδοση θα επέτρεπε στους δημόσιους υπαλλήλους να είναι παραγωγικοί και υπόλογοι. Με αυτό τον τρόπο θα μπορούσαν να ευθυγραμμιστούν οι στόχοι της δημόσιας υπηρεσίας με τους οικονομικούς στόχους της κυβέρνησης. Το τμήμα προσωπικού έχει σημαντικό ρόλο να επιτελέσει, αφού καλείται να διενεργεί τακτικούς ελέγχους και να διαπιστώνει κάθε στιγμή κατά πόσο η στελέχωση στα διάφορα τμήματα είναι ικανοποιητική ή κατά πόσο προκύπτουν ζητήματα υπερ-στελέχωσης ή υποστελέχωσης.

Η επένδυση στην τεχνολογία επιτρέπει την αυτοματοποίηση επαναλαμβανόμενων διαδικασιών ρουτίνας και σταδιακά επιτρέπει τη μείωση των επιπέδων απασχόλησης. Επιτρέπει επίσης τη βελτίωση της αποδοτικότητας και την καλύτερη εξυπηρέτηση του κοινού. Η εκπαίδευση και δημιουργία νέων δεξιοτήτων προσδίδει στο προσωπικό την ικανότητα της προσαρμοστικότητας και της ευελιξίας εκεί όπου προκύπτουν πιεστικές ανάγκες. Με αυτό τον τρόπο δύναται να μειωθούν οι ανάγκες για νέες προσλήψεις.

Ευέλικτες μορφές εργασίας, όπως εργασία από το σπίτι και ευέλικτά ωράρια, μειώνουν το κόστος λειτουργίας της δημόσιας υπηρεσίας και αποφορτίζουν το στεγαστικό πρόβλημα, επιτρέποντας άλλες χρήσεις σε υφιστάμενα κτήρια. Μη κρίσιμες εργασίες μπορούν να παραχωρηθούν στον ιδιωτικό τομέα με τη μέθοδο της αγοράς υπηρεσιών. Με αυτό τον τρόπο βελτιώνεται η αποδοτικότητα και μειώνεται το κόστος. Αυτές και άλλες πολλές θα ήταν οι επιλογές της κυβέρνησης αν είχε τη διάθεση να εμπλακεί ενεργά και να διορθώσει τα πράγματα. Επειδή όμως περισσότερο το θέμα τυγχάνει επικοινωνιακής διαχείρισης, χρησιμοποιήθηκε το ΔΝΤ για να προκαλέσει θόρυβο, διατηρώντας την ελπίδα πως κάτι εύκολα εφαρμόσιμο θα προκύψει.


Έχεις κάρτα της Ελληνικής Τράπεζας;
Έχεις **cashback**!

ΚΑΤΕΒΑΣΕ ΤΟ ΤΩΡΑ

HELLENIC BANK | μπλε
Μέλος του Ομίλου EUROBANK

# Η παλιά πόλη ολοένα και εξευγενίζεται...

Της **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

**Θυμάμαι** ένα απόγευμα χειμώνα του 2004 να κάθομαι στο πλάι του ναού της Φανερωμένης, Φεβρουάριος νομίζω ήταν, και να τρώω μανταρίνια που είχα αγοράσει από μία πλανόδια πωλήτρια, μεγάλης ηλικίας… ενόσω περίμενα να συναντήσω δύο φίλους. Καθυστέρησαν αρκετά, έτσι είχα την ευκαιρία να παρατηρήσω για αρκετή ώρα το πήγαινε-έλα των ανθρώπων που διέσχιζαν τον περίβολο της εκκλησίας. Από τη μία είχα το επιβλητικό κτήριο του Παρθεναγωγείου της Φανερωμένης, από την άλλη την κοσμοσυρροή της πλατείας μπροστά από τον ναό και στο κέντρο τη μεγαλοπρεπή εκκλησία. Προσπαθούσα να συνδυάσω τις εικόνες αυτές, να τις δέσω στο μυαλό μου, να τις συγκρατήσω, μιας και τότε είχα αποφασίσει ότι οι φωτογραφίες δεν είναι παρά σπατάλη χρόνου και μιας μορφής εξαναγκασμού της μνήμης (ανούσιες νεανικές φιλοσοφίες).

Αυτή ήταν η πρώτη σκέψη που μου ήλθε στο μυαλό φεύγοντας από την προβολή του ντοκιμαντέρ των Κωνσταντίνου Πατσαλίδη και Γιώργου Αβραάμ «Όταν σιγούν τα χελιδόνια». Το ντοκιμαντέρ για εμένα είναι κάτι πολύ περισσότερο από μία περιδιάβαση στη γειτονιά της Φανερωμένης, και μία σπονδή στο ιστορικό μαγειρείο του Ματθαίου και φόρος τιμής στο Σχολείο της Φανερωμένης. Για τους Λευκωσιάτες και για όσους/ες φοίτησαν στη Φανερωμένη ή έφαγαν στον Ματθαίο σαφώς και αυτές οι δύο ιστορίες που βρίσκονται στο επίκεντρο του ντοκιμαντέρ σημαίνουν πολλά παραπάνω από ό,τι σε εμένα και ίσως να πληγώνουν περισσότερο. Στο ντοκιμαντέρ συμμετέχουν ο δάσκαλος Σόλωνας Αντάρτης, ο Πάμπος Χαραλάμπους τότε διευθυντής του σχολείου, ο Ματθαίος του ομώνυμου εστιατορίου, η δημοσιογράφος και συγγραφέας Ελένη Ξένου ως κάτοικος της παλιάς πόλης και οι μαθητές του τότε δημοτικού σχολείου. Για τις προθέσεις του Πανεπιστημίου Κύπρου και τη μετατροπή του σχολείου σε Αρχιτεκτονική Σχολή μίλησε ο πρύτανης του Πανεπιστημίου Κύπρου καθηγητής Τάσος Χριστοφίδης.

Στο εξαιρετικό από κάθε άποψη ντοκιμαντέρ των Πατσαλίδη και Αβραάμ βλέπουμε όχι πώς πολεμάνε απλώς διαφορετικοί κόσμοι, και πόσο αδυσώπητος είναι ο καιρός, αλλά πώς αλλάζει βίαια μια γειτονιά, και πώς η ανάπτυξη επιβάλλεται και δεν έρχεται ως φυσική εξέλιξη. Το ντοκιμαντέρ δείχνει πώς ένα σχολικό παράδειγμα ενσωμάτωσης εξαφανίστηκε, και πώς ένα κατάστημα αναγκάζεται άρον-άρον να τερματίσει τον κύκλο ζωής του. Αυτή τη βιαιότητα κρατάω από το ντοκιμαντέρ. Αυτός ο επιβαλλόμενος εξευγενισμός μιας ολόκληρης γειτονιάς, που αποφασίστηκε να αλλάξει πρόσωπο, ήταν για εμένα ράπισμα.

Σαφώς και κάθε πόλη αλλάζει, σίγουρα τίποτε δεν μένει στατικό, ούτε μπορεί μια ολόκληρη πόλη να είναι αρχαιολογικός χώρος, και τίποτε να μην αλλάζει, αλλά στην παλιά πόλη της Λευκωσίας –και όχι μόνο– όλα αλλάζουν τόσο άγαρμπα, χωρίς κεντρικό σχεδιασμό, χωρίς πλάνο, αλλάζει γιατί απλώς κάποιοι μπορούν να την αλλάξουν προς ίδιον όφελος, και τη μετατρέπουν σε μουσείο, ως χώρο για επισκέπτες και φιλοξενούμενους. Απογυμνώνεται η πόλη από κατοίκους, ξένους, ντόπιους και εξωγήινους.

Το ντοκιμαντέρ «Όταν σιγούν τα χελιδόνια» μού θύμισε κάτι που είχα γράψει το 2022: «Επιμένω, πως κάτι δεν μου κολλάει στην όλη ιστορία, διότι όταν θέλουμε να κάνουμε την περιοχή της Φανερωμένης πανεπιστημιακό κέντρο, την πλατεία της Παλιάς Αγοράς κέντρο καινοτομίας και τις γύρω περιοχές φοιτητικά υπνωτήρια και cozy διαμερίσματα για πολύ κατέχοντες, σε τι αποσκοπούμε;» και πάλι αυτό που είχα γράψει ακόμη πιο παλιά, τον Απρίλιο του 2021: «Καλό θα είναι, λοιπόν, η δημοτική αρχή [σ.σ. η τότε] να αρχίσει το gentrification της παλιάς πόλης, παρουσιάζοντας στους δημότες της τις μελέτες αστικής βιωσιμότητας που έχει εκπονήσει, ώστε να αισθανθούν οι νυν κάτοικοί της ότι δεν θα οδηγηθούν μεσομακροπρόθεσμα σε εκδίωξη. Να δείξουν στους Λευκωσιάτες οι δημοτικές αρχές πώς θέλουν την πόλη μετά από μια δεκαετία, όταν θα ανοίξουν τα οδοφράγματα και όταν οι ανάγκες θα είναι διαφορετικές».

Ακόμα έχω τις ίδιες απορίες και η παλιά πόλη ολοένα και εξευγενίζεται...

## ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

*Επιμέλεια:* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

# Τα παιδιά επέλεξαν την αφίσα τους

**Ο Κυπριακός** Σύνδεσμος Παιδικού και Νεανικού Βιβλίου (ΚΣΠΝΒ – Cyprus IBBY) ανακοίνωσε ότι οι δημιουργοί που έχουν επιλεγεί από τα ίδια τα παιδιά για να δημιουργηθεί με τα έργα τους η αφίσα της Παγκόσμιας Ημέρας Παιδικού Βιβλίου 2026 είναι για το κείμενο η Έλενα Περικλέους και η Σάντρα Ελευθερίου για την εικόνα. Στη διαδικασία συμμετείχαν παιδιά από 19 σχολεία, που συμμετέχουν στο πρόγραμμα «Σχολεία Πρεσβευτές Πολιτισμού – Παιδιά Πρεσβευτές Πολιτισμού» του υφυπουργείου Πολιτισμού και ΥΠΑΝ και του «Δικτύου Υποστήριξης της Φιλαναγνωσίας» του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου.

**Τα έργα αυτά, όπως και το τελικό προϊόν τους, που θα είναι η αφίσα, θα χρησιμοποιηθούν σε λογοτεχνικές δραστηριότητες, που θα οργανωθούν με αφορμή το ταξίδι του μηνύματος για την Παγκόσμια Μέρα Παιδικού Βιβλίου από την Κύπρο σε όλο τον κόσμο.**

Σημειώνεται πως το μήνυμα και η αφίσα για την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου 2026 έχει ανατεθεί στην Κύπρο.

**Διαδικασία επιλογής**

Για τη διαδικασία επιλογής η διαδικασία περιλάμβανε την παραλαβή από παιδιά 19 σχολείων ανώνυμων κειμένων και εικόνες από σχετική επιτροπή, διασφαλίζοντας την αντικειμενικότητα της επιλογής. Στη συνέχεια, μια δεύτερη Επιτροπή παρέλαβε επίσης ανώνυμα τις επιλογές των παιδιών και τις ενέκρινε, πριν αποκαλυφθούν τα ονόματα των δημιουργών στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΚΣΠΝΒ και στην ίδια.

Το επιλεγμένο κείμενο και η εικόνα θα παρουσιαστούν στο κοινό σε μελλοντικό χρόνο, καθώς τυγχάνουν επιμέλειας. Τα έργα αυτά, όπως και το τελικό προϊόν τους, που θα είναι η αφίσα, θα χρησιμοποιηθούν σε λογοτεχνικές δραστηριότητες, που θα οργανωθούν με αφορμή το ταξίδι του μηνύματος για την Παγκόσμια Μέρα Παιδικού Βιβλίου από την Κύπρο σε όλο τον κόσμο.

Οι υπόλοιπες συμμετοχές, μετά από συνεννόηση με τους δημιουργούς τους, θα τύχουν ουσιαστικής αξιοποίησης και ανάλογης προβολής.

Η διαδικασία επιλογής του κειμένου και της εικόνας για τη δημιουργία της αφίσας του IBBY International υπήρξε πρωτότυπη, καθώς για πρώτη φορά το μήνυμα και η εικόνα της Παγκόσμιας Ημέρας Παιδικού Βιβλίου επιλέγονται από τα παιδιά – και όχι μέσω ανάθεσης – μια καινοτόμος πρόταση του ΚΣΠΝΒ – Cyprus IBBY που τιμήθηκε με την επιλογή της από την IBBY International.

**Ο Κυπριακός** Σύνδεσμος Παιδικού και Νεανικού Βιβλίου ανακοίνωσε ότι οι δημιουργοί που έχουν επιλεγεί από τα ίδια τα παιδιά για να δημιουργηθεί με τα έργα τους η αφίσα της Παγκόσμιας Ημέρας Παιδικού Βιβλίου 2026 είναι για το κείμενο η Έλενα Περικλέους και η Σάντρα Ελευθερίου για την εικόνα.

# Βραβείο Συνολικής Προσφοράς «Μιχαλάκης Μαραθεύτης» 2025 στον δρα Κώστα Κατσώνη

**Ο Κυπριακός** Σύνδεσμος Παιδικού και Νεανικού Βιβλίου ανακοινώνει την απονομή του Βραβείου Συνολικής Προσφοράς «Μιχαλάκης Μαραθεύτης» για το έτος 2025 στον δρα Κώστα Κατσώνη, σε αναγνώριση της μακρόχρονης και πολύπλευρης προσφοράς του στην παιδική και νεανική λογοτεχνία. Το πρόγραμμα της εκδήλωσης περιλαμβάνει χαιρετισμό από τον δήμαρχο Λάρνακας, Ανδρέα Βύρα, ομιλία από την κα Αγγέλα Καϊμακλιώτη, λογοτέχνιδα και πρόεδρο της Πολιτιστικής Κίνησης Λάρνακας «Φίλοι της Λογοτεχνίας και του Πολιτισμού» (ΦΙΛΟΠΟΛ) και αντιφώνηση από τον τιμώμενο μελετητή και συγγραφέα, δρα Κώστα Κατσώνη.

Η εκδήλωση θα πλαισιωθεί μουσικά από το Φωνητικό Σύνολο του Δήμου Λάρνακας, υπό τη διεύθυνση του μαέστρου Ανδρέα Γερολέμου.

**Πληροφορίες:** Η τελετή απονομής θα πραγματοποιηθεί την Τετάρτη, 23 Απριλίου 2025 και ώρα 7:30 μ.μ., στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών Λάρνακας, Αρχ. Κυπριανού 18, Λάρνακα.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

## ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

*Επιμέλεια:* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

### Τεχνικές της χαρακτικής

**Μια πολύ** σημαντική έκθεση, με θέμα Τεχνικές της χαρακτικής άνοιξε στο Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή στα Πλατανίσκια, με έργα από τις αρχές του 16ου αιώνα μέχρι σήμερα. Εκτίθενται έργα περισσότερων από 150 καλλιτεχνών από Γερμανία, Ιταλία, Ολλανδία, Αγγλία, Γαλλία, ΗΠΑ, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιαπωνία, Ρωσία, Ρουμανία, Βέλγιο, Τσεχία, Κύπρο, Μεξικό, Σκωτία, Ισπανία και Κίνα. Επίσης, σε βιτρίνες εκτίθενται εργαλεία χάραξης, χαραγμένες μήτρες, παλιά βιβλία με αυθεντικές χαρακτικές εικονογραφήσεις, λευκώματα, βαθυτυπικές αναπαραγωγές. Την έκθεση επιμελήθηκε η Hélène Reeb, προβάλλοντας τις δύο πρώτες τεχνικές της χαρακτικής τέχνης, την ξυλογραφία και χαλκογραφία, με τις διάφορες μεθόδους τους. Τα έργα της έκθεσης προέρχονται από αγορές του Μουσείου και από δωρεές των ακόλουθων φίλων του Μουσείου.

**Η έκθεση** θα παραμείνει ανοικτή μέχρι τον Δεκέμβρη, από Τετάρτη μέχρι Κυριακή, 10:00 – 13:00 και 16:00 – 18:00 (θερινό ωράριο), 10:00 – 13:00 και 15:00 – 17:00 (χειμερινό ωράριο). Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή, Πλατανίσκια Λεμεσού.

### «Πάρτι Γενεθλίων»

**Η θεατρική** ομάδα «Σόλο για Τρεις» παρουσιάζει το έργο του Χάρολντ Πίντερ «Πάρτι Γενεθλίων» σε σκηνοθεσία Μαρίας Μανναρίδου - Καρσερά. Με τη δομή ενός θρίλερ και έντονα τα χαρακτηριστικά του Θεάτρου του Παραλόγου, αλλά και με κωμικοτραγικές καταστάσεις να δημιουργούνται μέσα από αυτό, το έργο εκτυλίσσεται σε μια παραθαλάσσια, παραμελημένη πανσιόν την οποία διατηρεί μια καλοσυνάτη γυναίκα, η Μεγκ, με το σύζυγό της, Πίτι. Εκεί, έχει βρει καταφύγιο ο Στάνλεϋ, ο μοναδικός ένοικος της πανσιόν, μέχρι τη στιγμή που καταφθάνουν δύο μυστηριώδεις τύποι, που το μόνο που γνωρίζουμε για αυτούς είναι ότι είναι εδώ για μια «δουλειά». Ερμηνεύουν: Αντρέι Κρουπά, Χριστίνα Χριστόφια, Πάνος Μακρής, Λαζάρια Φράγκου, Δημήτρης Αντωνίου, Φώτης Φωτίου.

**Παραστάσεις:** Παρασκευή, Σάββατο, ώρα 8:30 μ.μ. Κυριακή, ώρα 7:00 μ.μ. Θέατρο Χώρα, Κοραή 1, πλατεία Αρχιεπισκοπής, Λευκωσία. Πληροφορίες / Κρατήσεις τηλέφωνο 96147809, 26932571. Η παράσταση είναι κατάλληλη για άτομα άνω των 15 ετών.

**Η θεατρική** ομάδα «Σόλο για Τρεις» παρουσιάζει το έργο του Χάρολντ Πίντερ «Πάρτι Γενεθλίων» σε σκηνοθεσία Μαρίας Μανναρίδου - Καρσερά.

### «Look at Me!»

**Εγκαινιάστηκε** η νέα προσωρινή έκθεση «Look at Me! Πορτραίτα στην Ελλάδα του Robert A. McCabe» της Λεβεντείου Πινακοθήκης αφιερωμένη στον διεθνώς αναγνωρισμένο Αμερικανό φωτογράφο Robert A. McCabe. Με οδηγό τον φακό του σπουδαίου φιλέλληνα, το κοινό θα ταξιδέψει στον χρόνο και θα ανακαλύψει τη μαγεία της Ελλάδας μέσα από τα πρόσωπα που επέλεξε να αποτυπώσει. Η έκθεση αποτελεί μια σπάνια ευκαιρία για τους επισκέπτες να γνωρίσουν την Ελλάδα μέσα από τα μάτια ενός ξένου που την αγάπησε βαθιά και γοητεύτηκε από τους ανθρώπους της. Προσφέρει μια ανεπανάληπτη εμπειρία για τους λάτρεις της φωτογραφίας, της ιστορίας και της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς. Την έκθεση και τη συνοδευτική έκδοση επιμελήθηκε η ιστορικός τέχνης Εβίτα Αράπογλου, Επιμελήτρια της Ελληνικής Συλλογής της Λεβεντείου Πινακοθήκης. Βοηθοί επιμέλειας ήταν η Στυλιάνα Ιωαννίδου και η Δέσποινα Χριστοφίδου, Επιμελήτριες της Λεβεντείου Πινακοθήκης.

**Διάρκεια** έκθεσης έως 14 Σεπτεμβρίου. Αίθουσα Προσωρινών Εκθέσεων, Λεβέντειος Πινακοθήκη, Αναστασίου Λεβέντη 5, Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 22668838 | www.leventisgallery.org

**Μια πολύ σημαντική** έκθεση, με θέμα Τεχνικές της χαρακτικής άνοιξε στο Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή στα Πλατανίσκια, με έργα από τις αρχές του 16ου αιώνα μέχρι σήμερα.

**Εγκαινιάστηκε** η νέα προσωρινή έκθεση «Look at Me! Πορτραίτα στην Ελλάδα του Robert A. McCabe» της Λεβεντείου Πινακοθήκης αφιερωμένη στον διεθνώς αναγνωρισμένο Αμερικανό φωτογράφο Robert A. McCabe.

### «Kaleidoscope»

**Παρουσιάζεται** στην Γκαλερί Κυπριακή Γωνιά της Λάρνακας η έκθεση «Kaleidoscope» της Alia Corm, η οποία λέει: «Το έργο μου είναι ένας συνεχής διάλογος μεταξύ του ορατού και του αόρατου, μια αντανάκλαση της ψυχής μου και του θεατή. Αναζητώ να δημιουργήσω μια σύνδεση, να φέρω στο φως την κοινή ουσία της παρουσίας μας στον κόσμο. Η διαδικασία μου είναι αυθόρμητη, επιτρέποντας στον καμβά να με καθοδηγήσει, αντανακλώντας τη στιγμή και τα συναισθήματα που αναδύονται όταν τα χρώματα αρχίζουν να αφηγούνται μια ιστορία στην επιφάνειά του». Τα εγκαίνια θα τελέσει ο επίτιμος πρόξενος της Γαλλίας στη Λάρνακα, κ. Σώζος – Χρήστος Θεοδούλου την Παρασκευή 11 Απριλίου, ώρα 7:00 μ.μ.

**Διάρκεια** έως 30 Απριλίου. Γκαλερί Κυπριακή Γωνιά Σταδίου 45, Λάρνακα. Πληροφορίες τηλέφωνο 24621109, www.gallerykypriakigonia.com.cy

### Πλούσια Τέχνη σε Δύσκολους Καιρούς

**H Is Not Gallery** παρουσιάζει την 17η έκδοση της έκθεσης «Πλούσια Τέχνη σε Δύσκολους Καιρούς», μια συλλογή έργων τέχνης σε προσιτές τιμές, σε επιμέλεια Άντρου Ευσταθίου και Μαρίας Κοφτερού. Η έκθεση καταπιάνεται με έργα ανερχόμενων και καταξιωμένων σύγχρονων καλλιτεχνών, παρουσιάζοντας μια συλλογή έργων από διαφορετικές αντιπαραβαλλόμενες προοπτικές, υφαίνοντας χάρτες νοημάτων, χρωμάτων, σχημάτων, τεχνικών, ανησυχιών. Εν όψει του τρέχοντος κοινωνικοπολιτικού κλίματος, η τέχνη επιμένει στην αναγκαιότητα της αισθητικής εμπειρίας για συναισθηματική κάθαρση, και, την καλλιέργεια του κοινωνικού φαντασιακού και της αυτόβουλης δράσης απέναντι στην κατασκευασμένη συγκατάθεση. Η «Πλούσια Τέχνη σε Δύσκολους Καιρούς» αποτελεί μια συλλογή έργων τέχνης με τιμές κάτω από 500 ευρώ. Με την 17η της έκδοση, σκοπός της αποτελεί την μείωση του χάσματος της τέχνης με το ευρύτερο κοινό, παρέχοντας τη δυνατότητα σε συλλέκτες, νέους και μη, την δυνατότητα να αποκτήσουν έργα τέχνης σε προσιτές τιμές.

**Διάρκεια** έως 26 Απριλίου 2025.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
*Ιδιοκτησία*
**«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»**
Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

**Νικόλαου Σαριπόλου 2, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος**
**e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540**
**Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550**

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: **Αλεξης Παπαχελας** ■ Διεύθυνση συντάξεως: **Κωστης Φαφουτης - Νωτης Παπαδοπουλος**

CONNECT

ONLINE | MOBILE APP | CONTACT PAY | WALLETS | ATM

Αίτηση για

# Δάνειο Κατοικίας

μέσω του **Hellenic Bank Mobile App.**

· Με επιλογή **σταθερού επιτοκίου** για τα **πρώτα 3 ή 5 χρόνια** βάσει κριτηρίων της Τράπεζας.
· **Χαμηλότερο κυμαινόμενο επιτόκιο** για Δάνειο **«Green» κατοικία**.
· Μέχρι **€2,000 cashback** με το σχέδιο **My Home Rewards.**

Το μέλλον είναι εδώ. ***Ζήσ'το σήμερα!***

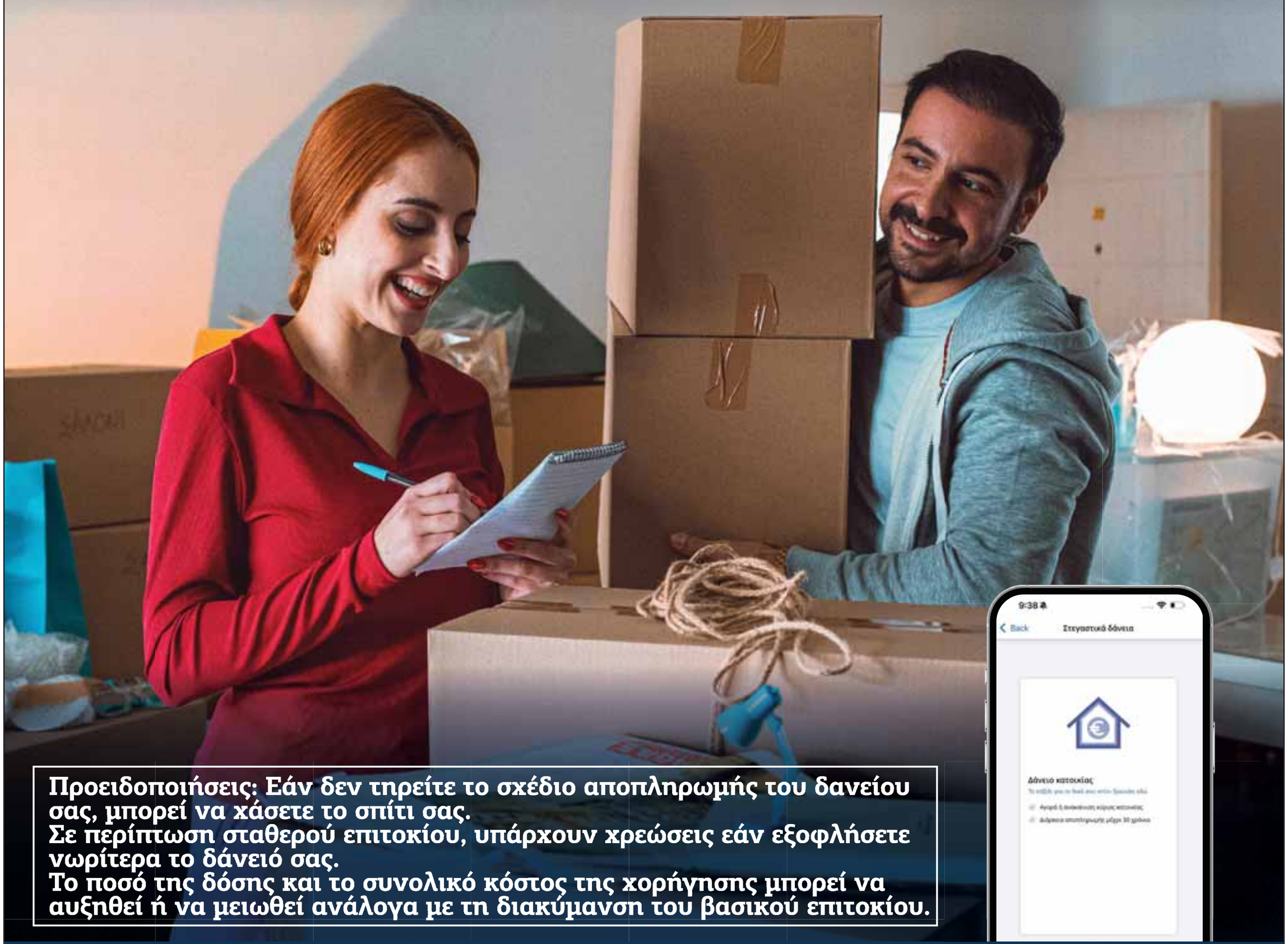


**Προειδοποιήσεις: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας.**
**Σε περίπτωση σταθερού επιτοκίου, υπάρχουν χρεώσεις εάν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας.**
**Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.**

Περισσότερα στο **https://www.hellenicbank.com/housingloans**
Ισχύουν Όροι & Προϋποθέσεις

HELLENIC BANK

Μέλος του Ομίλου EUROBANK

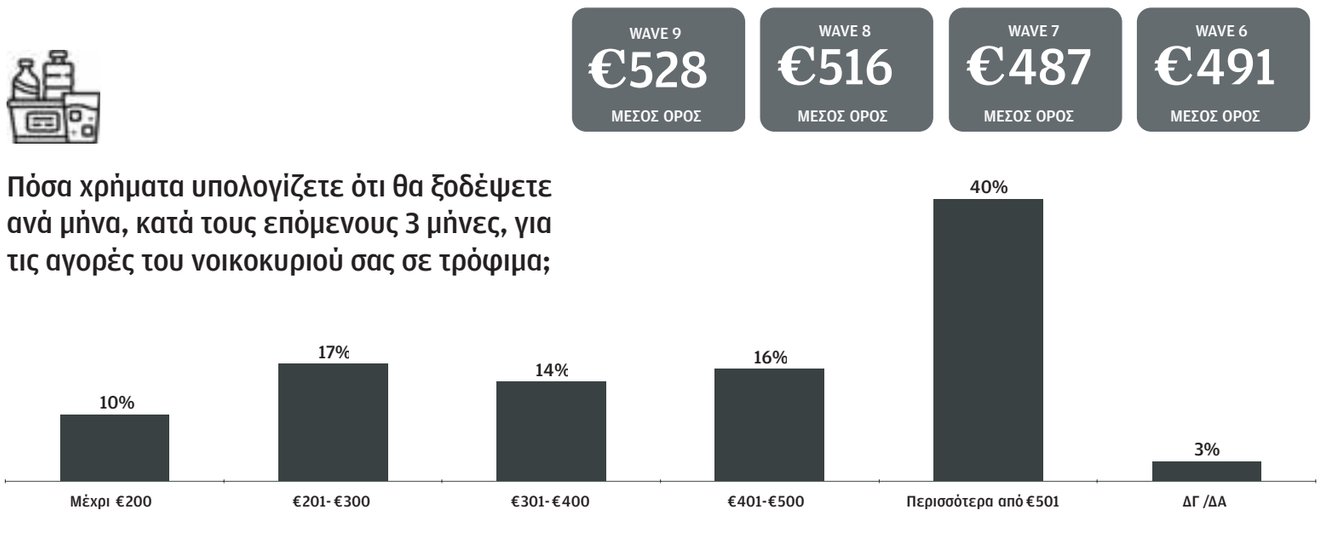


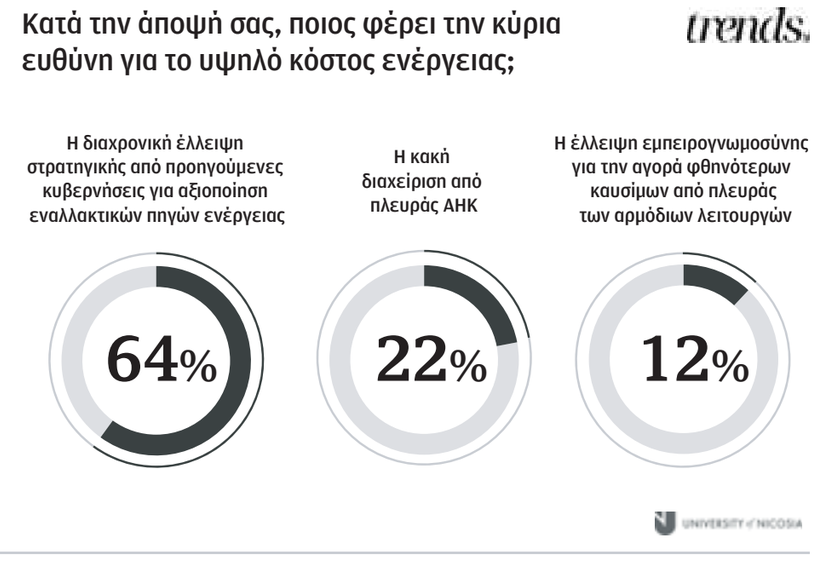


# Καταναλωτική «έκρηξη», άγχος για το ρεύμα

*Ερευνα Ktrends: Ο καθημερινός προϋπολογισμός των πολιτών ασφυκτιά λόγω πληθωρισμού – Ανησυχούν για το κόστος της ενέργειας.*

*Της* **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

**Τρέχει** με ιλιγγιώδεις ρυθμούς η κατανάλωση των νοικοκυριών καταδεικνύοντας ότι οι πληθωριστικές τάσεις χτυπούν τα πορτοφόλια των πολιτών. Οι αυξήσεις τιμών σε αγαθά και υπηρεσίες μειώνουν το πραγματικό εισόδημα και τα νοικοκυριά αναγκάζονται να ξοδεύουν περισσότερα χρήματα προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες τους στα βασικά αγαθά που χρειάζονται.

Τα ευρήματα του 9ου κύματος της έρευνας «Ktrends», της εφημερίδας «Η Καθημερινή» που έχει διενεργήσει η εταιρεία IMR σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας και αφορά την περίοδο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου 2025 για τις τάσεις σε οικονομία, νοικοκυριά και αγορά, καταδεικνύουν ότι οι οικονομικές συνθήκες στα νοικοκυριά

**Καταλογίζουν ευθύνες στις προηγούμενες κυβερνήσεις για τη διαχρονική έλλειψη στρατηγικής προς αξιοποίηση εναλλακτικών πηγών ενέργειας.**

πρόκειται να επιδεινωθούν τους επόμενους τρεις μήνες. Αναφορικά με τους καταναλωτές η έρευνα επισημαίνει ότι ολοένα και αυξάνεται το κονδύλι που χρειάζονται για να αγοράσουν τα βασικά τρόφιμα για το νοικοκυριό τους. Επιπλέον, μόνιμο άγχος φαίνεται ότι έχει γίνει στους καταναλωτές η αύξηση των τιμών του ηλεκτρικού ρεύματος καθώς αναγκάστηκαν να περιορίσουν την κατανάλωση στο νοικοκυριό τους.

**Απαισιόδοξοι** για την πορεία της οικονομίας το επόμενο διάστημα, δηλώνουν οι καταναλωτές, οι οποίοι αναμένουν ότι η οικονομική δραστηριότητα θα επιδεινωθεί.

### Αύξηση κατανάλωσης

Μόνο προς τα πάνω κινείται το κονδύλι που δαπανούν οι καταναλωτές για την αγορά τροφίμων, σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας. Πιο συγκεκριμένα, καταδεικνύεται ότι ο μέσος όρος των δαπανών των νοικοκυριών για την αγορά τροφίμων ανήλθε στα €467 από €460 που ήταν στην προηγούμενη έρευνα του 8ου κύματος, η οποία είχε διεξαχθεί τον Οκτώβριο του 2024. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι ποσοστό της τάξης του 34% δήλωσε ότι τη δεδομένη περίοδο ξοδεύει περισσότερα από €501 τον μήνα για την κάλυψη των αναγκών του νοικοκυριού του σε τρόφιμα. Το 22% του δείγματος της έρευνας δήλωσε ότι ξοδεύει από €401 μέχρι €500 τον μήνα.

Το βαλάντιο για τρόφιμα αναμένεται να αυξηθεί τους επόμενους 3 μήνες σύμφωνα με όσα αναφέρουν οι καταναλωτές. Ειδικότερα, όπως σημειώνεται στην έρευνα, ο μέσος όρος για τρόφιμα τους επόμενους 3 μήνες αναμένεται να φτάσει τα €528 τον μήνα. Το συγκεκριμένο ποσοστό είναι αυξημένο σε σχέση με τον μέσο όρο που υπολόγιζαν οι καταναλωτές να δαπανήσουν σε τρόφιμα κατά τη διεξαγωγή του 8ου κύματος της έρευνας (€516). Το επόμενο τρίμηνο, εξάλλου, το 40% του δείγματος της έρευνας υποδεικνύει ότι υπολογίζει πως θα ξοδέψει περισσότερα από €501 για τρόφιμα, ενώ το 16% σημειώνει ότι αναμένεται να ξοδέψει από €401 μέχρι €500. Σε ανοδική πορεία βρίσκεται και ο μέσος όρος των δαπανών των καταναλωτών για την αγορά ειδών ένδυσης και υπόδησης. Με βάση τα στοιχεία της έρευνας, το 75% του δείγματος καταδεικνύει ότι στην παρούσα φάση ξοδεύει μέχρι €200 τον μήνα για να αγοράσει ρούχα και παπούτσια με τον μέσο όρο να φτάνει τα €189.

### Οι ανησυχίες

Αβεβαιότητα για την πορεία της οικονομίας εκφράζουν οι καταναλωτές οι οποίοι ανησυχούν ότι το επόμενο τρίμηνο η κατάσταση θα χειροτερέψει. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, το 42% του δείγματος εκτιμά ότι η οικονομία στο σύνολό της τους επόμενους τρεις μήνες θα κινηθεί κάπως χειρότερα, ενώ το 9% σημειώνει ότι η οικονομία θα κινηθεί σημαντικά χειρότερα από πριν. Το 37% απάντησε ότι η κατάσταση της οικονομίας της Κύπρου πρόκειται να παραμείνει η ίδια το επόμενο τρίμηνο, ενώ το 11% των όσων συμμετείχαν στην έρευνα απάντησαν ότι η οικονομία θα πάει κάπως καλύτερα. Την ίδια ώρα οι πολίτες ανησυχούν σε μεγάλο βαθμό για την ακρίβεια και την οικονομία, με τις κύριες πηγές προβληματισμού τους να είναι το σουπερμάρκετ, δηλαδή τα ψώνια του νοικοκυριού (75%) και ο λογαριασμός του ρεύματος (65%). Ειδικότερα, ποσοστό της τάξης του 69% των συμμετασχόντων στην έρευνα υπέδειξαν ότι τα βασικά ζητήματα, πέραν από το Κυπριακό, που τους απασχολούν στην καθημερινότητά τους είναι η ακρίβεια και το 42% των συμμετασχόντων είπαν ότι η οικονομία αποτελεί παράγοντα προβληματισμού.

### Φταίνε οι προηγούμενοι

Ευθύνες στις προηγούμενες κυβερνήσεις καταλογίζουν οι καταναλωτές για το υψηλό κόστος ενέργειας που επωμίζονται. Σύμφωνα με όσα υποδεικνύει η έρευνα, το 64% των ερωτηθέντων απάντησε ότι η χρόνια αδυναμία χάραξης στρατηγικής για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας από προηγούμενες κυβερνήσεις αποτελεί τον κύριο λόγο για τις υψηλές τιμές της ενέργειας. Το 22% των ερωτηθέντων υπέδειξε ότι οι υψηλές τιμές της ενέργειας, οι οποίες αποτελούν τροχοπέδη για τα νοικοκυριά, οφείλονται στην κακή διαχείριση από πλευράς της ΑΗΚ. Στο μεταξύ, το 33% του δείγματος της έρευνας φαίνεται ότι έχει περιορίσει σε αρκετό βαθμό την κατανάλωση ρεύματος στο νοικοκυριό του λόγω των αυξήσεων στην τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος.

# Δεν εμπιστεύονται εύκολα τις τράπεζες οι Κύπριοι

*Του* **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

**Σημαντικά** τα ευρήματα της έρευνας του 9ου κύματος «Ktrends» της εφημερίδας «Η Καθημερινή» για τις τάσεις σε οικονομία, νοικοκυριά και αγορά που αφορά την περίοδο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου 2025. Οι τράπεζες συνεχίζουν να δέχονται πιέσεις στην εμπιστοσύνη, με το δείγμα να βαθμολογεί κάτω από τη βάση την εμπιστοσύνη, από όλες τις ηλικιακές ομάδες. Η εμπιστοσύνη στις τράπεζες είναι ελαφρώς πάνω από τη βάση μόνο στις ηλικιακές ομάδες 18 - 24 χρόνων και 25 - 44 χρόνων, με τους «45άρηδες πλας» να δηλώνουν –βάσει αποτελεσμάτων– πως η εμπιστοσύνη είναι χαμηλότερη των προσδοκιών.

Βάσει φύλου, οι γυναίκες είναι «λιγότερο καχύποπτες» από τους άνδρες, προσεγγίζοντας ακριβώς τον μέσο όρο, στις 2,25 μονάδες. Οι άνδρες τις εμπιστεύονται ακόμα λιγότερο, μόλις στις 2,21 μονάδες.

Στη μεγάλη έρευνα του 9ου κύματος «Ktrends» ο περιορισμός της εμπιστοσύνης του δείγματος από τις τράπεζες συνοδεύεται και με μία πολύ δύσκολη περίοδο για να δανειοδοτηθεί. Συγκεκριμένα, το 52% των ερωτηθέντων σημειώνει πως είναι πολύ δύσκολο να λάβει δάνειο «σήμερα», παρόλο που τα ευρήματα είναι κατά τι καλύτερα από τα αποτελέσματα των προηγουμένων τριών κυμάτων. Από τις χειρότερες επιδόσεις ήταν τα αποτελέσματα του 8ου κύματος, όπου το 56% του δείγματος θεωρούσε ότι είναι πολύ δύσκολο να λάβει δάνειο. Στο 55% ήταν τα αποτελέσματα του 7ου κύματος και στο 6ο κύμα θεωρούσε το 53% πως είναι δύσκολη η δανειοδότηση από τα τραπεζικά ιδρύματα. Τις μεγαλύτερες δυσκολίες με ποσοστό άνω του 80% βάσει της έρευνας, δηλώνουν οι ερωτηθέντες μικρότερης ηλικιακής ομάδας, πιθανόν λόγω χαμηλών εισοδημάτων, αλλά και η ηλικιακή ομάδα 45 - 64 πιθανώς λόγω αυξημένων υποχρεώσεων.

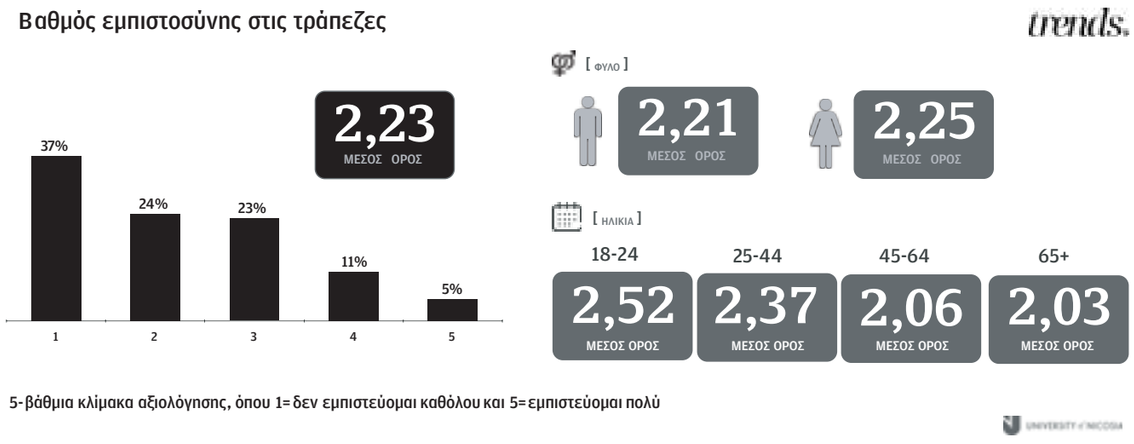


Σύμφωνα με την εικόνα του 9ου κύματος, το 43% των ερωτηθέντων δηλώνουν ότι, στους επόμενους τρεις μήνες θα ανταποκριθούν με δυσκολία στις δανειακές τους υποχρεώσεις. Σε ικανοποιητικό βαθμό δηλώνει μόνο ο ένας στους τρεις πως θα ανταποκριθεί, ενώ σε «μεγάλο βαθμό» και με «άνεση» μόνο λίγο πάνω από το 10%. Δυστυχώς, ένα σχεδόν 5% των ερωτηθέντων σημειώνουν πως, δεν θα τα καταφέρουν να ανταποκριθούν μέσα στο επόμενο τρίμηνο.

**Στο 9ο κύμα της έρευνας της «Κ» κυριαρχεί η τάση «χειροτέρευσης» της οικονομίας στο επόμενο τρίμηνο (42% των ερωτηθέντων).**

Μέχρι στιγμής η αλήθεια είναι πως δεν υπήρξαν αυξήσεις των μη εξυπηρετούμενων δανείων στις τράπεζες, ένεκα πληθωρισμού, ακρίβειας και επιτοκίων. Ωστόσο, το συνδυαστικό ποσοστό αυτών που με «δυσκολία» θα τα καταφέρουν και αυτών που δεν θα τα καταφέρουν καθόλου, δημιουργεί σίγουρα ένα μίγμα ανησυχητικό που οι τράπεζες θα πρέπει να έχουν στο «πίσω μέρος του μυαλού» τους.

Στην έρευνα σημειώνεται ότι μόλις τέσσερις στους δέκα πως αποταμιεύουν. Όπως είναι φυσικό, έξι στους δέκα δεν αποταμιεύουν, δείχνοντας στην ουσία επί του εδάφους πως πιέζονται λόγω πληθωρισμού, ακρίβειας και κόστους ζωής στην Κύπρο. Πέντε στους δέκα (σχεδόν οι μισοί) απαντούν πως ο ρυθμός αποταμιεύσεών τους τον επόμενο χρόνο θα είναι ο ίδιος, δύο στους δέκα απαντούν πως θα είναι «κάπως μειωμένος», ένας στους 10 απαντά πως θα είναι σημαντικά μειωμένος και επίσης ένας στους δέκα απαντά πως θα είναι κάπως αυξημένος. Σημαντικά αυξημένες αποταμιεύσεις θεωρεί μόνο το 1% του δείγματος πως θα έχει.

Στο 9ο κύμα της έρευνας κυριαρχεί η τάση «χειροτέρευσης» της οικονομίας στο επόμενο τρίμηνο (42% των ερωτηθέντων). Οι πιέσεις συνεχίζουν να είναι αυξημένες, με το ηλικιακό γκρουπ των 45 - 64 να είναι περισσότερο απαισιόδοξοι σε σχέση με άλλες ηλικιακές ομάδες, πιθανόν λόγω των οικονομικών υποχρεώσεων που κρατούν. Το 37% του δείγματος βλέπει «ίδια» οικονομία στο επόμενο τρίμηνο, ενώ σημαντικά χειρότερη θεωρεί πως θα είναι στο επόμενο τρίμηνο το 9% του δείγματος. «Κάπως καλύτερα» βλέπει το 11% του δείγματος, ενώ μόνο το 1% εκτιμά ότι θα είναι «σημαντικά καλύτερη».

## Τακτική οικονομική ανασκόπηση

**Η Οικονομική Καθημερινή** σε συνεργασία με την PwC Κύπρου (supported by PwC) έχουν ανακοινώσει την τακτική ανασκόπηση των τάσεων της κυπριακής οικονομίας μέσω έρευνας της εταιρείας IMR σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας.

Σκοπός της έρευνας είναι να αναδείξει τις εκτιμήσεις και τις προσδοκίες σε σχέση με την κυπριακή οικονομία, μέσα από ένα δείγμα 800 ατόμων σε γυναίκες και άνδρες 18 ετών και άνω. Η κάλυψη του δείγματος είναι σε παγκύπρια βάση, σε αστικές και αγροτικές περιοχές, ενώ η επιλογή του δείγματος γίνεται με τυχαία στρωματοποιημένη δειγματοληψία.

Η ένατη έρευνα για λογαριασμό της εφημερίδας «Η Καθημερινή» (η πρώτη είχε γίνει τον Ιούνη του 2022) περιλαμβάνει ερωτήσεις με σκοπό τα πορίσματά της να αποτελέσουν χρήσιμο οικονομικό εργαλείο για επιχειρήσεις, αλλά και για ενεργούς πολίτες.

# «Καίνε» τα εργασιακά παρά τη βελτίωση στην αγορά εργασίας

*Η κυβέρνηση άκουσε τις εισηγήσεις του ΔΝΤ αλλά προχωρά με βάση το πλάνο της*

*Της* **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

**Μειώθηκε** η ανεργία, αυξήθηκε η απασχόληση αλλά οι πολίτες συνεχίζουν να ανησυχούν και να περνούν δύσκολα. Όπως φαίνεται, η κυβέρνηση άκουσε αλλά δεν υιοθετεί τις συστάσεις που συμπεριλαμβάνονται στην έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού ταμείου (ΔΝΤ) για το κρατικό μισθολόγιο καθώς προχωρά με βάση το πλάνο της στην ανθρωποκεντρική πολιτική για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών, για την ανάπτυξη της οικονομίας και για τη συνοχή της κοινωνίας. Το ΔΝΤ πρότεινε την αύξηση της κινητικότητας των δημοσίων υπαλλήλων, την αναστολή ή περιορισμό της απόδοσης της ΑΤΑ μέχρι και την κατάργηση του 13ου μισθού. Ωστόσο, από την πλευρά του υπουργείου Εργασίας τονίζεται ότι δεν προγραμματίζεται οποιαδήποτε κατάργηση των εργασιακών δικαιωμάτων. Η θέση του υπουργού Εργασίας Γιάννη Παναγιώτου αναφορικά με τη σχετική έκθεση του Ταμείου είναι ότι το ΔΝΤ υποδεικνύει σε όλες τις χώρες τη συγκράτηση του κρατικού μισθολογίου τους και ως εκ τούτου δεν υποχρεούται η κυβέρνηση να ακολουθήσει κατά γράμμα τις εισηγήσεις αυτές.

**Πρώτη η Κύπρος στην Ε.Ε. στη μείωση της ανεργίας των νέων – Αρχές του 2026 η επόμενη αναθεώρηση του κατώτατου μισθού.**

Κατά τη διάρκεια δημοσιογραφικής διάσκεψης του υπουργού Εργασίας αναφορικά με την πορεία της αγοράς εργασίας κατά την πρώτη διετία της διακυβέρνησης, τονίστηκε ότι επιτεύχθηκε σημαντική βελτίωση στα δεδομένα της αγοράς εργασίας. Ως εκ τούτου, επισημάνθηκε ότι επιτρέπεται στην κυβέρνηση να προχωρήσει εκ νέου σε αύξηση του ύψους του κατώτατου μισθού στις αρχές του 2026 όπως ήταν προγραμματισμένο, σημειώνοντας ότι ο κατώτατος μισθός έχει ήδη αυξηθεί μέσα από την αναθεώρηση που έγινε στις αρχές του προηγούμενου έτους.

Αναφορικά με την ΑΤΑ, ο κ. Παναγιώτου ανέφερε ότι υπάρχει το περιεχόμενο της συμφωνίας που έχει συνομολογηθεί μεταξύ της εργοδοτικής και συνδικαλιστικής πλευράς κατόπιν κατάθεσης μεσολαβητικής πρότασης από την κυβέρνηση, αμέσως μετά από τις προηγούμενες προεδρικές εκλογές, με χρονικό ορόσημο για την ανανέωση της συμφωνίας τον Ιούνιο του 2026.

Σημείωσε πως οι θέσεις της κυβέρνησης είναι γνωστές και σε αυτές δεν περιλαμβάνεται η κατάργηση της ΑΤΑ, αλλά αντίθετα η ενίσχυση και η βελτίωση του θεσμού, έτσι ώστε να μπορεί μέσα από τα σύγχρονα οικονομικά δεδομένα να είναι πιο αποτελεσματικός για να προστατεύονται μέσα από αυτόν οι μισθοί των εργαζομένων από την αύξηση του κόστους ζωής.

### Σύσκεψη

Σημειώνεται ότι ο κ. Παναγιώτου έχει ήδη συγκαλέσει σύσκεψη για την ΑΤΑ την Παρασκευή, 25 Απριλίου, με τη συμμετοχή των εκπροσώπων τόσο των εργαζομένων όσο και των εργοδοτών. Αναμένεται ότι στο πλαίσιο της σύσκεψης θα τεθούν οι θέσεις των δύο πλευρών, εργοδοτών και συνδικαλιστικών οργανώσεων, και θα γίνει προγραμματισμός για τα επόμενα βήματα, έτσι ώστε να επιδιωχθεί ένα κοινά αποδεκτό αποτέλεσμα.

Όπως έγινε γνωστό, το χρονικό ορόσημο για κατάληξη του θέματος που έχει τεθεί είναι ο Ιούνιος του 2026 και στόχος του Υπουργείου είναι να αξιοποιηθεί ο χρόνος που μεσολαβεί μέχρι τότε με τον πιο εποικοδομητικό τρόπο. Υπενθυμίζεται ότι οι συνδικαλιστικές οργανώσεις επιδιώκουν την πλήρη επαναφορά της ΑΤΑ, στο 100%, από το 66,7% που είναι σήμερα, ενώ οι εργοδοτικές οργανώσεις θεωρούν αναχρονιστικό τον τρόπο υπολογισμού της ΑΤΑ και ζητούν εκσυγχρονισμό του θεσμού.

### Απασχόληση

Κατά 4,3% αυξήθηκε η απασχόληση την τελευταία διετία φθάνοντας στο 79,8% το 2024, ενώ η μείωση της ανεργίας μειώθηκε κατά 21% υποχωρώντας στο 4,9%,.

Όπως ανέφερε ο αρμόδιος υπουργός, οι εργαζόμενοι φτάνουν σχεδόν το μισό εκατομμύριο, ενώ στα θετικά πιστώνεται η επίτευξη του στόχου για απασχόληση στο 80% εντός του 2025 που προνοείται στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού κοινωνικού πυλώνα.

**Ο κ. Παναγιώτου,** έχει ήδη συγκαλέσει σύσκεψη για την ΑΤΑ την Παρασκευή, 25 Απριλίου, με τη συμμετοχή των εκπροσώπων τόσο των εργαζομένων όσο και των εργοδοτών.

### Οι νέοι

Αυξημένη είναι η απασχόληση των νέων, με το ποσοστό απασχόλησής τους να είναι το υψηλότερο των τελευταίων δεκαετιών, με την αύξηση να φτάνει στο 7,4% και να καταγράφεται απασχόληση ύψους 87%.

Η Κύπρος καταγράφει την καλύτερη επίδοση και κατάσσεται πρώτη μεταξύ όλων των κρατών μελών της ΕΕ, όσον αφορά τη μείωση της ανεργίας στους νέους. Ειδικότερα η χώρα μας καταγράφει το χαμηλότερο ποσοστό της τελευταίας δεκαπενταετίας, το οποίο είναι κάτω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για πρώτη φορά το 2024, από το 2009, η ανεργία περιορίζεται σε ποσοστό κάτω από το 5%, στο 4,9%, με τη μείωση κατά την τελευταία διετία να ανέρχεται σε 21%. Αξίζει ακόμα να σημειωθεί ότι τα προγράμματα κατάρτισης που επικεντρώνονται σε πράσινες και ψηφιακές δεξιότητες έχουν σχεδόν επταπλασιαστεί κατά την τελευταία διετία.

### Μισθοί

Όσον αφορά τη βελτίωση των μισθών που προκύπτει μέσα από την ανάπτυξη της οικονομίας μέσα από τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και μέσα από τη μείωση της ανεργίας και την αύξηση της απασχόλησης, ο κ. Παναγιώτου επισήμανε ότι ο μέσος μισθός έχει αυξηθεί.

Ενώ κατά την προηγούμενη δεκαετία από το 2010 μέχρι και το 2021, ο μέσος μισθός κινείτο γύρω στις 2.000€ με διάφορες διακυμάνσεις, την τελευταία διετία είναι σαφής η αυξητική τάση που τον οδηγεί σύμφωνα με τα προκαταρκτικά στοιχεία, για το 2024 λίγο πιο κάτω από τις 2.500€. Το ίδιο ισχύει και για τον διάμεσο μισθό, ο οποίος ενώ κατά την προηγούμενη δεκαετία κυμαινόταν γύρω στα 1.500€-1.600€ το 2021 και τα 1.700€ το 2022, κατά το 2024 ο διάμεσος μισθός αυξήθηκε κατά 11,3% συνολικά φτάνοντας σχεδόν στα 1.900€.

Αναφορικά με τους χαμηλόμισθους που λαμβάνουν μισθούς κάτω από 1.000€, τα στοιχεία του αρμόδιου υπουργού αναφέρουν ότι έχουν μειωθεί κατά 32,2%, και περιορίστηκαν κατά το 2024 λίγο πιο πάνω από το 12%.

Σημείωσε πως παρόλο που το αυξημένο κόστος ζωής που καταγράφηκε κατά την τελευταία δεκαετία έχει ανατραπεί, είναι σημαντικό το ότι οι αυξήσεις της τελευταίας διετίας είναι υψηλότερες από τον πληθωρισμό που σωρευτικά φτάνει στο 5,2%, ενώ οι αυξήσεις των μισθών είναι κατά πολύ υψηλότερες.

### Ούτε λέξη για τη συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση

**Καμία αναφορά** δεν έκανε ο υπουργός Εργασίας στη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού, η οποία αποτελεί προτεραιότητα για την κυβέρνηση, σύμφωνα και με πρόσφατες δηλώσεις του Προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Χριστοδουλίδη. Ο ρόλος του υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κρίνεται κομβικός για την προετοιμασία και την υλοποίηση της συνταξιοδοτικής μεταρρύθμισης. Σημειώνεται ότι το αρμόδιο Υπουργείο διενήργησε εκτενή προεργασία για την αναλογιστική και την τεχνολογική προετοιμασία, για τη διαμόρφωση των κατάλληλων προϋποθέσεων για την επίσημη έναρξη της μεταρρυθμιστικής διαδικασίας. Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα της κυβέρνησης, αναμένεται ότι τα μεταρρυθμιστικά νομοσχέδια θα υποβληθούν στο Υπουργικό Συμβούλιο και θα κατατεθούν στη Βουλή των Αντιπροσώπων πριν το τέλος του 2025, για να ξεκινήσει η συζήτηση στην αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή και να τεθούν ενώπιον της Ολομέλειας για έγκριση στις αρχές του 2026. Τονίζεται ότι το βασικότερο στοιχείο της συνταξιοδοτικής μεταρρύθμισης αφορά τις αλλαγές που θα πρέπει να γίνουν για να παραμείνει βιώσιμο το Ταμείο των Κοινωνιών Ασφαλίσεων.

# Σε ανοδική και πολλά υποσχόμενη πορεία ο τομέας των EMIs στην Κύπρο

*Οι ψηφιακές πληρωμές δεν είναι πλέον ένα «trend», αλλά μια ανάγκη, η οποία εντείνεται από τις απαιτήσεις της αγοράς*

**Η Κύπρος** ενισχύει σταθερά τη θέση της ως περιφερειακός κόμβος για τις ψηφιακές πληρωμές και τις ηλεκτρονικές μορφές χρήματος, δημιουργώντας ελκυστικές προοπτικές για παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικού χρήματος (EMIs) και παρόχους υπηρεσιών πληρωμών (PISPs). Μέσα από στρατηγικές συνεργασίες, ενεργό συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και διεθνή fora, καθώς και ένα συνεχώς εξελισσόμενο ρυθμιστικό πλαίσιο, η χώρα προσφέρει το κατάλληλο περιβάλλον για την ανάπτυξη καινοτόμων χρηματοοικονομικών λύσεων.

Κατά τη διάρκεια πρόσφατης εκδήλωσης του ACEMPI (Association of Cyprus Electronic Money & Payment Institutions), συζητήθηκε ο κομβικός ρόλος που διαδραματίζει ο Σύνδεσμος στην προώθηση της καινοτομίας στον χώρο των πληρωμών, ενώ παράλληλα αναδείχθηκε η ανάγκη στενότερης συνεργασίας μεταξύ ιδιωτικού τομέα και ρυθμιστικών Αρχών. Ο πρόεδρος του ACEMPI, Ιωάννης Γεωργούλας, τόνισε πως η Κύπρος εξελίσσεται σε έναν ισχυρό πυλώνα για την εγκατάσταση EMIs και PISPs, χάρη στον συνδυασμό εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, προηγμένης τεχνολογικής υποδομής και γεωστρατηγικής θέσης.

**Μέσα από στρατηγικές συνεργασίες, ενεργό συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και διεθνή fora, καθώς και ένα συνεχώς εξελισσόμενο ρυθμιστικό πλαίσιο, η χώρα προσφέρει το κατάλληλο περιβάλλον για την ανάπτυξη καινοτόμων χρηματοοικονομικών λύσεων.**

**Ο κλάδος** του ηλεκτρονικού χρήματος μπορεί να αποτελέσει σημαντικό μοχλό ανάπτυξης για την κυπριακή οικονομία, όχι μόνο μέσω της άμεσης προσέλκυσης επενδύσεων, αλλά και μέσω της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, της απασχόλησης και της εξωστρέφειας του χρηματοοικονομικού τομέα.

Υπογράμμισε επίσης πως οι ψηφιακές πληρωμές δεν είναι πλέον ένα «trend», αλλά μια ανάγκη, η οποία εντείνεται από τις μεταβαλλόμενες συνήθειες των καταναλωτών και τις απαιτήσεις της αγοράς. Η Κύπρος, σύμφωνα με τον ίδιο, έχει την ευκαιρία να μετατραπεί σε κόμβο διασύνδεσης επιχειρήσεων και καταναλωτών μεταξύ Ευρώπης, Μέσης Ανατολής και Βορείου Αφρικής, εφόσον επενδύσει περαιτέρω σε σταθερότητα, καινοτομία και φήμη.

Παράλληλα, τονίστηκε πως ο κλάδος του ηλεκτρονικού χρήματος μπορεί να αποτελέσει σημαντικό μοχλό ανάπτυξης για την κυπριακή οικονομία, όχι μόνο μέσω της άμεσης προσέλκυσης επενδύσεων, αλλά και μέσω της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, της απασχόλησης και της εξωστρέφειας του χρηματοοικονομικού τομέα. «Η αγορά των Ιδρυμάτων Ηλεκτρονικού Χρήματος (EMI's) και Ιδρυμάτων Πληρωμών (PI's) γνωρίζει αλματώδη ανάπτυξη, τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Κύπρο», επιβεβαίωσε ο εκτελεστικός σύμβουλος στο Δ.Σ. της Κεντρικής Τράπεζας Κύπρου (ΚΤΚ) Γιώργος Καρατζιάς, για να προσθέσει πως η Κύπρος έχει εξελιχθεί σε έναν ιδιαίτερα ελκυστικό προορισμό για τη δημιουργία και εγκατάσταση EMIs και PIs, καταλαμβάνοντας την τέταρτη θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσον αφορά τον αριθμό των αδειοδοτημένων EMI.

Ο Γ. Καρατζιάς τόνισε ότι η αγορά EMI και PI στην Κύπρο γνώρισε ταχεία ανάπτυξη από το 2019 έως το 2023, με τον όγκο των συναλλαγών να αυξάνεται ραγδαία. Σήμερα λειτουργούν 12 Ιδρύματα Πληρωμών και 28 Ιδρύματα Ηλεκτρονικού Χρήματος, ενώ εκκρεμούν αρκετές αιτήσεις αδειοδότησης. Όπως εξήγησε, η ανάπτυξη που παρατηρείται δεν είναι τυχαία, αλλά αποτέλεσμα ενός συνδυασμού ρυθμιστικής σταθερότητας, ανταγωνιστικού φορολογικού περιβάλλοντος και ισχυρού οικοσυστήματος fintech.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ

# Δύσκολη εξίσωση η διαπραγμάτευση

*Σε αγώνα δρόμου, μετ' εμποδίων από την Ουάσιγκτον, η Ε.Ε. για αποκλιμάκωση του εμπορικού πολέμου*

*Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες,*
**ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

**«Σημαντική** προσπάθεια από κοινού και στις δύο πλευρές» θα χρειαστεί για να υπάρξει μια «δίκαιη συμφωνία» για τις εμπορικές σχέσεις Ευρωπαϊκής Ένωσης - Ηνωμένων Πολιτειών, έγραφε αργά το βράδυ της Δευτέρας ο Επίτροπος Εμπορίου, Μαρός Σέφτσοβιτς, μετά από συνάντηση με τους αρμόδιους ομολόγους του στη Ουάσιγκτον, καθώς το ρολόι των 90 ημερών του παγώματος των δασμών των ΗΠΑ και των αντιποίνων της Ε.Ε. τρέχει.

Από την πλευρά του ο εκπρόσωπος της Κομισιόν, Όλοφ Γκιλ, κληθείς να σχολιάσει πού βρίσκεται η διαπραγμάτευση, ανέφερε πως «χρειαζόμαστε να ακούσουμε περισσότερα από τους Αμερικάνους» και «χρειαζόμαστε μια καθαρή εικόνα για τα επιθυμητά αποτελέσματα» των διαπραγματεύσεων για τις ΗΠΑ.

Όπως αναμένετο, η αξιοποίηση του «παράθυρου» των 90 ημερών για να μπει τέλος στον εμπορικό πόλεμο που ξεκίνησε η κυβέρνηση Τραμπ θα είναι δύσκολη και βρίσκεται ακόμα στην αρχή, με τον κ. Σέφτσοβιτς να επαναλαμβάνει στον υπουργό Εμπορίου Χάουαρντ Λούτνικ και στον αντιπρόσωπο των ΗΠΑ για το διεθνές εμπόριο, Τζέιμισον Γκριρ, την ετοιμότητα της Ε.Ε. να μιλήσει για μηδενικούς δασμούς εκατέρωθεν στα βιομηχανικά αγαθά, όπως έγραψε σε ανάρτησή του στο Χ.

Παράλληλα, ο κ. Σέφτσοβιτς έκανε αναφορά και για τη δουλειά που μπορεί να γίνει σε «μη δασμολογικούς φραγμούς», αφήνοντας ανοιχτό το ενδεχόμενο συζήτησης υποχωρήσεων σε μέτρα που δεν αποτελούν δασμούς (όπως τυχόν αντίμετρα της Ε.Ε.).

**Παρά** τα όσα δημοσίως ζητούν οι ΗΠΑ, «τα τρόφιμα, η υγεία και τα πρότυπα ασφάλειας» συνιστούν «κόκκινη γραμμή» και δεν αποτελούν μέρος της διαπραγμάτευσης, δήλωσε ο εκπρόσωπος της Κομισιόν, Όλοφ Γκιλ.

### Καταγράφουν προθέσεις

Αργότερα την Τρίτη, ο κ. Γκιλ, υπογράμμιζε εκ μέρους της Κομισιόν πως παρά τα όσα δημοσίως ζητούν οι ΗΠΑ, «τα τρόφιμα, η υγεία και τα πρότυπα ασφάλειας» αποτελούν «κόκκινη γραμμή» και δεν αποτελούν μέρος της διαπραγμάτευσης, όπως μέρος της διαπραγμάτευσης δεν είναι και θέματα εφαρμογής της νομοθεσίας για τις ψηφιακές υπηρεσίες, παραπέμποντας έτσι στις διαδικασίες κατά της Google και της Meta, και της φημολογίας πως η Κομισιόν καθυστερεί την ανακοίνωση των αποφάσεων ως διαπραγματευτικό χαρτί.

Όπως πρόσθεσε ο εκπρόσωπος, η συνάντηση αποτελούσε μια διερεύνηση «του περιγράμματος πιθανών συμφωνιών», κάτι που σημαίνει πως η συζήτηση βρίσκεται ακόμα στη φάση της καταγραφής προθέσεων. Τόνισε πως η ΕΕ κρατά αυτά που πρότεινε στο τραπέζι, αλλά χρειάζεται «ένα επιπρόσθετο επίπεδο συνεργασίας από τις ΗΠΑ» ώστε να συνεχίσει η διαδικασία.

**Διεθνή «συνασπισμό» ελεύθερου εμπορίου εισηγείται ειδικός του Bruegel.**

Παράλληλα με την προσπάθεια να βρεθούν λύσεις με τις ΗΠΑ, οι επαφές της Ευρώπης με άλλους παγκόσμιους εταίρους συνεχίζονται. Χθες η πρόεδρος της Κομισιόν, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, είχε τηλεφωνική επικοινωνία με τον πρωθυπουργό της Σιγκαπούρης, Λόρενς Ουονγκ. Η κ. Φον ντερ Λάιεν χαρακτήρισε τη Σιγκαπούρη «ομονοούντα εταίρο της ΕΕ» σύμφωνα με ανακοίνωση της Κομισιόν, ενώ συζήτησε το ενδεχόμενο μεγαλύτερης συνεργασίας στο πλαίσιο του εμπορικού συμφώνου CPTPP (τη Συνολική και Προοδευτική Συμφωνία για τη Διασυνοριακή Εταιρική Σχέση στην περιοχή του Ειρηνικού).

### Εμπορική συμμαχία

Οι συζητήσεις της κ. Φον ντερ Λάιεν δεν είναι τυχαίες, όπως τυχαία δεν ήταν και η τηλεφωνική της επικοινωνία με τον Κινέζο πρωθυπουργό την περασμένη εβδομάδα, κατά την οποία σύμφωνα με τα όσα είπε η πρόεδρος της Κομισιόν στους FT έλαβε διαβεβαιώσεις πως η Κίνα δεν θα κατακλύσει τις αγορές της Ευρώπης με φτηνά προϊόντα που δεν μπορούν να εξαχθούν στις ΗΠΑ λόγω των δασμών.

Σε κείμενό του την Τρίτη, ο οικονομολόγος και ανώτερος συνεργάτης του ινστιτούτου Bruegel, Αντρέ Σαπίρ, τάχθηκε υπέρ της δημιουργίας ενός «διεθνούς συνασπισμού ανοιχτού εμπορίου» από τις ΗΠΑ ως απάντηση στους δασμούς της κυβέρνησης Τραμπ.

Όπως γράφει, καθώς η ΕΕ ζυγίζει το κατά πόσο τη συμφέρει μια συμφωνία με τις ΗΠΑ τις επόμενες 90 ημέρες, «θα πρέπει να κάνει έντονες προσπάθειες για να ενισχύσει τη συνεργασία της με άλλες χώρες».

«Πέρα από το να επιδιώξει να επεκτείνει το δίκτυο διμερών και περιφερειακών συμφωνιών εμπορίου και συνεργασίας» ανά το παγκόσμιο, τονίζει, η ΕΕ «πρέπει να ξεκινήσει μια πολυμερή πρωτοβουλία με όσες περισσότερες το δυνατόν ομονοούντες χώρες από τον παγκόσμιο βορρά και τον παγκόσμιο νότο». Η πρωτοβουλία αυτή, κατά τον κ. Σαπίρ, μπορεί να προωθηθεί σε συνεργασία με χώρες των G20 και όχι μόνο, κατά τρόπο ανάλογο με την κοινή δήλωση που υπέγραψαν οι G20 τον Απρίλιο του 2009 εν μέσω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, κάτι που όπως σημειώνει μπορεί να γίνει και χωρίς τις ΗΠΑ και τη Ρωσία.

Η συμφωνία, σημειώνει, θα τονίζει πως οι χώρες που θα συμμετέχουν δεν θα ακολουθήσουν τον προστατευτισμό των ΗΠΑ, και θα ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις για τη μεταρρύθμιση των κανονισμών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου στους τομείς της διευθέτησης διαφορών, των πολιτικών για τις επιδοτήσεις, και για θέματα που αφορούν το κλίμα, το εμπόριο και την ανάπτυξη.

# Διχασμένη η Ε.Ε. για τον «Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Άμυνας»

*Γερμανία-Γαλλία τάχθηκαν υπέρ της εξάντλησης των υφιστάμενων εργαλείων πριν από τη δημιουργία νέων*

*Του* **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

**Ο Γερμανογαλλικός** άξονας αναβίωσε το περασμένο Σάββατο στη Βαρσοβία, στην άτυπη συνεδρία των υπουργών Οικονομικών της Ε.Ε., φρενάροντας, επί του παρόντος τουλάχιστον, τις σκέψεις για εγκαθίδρυση ενός νέου διακυβερνητικού οργάνου, του «Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Άμυνας». Ο εν λόγω μηχανισμός βρισκόταν στο επίκεντρο της συζήτησης των ΥΠΟΙΚ το περασμένο Σάββατο και με βάση έγγραφο που ετοίμασε η δεξαμενή σκέψης Bruegel, θα έχει ως στόχο τη χορήγηση δανείων και τη συνεργασία με τρίτες χώρες, «θυμίζοντας» μια πρόσφατη ιδέα της Βρετανίας, για τη σύσταση ενός «υπερεθνικού ταμείου εξοπλισμών».

Ως γενική στόχευση του μηχανισμού ή του υπερεθνικού ταμείου, προσδιορίζεται η άντληση δανείων από τις κεφαλαιαγορές και οι μαζικές παραγγελίες αμυντικών προμηθειών με στόχο τη μείωση του κόστους για τα κράτη-μέλη και τις τρίτες χώρες που θα συμμετέχουν, υπό το φως και του στόχου της Ε.Ε. για αύξηση των αμυντικών δαπανών των «27», σε επίπεδα 800 δισεκατομμυρίων ευρώ, τα επόμενα χρόνια.

Αν και το έγγραφο της δεξαμενής Bruegel υποστηρίζει ότι τα υφιστάμενα εργαλεία που έχει στη διάθεσή της η Ε.Ε., δεν επαρκούν, η Γερμανία και η Γαλλία είχαν διαφορετική άποψη στο άτυπο Συμβούλιο των ΥΠΟΙΚ. Σύμφωνα με πληροφορίες, ο Γερμανογαλλικός άξονας, με τη στήριξη κι άλλων μικρότερων κρατών, όπως το Βέλγιο, παρέπεμψαν σε πρώτο χρόνο στα «υφιστάμενα εργαλεία» που βρίσκονται στη διάθεση της Ε.Ε., όπως η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το υφιστάμενο Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας (EDF), πριν τεθεί στο τραπέζι η όποια σκέψη για δημιουργία νέων εργαλείων, περιλαμβανομένου και του υπό συζήτηση «Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Άμυνας».

Σημειώνεται ότι με βάση την πρόταση Bruegel, ο μηχανισμός θα είναι «ιδιοκτήτης» δορυφορικών συστημάτων επικοινωνιών και στρατιωτικών πληροφοριών και προηγμένης πυραυλικής τεχνολογίας, ενώ το ιδιοκτησιακό καθεστώς του «Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Άμυνας», θα συγκρατούσε εκ των πραγμάτων τη δημοσιονομική επιβάρυνση των κρατών-μελών, περιλαμβανομένης και της Κυπριακής Δημοκρατίας.

**Απόφαση** δεν υπήρξε, όχι μόνο λόγω του άτυπου χαρακτήρα του Συμβουλίου, αλλά κυρίως λόγω των διαφορετικών προσεγγίσεων που καταγράφηκαν.

### Η επικρατούσα θέση

Ο υπουργός Οικονομικών της προεδρεύουσας Πολωνίας, Αντρέι Ντομάνσκι, ανέφερε ότι τα περισσότερα κράτη-μέλη, διά των ΥΠΟΙΚ τους, «επέδειξαν ενδιαφέρον στην πρόταση» Bruegel. Ο ίδιος, στήριξε την ιδέα, σημειώνοντας ότι «ενώ οι αμυντικές δαπάνες παραμένουν εθνικό προνόμιο, αυτό το διακυβερνητικό μοντέλο μπορεί να προσφέρει μια πιο αποτελεσματική απάντηση στην ανεπαρκή χρηματοδότηση της άμυνας» της Ε.Ε.

**Ο κ. Κεραυνός ανέφερε ότι «η Κύπρος ως κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του οποίου μέρος της επικράτειάς του βρίσκεται υπό κατοχή, στηρίζει ιδιαίτερα τη βελτίωση των αμυντικών δυνατοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την ενίσχυση των επενδύσεων στον εν λόγω τομέα.**

Στην ίδια γραμμή βρισκόταν και η Ισπανία, που παρουσίασε μια παρόμοια ιδέα για ένα ευρωπαϊκό ταμείο κοινών αγορών εξοπλισμών, στο οποίο θα μπορούσαν να συμμετάσχουν και τρίτες χώρες. Ο Ισπανός ΥΠΟΙΚ Κάρλος Κουέρπο, είπε ότι το εν λόγω ταμείο θα αποτελεί μια «μεταβατική λύση», μέχρι τα κονδύλια για τους εξοπλισμούς να ενσωματωθούν στον πολυετή προϋπολογισμό της Ε.Ε.

Σε κάθε πάντως περίπτωση, απόφαση δεν υπήρξε, όχι μόνο λόγω του άτυπου χαρακτήρα του Συμβουλίου, αλλά κυρίως λόγω των διαφορετικών προσεγγίσεων που καταγράφηκαν. Ενδεικτική είναι η αναφορά στο αποτέλεσμα του Συμβουλίου, όπως αναρτήθηκε επίσημα στην ιστοσελίδα της Προεδρίας, αρκούμενη απλώς να επισημάνει ότι: «Οι υπουργοί αποφάσισαν να συνεχίσουν τη συζήτηση για την απάντηση της Ε.Ε. στις παγκόσμιες προκλήσεις, βελτιώνοντας την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας και ενισχύοντας τις αμυντικές προσπάθειες της Ε.Ε., στα επόμενα Συμβούλια ECOFIN, τον Μάιο και τον Ιούνιο, εφέτος».

Σημειώνεται ότι το έγγραφο της δεξαμενής σκέψης Bruegel ετοιμάστηκε λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, δύο βασικά δεδομένα: Το πρώτο αφορά στην απαίτηση του Ντόναλντ Τραμπ, για αύξηση των αμυντικών δαπανών των 23 ευρωπαϊκών κρατών, που είναι και μέλη της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας, στο 5% του ΑΕΠ τους, κάτι που με βάση τα υφιστάμενα δεδομένα, θεωρείται εκτός πραγματικότητας, για το ένα τρίτο τουλάχιστον των εν λόγω κρατών. Σε συνδυασμό με την ανάγκη αυτονόμησης της άμυνας και ασφάλειας της Ε.Ε., δεδομένης της διαφαινόμενης αποστασιοποίησης των ΗΠΑ από την αμυντική ευρωπαϊκή ομπρέλα, για πρώτη φορά μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Το δεύτερο στοιχείο, αποτελεί η εκτίμηση μεγάλου αριθμού χωρών και κυρίως της Γερμανίας, ως επίσης και του ΝΑΤΟ, για πιθανή επίθεση της Ρωσίας σε ευρωπαϊκό έδαφος, στα επόμενα χρόνια. Από τις συζητήσεις που γίνονται, διαφαίνεται ότι πολλές από τις χώρες της Ε.Ε., περιλαμβανομένων των Βαλτικών, της Πολωνίας, αλλά και της Δανίας συμμερίζονται αυτή την εκτίμηση, η οποία είχε αφετηρία τη γνωστοποίηση πληροφοριών από τις αρμόδιες υπηρεσίες ασφαλείας της Γερμανίας, στην Μπούντεσταγκ, τον περασμένο Οκτώβριο. Ένα μήνα αργότερα, στα τέλη Νοεμβρίου, αφέθηκε να διαρρεύσει ότι η Γερμανία δρομολογεί τον καταρτισμό ψηφιακού καταλόγου αποθηκών και καταφυγίων έκτακτης ανάγκης, ώστε οι άνθρωποι να μπορούν να τα βρίσκουν γρήγορα χρησιμοποιώντας μια προγραμματισμένη εφαρμογή τηλεφώνου. Σχεδιασμό που έχει αναλάβει το υπουργείο Εσωτερικών της Γερμανίας και δεν είναι άσχετος με την προειδοποίηση των υπηρεσιών ασφαλείας της χώρας ότι η Ρωσία πιθανότατα να είναι σε θέση να εξαπολύσει επίθεση στη στρατιωτική συμμαχία έως το 2030.

### Η θέση της Κύπρου

Σε γραπτή ανακοίνωσή του, ο ΥΠΟΙΚ Μάκης Κεραυνός ανέφερε ότι «οι υπουργοί, αφού καλωσόρισαν τις πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ενίσχυση των επενδύσεων στον αμυντικό τομέα, υπογράμμισαν την ανάγκη αποτελεσματικού συντονισμού μεταξύ των κρατών-μελών, ώστε η ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία να αναπτυχθεί και να συνεισφέρει αποτελεσματικά στην ενδυνάμωση της αυτονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Ο κ. Κεραυνός ανέφερε επίσης, ότι «η Κύπρος ως κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του οποίου μέρος της επικράτειάς του βρίσκεται υπό κατοχή, στηρίζει ιδιαίτερα τη βελτίωση των αμυντικών δυνατοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την ενίσχυση των επενδύσεων στον εν λόγω τομέα. Υπογράμμισε δε ότι θα πρέπει να επικεντρωθούμε στη στήριξη κυρίως ευρωπαϊκών βιομηχανιών παραγωγής εξοπλισμού, ώστε με την ανάπτυξη τεχνογνωσίας να επιτευχθεί η πλήρης αυτονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

**ΑΡΘΡΟ**

*Του* **ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑ**

## *Roadshows: Η εικόνα της Κύπρου στον έξω κόσμο*

**Ζούμε** σε μια εποχή όπου η εικόνα μιας χώρας στο εξωτερικό παίζει καθοριστικό ρόλο για την πορεία της οικονομίας. Όσο και αν ακούγεται αυτονόητο, χρειάζεται να το θυμίζουμε: οι επενδύσεις δεν έρχονται από μόνες τους. Πηγαίνουν εκεί όπου βλέπουν σταθερότητα, όραμα, συνέπεια και σοβαρότητα. Σε αυτό το πλαίσιο, τα roadshows στο εξωτερικό αποτελούν ένα εργαλείο στρατηγικής σημασίας. Δεν είναι μια απλή επίσκεψη ή μια σειρά επαφών. Είναι ένα μήνυμα προς τη διεθνή επενδυτική κοινότητα: Η χώρα είναι εδώ, παρούσα, με σχέδιο και προσήλωση, ανοιχτή σε συνεργασίες και επενδύσεις. Έχω βρεθεί σε τέτοιες αποστολές και γνωρίζω από κοντά πόσο σημαντικές είναι.

Είναι οι στιγμές που η Πολιτεία, οι φορείς και οι επιχειρήσεις μιλούν με ενιαία φωνή σε μεγάλα χρηματοοικονομικά κέντρα, από το Λονδίνο και τη Νέα Υόρκη μέχρι τη Φρανκφούρτη και το Άμπου Ντάμπι. Και αυτή η φωνή πρέπει να είναι καθαρή, σταθερή και πειστική. Σε κάθε roadshow, δεν παρουσιάζουμε μόνο αριθμούς.

Παρουσιάζουμε τις προτεραιότητές μας. Την ενεργειακή στρατηγική της χώρας, την ψηφιακή μετάβαση, τα μεγάλα έργα υποδομής, τη σταθερότητα του φορολογικού και θεσμικού πλαισίου. Αλλά πάνω από όλα, παρουσιάζουμε μια εικόνα συνέπειας. Το αφήγημα μιας χώρας που έχει αλλάξει σελίδα και προχωρά μπροστά με αυτοπεποίθηση. Βέβαια, για να πετύχει ένα τέτοιο εγχείρημα, χρειάζεται σοβαρή προετοιμασία. Δεν αρκεί να φτιάξουμε μια ωραία παρουσίαση. Πρέπει να ξέρουμε ποιοι είναι οι επενδυτές-στόχοι, τι ζητούν, τι προβληματισμούς έχουν. Να υπάρχει συντονισμός μεταξύ των υπουργείων, των πρεσβειών, των επενδυτικών φορέων. Να μιλάμε τη γλώσσα των αγορών, χωρίς να χάνουμε τη δική μας ταυτότητα. Και το πιο κρίσιμο, η αποστολή πρέπει να εκπέμπει ενιαίο, πειστικό και αυθεντικό αφήγημα, ότι η χώρα έχει:

- Όραμα και σχέδιο για κάθε βασικό τομέα, από το real estate μέχρι την τεχνολογία και τις ΑΠΕ.
- Συνέπεια θεσμική και όχι μόνο κυβερνητική.
- Δέσμευση για μεταρρυθμίσεις, διαφάνεια και σύγχρονη δημόσια διοίκηση.
- Πίστη στον ιδιωτικό τομέα και σε συνεργασίες που ωφελούν όλους.

Ένα roadshow, όταν γίνεται σωστά, δεν είναι απλώς ένα event. Είναι μια δήλωση αξιοπιστίας. Είναι η στιγμή που μια χώρα διεκδικεί δυναμικά τη θέση της στον παγκόσμιο επενδυτικό χάρτη. Η προσέλκυση επενδύσεων δεν είναι υπόθεση επικοινωνιακή, αλλά είναι εθνικός στόχος. Και για να τον πετύχουμε, πρέπει να είμαστε παντού παρόντες, με φωνή καθαρή, με σχέδιο συγκροτημένο και με πίστη σε αυτά που πρεσβεύουμε.

Ο κ. Γιάννης Γεωργούλας είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επιχειρήσεων.

# Χωρίς γκάζι η «Ηλέκτρα», αλλά με ενδείξεις πέριξ της

*Πώς προχωράει το ενεργειακό πρόγραμμα της Κυπριακής Δημοκρατίας*

**Η γεώτρηση** στο τεμάχιο «5» της κυπριακής ΑΟΖ από την Exxon δεν επιβεβαίωσε τις υψηλές προσδοκίες για εξεύρεση ενός μεγάλου κοιτάσματος φυσικού αερίου.

*Του* **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

**Παρά** τις υποσχόμενες ενδείξεις από τις σεισμογραφικές έρευνες επί του γεωτρητικού στόχου «Ηλέκτρα» για μεγάλο κοίτασμα φυσικού αερίου, στο θαλασσοτεμάχιο «5» της κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ), η κοινοπραξία της Exxon-Qatar Energy ολοκλήρωσε τις έρευνές της χωρίς ανακάλυψη ποσοτήτων αερίου. Την είδηση είχε μεταδώσει ήδη την περασμένη Παρασκευή η εξειδικευμένη έκδοση για θέματα πετρελαίου και φυσικού αερίου, MEES (Middle East Economic Survey), η οποία επικαλούμενη πηγές, ανέφερε πως το γεωτρύπανο Valaris DS-9 ολοκλήρωσε τις εργασίες του επί του γεωτρητικού στόχου «Ηλέκτρα» επιβεβαιώνοντας μεν ενεργό πετρελαϊκό σύστημα, αλλά χωρίς να υπάρχουν σε ταμιευτήρες επαρκείς ποσότητες φυσικού αερίου – ήτοι ποσότητα που θα μπορούσε να εξορυχθεί και να καταστεί εμπορικά αξιοποιήσιμη.

Υπενθυμίζεται πως, όπως έγραψε η «Κ», η γεώτρηση της Exxon καθυστέρησε να ολοκληρώσει τις εργασίες της λόγω τεχνικών θεμάτων από τις υψηλές πιέσεις στο σημείο. Το τρυπάνι, εξάλλου, είχε ξεπεράσει σε βάθος τα 6.500 μέτρα κατά τις εργασίες του και στα 6.800 αντιμετώπισε τεχνικά προβλήματα με αποτέλεσμα να διακοπούν οι εργασίες γεώτρησης, να θωρακιστεί η τελευταία και ως εκ τούτου να καθυστερήσει ο χρόνος ολοκλήρωσης των ερευνών. Ακολούθως, το Valaris DS-9, θα προχωρήσει προς το θαλασσοτεμάχιο «10» (σ.σ. στο κοίτασμα «Πήγασος», υπό τη διαχείριση επίσης της αμερικανοκαταρινής κοινοπραξίας Exxon-Qatar Energy) για εργασίες επιβεβαίωσης του μικρού κοιτάσματος που βρίσκεται εκεί, αλλά και για την προσπάθεια χαρτογράφησης της περιοχής προκειμένου να διακριβωθεί αν υπάρχει προοπτική εξεύρεσης κάποιου άλλου κοιτάσματος.

### Η ανακοίνωση του υπουργείου

Το υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας ανακοίνωσε, και επίσημα τη Μεγάλη Δευτέρα, την ολοκλήρωση των γεωτρητικών εργασιών στον στόχο «Elektra-1», εντός του Τεμαχίου 5 της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) της Κυπριακής Δημοκρατίας, από την κοινοπραξία των εταιρειών ExxonMobil Exploration and Production Cyprus (Offshore) Limited (Διαχειριστής) και QatarEnergy International E&P LLC. Τα δεδομένα που προέκυψαν από την ερευνητική γεώτρηση και η μέχρι τώρα προκαταρκτική αξιολόγηση που διενεργήθηκε, κατέδειξαν την ύπαρξη μεν φυσικού αερίου σε μη εκμεταλλεύσιμες ποσότητες δε.

### Καλή η προοπτική

Σύμφωνα με την αρχική αξιολόγηση του Διαχειριστή, τα αποτελέσματα της γεώτρησης «Elektra-1» αποτιμούνται ως ενθαρρυντικά, επιβεβαιώνοντας την ύπαρξη συστήματος υδρογονανθράκων και ταμιευτήρων καλής ποιότητας. Οι πληροφορίες που συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια των γεωτρητικών εργασιών αξιολογούνται με σκοπό τον καθορισμό των μελλοντικών σχεδιασμών της κοινοπραξίας για το Τεμάχιο 5. Το πλωτό γεωτρύπανο «Valaris DS-9», το οποίο πραγματοποίησε τις εργασίες, θα μετακινηθεί ακολούθως στο Τεμάχιο 10 της κυπριακής ΑΟΖ για την ανόρυξη ερευνητικής γεώτρησης στον στόχο «Pegasus-1» εκ μέρους της κοινοπραξίας των ExxonMobil Exploration and Production Cyprus (Offshore) Limited και QatarEnergy International E&P LLC.

**Ο έτερος αμερικανικός κολοσσός, της Chevron, που δραστηριοποιείται στο τεμάχιο «12» (κοίτασμα «Αφροδίτη»), προχωρά με τον σχεδιασμό για την εμπορική αξιοποίηση του κοιτάσματος.**

### Πώς προχωρά το «Αφροδίτη»

Σε μια άλλη εξέλιξη και στον απόηχο της επενδυτικής περιοδείας Χριστοδουλίδη στις ΗΠΑ, αυτό που προκύπτει είναι πως ο έτερος αμερικανικός κολοσσός, της Chevron, που δραστηριοποιείται στο τεμάχιο «12» (κοίτασμα «Αφροδίτη»), προχωρά με τον σχεδιασμό για την εμπορική αξιοποίηση του κοιτάσματος. Εξάλλου, ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης κατά τη διάρκεια της παραμονής του στο Χιούστον του Τέξας είχε συνάντηση με τον CEO του αμερικανικού κολοσσού, Mike Wirth, συζητώντας για το ζήτημα – που υπενθυμίζεται πως αποτέλεσε αντικείμενο πολύμηνων διαπραγματεύσεων μεταξύ ΚΔ και Chevron προκειμένου οι δύο πλευρές να καταλήξουν σε συμφωνία για την εμπορική αξιοποίηση του κοιτάσματος, που ανακαλύφθηκε το 2011 και κηρύχθηκε εμπορικά εκμεταλλεύσιμο το 2014.

Όπως διαμορφώνονται τα πράγματα για την «Αφροδίτη», ο Νοέμβριος του 2025 καθίσταται ένας σημαντικός μήνας διορίας προκειμένου η εταιρεία να ολοκληρώσει και να παραδώσει την pre-FEED φάση ανάπτυξης για το κοίτασμα ως προς τη διάσταση της προκαταρκτικής ανάπτυξης που περιλαμβάνει το τελικό FEED (Front End Development). Ακολούθως, όπως αναφέρουν στην «Κ» αρμόδιες πηγές, θα διαφανούν και οι προθέσεις της ίδιας της Chevron και αν τελικά θα προκύψει και το επόμενο στάδιο, ήτοι η τελική επενδυτική απόφαση (FID, Final Investment Decision). Ο εκτιμώμενος χρόνος, για παραγωγή φυσικού αερίου από την «Αφροδίτη», αν όλα κυλήσουν ομαλά, εκτιμάται, από ανεξάρτητους παρατηρητές, ώς το 2027.

Κλείνοντας, όπως ανέφερε σε ρεπορτάζ της η «Κ» και την περασμένη Κυριακή, το επενδυτικό ενδιαφέρον Αμερικανών, όπως διαφάνηκε από την περιοδεία της κυβέρνησης στο Τέξας του Χιούστον, εξακολουθεί να υφίσταται παρά το αρνητικό αποτέλεσμα της γεώτρησης στην «Ηλέκτρα», με την ΚΔ να προχωρά σε νέο γύρο αδειοδοτήσεων εντός του έτους – τον 4ο συνολικά από το 2007– με τα θαλασσοτεμάχια επί της ΑΟΖ, «4», «11» και «12» να προσελκύουν ενδιαφέρον αλλά και τα «6», «7» και «8» να ξαναμπαίνουν στη μεγάλη εικόνα λόγω και μετατοπίσεων – κυρίως λόγω της δραστηριοποίησης της Total οι άδειες της οποίας λήγουν.

**ΑΡΘΡΟ** *Του* **ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΔΑΜΙΑΝΟΥ**

# *Τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία: Η ανάλυση της επίσκεψης στις ΗΠΑ*

**Αν ρωτήσεις** αυτή τη στιγμή οποιαδήποτε χώρα, πιθανότατα θα μάθεις ότι θέλει να αποτελέσει, με κάποιο τρόπο, κόμβο για τεχνολογική ανάπτυξη και συγκεκριμένα για αυτό που συλλογικά ονομάζουμε Τεχνητή Νοημοσύνη (AI). Το AI ορίζει σήμερα, σε πολύ μεγάλο βαθμό, το ψηφιακό μας μέλλον. Αποτελεί καταλύτη για οικονομική ανάπτυξη και ενίσχυση της επιρροής σε επίπεδο κρατών, κάτι που κάνει ταυτόχρονα το έργο της προσέλκυσης επενδύσεων σε αυτό τον τομέα ιδιαίτερα ανταγωνιστικό.

Αυτό ακριβώς είναι που καθιστά την επίσκεψη του Προέδρου της Δημοκρατίας στις Η.Π.Α. επιτυχή από κάθε άποψη. Ποια όμως η ουσία της επίσκεψης σε αυτή τη νέα πραγματικότητα που δημιουργεί το AI, και ποια η σημασία των αποτελεσμάτων της σε συνάρτηση με τη στρατηγική μας ως κράτος στα θέματα τεχνολογίας και καινοτομίας;

Για να αντιληφθούμε την πραγματική ουσία, θα πρέπει να δούμε τα αποτελέσματα, όχι ως αποσπασματικές επιτυχίες, αλλά ως αναπόσπαστο μέρος των ευρύτερων στρατηγικών μας επιδιώξεων.

Τεχνολογία και Καινοτομία είναι βασικότατοι υποστηρικτικοί άξονες της μακροπρόθεσμης στρατηγικής της Κύπρου «Όραμα 2035». Σε καμία άλλη χρονική στιγμή δεν ήμασταν όσο έτοιμοι είμαστε τώρα, για να μπορούμε να συζητούμε ουσιαστικά τον στόχο της μετατροπής της χώρας σε περιφερειακό κέντρο, με εταιρείες αυτής της εμβέλειας, που καθοδηγούν τις τεχνολογικές εξελίξεις σε παγκόσμιο επίπεδο. Και αυτή είναι η πρώτη σημαντική επιτυχία της επίσκεψης.

**Κτίζοντας**, πέραν από τη γεωστρατηγική μας θέση, στις εξαιρετικές επιδόσεις της οικονομίας και την αναβαθμισμένη γεωπολιτική υπόσταση της Κυπριακής Δημοκρατίας, υπάρχουν τέσσερις βασικοί παράγοντες που δημιουργούν τις συνθήκες για την εδραίωση της Κύπρου ως κόμβου Τεχνολογίας, Καινοτομίας και Ερευνητικής Αριστείας:

Τομέας Τεχνολογίας: Ο πιο ραγδαία αναπτυσσόμενος τομέας της οικονομίας της χώρας, με 15% ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης, και συνεισφορά στο ΑΕΠ κοντά στο 14%, όπου καταγράφηκαν, κυρίως τα τελευταία 2 χρόνια, σημαντικές ξένες επενδύσεις. Μεγάλος αριθμός πολυεθνικών εταιρειών με παγκόσμιο εκτόπισμα αλλά και νεοφυών επιχειρήσεων τεχνολογίας, δραστηριοποιούνται στην Κύπρο σε τομείς όπως fintech, gaming, software development και healthtech. Σήμερα, η Κύπρος κατατάσσεται 3η στην Ευρώπη όσον αφορά την ανάπτυξη του τομέα και 1η στη Νότια Ευρώπη σε fintech και gaming.

- Δίκτυο Νεοφυών Επιχειρήσεων και Καινοτομίας: Η χώρα μας, με περισσότερες από 500 startup εταιρείες, αναγνωρίζεται πλέον ως ένα γρήγορα αναπτυσσόμενο οικοσύστημα το οποίο κατατάσσεται στα πρώτα 45 παγκοσμίως.
- Οικοσύστημα Ερευνητικής δραστηριότητας: Υποστηρίζεται από ένα σημαντικό αριθμό ερευνητών, πέραν των 3500, 12 Πανεπιστήμια, 7 κέντρα αριστείας, και πέραν των 20 ερευνητικών υποδομών, με πολύ ψηλές επιδόσεις σε ευρωπαϊκά προγράμματα, που παραμένει για 3η χρονιά στους Strong Innovators της Ευρώπης.
- Ταλέντο: Η Κύπρος είχε τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση (17%) ειδικών τεχνολογίας στο σύνολο του εργατικού δυναμικού το 2024, με τον αριθμό ειδικών να έχει διπλασιαστεί την τελευταία δεκαετία.

**Οι πιο πάνω** παράγοντες είναι αλληλένδετοι και αλληλοτροφοδοτούν την ανάπτυξη.

Εντούτοις, και παρά τις πολύ καλές επιδόσεις, δεν έχουμε λύσει πλήρως την εξίσωση. Χρειάζονται στοχευμένες ενέργειες για να μετατρέψουμε την επιχειρηματική δραστηριότητα στο νησί, σε ένα μακροπρόθεσμα βιώσιμο οικοσύστημα. Ένα εκκολαπτήριο καινοτομίας, που θα τροφοδοτεί την οικονομία με ταλέντο και τεχνογνωσία. Ένα περιβάλλον όπου καινοτόμα επιχειρηματικά μυαλά θα μπορούν να κάνουν πράξη τις ιδέες τους, και όπου εταιρείες τεχνολογίας θα θέλουν να έχουν παρουσία και δραστηριότητα, δημιουργώντας θέσεις εργασίας και οικονομική προστιθέμενη αξία.

Αν αναλύσει λοιπόν κανείς τα πολύ πετυχημένα τέτοια οικοσυστήματα, όπως του Ισραήλ, θα δει ότι χρειάζεται να ενισχύσουμε συγκεκριμένους παράγοντες:

- Πρόσβαση σε υποδομές, εργαλεία και τεχνογνωσία
- Συνθήκες χρηματοδότησης νεοφυών επιχειρήσεων,
- Δομές υποστήριξης για τις νεοφυείς επιχειρήσεις και
- Επιτάχυνση της ψηφιοποίησης σε όλα τα επίπεδα.

**Χρειάζονται** στοχευμένες ενέργειες για να μετατρέψουμε την επιχειρηματική δραστηριότητα σε μακροπρόθεσμα βιώσιμο οικοσύστημα.

**Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει στις εταιρείες Amazon και Nvidia, όπου συζητήθηκε το ενδεχόμενο παρουσίας τους στη χώρα μέσω ερευνητικών κέντρων, και οι δυνατότητες συνεργασίας με το κυπριακό ερευνητικό οικοσύστημα, με στελέχη των δύο εταιρειών να αναμένονται στην Κύπρο τις αμέσως επόμενες βδομάδες για συζήτηση του θέματος.**

**Με βάση** αυτές τις παραμέτρους, προετοιμάστηκε η επίσκεψη στις Ηνωμένες Πολιτείες, η οποία κάλυψε πέραν των εταιρειών Τεχνολογίας, επενδυτικά ταμεία και εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου (venture capital), Πανεπιστήμια όπως το Columbia Business School και το Stanford αλλά και εταιρείες επιτάχυνσης νεοφυών επιχειρήσεων, όπως η Plug and Play. Όλα δηλαδή τα στοιχεία που συνθέτουν ένα υγιές οικοσύστημα τεχνολογικής και επιχειρηματικής καινοτομίας.

Η Plug and Play αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες πλατφόρμες επιτάχυνσης και χρηματοδότησης νεοφυών επιχειρήσεων. Κάθε χρόνο, φιλοξενεί κατά μέσο όρο 400 startups και επενδύει σε 150 από αυτές. Μέσα από τις υποστηρικτικές της δομές, αναδείχθηκαν εταιρείες όπως Paypal, Dropbox, Pinterest και Logitech, ενώ πέραν των 40 startups μετατράπηκαν σε Unicorns. Στο πλαίσιο της επίσκεψης ο CEO της εταιρείας, Saeed Amidi, ανακοίνωσε την πρόθεσή της να δραστηριοποιηθεί στην Κύπρο, ενώ στους επόμενους 3 μήνες θα καθοριστεί η μορφή της παρουσίας της στο νησί, με ανοικτό το ενδεχόμενο δημιουργίας περιφερειακής βάσης. Μια τέτοια εξέλιξη θα ενισχύσει σημαντικά την πρόσβαση νεοφυών επιχειρήσεων σε εμπειρογνωμοσύνη και επενδυτικά δίκτυα, δημιουργώντας τις συνθήκες για ηγετική περιφερειακή δραστηριότητα του κυπριακού οικοσυστήματος.

**Οι συναντήσεις** με εταιρείες κολοσσούς στον τομέα της τεχνολογίας, περιλαμβανομένων OpenAI, Nvidia, Amazon, Google, Oracle και Microsoft, ανέδειξαν σημαντικό ενδιαφέρον για συνεργασία σε σειρά θεμάτων και διαστάσεων:

- Υλοποίηση προγραμμάτων για ψηφιακές δεξιότητες, για το Δημόσιο, και για τους πολίτες της χώρας, κυρίως με αναφορά σε AI.
- Συνεργασία και ανταλλαγή εμπειρογνωμοσύνης για επίλυση κρίσιμων θεμάτων, όπως η έγκαιρη πρόληψη πυρκαγιών και το κυκλοφοριακό.
- Διερεύνηση της δυνατότητας υλοποίησης υποδομών στην Κύπρο, όπως μικρότερης κλίμακας, αυτόνομα σε ενεργειακές ανάγκες, κέντρα δεδομένων, και δορυφορικά συστήματα για ενίσχυση της ασφάλειας και αυτονομίας στον τομέα των επικοινωνιών.

**Ειδική** αναφορά πρέπει να γίνει στις εταιρείες Amazon και Nvidia, όπου συζητήθηκε το ενδεχόμενο παρουσίας τους στη χώρα μέσω ερευνητικών κέντρων, και οι δυνατότητες συνεργασίας με το κυπριακό ερευνητικό οικοσύστημα, με στελέχη των δύο εταιρειών να αναμένονται στην Κύπρο τις αμέσως επόμενες εβδομάδες για συζήτηση του θέματος.

Σημαντική ψήφος εμπιστοσύνης και η δήλωση πρόθεσης για δραστηριοποίηση στην Κύπρο της εταιρείας TensTorrent –η οποία ειδικεύεται στην ανάπτυξη επεξεργαστών για AI και μηχανική μάθηση και στη δημιουργία υπολογιστικών συστημάτων επόμενης γενιάς–, εξέλιξη η οποία αναμένεται να ενισχύσει την ερευνητική δραστηριότητα και την πρόσβαση σε τεχνογνωσία και προηγμένη τεχνολογία στο AI.

Ιδιαίτερα θετική ήταν και η συζήτηση με ανώτερα στελέχη του Columbia Business School, όπου καθορίστηκαν επόμενες ενέργειες για εξέταση του ενδεχομένου δραστηριοποίησης του Πανεπιστημίου στην Κύπρο, καθώς και τρόπου μεταφοράς στη χώρα μας, του μοντέλου επιχειρηματικότητας που εφαρμόζεται στην Αμερική από τέτοια πανεπιστήμια.

Έντονο ήταν το ενδιαφέρον οργανισμών, να χρησιμοποιήσουν την Κύπρο, μια μικρή και ευέλικτη αγορά, ως δοκιμαστικό περιβάλλον (Sandbox) για αναδυόμενες τεχνολογίες, όπως AI, και λύσεις βαθιάς τεχνολογίας (deeptech), πριν αυτά εισαχθούν στην αυστηρά ρυθμιζόμενη ευρωπαϊκή αγορά.

**Η επίσκεψη** στις ΗΠΑ έθεσε τις βάσεις για την ενίσχυση της θέσης της Κύπρου ως αξιόπιστου εταίρου στο παγκόσμιο τεχνολογικό οικοσύστημα. Η προσπάθεια, εντούτοις, εκτείνεται και σε άλλες αγορές με ιδιαίτερη υπόσταση στα θέματα τεχνολογίας, όπως η Ινδία. Ινδικές εταιρείες έχουν ήδη επιδείξει ενδιαφέρον για αξιοποίηση της Κύπρου ως πύλης εισόδου στην ευρωπαϊκή αγορά, και αναμένουμε το αμέσως επόμενο διάστημα σχετικές ανακοινώσεις.

Ο Νικόδημος Δαμιανού είναι υφυπουργός Ερευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής.

KATHIMERINI
PRESENTS

# green agenda

CYPRUS SUMMIT

## The ESG conference

**19 May 2025**
Hilton Nicosia

ΑΝΑΛΥΣΗ

## Μαθηματικές προβλέψεις για τον πόλεμο δασμών

Του **ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ**

**Παρασυρμένοι** από τις εντυπώσεις του επικοινωνιακού πολέμου, κάποιοι θα πιστέψουν ότι οι δασμοί που επιβάλλει ο πρόεδρος Τραμπ θα πληρωθούν π.χ. από την Κίνα. Προφανώς, το κόστος των ακριβότερων κινεζικών προϊόντων επιβαρύνει τους καταναλωτές που θα τα αγοράσουν στις ΗΠΑ. Η Inflation Insights, εταιρεία ερευνών που ασχολείται με αναλύσεις για τον πληθωρισμό, εκτιμά ότι οι δασμοί 104% (πριν γίνουν 145%) στις εισαγωγές από Κίνα, θα προσθέσουν στον τιμάριθμο 0,67 της ποσοστιαίας μονάδας. Μόνον οι δασμοί στα κινεζικά προϊόντα θα αυξήσουν τον τιμάριθμο από 2,8% σε 3,5%, το υψηλότερο σημείο των 12 τελευταίων μηνών. Ανάλογες θα ήταν οι επιπτώσεις από δασμούς σε εισαγωγές από άλλες χώρες, εφόσον επιβληθούν τελικά.

Το αδύναμο σημείο των εξαγγελιών της αμερικανικής κυβέρνησης είναι ότι όταν επιβάλλει δασμούς σε όλο τον κόσμο, θα πληρώσει κόστος για το σύνολο των εισαγωγών από παντού. Η απειλή αυτή δεν είναι διατηρήσιμη γιατί πλήττει περισσότερο εκείνον που την κάνει.

Η τακτική «εκβιασμού» ή απειλών παραπέμπει στη μαθηματική Θεωρία Παιγνίων που διερευνά μελέτη πανεπιστημίου (Ντάρτμουθ) στο Νιου Χάμσαϊρ, με τον περιγραφικό τίτλο «Αντιμετώπιση εκβιαστών: οι άκαμπτες (αλύγιστες) στρατηγικές μπορούν να προωθήσουν αμοιβαία δικαιοσύνη και συνεργασία». Οι μαθηματικοί συγγραφείς καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι όταν άτομα (ή χώρες) δέχονται εκβιασμό από κάποιον με μπούλινγκ, πρέπει αρχικά να αντισταθούν, αργότερα να παραχωρήσουν λίγα από όσα τους ζητούν, ώστε να υποχωρήσει ο εκβιαστής προκειμένου να μην πληγεί τελικά από τις υπερβολικές απαιτήσεις.

Το πραγματικό πρόβλημα είναι ότι αρκετές χώρες δεν έχουν τη δυνατότητα να κάνουν οικονομικές παραχωρήσεις. Το Μπανγκλαντές, για παράδειγμα, που βρίσκεται στις πρώτες χώρες όσων «αδίκησαν» τις ΗΠΑ, κάνει εξαγωγές γιατί στην πάμπτωχη αυτή χώρα οι αμοιβές είναι χαμηλές. Αλλά και το Βιετνάμ που εξάγει στις ΗΠΑ κυρίως είδη ένδυσης, επιβάλλει δασμό μόλις 5% στα αμερικανικά προϊόντα – ακόμα κι αν καταργήσει την επιβάρυνση, τα αποτελέσματα είναι πενιχρά. Τι επιδιώκει η αμερικανική κυβέρνηση; Ο Στέφεν Μιράν, βασικός οικονομικός σύμβουλος του προέδρου Τραμπ, σε μακροσκελή δήλωση υποστηρίζει ότι οι ΗΠΑ προσφέρουν δύο σημαντικά «δημόσια αγαθά». Την ασφάλεια που εξασφαλίζει με την αμυντική ομπρέλα, αλλά και την εμπιστοσύνη που διευκολύνει συναλλαγές η χρήση του δολαρίου, των αμερικανικών ομολόγων και τα συστήματα πληρωμών.

Τα δύο αυτά «δημόσια αγαθά» κοστίζουν στους Αμερικανούς φορολογούμενους και τα απολαμβάνουν όλοι οι άλλοι δωρεάν, έως τώρα. Αυτό που θέλει η νέα αμερικανική κυβέρνηση είναι να πληρώνουν όσοι επωφελούνται από την ασφάλεια, τη σιγουριά και την ευημερία που προσφέρει η υπερδύναμη. Οι ΗΠΑ θέλουν το δολάριο ως παγκόσμιο αποθεματικό νόμισμα, αλλά όπως λέει ο Σ. Μιράν, όχι δωρεάν, με «δίκαιο» κόστος. Δηλαδή να πληρώνεται επειδή είναι υπερδύναμη.

Η αρχική απειλή γίνεται όμως περισσότερο αξιόπιστη και διατηρήσιμη τώρα, καθώς φαίνεται να επικεντρώνεται στον ισχυρό ανταγωνιστή των ΗΠΑ, στην Κίνα. Η απειλή στην προκειμένη περίπτωση μπορεί να έχει μεγαλύτερο κόστος για την απειλούμενη χώρα παρά για τις ΗΠΑ. Θα υποχωρήσει τώρα η Κίνα; Οχι, με βάση τη μελέτη του αμερικανικού κολεγίου. Θα προτιμήσει να υποστεί κάποιο κόστος, προετοιμάζει ήδη την εσωτερική κοινή γνώμη για τα προβλήματα και επιχειρεί να απεξαρτηθεί από τις ΗΠΑ στην αγορά αγροτικών προϊόντων αλλά και κρατικών ομολόγων που τα έχει μειώσει αισθητά.

Η κυβέρνηση της Κίνας θα ακολουθήσει το μαθηματικό μοντέλο του Ντάρτμουθ; Ισως το μάθουμε στην επόμενη εργασία του βασικού συγγραφέα της, καθηγητή Τσεν που επέστρεψε στην Κίνα και διδάσκει στο Πανεπιστήμιο του Πεκίνου.

# Εντείνεται η στεγαστική κρίση σε τουριστικές πόλεις της Ευρώπης

*Στο στόχαστρο το Airbnb, αλλά οι τιμές των κατοικιών δεν υποχωρούν*

**Καθώς** οι δημοφιλείς πόλεις ανά την Ευρώπη αγωνίζονται με τις συνέπειες του υπερτουρισμού μετά την πανδημία, οι πλατφόρμες βραχυχρόνιας μίσθωσης όπως οι Airbnb, Vrbo και Booking.com επανέρχονται στο προσκήνιο. Δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι διαμαρτύρονται σε δημοφιλείς προορισμούς ενώ πλησιάζουν οι διακοπές του Πάσχα, ζητώντας προσιτή στέγαση. «Βγάλτε το Airbnb από τις γειτονιές μας», φώναξαν το περασμένο Σαββατοκύριακο διαδηλωτές στη Μαδρίτη, ενώ τα Χριστούγεννα μία ομάδα ακτιβιστών στη Ρώμη μπλόκαρε κλειδαριές έξω από διαμερίσματα βραχυπρόθεσμης ενοικίασης.

Οι Αρχές προετοιμάζονται για ένα ακόμη καλοκαίρι αναταραχής, καθώς η εύρεση ισορροπίας είναι δύσκολη. Ενώ ορισμένες πόλεις έχουν προσπαθήσει να αυστηροποιήσουν τους κανονισμούς για τις βραχυπρόθεσμες μισθώσεις υπάρχει έλλειψη συντονισμού μεταξύ των τοπικών και των εθνικών κυβερνήσεων. Αυτές οι διαμάχες έχουν κορυφωθεί στη Βαρκελώνη, η οποία εξετάζει την πλήρη απαγόρευση των βραχυπρόθεσμων μισθώσεων. Τον περασμένο Ιούνιο, η δημοτική αρχή –η οποία έχει να χορηγήσει νέες άδειες για τουριστικά διαμερίσματα από το 2014– ανακοίνωσε ότι θα καταργήσει συνολικά τις περίπου 10.000 υπάρχουσες άδειες μέχρι το 2028.

**«Χάνουμε τον κοινωνικό χαρακτήρα της πόλης και γινόμαστε έρημος», καταγγέλλει ο τοπικός ακτιβιστής Τζιοβάνι Λεόνε στη Βενετία.**

Επειτα από καταγγελίες, αξιωματούχοι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έγραψαν πέρυσι στις ισπανικές αρχές για να διαμαρτυρηθούν ότι η σχεδιαζόμενη νομοθεσία «δεν είναι κατάλληλη για την επίτευξη του στόχου της καταπολέμησης της έλλειψης στέγης». Το «σίριαλ» στην πρωτεύουσα της Καταλωνίας παρακολουθούν στενά πολλές πόλεις ανά την Ευρώπη.

Ο Ρον Κλάιν, επικεφαλής νομικός σύμβουλος της Airbnb, επικρίνει την προσέγγιση της Βαρκελώνης. «Δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι ο περιορισμός της βραχυχρόνιας ενοικίασης δημιουργεί περισσότερες μακροπρόθεσμες κατοικίες για τους κατοίκους. Διατρέχουμε τον κίνδυνο υπερβολικής ρύθμισης σε ορισμένες ευρωπαϊκές πόλεις [και] αυτό θα είναι αυτοκαταστροφικό», λέει.

**«Βγάλτε** το Airbnb από τις γειτονιές μας», φώναξαν το περασμένο Σαββατοκύριακο διαδηλωτές στη Μαδρίτη.

Η δημοφιλής στους τουρίστες Βενετία αντιμετωπίζει τις ίδιες προκλήσεις. Παρόλο που οι περισσότεροι από τους περίπου 30 εκατ. τουρίστες που υποδέχεται πλέον η πόλη κάθε χρόνο είναι ημερήσιοι εκδρομείς, το 2024 πραγματοποιήθηκαν κρατήσεις 1,71 εκατ. διανυκτερεύσεων βραχυπρόθεσμης μίσθωσης, ξεπερνώντας την κορύφωση του 1,70 εκατ. διανυκτερεύσεων του 2019. Ο πληθυσμός των κατοίκων στο ιστορικό κέντρο, εν τω μεταξύ, συνέχισε να μειώνεται κατακόρυφα – από 175.000 άτομα το 1951 σε 48.500 το 2024. Το κόστος στέγασης έχει επιταχύνει την έξοδο.

Η Βενετία διαθέτει μερικές από τις πιο ακριβές κατοικίες στην Ιταλία, με τη μέση τιμή να ανέρχεται στα 4.562 ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο τον Μάρτιο, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της χώρας που είναι 1.801 ευρώ ανά τ.μ. «Χάνουμε τον κοινωνικό χαρακτήρα της πόλης και γινόμαστε έρημος», καταγγέλλει ο τοπικός ακτιβιστής Τζιοβάνι Λεόνε, ο οποίος συνεργάζεται με την Alta Tensione Abitativa («Στέγαση Υψηλής Τάσης»), μια ομάδα εκστρατείας που ιδρύθηκε το 2022.

Πόλεις όπως το Αμστερνταμ και το Εδιμβούργο έχουν αποτύχει εξίσου. Η ολλανδική πόλη απαγόρευσε στους κατοίκους να νοικιάζουν τα ακίνητά τους για περισσότερες από 30 νύχτες ετησίως, ενώ η τελευταία επέβαλε υψηλά τέλη αδειοδότησης. Ωστόσο τα διαμερίσματα στο Αμστερνταμ παραμένουν τα πιο ακριβά στην Ευρώπη, με την τελευταία τριμηνιαία ανάλυση της Housing Anywhere να δείχνει μέσο όρο περίπου 2.500 ευρώ ανά μήνα τους πρώτους τρεις μήνες του 2025. Στο Εδιμβούργο, οι τιμές ενοικίων σε ιδιωτικά ακίνητα αυξήθηκαν κατά 9,7% σε ετήσια βάση, φτάνοντας κατά μέσον όρο τις 1.426 λίρες τον Φεβρουάριο – σημαντικά υψηλότερα από την αύξηση 5,8% στη Σκωτία συνολικά. Ενα πιο ενδιαφέρον ερώτημα είναι πώς η διαφάνεια των δεδομένων θα μπορούσε να αλλάξει τους όρους της συζήτησης. Πέρυσι, η Ε.Ε. υιοθέτησε κανονισμούς που απαιτούν από τις πλατφόρμες βραχυχρόνιας μίσθωσης να κοινοποιούν πληροφορίες όπως ο αριθμός των διανυκτερεύσεων στα καταλύματα βραχυχρόνιων μισθώσεων. Η ισχύς τους έχει προγραμματιστεί για τον Μάιο του 2026.

Εν τω μεταξύ, η ζήτηση από τους τουρίστες δεν δείχνει σημάδια μείωσης, σύμφωνα με την εταιρεία λογισμικού ενοικίασης Lighthouse, η οποία σε πρόσφατη έκθεση ανέφερε ότι «θα είναι δύσκολο για τις Αρχές να περιορίσουν την αγορά βραχυπρόθεσμων ενοικιάσεων στην Ευρώπη, παρά τις εκκλήσεις των ντόπιων». Οι εξοχικές κατοικίες είναι «βαθιά ριζωμένες στην ευρωπαϊκή κουλτούρα. Η ζήτηση δεν θα μειωθεί πουθενά», καταλήγει ο επικεφαλής της έρευνας Μπλέικ Ράιτερ.

# Μπαταρίες της BYD φορτίζουν σε 5 λεπτά

**Εχοντας** νικήσει κατά κράτος την Tesla, καθώς το περασμένο έτος κατέγραψε περισσότερες πωλήσεις από την αυτοκινητοβιομηχανία του Ελον Μασκ, η κινεζική βιομηχανία ηλεκτροκίνητων οχημάτων BYD ανακοίνωσε χθες σημαντική καινοτομία με την οποία κάνει ένα ακόμη άλμα μπροστά: μπαταρίες που φορτίζουν τα ηλεκτροκίνητα οχήματα σε πέντε λεπτά, δηλαδή σε χρόνο μικρότερο από όσο χρειάζεται ο οδηγός ενός συμβατικού οχήματος για την τροφοδοσία του στο βενζινάδικο.

**Η μπαταρία** έχει δοκιμαστεί στο νέο σεντάν Han L της BYD και έχει διαπιστωθεί πως παρέχει αυτονομία για 470 χιλιόμετρα, έχοντας φορτιστεί μόλις για πέντε λεπτά.

Παρουσιάζοντας το νέο επίτευγμα της κινεζικής βιομηχανίας σε σχετική εκδήλωση στην πόλη Σεντζέν, ο πρόεδρος της BYD, Γουάνγκ Τσουανφού, υπογράμμισε πως η νέα μπαταρία έχει δοκιμαστεί στο νέο σεντάν Han L και έχει διαπιστωθεί πως παρέχει αυτονομία για 470 χιλιόμετρα, έχοντας φορτιστεί μόλις για πέντε λεπτά. Οπως τόνισε ο Γουάνγκ, «προκειμένου να απαλλάξουμε τους χρήστες των οχημάτων από το άγχος της φόρτισης επιδιώξαμε να ελαχιστοποιήσουμε τη διάρκεια της φόρτισης, ώστε να διαρκεί όσο η τροφοδοσία συμβατικού οχήματος με βενζίνη». Η υπεροχή της κινεζικής μπαταρίας είναι προφανής δεδομένου ότι οι υπερφορτιστές της Tesla προσφέρουν αυτονομία για 275 χιλιόμετρα έπειτα από φόρτιση για 15 λεπτά. Η Tesla είχε έως τώρα υπεροχή στο θέμα επειδή διαθέτει σαφώς μεγαλύτερο δίκτυο από πλατφόρμες φόρτισης με περισσότερους από 65.000 υπερφορτιστές σε παγκόσμιο επίπεδο. Κατά την παρουσίαση της πλατφόρμας φόρτισης στη Σεντζέν, η BYD ανακοίνωσε, πάντως, χθες για πρώτη φορά ότι σχεδιάζει ήδη δικό της δίκτυο φόρτισης σε όλη την επικράτεια της Κίνας. Επιπλέον ο Γουάνγκ τόνισε ότι η νέα αυτή μπαταρία της BYD θα δίνει στα ηλεκτροκίνητα οχήματα τη δυνατότητα να φτάσουν στα 100 χιλιόμετρα την ώρα μέσα σε δύο δευτερόλεπτα.

Εν ολίγοις, η κινεζική αυτοκινητοβιομηχανία σημειώνει νέα νίκη επί της Tesla και μάλιστα στο θέμα της ταχύτητας της φόρτισης και της διάρκειας αυτονομίας που παρέχει. Πρόκειται για θέμα που θεωρείται καθοριστικό για την εκτεταμένη χρήση των ηλεκτροκίνητων και την προσέλκυση νέων χρηστών στα καινοτόμα αυτοκίνητα. Το επίτευγμα της BYD ενδεχομένως θα επηρεάσει πολλούς και θα στρέψει εύκολα πολύ περισσότερους στην αγορά ηλεκτροκίνητων οχημάτων. Η κινεζική αυτοκινητοβιομηχανία ειδικεύεται αποκλειστικά στα ηλεκτροκίνητα οχήματα και στα υβριδικά και μέχρι στιγμής το ξεκίνημά της για τη νέα χρονιά φαίνεται θεαματικό. Στη διάρκεια του Φεβρουαρίου οι πωλήσεις της ανήλθαν σε 318.000 επιβατικά οχήματα, καταγράφοντας άλμα κατά 161% σε σύγκριση με το περασμένο έτος. Στη διάρκεια του περασμένου έτους, άλλωστε, οι πωλήσεις σε υβριδικά έφτασαν στα 4,2 εκατ. οχήματα και έχει θέσει στόχο για το τρέχον έτος να πουλήσει από 5 έως 6 εκατ. οχήματα.

# Πώς η Ισπανία μετατρέπεται σε νέο κέντρο για τις φαρμακευτικές

*Προσφέρει γενναία φορολογικά κίνητρα και φθηνές κλινικές μελέτες*

**Είναι γνωστό** ότι η Ευρώπη αποτελεί έναν κάθε άλλο παρά ελκυστικό επενδυτικό προορισμό, ειδικά όταν μιλάμε για τον φαρμακευτικό τομέα, ο οποίος κυριαρχείται από την ταχύτατη άνοδο της κινεζικής βιοτεχνολογίας. Ακόμη και σ' αυτό το περιβάλλον, όμως, και με φόντο τις προσπάθειες της Ευρώπης να αμυνθεί απέναντι στους δασμούς του Ντόναλντ Τραμπ, η Ισπανία αποδεικνύει ότι εάν μια χώρα θέλει να «χτίσει» μια φαρμακευτική βιομηχανία, υπάρχει ένας τρόπος να το κάνει: δίνοντας στις επιχειρήσεις αυτό που θέλουν.

Εάν η Ισπανία αναρριχήθηκε στην κορυφή της ευρωπαϊκής κατάταξης για τις κλινικές μελέτες, το πέτυχε προσφέροντας γενναία φορολογικά κίνητρα και γρήγορες ρυθμιστικές διαδικασίες, οι οποίες μειώνουν τον χρόνο που απαιτείται από την έναρξη μιας κλινικής μελέτης έως την έγκριση του φαρμάκου. Το γεγονός ότι η Ισπανία προσφέρει συγκρίσιμη επιστημονική ποιότητα σε χαμηλότερες τιμές από τους ανταγωνιστές της, αποτελεί ένα ακόμη πλεονέκτημα για τους ενδιαφερομένους επενδυτές.

**AstraZeneca, Novartis, Roche και άλλες βιομηχανίες φαρμάκου επεκτείνουν την παρουσία τους τα τελευταία χρόνια.**

Είναι αυτό το «πακέτο» που έπεισε την AstraZeneca, τη Novartis, τη Roche και άλλες φαρμακευτικές να επεκτείνουν την παρουσία τους στην Ισπανία τα τελευταία χρόνια. Και σύμφωνα με το Bloomberg, ο πρωθυπουργός Πέδρο Σάντσεθ στοχεύει να προσελκύσει και άλλες επενδύσεις, καθώς έχει ήδη καλέσει τις Johnson & Johnson, Daiichi Sankyo, Eli Lilly και Sanofi στη Μαδρίτη για συνομιλίες. Η βρετανική AstraZeneca επέλεξε τη Βαρκελώνη, όπου ήδη λειτουργούσε τη μονάδα σπάνιων ασθενειών της Alexion, για να στήσει ένα ερευνητικό κέντρο το 2023.Το έκανε λόγω του οικοσυστήματος υγείας και της ποιότητας ζωής για τους εργαζομένους που προσφέρει η χώρα.

**Η βρετανική** AstraZeneca επέλεξε τη Βαρκελώνη για να στήσει ένα ερευνητικό κέντρο το 2023. Αρχικά δεσμεύτηκε να επενδύσει 800 εκατ. ευρώ και να δημιουργήσει 1.000 νέες θέσεις εργασίας από το 2023 έως το 2027. Ομως, έπιασε τον στόχο των προσλήψεων ήδη μέσα στο 2024, με αποτέλεσμα τελικά να τον διπλασιάσει, ανεβάζοντας το ύψος της επένδυσης στα 1,3 δισ. ευρώ.

Αρχικά δεσμεύτηκε να επενδύσει 800 εκατ. ευρώ και να δημιουργήσει 1.000 νέες θέσεις εργασίας στη Βαρκελώνη από το 2023 έως το 2027. Ομως, έπιασε τον στόχο των προσλήψεων ήδη μέσα στο 2024, με αποτέλεσμα τελικά να τον διπλασιάσει, ανεβάζοντας το ύψος της επένδυσης στα 1,3 δισ. ευρώ. Ο πρόεδρος της εταιρείας για την Ισπανία, Ρικ Σουάρες, είπε τον Φεβρουάριο ότι και ο στόχος για 2.000 προσλήψεις θα επιτευχθεί δύο χρόνια νωρίτερα από τον σχεδιασμό, κάτι που σημαίνει ότι θα μπορούσε να αναβαθμιστεί και πάλι. Μιλώντας στο Bloomberg, ο Σουάρες τόνισε την ισχυρή συνεργασία του κράτους με τον ιδιωτικό τομέα, λέγοντας ότι δεν είναι απλά λόγια. Η κυβέρνηση έχει διευκολύνει τη συνεργασία με τα κρατικά νοσοκομεία, καθώς και με startups και υποσχόμενους επιστήμονες. Επειτα από παρέμβαση του δημάρχου της Βαρκελώνης, ο δήμος βοηθάει τους νέους εργαζομένους της AstraZeneca να αποκτήσουν πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη, κατοικίες ή ακόμη και να βγάζουν διπλώματα οδήγησης.

Στελέχη του κλάδου βιοτεχνολογίας, επιστήμονες και επενδυτές, περιγράφουν στο Bloom-berg πώς οι αξιωματούχοι κάνουν ό,τι περνάει από το χέρι τους και παραπάνω. Γι' αυτό και η Sanofi αναμένεται να επιλέξει τη Βαρκελώνη για ένα νέο ερευνητικό κέντρο.

Εάν η Ισπανία καταφέρνει να χτίσει φαρμακευτικά κέντρα γύρω από τη Μαδρίτη και τη Βαρκελώνη, η χρηματοδότηση είναι ένας σημαντικός παράγοντας. Η κυβέρνηση προσφέρει φοροαπαλλαγή για το 33% των δαπανών των μεγάλων εταιρειών στην έρευνα και ανάπτυξη, πολύ υψηλότερη από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο του 15%. Για τις μικρότερες εταιρείες η κρατική στήριξη ισοδυναμεί στο 50% των κεφαλαίων που επενδύουν.

Υπάρχουν επίσης φορολογικά κίνητρα για τους εργαζομένους που μετακομίζουν στην Ισπανία, όπως είναι για παράδειγμα ο «νόμος Μπέκαμ» (έχει πάρει το όνομά του από τον πρώην αστέρα της Ρεάλ Μαδρίτης Ντέιβιντ Μπέκαμ), που επιτρέπει στους ξένους να πληρώνουν χαμηλότερο φορολογικό συντελεστή για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Ενα σημαντικό πλεονέκτημα είναι ότι οι κλινικές έρευνες κοστίζουν πολύ φθηνότερα στην Ισπανία από ό,τι στη Γερμανία ή τη Γαλλία. Η Ισπανία ήταν η πρώτη χώρα της Ε.Ε. που υιοθέτησε την κοινοτική οδηγία για τις κλινικές έρευνες, με αποτέλεσμα να γίνει πιο ανταγωνιστική. Για παράδειγμα, απαιτούνται 3-4 μήνες από την υποβολή των εγγράφων της έγκρισης μέχρι το φάρμακο να φτάσει στον πρώτο ασθενή.

### Οι τάσεις στην αγορά

**Η δυναμική** αύξηση των κενών θέσεων εργασίας αποτελεί προπορευόμενο δείκτη πρόβλεψης για τις τάσεις στην αγορά εργασίας και την ανεργία, επισημαίνει στην «Κ» ο Κωνσταντίνος Αγραπιδάς, γενικός διευθυντής Εργασιακών του υπουργείου Εργασίας και διδάκτωρ Παντείου Πανεπιστημίου.

**67,9%**

**το ποσοστό** συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, σημαντικά αυξημένο από το 60,1% του 2009, χαμηλότερο όμως από το 84,6% των ανδρών.

### Ο τουριστικός κλάδος

**Το 2025,** η τουριστική περίοδος αναμένεται να ξεκινήσει με 10% λιγότερες προσλήψεις συγκριτικά με το προηγούμενο έτος, οδηγώντας σε σημαντικά εντονότερη έλλειψη προσωπικού. Οι ειδικότητες με τις περισσότερες ελλείψεις είναι σερβιτόροι, καμαριέρες, λαντζέρηδες, κηπουροί, μάγειρες και υπάλληλοι υποδοχής.

**44,8%**

**το ποσοστό** των νέων ηλικίας μεταξύ 15 και 29 ετών που συμμετέχουν ενεργά στην αγορά εργασίας έναντι 56% στην Ε.Ε.

### Επανακατάρτιση

**Η αναβάθμιση** δεξιοτήτων (upskilling), η επανακατάρτιση (reskilling) αλλά και οι καλύτερες αμοιβές, η τήρηση ωραρίων και γενικότερα η βελτίωση των συνθηκών εργασίας και του εργασιακού περιβάλλοντος είναι κάποιες από τις πολιτικές που πρέπει να ενδυναμωθούν.

# Οι 4 αιτίες για την έλλειψη εργαζομένων

*Δημογραφικό, μετανάστευση, αναντιστοιχία δεξιοτήτων, χαμηλές αμοιβές και δύσκολες συνθήκες εργασίας*

**Είναι αποκλειστική** υπαιτιότητα των ανέργων η αδυναμία κάλυψης των κενών θέσεων εργασίας στην Ελλάδα; Και είναι πάντα αρνητικό το φαινόμενο της ύπαρξης χιλιάδων κενών θέσεων, σε μια οικονομία που αναπτύσσεται;

Στο... παρά κάτι της έναρξης μιας ακόμη φιλόδοξης τουριστικής περιόδου, η εξεύρεση εργαζόμενων ώστε να καλυφθούν οι χιλιάδες κενές θέσεις εργασίας, σε συνδυασμό με την ύπαρξη ενός ποσοστού ανεργίας που ανέρχεται, σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία, στο 8,6%, εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πρόκληση για το σύνολο της οικονομίας. Σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), ο αριθμός των κενών θέσεων εργασίας κατά το δ΄ τρίμηνο του 2024 παρουσιάζει μείωση κατά 31,0% σε σύγκριση με το δ΄ τρίμηνο του 2023 (28.365 και 41.120 κενές θέσεις αντίστοιχα) στο σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας, με εξαίρεση τον πρωτογενή τομέα και τις δραστηριότητες των νοικοκυριών. Η αντίστοιχη αύξηση το 2023 σε σχέση με το 2022, ήταν της τάξης του 96,5%.

Οπως εξηγεί μιλώντας στην «Κ» ο γενικός διευθυντής Εργασιακών Σχέσεων, Υγείας Ασφάλειας και Ενταξης στην Εργασία και διδάκτωρ του Παντείου Πανεπιστημίου Κωνσταντίνος Αγραπιδάς, «είναι πολύ σημαντικό ότι η ελληνική οικονομία και η επιχειρηματικότητα δημιουργούν νέες ανοιχτές θέσεις εργασίας για άμεση κάλυψη σε όλο το φάσμα των εξειδικεύσεων και δεξιοτήτων για τις οποίες ο εργοδότης κάνει δραστήριες ενέργειες για τον κατάλληλο εργαζόμενο». Σύμφωνα με τον κ. Αγραπιδά, η δυναμική αύξηση των κενών θέσεων εργασίας αποτελεί προπορευόμενο δείκτη πρόβλεψης για τις τάσεις που θα επικρατήσουν στην αγορά εργασίας και την ανεργία. «Σύμφωνα με τις οικονομικές εξελίξεις που συμβαδίζουν με τον οικονομικό κύκλο, οι κενές θέσεις εργασίας και η ανεργία έχουν την τάση να κινούνται σε αντίθετες κατευθύνσεις», εξηγεί ο έμπειρος τεχνοκράτης και συμπληρώνει πως «η οικονομική ανάκαμψη συνοδεύεται από αύξηση των κενών θέσεων εργασίας και μείωση του ποσοστού ανεργίας».

Είναι γεγονός ότι καθώς η ανεργία μειώνεται διαρκώς σε ποσοστά κάτω από 9%, δημιουργείται περαιτέρω στενότητα στην αγορά εργασίας για την εξεύρεση των κατάλληλων εργαζομένων με τις κατάλληλες δεξιότητες.

Και όλοι οι ειδικοί συμφωνούν ως προς τις βασικές αιτίες του φαινομένου, και συγκεκριμένα:

• Τις δημογραφικές μεταβολές, καθώς η χώρα μας έχει έναν από τους πιο γερασμένους πληθυσμούς στην Ε.Ε. και το γεγονός ότι οι νέες γενιές είναι αριθμητικά μικρότερες από τις μεγαλύτερες λόγω της μείωσης των γεννήσεων.

• Τη μετανάστευση νέων στο εξωτερικό (brain drain).

• Την αναντιστοιχία δεξιοτήτων (skills mismatch).

• Τη χαμηλή ελκυστικότητα συγκεκριμένων επαγγελμάτων όπως είναι πλέον ο τουρισμός, η εστίαση, η γεωργία και η φροντίδα ηλικιωμένων καθώς και οι χαμηλές αμοιβές και οι δύσκολες συνθήκες εργασίας που συνήθως συνοδεύουν τέτοια επαγγέλματα και τα καθιστούν μη ελκυστικά.

Τα τελευταία στοιχεία δείχνουν ότι οι κενές θέσεις εργασίας αυξήθηκαν τα χρόνια μετά την πανδημία, ενώ η δυναμική διατηρήθηκε το 2024 (2,2%, έναντι 1,6% το 2023), περιορίζοντας την απόσταση από τον μέσο όρο της Ε.Ε.-27 (2,4% το 2024, έναντι 2,8% το 2023).

Ειδικότερα, ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, τα υψηλότερα ποσοστά στενότητας σημείωσαν τα καταλύματα και η εστίαση (ποσοστό κενών θέσεων εργασίας 8%), οι κατασκευές (3,0%), η μεταποίηση (1,8%) και οι επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες (4,0%). Στον αντίποδα, οι χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες κατέγραψαν τα χαμηλότερα ποσοστά κενών θέσεων εργασίας, ενώ οι κλάδοι της πληροφορικής και των επικοινωνιών παρουσίασαν πτώση του ποσοστού κενών θέσεων εργασίας σε σχέση με το 2023.

Σύμφωνα με τον κ. Αγραπιδά, στο μέτρο που η ελληνική οικονομία δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας και η εγγεγραμμένη ανεργία κινείται σε υψηλά επίπεδα σύμφωνα με τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΠΑ), με υψηλό ποσοστό υποψηφίων εργαζομένων σε αδράνεια, θα μπορούσε να επιταχυνθεί περαιτέρω η μείωση του ποσοστού ανεργίας.

Οπως εξηγεί ο γενικός διευθυντής του υπουργείου Εργασίας, πολλοί κλάδοι της οικονομίας αναζητούν εργαζομένους, όπως είναι ο τουριστικός τομέας, ο κατασκευαστικός τομέας λόγω της εκτέλεσης μεγάλων κατασκευαστικών έργων, καθώς και ο πρωτογενής τομέας που παρουσιάζει σημαντικότατες ελλείψεις για εποχικούς εργαζομένους. Οι ελλείψεις παρατηρούνται σε όλο το φάσμα των δεξιοτήτων, από την ανειδίκευτη εργασία κυρίως στον πρωτογενή τομέα, έως και την έλλειψη για τεχνικές ειδικότητες στη βιομηχανία και τη μεταποίηση. Σημαντικές είναι οι ελλείψεις και στην υψηλή εξειδίκευση και στα ταλέντα στην ελληνική αγορά εργασίας, καθότι η αγορά των ταλέντων είναι άκρως ανταγωνιστική και πόλεις όπως το Λονδίνο, το Αμστερνταμ, το Μόναχο λειτουργούν ως μαγνήτες ταλέντων, καθότι έχουν δημιουργήσει ένα οικοσύστημα επιχειρήσεων με προοπτικές ανέλιξης και σταδιοδρομίας, σε συνδυασμό με τις ποιοτικές συνθήκες εργασίας, την ποιότητα ζωής, αλλά και την ταχύτατη ενσωμάτωση της τεχνολογίας και της τεχνητής νοημοσύνης.

## Ποιοι κλάδοι έχουν τις μεγαλύτερες ελλείψεις εργαζομένων

**ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΕΝΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ* (4ο τρίμηνο 2024)**

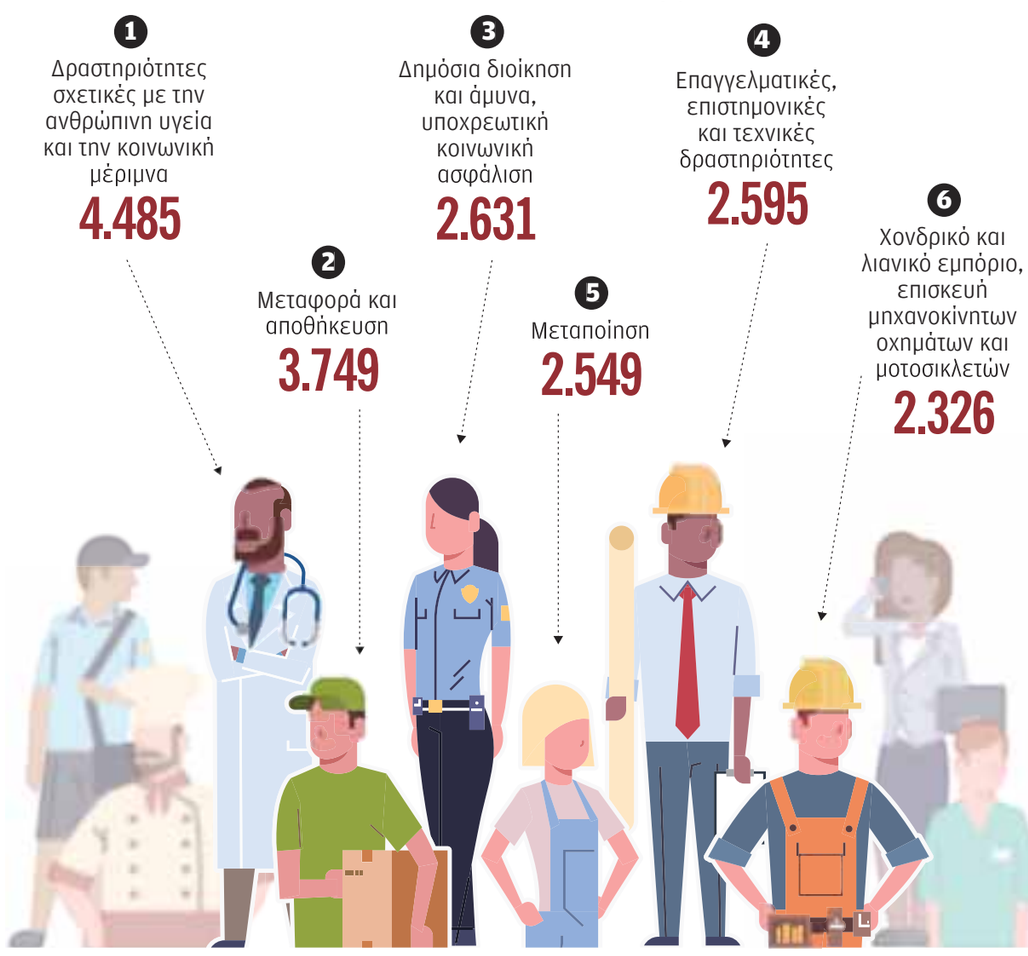


* Ορίζονται οι κενές θέσεις πλήρους ή μερικής απασχόλησης, οι οποίες θα πρέπει να καλυφθούν σε διάστημα όχι μεγαλύτερο των τριών μηνών.

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

## Η ψηφιακή μετάβαση θα δημιουργήσει νέες θέσεις

**Η στενότητα** της αγοράς εργασίας, με βάση τα στοιχεία από το Eurofound-Cedefop European Company Survey για το μέλλον της εργασίας έως το 2035 (CEDEFOP - «Skills in transition: The way to 2035») δείχνει ότι η επικέντρωση για την έλλειψη των κατάλληλων δεξιοτήτων και εργαζομένων, στη μάχη για την προσέλκυση εργαζομένων στην Ε.Ε., αποκλειστικά στην προσφορά εργασίας δεν είναι και η πλέον ενδεδειγμένη. Αναλυτικά, τα στοιχεία δείχνουν ότι μόνο το 26% των επιχειρήσεων στην Ε.Ε. αντιμετώπισε μεγάλο βαθμό δυσκολίας στην εύρεση υπαλλήλων με τις κατάλληλες δεξιότητες. Το υπόλοιπο 51% από αυτές αντιμετώπισε «κάποιες δυσκολίες» και το 23% αντιμετώπισε «ελάχιστες ή καθόλου δυσκολίες». Το συμπέρασμα είναι ότι η στενότητα στην αγορά εργασίας για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις δεν είναι τόσο έντονη αλλά πιο μετριοπαθής. Η ανάλυση δείχνει μάλιστα, μεταξύ άλλων, ότι οι δυσκολίες των εταιρειών να βρουν άτομα με τις κατάλληλες δεξιότητες συνδέονται στενά με την αδυναμία διατήρησης των εργαζομένων στις υψιστάμενες θέσεις εργασίας και λιγότερο με την έλλειψη δεξιοτήτων μεταξύ των αιτούντων εργασία. Στην πράξη, η μελέτη δείχνει πως εκτός από την προσφορά εργασίας και την αντιστοίχιση με τις κατάλληλες δεξιότητες, καθοριστικό ρόλο για την προσέλκυση των εργαζομένων παίζει και η ζήτηση εργασίας, όπως επίσης και το περιεχόμενο της ζήτησης, που σχετίζεται με τις αμοιβές της εργασίας, τις συνθήκες της εργασίας, τις παροχές και τα κίνητρα για τη διατήρηση των εργαζομένων, αλλά και οι προοπτικές ανέλιξης και σταδιοδρομίας. Οσο για την Ελλάδα, η μελέτη του CEDEFOP επισημαίνει ως μία από τις προκλήσεις στην αγορά εργασίας την ψηφιακή μετάβαση, η οποία μάλιστα αναμένεται να έχει περιορισμένη αρνητική επίπτωση στην απασχόληση στην Ελλάδα έως το 2035. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τομείς με υψηλό κίνδυνο αυτοματοποίησης, όπως η βιομηχανία και οι κατασκευές, δεν είναι τόσο ανεπτυγμένοι στη χώρα μας σε σχέση με άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε. Επιπλέον, η ανάπτυξη τομέων που υποστηρίζουν την ψηφιακή μετάβαση, όπως η έρευνα και ανάπτυξη, οι τηλεπικοινωνίες και η πληροφορική, αναμένεται να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας. Οσο για την αναντιστοιχία δεξιοτήτων (skills mismatch) η χώρα μας κατατάσσεται χαμηλά στον Ευρωπαϊκό Δείκτη Δεξιοτήτων (ESI). Είναι χαρακτηριστικό ότι το 15% των εργαζομένων στην Ε.Ε. παρουσιάζει σημαντικό χάσμα ψηφιακών δεξιοτήτων, ενώ στην Ελλάδα το 63% των εργαζομένων πιστεύει ότι πρέπει να αναπτύξει τις ψηφιακές του δεξιότητες σε μεγάλο ή μέτριο βαθμό. Οι δέκα σημαντικότερες δεξιότητες που θα απαιτηθούν στο μέλλον περιλαμβάνουν την ανθεκτικότητα, την ευελιξία, την επικοινωνία, τη διαχείριση ανθρώπων, την αναλυτική σκέψη, τη δημιουργικότητα, τις δεξιότητες στην τεχνητή νοημοσύνη και τα μεγάλα δεδομένα, την επιλογή για διά βίου μάθηση, την τεχνολογική παιδεία και τον προσανατολισμό στην εξυπηρέτηση πελατών.

# Σε υψηλό 7 μηνών η επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ε.Ε.

**Στο υψηλότερο** επίπεδο των τελευταίων επτά μηνών αναπτύχθηκε τον Μάρτιο η επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ευρωζώνη, καθώς οι πιέσεις στον τομέα της μεταποίησης περιορίστηκαν. Η βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος στο μπλοκ ενδέχεται να συνεχιστεί τους επόμενους μήνες, όταν ανοίξει η «κάνουλα» για επενδύσεις στις υποδομές και στην άμυνα, ιδίως στη Γερμανία. Συνεπώς, παρότι ο κλάδος των υπηρεσιών έδειξε μεγαλύτερη κάμψη τον Μάρτιο, αυξάνονται οι ελπίδες για ανάκαμψη στην Ευρώπη. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα προκαταρκτικά στοιχεία, ο δείκτης υπευθύνων προμηθειών (PMI) της S&P Global διαμορφώθηκε στις 50,4 μονάδες αυτόν τον μήνα έναντι 50,2 μονάδων τον Φεβρουάριο. Πρόκειται για το υψηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί από τον περασμένο Αύγουστο. Σημειώνεται ότι από την αρχή του έτους, ο σύνθετος δείκτης PMI παραμένει πάνω από τις 50 μονάδες, που σηματοδοτούν το όριο μεταξύ ανάπτυξης και ύφεσης.

Η ανάπτυξη της δραστηριότητας ήταν βέβαια ήπια, εν μέρει λόγω του δείκτη του κλάδου των υπηρεσιών, ο οποίος υποχώρησε στις 50,4 μονάδες από τις 50,6 μονάδες του περασμένου μήνα. Ωστόσο, έπειτα από σχεδόν τρία χρόνια ύφεσης στον τομέα της μεταποίησης, η κατάσταση βελτιώθηκε και ο σχετικός δείκτης ανήλθε σε υψηλό τουλάχιστον δύο ετών, αγγίζοντας τις 48,7 μονάδες από 47,6 μονάδες τον Φεβρουάριο.

Σημειώνεται ότι ο δείκτης που παρακολουθεί την παραγωγή των εργοστασίων αναπτύχθηκε για πρώτη φορά μετά δύο χρόνια. Συγκεκριμένα, εκτινάχθηκε στις 60,7 μονάδες από 48,9 μονάδες τον Φεβρουάριο στο υψηλότερο επίπεδο από τον Μάιο του 2022. «Παρότι δεν πρέπει να παρασυρθούμε από έναν δείκτη στοιχείων, είναι αξιοσημείωτο ότι οι βιομηχανίες επέκτειναν την παραγωγή τους για πρώτη φορά από τον Μάρτιο του 2023», σχολίασε ο δρ Cyrus de la Rubia, επικεφαλής οικονομολόγος της Εμπορικής Τράπεζας του Αμβούργου, η οποία καταρτίζει τον δείκτη PMI. Αντιμέτωπες με υψηλότερα κόστη, οι εταιρείες του κλάδου της μεταποίησης ανέβασαν τις τιμές τους με ταχείς ρυθμούς. Στον τομέα των υπηρεσιών οι τιμές συνέχισαν μεν να αυξάνονται, αλλά με βραδύτερο ρυθμό. Τέλος, ενδεικτικό της βελτίωσης του κλίματος στις επιχειρήσεις είναι ότι επιταχύνθηκαν οι προσλήψεις. Ειδικότερα, ο δείκτης που παρακολουθεί την απασχόληση ενισχύθηκε στις 50,1 μονάδες από 49,2, ξεπερνώντας τις 50 μονάδες για πρώτη φορά έπειτα από οκτώ μήνες.

**Ο δείκτης** υπευθύνων προμηθειών (PMI) διαμορφώθηκε στην Ευρωζώνη στις 50,4 μονάδες αυτόν τον μήνα έναντι 50,2 μονάδων τον Φεβρουάριο.

ΑΝΑΛΥΣΗ

## Τα στοιχήματα και το ρίσκο Τραμπ

Του **ΝΤΕΪΒΙΝΤ ΣΑΝΓΚΕΡ / NEW YORK TIMES**

**Μόλις** 10 εβδομάδες μετά την έναρξη της θητείας του, η όρεξη του προέδρου Τραμπ για ρίσκο δείχνει να μη γνωρίζει όρια. Επέβαλε σαρωτικούς παγκόσμιους δασμούς, παρά τους φόβους για πληθωρισμό ή, χειρότερα στασιμοπληθωρισμό. Ωστόσο, ο άνθρωπος που ανέβηκε στην προεδρία ως σκληροπυρηνικός διαπραγματευτής φάνηκε ανυποχώρητος το περασμένο Σαββατοκύριακο όταν ρωτήθηκε αν ανησυχεί ότι η τιμή των αυτοκινήτων θα αυξηθεί. «Δεν θα μπορούσε να με νοιάζει λιγότερο», απάντησε. Ηταν το τελευταίο δείγμα της προθυμίας του να υιοθετήσει μια μαξιμαλιστική λογική, καλώντας ουσιαστικά τους αντιπάλους του να τον αντιμετωπίσουν. Πριν από την ανακοίνωση των δασμών, κινήθηκε για να καταστρέψει ένα παγκόσμιο σύστημα συμμαχίας, το οποίο οι ΗΠΑ ξόδεψαν 80 χρόνια για να χτίσουν πρεσβεία ανά πρεσβεία. Ο Τραμπ είναι κάτι παραπάνω από πρόθυμος να δοκιμάσει τα όρια μιας δημοκρατίας 250 ετών για να απαντήσει στους εχθρούς ή να ψαλιδίσει τμήματα της ομοσπονδιακής κυβέρνησης, ακόμα κι αν αυτό σημαίνει ότι διακινδυνεύει το σύστημα δημόσιας υγείας ή αγνοεί τις ενδεδειγμένες διαδικασίες για τους μετανάστες που ζουν νόμιμα στη χώρα. Και παρά τον καθημερινό ανταγωνισμό με την Κίνα στην τεχνητή νοημοσύνη, το Διάστημα και τις βιολογικές επιστήμες, διακινδυνεύει με χαρά να διακόψει τη χρηματοδότηση των μεγαλύτερων ερευνητικών πανεπιστημίων της Αμερικής.

Ο Τραμπ παίρνει ρίσκα που δεν φαινόταν διατεθειμένος να πάρει στην πρώτη του θητεία. Αφού γλίτωσε τον θάνατο από τη σφαίρα του επίδοξου δολοφόνου του, το θεώρησε σημάδι ότι είχε γλιτώσει για να ολοκληρώσει το όραμά του για την Αμερική. Επίσης, οι επιφυλακτικοί σύμβουλοί του έχουν αντικατασταθεί από χειροκροτητές και ενισχυτές, συμπεριλαμβανομένου ενός δυσανάλογου αριθμού πρώην σχολιαστών του Fox News. Ακόμη και οι σημερινοί σύμβουλοι που προέρχονται από το κατεστημένο της Wall Street, όπως ο υπουργός Οικονομικών Σκοτ Μπέσεντ, έχουν κατασκευάσει μια οικονομική και κοινωνική λογική γύρω από τα ένστικτα του προέδρου. Τώρα ο Τραμπ στοιχηματίζει ότι μπορεί να επισπεύσει το τέλος της εποχής της παγκοσμιοποίησης. Αυτό είναι το πρώτο μέρος του στοιχήματος που έθεσε την Τετάρτη. Ο Τραμπ πιστεύει ότι οι Αμερικανοί αγοραστές είναι πρόθυμοι να πληρώσουν υψηλότερες τιμές, τουλάχιστον για λίγο, εάν αυτό είναι το κόστος για να επιστρέψουν θέσεις εργασίας στην Αμερική. Εβαλε όμως και άλλα στοιχήματα. Πιστεύει ότι έθνη σε όλο τον κόσμο θα μειώσουν τους δασμούς στα αμερικανικά προϊόντα, αντί να αντιμετωπίσουν νέα δεινά. Εχει υποστηρίξει ότι οι δασμοί θα προσφέρουν μια νέα ροή εσόδων, καθιστώντας την Αμερική λιγότερο εξαρτημένη από τους φόρους εισοδήματος.

Την ίδια στιγμή, οι παγκόσμιοι ηγέτες εξασκούνται στο γκολφ και κατευθύνονται στο Μαρ-α-Λάγκο για διαπραγματεύσεις. Οταν συμβεί αυτό, ο Τραμπ θα βρεθεί αντιμέτωπος με μια επιλογή - ή εκατοντάδες, ίσως και χιλιάδες από αυτές. Εάν οι αγορές αντιδράσουν άσχημα, θα διατηρούσε τη δυνατότητα να ανακαλέσει ή να προσαρμόσει τους δασμούς. Στη δεύτερη θητεία του άλλωστε, έχει κάνει χρήση κάθε μορφής αμερικανικής ισχύος για να περάσει το δικό του. Εχει δείξει ότι είναι πρόθυμος να κλείσει ολόκληρες υπηρεσίες, όπως η Υπηρεσία Διεθνούς Ανάπτυξης, για να επιτύχει τους στόχους του. Είναι διατεθειμένος να ρισκάρει τη διάλυση του ΝΑΤΟ και την κατάρρευση της Ουκρανίας. Και αν το τίμημα του τερματισμού των επίμονων εμπορικών ελλειμμάτων κινδυνεύει να βλάψει τις παλαιότερες και ισχυρότερες συμμαχίες της χώρας, δεν θα διστάσει να απειλήσει τους φίλους του. Σε κάθε περίπτωση, ο Τραμπ δηλώνει ότι οι οικονομικές σχέσεις προηγούνται. Η ασφάλεια ή οι διπλωματικές συνεργασίες έρχονται δεύτερες ή τρίτες, αν μετρούν καθόλου. Στοιχηματίζει ότι, στο τέλος της ημέρας, ο Σι Τζινπίνγκ και οι ηγέτες της Ε.Ε. θα επιλέξουν τη μη κλιμάκωση, φοβούμενοι τι μπορεί να κάνει στη συνέχεια ένας πρόεδρος που διασκεδάζει με το απρόβλεπτο.

# Οι κινεζικές εταιρείες αυτοκινήτου εξαπλώνονται σε όλο τον κόσμο

*Οχήματά τους κυκλοφορούν από τη Χιλή και τη Ν. Αφρική μέχρι την Τουρκία*

**Ο Ντόναλντ** Τραμπ θέλει να κρατήσει τις κινεζικές αυτοκινητοβιομηχανίες έξω από την αμερικανική αγορά. Ομως τίποτα δεν τις σταματά από το να καταλάβουν τον υπόλοιπο κόσμο. Στις μεγαλουπόλεις όλου του πλανήτη, οι δρόμοι γεμίζουν με φθηνά κινεζικά αυτοκίνητα, από μικρά οχήματα πόλης έως γυαλιστερά SUVs, φτιαγμένα από εταιρείες όπως οι Great Wall Motor, BYD, Chery Automobile και SAIC Motor Corp. Και μπορεί οι ΗΠΑ, ο Καναδάς και η Ευρωπαϊκή Ενωση να βάζουν δασμούς στα Made in China ηλεκτρικά αυτοκίνητα, όμως οι αγοραστές ειδικά στις αναδυόμενες οικονομίες τα προτιμούν, κυρίως για τις προσιτές τιμές τους. Οπως ο 29χρονος Oscar Mabuela, που ζει στη Ν. Αφρική. Ο web designer θέλησε να αγοράσει ένα νέο αυτοκίνητο φέτος και ενώ κοίταξε το Polo της Volkswagen, που είναι ανάμεσα στα πρώτα σε πωλήσεις στη χώρα του, τελικά φοβήθηκε ότι μπορεί να του το κλέψουν. Ετσι, προτίμησε ένα πρόσφατο μοντέλο Haval Jolion Super Luxury SUV της Great Wall, για το οποίο πλήρωσε 19.300 δολάρια. Καινούργιο, το Jolion ξεκινάει από τα 25.000 δολάρια, την ώρα που το Polo πωλείται στη χώρα του από 27.500 δολάρια. «Εχω όλη την τεχνολογία που στα γνωστά brands είναι έξτρα», εξηγεί ο Mabuela στην El Pais. Δεν είναι τυχαίο, λοιπόν, που στη Ν. Αφρική, τα κινεζικά αυτοκίνητα έχουν μερίδιο σχεδόν 10% στις πωλήσεις. Στην Τουρκία, τα κινεζικά brands ευθύνονται για το 8% των πωλήσεων και στη Χιλή φτάνουν σχεδόν στο ένα τρίτο.

**Μπορεί ΗΠΑ, Καναδάς και Ε.Ε. να βάζουν δασμούς στα ηλεκτροκίνητα Made in China, όμως οι αγοραστές ειδικά στις αναδυόμενες οικονομίες τα προτιμούν λόγω των προσιτών τιμών τους.**

**Η Κίνα** εξάγει περισσότερα αυτοκίνητα από οποιαδήποτε άλλη χώρα και οι εξαγωγές επιβατικών οχημάτων της αυξήθηκαν σχεδόν 20%, στα 4,9 εκατ., το 2024. Το 2020 ήταν χαμηλότερες από ένα εκατομμύριο.

Η Κίνα εξάγει περισσότερα αυτοκίνητα από οποιαδήποτε άλλη χώρα και οι εξαγωγές επιβατικών οχημάτων της αυξήθηκαν σχεδόν 20%, στα 4,9 εκατ., το 2024. Το 2020 ήταν χαμηλότερες από ένα εκατομμύριο. «Οι κινεζικές αυτοκινητοβιομηχανίες έχουν προωθηθεί σε πολλές παγκόσμιες αγορές με οχήματα υψηλής ποιότητας και ανταγωνιστικές τιμές», εξηγεί στην El Pais η Abby Chun Tu, αναλύτρια της S&P Global Mobility. «Είναι η ίδια στρατηγική που λειτούργησε για τις μάρκες της Νότιας Κορέας και της Ιαπωνίας, αλλά έχουν επίσης το πλεονέκτημα του προηγμένου λογισμικού και πολλών δυνατοτήτων – ακόμη και στα μοντέλα μαζικής αγοράς τους».

Στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ υπάρχουν εδώ και καιρό φόβοι ότι η Κίνα θα γίνει κυρίαρχη δύναμη στις πωλήσεις ηλεκτρικών αυτοκινήτων. Οι ανησυχίες αυτές εντάθηκαν αφότου η BYD παρουσίασε μια σειρά ηλεκτροκίνητων που μπορούν να φορτίσουν στον ίδιο χρόνο που χρειάζεται κανείς για να βάλει βενζίνη στο αυτοκίνητό του.

Εν τω μεταξύ, η ανταγωνιστική Xiaomi αναβάθμισε τον στόχο της για τις ετήσιες πωλήσεις ηλεκτρικών αυτοκινήτων της, αφότου πέρυσι κατέγραψε την υψηλότερη αύξηση εσόδων από το 2021.

Ωστόσο τα στοιχεία δείχνουν ότι τα βενζινοκίνητα αυτοκίνητα αποτελούν σχεδόν το 80% των συνολικών εξαγωγών οχημάτων της Κίνας.

Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι πολλές αναδυόμενες αγορές δεν έχουν αρκετούς σταθμούς φόρτισης ή ένα αξιόπιστο ηλεκτρικό δίκτυο για να υποστηρίξουν τα πλήρως ηλεκτρικά αυτοκίνητα. Παρ' όλα αυτά, οι κινεζικές αυτοκινητοβιομηχανίες βρήκαν σε αυτές τις χώρες μια αγορά πρόθυμη να δεχθεί τα βενζινοκίνητα που δεν μπορούν πια να πουλήσουν εύκολα στην Κίνα. Ετσι, το παγκόσμιο μερίδιο αγοράς για τις κινεζικές αυτοκινητοβιομηχανίες εκτός της Κίνας αναμένεται να ανέλθει στο 13% το 2030 από 3% σήμερα. Εάν συμπεριληφθεί και η Κίνα, αυτό το παγκόσμιο μερίδιο εκτινάσσεται στο 33% και στην Αφρική και στη Μέση Ανατολή προβλέπεται να φτάσει στο 39% μέχρι τότε.

Σε συνέδριο που διοργανώθηκε τον Φεβρουάριο από την επενδυτική εταιρεία Wolfe Research, οι επικεφαλής της Ford και της General Motors αναγνώρισαν την πίεση του ανταγωνισμού που αντιμετωπίζουν στις αναπτυσσόμενες αγορές. «Οι δραστηριότητές μας στο εξωτερικό είναι πολύ κατάλληλες, αλλά οι Κινέζοι έρχονται σε αυτές τις αγορές τώρα, παγκοσμιοποιώντας την αλυσίδα εφοδιασμού», είπε στους επενδυτές ο Jim Farley, διευθύνων σύμβουλος της Ford. «Αναδυόμενες αγορές όπως η Ινδία και ειδικά η Νότια Αμερική, κυριαρχούνται από τους Κινέζους», είπε. Η Ford σταμάτησε την παραγωγή οχημάτων στη Βραζιλία, όπου το πρώην εργοστάσιό της εξαγοράστηκε από την κινεζική BYD.

Το έξυπνο μάρκετινγκ βοήθησε τις κινεζικές αυτοκινητοβιομηχανίες να βγουν μπροστά. Στη Βραζιλία, όπου τα κινεζικά αυτοκίνητα έχουν γίνει εξίσου οικείο θέαμα στους δρόμους με τα Toyota, η Great Wall δημιούργησε μια σελίδα στο Mercado Livre, μια δημοφιλή διαδικτυακή πλατφόρμα αγορών, και κυκλοφόρησε διαφημίσεις με πρωταγωνιστή τον Alok, έναν κορυφαίο Βραζιλιάνο μουσικό και dj. Η ανταγωνιστική BYD έβαλε στις διαφημίσεις της πλάνα του μεγάλου ποδοσφαιριστή Πελέ, ο οποίος είναι εθνικός ήρωας της Βραζιλίας.

Ασφαλώς, αυτές οι διαφημιστικές καμπάνιες κάνουν τις κινεζικές αυτοκινητοβιομηχανίες γνωστές, όμως οι χαμηλές τιμές παραμένουν το μεγαλύτερο πλεονέκτημά τους.

# Η «έκρηξη» των data centers απειλεί τα δίκτυα ενέργειας

*Οι προειδοποιήσεις αποσυνδέσεις τους μπορεί να προκαλέσουν μπλακ άουτ*

**Σοβαρά** προβλήματα στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας δημιουργεί η «έκρηξη» των data centers των μεγάλων εταιρειών τεχνολογίας (Big Tech), προκαλώντας ανησυχία στους φορείς εκμετάλλευσης του δικτύου στις ΗΠΑ. Αρκεί κανείς να σκεφτεί ότι η Data Center Alley, μια έκταση 78 τετραγωνικών χιλιομέτρων έξω από την Ουάσιγκτον, όπου έχουν κατασκευαστεί πάνω από 200 data centers, καταναλώνει περίπου την ίδια ηλεκτρική ενέργεια με ολόκληρη τη Βοστώνη. Επομένως, όπως ήταν αναμενόμενο, οι υπάλληλοι της εταιρείας ηλεκτρισμού θορυβήθηκαν όταν 60 από αυτά τα κέντρα δεδομένων βγήκαν ξαφνικά από το δίκτυο το περασμένο καλοκαίρι και στράφηκαν σε γεννήτριες για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών τους.

Η μαζική αντίδραση προκλήθηκε από έναν τυποποιημένο μηχανισμό ασφαλείας της βιομηχανίας των κέντρων δεδομένων, που αποσκοπεί στην προστασία των τσιπ υπολογιστών και του ηλεκτρονικού εξοπλισμού από ζημιές που προκαλούνται από τις διακυμάνσεις της τάσης. Προκάλεσε όμως και ένα τεράστιο κύμα πλεονάζουσας ηλεκτρικής ενέργειας, σύμφωνα με τις ρυθμιστικές αρχές. Το μέγεθος της ανισορροπίας ώθησε τον διαχειριστή του δικτύου PJM και την τοπική εταιρεία κοινής ωφελείας, Dominion Energy, να μειώσουν την παραγωγή από τους σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής για να προστατεύσουν τις υποδομές του δικτύου και να αποφύγουν το χειρότερο σενάριο, δηλαδή αλυσιδωτές διακοπές ρεύματος σε ολόκληρη την περιοχή. Το παραλίγο ατύχημα ανάγκασε τις ομοσπονδιακές ρυθμιστικές αρχές να αναγνωρίσουν ένα νέο τρωτό σημείο του αμερικανικού ηλεκτρικού δικτύου: τις απροειδοποίητες αποσυνδέσεις από data centers.

**Η συμπεριφορά των κέντρων δεδομένων έχει τη δυνατότητα να προκαλέσει αλυσιδωτές διακοπές ρεύματος για μια ολόκληρη περιοχή, δήλωσε σύμβουλος της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας των ΗΠΑ.**

«Καθώς αυτά τα κέντρα δεδομένων γίνονται μεγαλύτερα και καταναλώνουν περισσότερη ενέργεια, το δίκτυο δεν είναι σχεδιασμένο να αντέχει την απώλεια data centers 1.500 μεγαβάτ», δήλωσε στο Reuters ο Τζον Μουρά, διευθυντής Αξιολόγησης Αξιοπιστίας και Ανάλυσης Συστημάτων της NERC. Με την ταχεία επέκταση των data centers, λόγω του τεράστιου όγκου πληροφοριών που απαιτεί η τεχνητή νοημοσύνη και του mining κρυπτονομισμάτων, οι διαχειριστές των δικτύων προετοιμάζονται για νέα σενάρια, ενώ περιπλέκεται το ήδη δύσκολο έργο της εξισορρόπησης της προσφοράς και της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας στη χώρα.

**Η Data Center Alley,** μια έκταση 78 τετραγωνικών χιλιομέτρων έξω από την Ουάσιγκτον, όπου έχουν κατασκευαστεί περισσότερα από 200 data centers, καταναλώνει περίπου την ίδια ηλεκτρική ενέργεια με ολόκληρη τη Βοστώνη.

«Η συμπεριφορά των κέντρων δεδομένων έχει τη δυνατότητα να προκαλέσει αλυσιδωτές διακοπές ρεύματος για μια ολόκληρη περιοχή», τόνισε η Αλισον Σιλβερστέιν, πρώην ανώτερη σύμβουλος του προέδρου της Ομοσπονδιακής Ρυθμιστικής Επιτροπής Ενέργειας των ΗΠΑ. Το συμβάν στις 10 Ιουλίου του περασμένου έτους σημειώθηκε κοντά στο προάστιο Fairfax της Ουάσιγκτον, στη Βιρτζίνια, μια περιοχή γνωστή ως Data Center Alley, καθώς εκεί έχουν συγκεντρωθεί εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν τις Microsoft, Google και Amazon. Περίπου το 70% της παγκόσμιας διαδικτυακής κίνησης ρέει μέσω της περιοχής. Ενα μήνα μετά το περιστατικό, η North American Electric Reliability Corporation (NERC), η ομοσπονδιακή ρυθμιστική αρχή για την αξιοπιστία του δικτύου, ίδρυσε ειδική ομάδα εργασίας για να μελετήσει τις μαζικές αποσυνδέσεις από κέντρα δεδομένων.

Ο αριθμός των παραλίγο συμβάντων, όπως αυτό στο Data Center Alley, έχει αυξηθεί ραγδαία τα τελευταία πέντε χρόνια, καθώς περισσότερα κέντρα δεδομένων τίθενται σε λειτουργία.

Η ποσότητα ενέργειας που χρησιμοποιείται από τα κέντρα δεδομένων τριπλασιάστηκε την τελευταία δεκαετία και θα μπορούσε να τριπλασιαστεί ξανά μέχρι το 2028, σύμφωνα με έκθεση που συνέταξε το Εθνικό Εργαστήριο Lawrence Berkeley για το υπουργείο Ενέργειας τον Δεκέμβριο. Ο κίνδυνος διακοπών ρεύματος θα αυξάνεται καθώς νέα κέντρα δεδομένων τίθενται σε λειτουργία, προβλέπει η NERC σε έκθεση του Δεκεμβρίου. Σχεδόν το σύνολο των Ηνωμένων Πολιτειών θα αντιμετωπίσει υψηλότερο κίνδυνο έλλειψης ενέργειας τα επόμενα 5 έως 10 χρόνια, αναφέρει η έκθεση.

Πολλά data centers είναι σχεδιασμένα από τους διαχειριστές τους ώστε να «γυρίζουν» σε τοπικές γεννήτριες με την παραμικρή υπόνοια προβλήματος στο δίκτυο, για να ελαχιστοποιήσουν τον κίνδυνο διακοπής υπηρεσιών όπως η αναζήτηση στο Google.

Ορισμένοι φορείς εκμετάλλευσης του δικτύου έχουν προτείνει να απαιτείται από τα κέντρα δεδομένων να «περνούν» τις συνήθεις αυξομειώσεις τάσης χωρίς να αποσυνδέονται. Ομως οι φορείς εκμετάλλευσης κέντρων δεδομένων αντιδρούν λόγω του κινδύνου να καταστραφεί ο ηλεκτρονικός εξοπλισμός και τα συστήματα ψύξης.

Η ομάδα, στα μέλη της οποίας περιλαμβάνονται η Amazon, η Google και η Meta, επικαλέστηκε το κόστος και τον κίνδυνο καταστροφής των ηλεκτρονικών τσιπ και των συστημάτων ψύξης που εκτίθενται σε κυμαινόμενα επίπεδα τάσης.

# Με καρτοκινητά στις ΗΠΑ στελέχη της Κομισιόν

*Σε τεντωμένο σχοινί οι διαπραγματεύσεις για δασμούς, κατασκοπεία φοβάται η Ε.Ε.*

*Της ανταποκρίτριάς μας στις Βρυξέλλες*
**ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗ**

**Η οδηγία της Κομισιόν** για χρήση καρτοκινητών και απλών υπολογιστών αφορά τους επιτρόπους Βάλντις Ντομπρόβσκις, Μαρία Λουίζ Αλμπουκέρκε και Γιόζεφ Σικέλα, οι οποίοι θα μεταβούν στην Ουάσιγκτον στις 21 Απριλίου, στο πλαίσιο των εαρινών συνόδων του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας.

**Σε τεντωμένο** σχοινί κινούνται οι σχέσεις Ευρωπαϊκής Ενωσης και ΗΠΑ, με τις Βρυξέλλες να εκκινούν χθες εκ νέου διαπραγματεύσεις με την Ουάσιγκτον, μετά την πρόσφατη μερική «εκεχειρία» 90 ημερών που κήρυξε ο Αμερικανός πρόεδρος στον πόλεμο των δασμών, χωρίς ωστόσο να κρύβουν την έλλειψη εμπιστοσύνης έναντι του παλαιότερου συμμάχου τους.

Ενδεικτική ως προς το τελευταίο είναι η αποκάλυψη ότι αξιωματούχοι της Κομισιόν θα μεταβούν στις ΗΠΑ την ερχόμενη εβδομάδα, με αυστηρό πρωτόκολλο ασφαλείας και χρήση καρτοκινητών τηλεφώνων –ως είθισται– κατά τις αντίστοιχες επισκέψεις, στο Πεκίνο. Παρότι χθες η Κομισιόν δημοσιοποίησε και επισήμως ότι «παγώνει» τα αντίμετρα, ύψους 21 δισ. ευρώ, προκειμένου να διευκολυνθούν οι συνομιλίες του αρμόδιου επιτρόπου Μάρος Σέφκοβιτς στην Ουάσιγκτον, η φανερή ανησυχία της Ε.Ε. για πιθανή «κατασκοπεία» αναδεικνύει το αγεφύρωτο πλέον χάσμα μεταξύ των δύο πλευρών του Ατλαντικού. Την οδηγία χρήσης καρτοκινητών και απλών υπολογιστών, που αφορά μάλιστα τους επιτρόπους Βάλντις Ντομπρόβσκις, Μαρία Λουίζ Αλμπουκέρκε και Γιόζεφ Σικέλα –οι οποίοι θα μεταβούν στην Ουάσιγκτον στις 21 Απριλίου στο πλαίσιο των εαρινών συνόδων του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Παγκόσμιας Τράπεζας– αποκάλυψαν χθες οι Financial Times, την ώρα που ο Μάρος Σέφκοβιτς ξεκινούσε τις επαφές του στις ΗΠΑ προκειμένου «να διερευνήσει το έδαφος για μια λύση μέσω διαπραγματεύσεων», κατά τον εκπρόσωπο της Κομισιόν.

**Εάν δεν ευοδωθούν οι συνομιλίες, τα αντίμετρα θα εφαρμοστούν άμεσα, σημειώνει ο επίτροπος Σέφκοβιτς.**

«Οπως έχει ξεκαθαρίσει η πρόεδρος Ούρσουλα Φον ντερ Λάιεν, η Ε.Ε. θέλει να δώσει ευκαιρία στις διαπραγματεύσεις», αλλά εάν δεν ευοδωθούν οι συνομιλίες, τότε τα αντίμετρα θα εφαρμοστούν άμεσα, ξεκαθάρισε ο ίδιος. Εκ των βασικών στόχων των συνομιλιών του Μάρος Σέφκοβιτς με τον Αμερικανό υπουργό Εμπορίου Χάουαρντ Λάτνικ –σύμφωνα με Ευρωπαίους αξιωματούχους– είναι και η μείωση της νέας γραμμής βάσης δασμών ύψους 10%, που ισχύει για όλα τα προϊόντα, μετά το σιναλό του Ντόναλντ Τραμπ πως ίσως υπάρξουν «εξαιρέσεις».

«Η Ε.Ε. βρίσκεται αντιμέτωπη με 90ήμερη διαρκή αβεβαιότητα», ισχυρίστηκε, πάντως, ανώτατος Ευρωπαίος αξιωματούχος στη Βαρσοβία το περασμένο Σάββατο, στο περιθώριο της άτυπης συνόδου των Ευρωπαίων υπουργών Οικονομικών. Το ταξίδι του Σέφκοβιτς θα ξεκαθαρίσει το κλίμα που επικρατεί για την Ε.Ε. στην Ουάσιγκτον, αλλά και τις πραγματικές προθέσεις της αμερικανικής διοίκησης. Σε κάθε περίπτωση, αρκετοί υπουργοί έδωσαν πράσινο φως για εξαγορά περισσότερου αμερικανικού υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG) ως μέρους της «προσφοράς», που θα επαναλάβει ο επίτροπος Σέφκοβιτς προς τους Αμερικανούς συνομιλητές του, όπως και των «μηδενικών» δασμών στις εισαγωγές αμερικανικών βιομηχανικών προϊόντων.

Αν και αρκετοί Ευρωπαίοι υπουργοί Οικονομικών υπογράμμισαν στη Βαρσοβία την ανάγκη διατήρησης της ενότητάς τους, ωστόσο υπάρχουν διαφορετικές γραμμές, κυρίως σε ό,τι αφορά τα αντίποινα σε πιθανή κατάρρευση των διαπραγματεύσεων. Για παράδειγμα, η Γερμανία –μέσω του υπουργού Οικονομικών της– επανέλαβε ότι δεν θα πρέπει να «στοχοποιηθούν» οι αμερικανικές υπηρεσίες, αφού αυτό θα οδηγούσε αυτομάτως σε αχρείαστη κλιμάκωση. Την ίδια στιγμή, τα βλέμματα όλων στρέφονται στη συνάντηση της Ιταλίδας πρωθυπουργού Τζόρτζια Μελόνι με τον Ντόναλντ Τραμπ στην Ουάσιγκτον στις 17 Απριλίου, όπου θα επιχειρήσει να επιβεβαιώσει τη θέση της Ρώμης ως βασικού «διαμεσολαβητή» στις διατλαντικές σχέσεις. Διόλου τυχαία, η πρόεδρος της Κομισιόν έχει ήδη έρθει σε επαφή με την Ιταλίδα πρωθυπουργό, επιβεβαίωσε χθες εκπρόσωπός της. «Κάθε προσέγγιση με τις ΗΠΑ είναι καλοδεχούμενη», τόνισε η εκπρόσωπος, προσθέτοντας ότι όλες οι διμερείς επαφές των Ευρωπαίων ηγετών στην Ουάσιγκτον είναι «στενά συντονισμένες» με τη Φον ντερ Λάιεν.

Στο μεταξύ, οι Βρυξέλλες επιχειρούν ανοίγματα και νέες εμπορικές συμφωνίες με τρίτες χώρες. Στο πλαίσιο αυτό, η Κομισιόν θα παρουσιάσει τη «νομική βάση» της πρότασής της προς το Συμβούλιο της Ε.Ε. έως το καλοκαίρι σχετικά με τη συμφωνία με τις χώρες της Λατινικής Αμερικής (Mercosur) ανέφερε χθες εκπρόσωπός της, με προφανή στόχο να απαντηθούν συγκεκριμένοι προβληματισμοί κάποιων κρατών-μελών όπως η Γαλλία –λόγω αγροτικών αντιδράσεων– και να επικυρωθεί έως το τέλος του χρόνου, όπως και μια αντίστοιχη με την Ινδία.

# Αβεβαιότητα στις αγορές, υποχωρούν πετρέλαιο και δολάριο

**Ο πρόεδρος** των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ και οι σύμβουλοί του διατείνονται ότι αυτό ήταν το σχέδιο από την αρχή: να τρομάξουν τον κόσμο ανακοινώνοντας αστρονομικά υψηλούς δασμούς, να κάνουν τις χώρες να προσέλθουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων και –με εξαίρεση την Κίνα– να υποχωρήσουν από τους πιο αυστηρούς εμπορικούς δασμούς, όσο η Αμερική επεξεργάζεται νέες εμπορικές συμφωνίες σε όλο τον κόσμο.

Ωστόσο, η 90ήμερη αναβολή του Τραμπ στους «αμοιβαίους» δασμούς του, οι οποίοι στην πραγματικότητα δεν ήταν ποτέ αμοιβαίοι, δίνει στην κυβέρνησή του το περιθώριο μόλις τριών μηνών για να συνάψει εξαιρετικά περίπλοκες εμπορικές συμφωνίες με δεκάδες χώρες που, όπως λέει ο ίδιος, περιμένουν στην ουρά για να διαπραγματευθούν.

Οι χρηματοπιστωτικές αγορές δεν δείχνουν να τον πιστεύουν. Οι μετοχές ταλαντεύονται καθώς η μεταβλητότητα έχει αυξηθεί, ενώ και οι διακυμάνσεις σε άλλες αγορές, όπως το πετρέλαιο, τα ομόλογα και το δολάριο, είναι ενδεικτικές μιας ευρύτερης επιφυλακτικότητας για το εάν ο Τραμπ θα μπορέσει να τα καταφέρει.

**Μεγάλη επιφυλακτικότητα για το εάν η κυβέρνηση Τραμπ θα καταφέρει να συνάψει εμπορικές συμφωνίες με δεκάδες χώρες σε 90 ημέρες.**

Οι συναλλαγές στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης πραγματοποιούνται στην κόψη του ξυραφιού και κάθε ανακοίνωση της διοίκησης Τραμπ σχετικά με τους δασμούς έχει τη δυνατότητα να στείλει τις μετοχές στα ύψη ή στα τάρταρα. Για παράδειγμα, οι μετοχές σημείωσαν βουτιά την περασμένη Πέμπτη, αφού η κυβέρνηση διευκρίνισε ότι οι δασμοί στην Κίνα ανέρχονται σε 145% αντί για 125%. Στα 129 χρόνια ιστορίας του Dow Jones, ο βιομηχανικός δείκτης έχει κλείσει υψηλότερα ή χαμηλότερα κατά τουλάχιστον 1.000 μονάδες μόλις 31 φορές. Τέσσερις από αυτές τις φορές ήταν την περασμένη εβδομάδα. Ο S&P 500 σημείωσε πτώση λίγο πάνω από 9% κατά την πρώτη εβδομάδα του Απριλίου, τη μεγαλύτερη πτώση μίας εβδομάδας από τον Μάρτιο του 2020. Ο δείκτης κέρδισε 5,7% την περασμένη εβδομάδα, στη μεγαλύτερη εβδομαδιαία άνοδο από το 2023.

Παρά την ιστορική άνοδο της Τετάρτης μετά την ανακοίνωση της αναστολής των δασμών, οι μετοχές παραμένουν πολύ χαμηλότερα από το επίπεδο όπου βρίσκονταν πριν ο πρόεδρος παρουσιάσει το σχέδιο δασμών της «ημέρας απελευθέρωσης» στις 2 Απριλίου.

Ομοίως, η αγορά ομολόγων συμπεριφέρεται περίεργα. Συνήθως τα ομόλογα βγαίνουν κερδισμένα σε περιόδους αναταραχής. Τα αμερικανικά κρατικά ομόλογα θεωρούνται ιστορικά τα ασφαλέστερα assets. Ωστόσο, σε αυτή τη φάση υποχωρούν. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο γεγονός ότι οι επενδυτές έχουν χάσει την πίστη τους στην εμπορική πολιτική των ΗΠΑ και φοβούνται ότι η Αμερική θα μπορούσε να πληγεί ακόμη χειρότερα από τις χώρες στις οποίες στοχεύει η δασμολογική πολιτική του Τραμπ. Οπως δήλωσε ο διευθύνων σύμβουλος της JPMorgan Chase Τζέιμι Ντάιμον στην ετήσια επιστολή του προς τους μετόχους την περασμένη Δευτέρα, η πολιτική «Πρώτα η Αμερική» του Τραμπ κινδυνεύει να αποξενώσει τους πιο σημαντικούς εταίρους της και να κλονίσει την ιδιαίτερη θέση της χώρας στον κόσμο.

Οι αποδόσεις των αμερικανικών κρατικών ομολόγων ξεπέρασαν για λίγο την περασμένη Παρασκευή το 4,5%, ενώ στις αρχές της εβδομάδας βρίσκονταν κάτω από το 4%. Οι υψηλότερες αποδόσεις θα μπορούσαν να πλήξουν την αμερικανική οικονομία, καθώς ένας αριθμός καταναλωτικών δανείων συνδέεται στενά με αυτά τα επιτόκια.

Παράλληλα, η αγορά πετρελαίου συμπεριφέρεται σαν να έρχεται ύφεση. Οι τιμές έπεσαν κατά τη διάρκεια των τελευταίων δύο εβδομάδων, καθώς οι επενδυτές φοβούνταν ότι η εμπορική πολιτική του Τραμπ θα μπορούσε να αποδυναμώσει τη ζήτηση για ταξίδια, ναυτιλία και μεταφορές, καθώς όλα αυτά απαιτούν καύσιμα. Επίσης, το δολάριο υποχώρησε την Παρασκευή στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων τριών ετών. Αυτό είναι το αντίθετο από ό,τι θα περίμενε κανείς όταν τίθενται σε εφαρμογή δασμοί. Οι traders συναλλάγματος πωλούν το δολάριο, επειδή πιστεύουν ότι η Αμερική θα σηκώσει το βάρος των επιπτώσεων του εμπορικού πολέμου του Τραμπ και θα καταλήξει συγκριτικά πιο αδύναμη από ό,τι πριν από την επιβολή των δασμών.

Παρά το γεγονός ότι οι αγορές εκφράζουν τεράστιες αμφιβολίες για το εάν η Ουάσιγκτον μπορεί να συνάψει διμερείς εμπορικές συμφωνίες και με τις 150 χώρες του κόσμου, η κυβέρνηση Τραμπ παραμένει αισιόδοξη.

Ο υπουργός Οικονομικών Σκοτ Μπέσεντ δήλωσε την περασμένη εβδομάδα ότι περισσότερες από 70 χώρες ζήτησαν να συναντηθούν με εκπροσώπους των ΗΠΑ για να συνάψουν μια συμφωνία που θα μπορούσε να τις εξαιρέσει από τους τιμωρητικούς δασμούς του Τραμπ.

Αλλά οι εμπορικές συμφωνίες είναι απίστευτα πολύπλοκες και συνήθως χρειάζονται χρόνια και όχι μήνες. Ακόμη κι αν ο Τραμπ διαπραγματευόταν για το εμπόριο με όλες αυτές τις χώρες σε σύντομο χρονικό διάστημα –είτε πρόκειται για πλήρεις συμφωνίες είτε για επιστολές που συγκροτούν ένα πλαίσιο συμφωνίας–, η Κίνα, ο μεγαλύτερος εξαγωγέας στον κόσμο, παραμένει ο ελέφαντας στο δωμάτιο.

Οι αμερικανικοί δασμοί στην Κίνα ανέρχονται πλέον σε τουλάχιστον 145% και η Κίνα την Παρασκευή ανταπέδωσε με δασμούς 125%.

# Η Goldman Sachs προβλέπει εκτόξευση του χρυσού στα 4.000 δολάρια

**Ακόμη** και σε 4.000 δολάρια ανά ουγγιά αναμένεται να φθάσουν οι τιμές του χρυσού, σύμφωνα με τις νέες, αισιόδοξες προβλέψεις που εξέδωσαν Goldman Sachs και UBS. Η ισχυρότερη από ό,τι αναμενόταν ζήτηση από τις κεντρικές τράπεζες και το προφίλ του πολύτιμου μετάλλου ως ασφαλούς επενδυτικού καταφυγίου μπροστά στα σενάρια ύφεσης και στους γεωπολιτικούς κινδύνους στηρίζουν τις προσδοκίες για ακόμη υψηλότερες τιμές το 2025.

Οι αναλυτές της Goldman Sachs προβλέπουν τώρα ότι ο χρυσός θα εκτοξευθεί στα 3.700 δολάρια ανά ουγγιά μέχρι το τέλος του έτους, ενώ οι τιμές αναμένεται να φθάσουν στα 4.000 δολάρια ανά ουγγιά μέχρι τα μέσα του 2026. Η UBS εκτιμά ότι ο χρυσός θα φθάσει στα 3.500 δολάρια ανά ουγγιά μέχρι τον Δεκέμβριο του 2025.

**Αναβάθμισε τις προβλέψεις της και η UBS μετά την άνοδο του πολύτιμου μετάλλου κατά 6,6% την περασμένη εβδομάδα.**

Οι νέοι στόχοι έρχονται μετά την άνοδο του χρυσού κατά 6,6% την περασμένη εβδομάδα, με τις τιμές να καταγράφουν νέο ρεκόρ πάνω από 3.245 δολάρια ανά ουγγιά.

Οι δύο επενδυτικοί οίκοι είχαν προχωρήσει σε αναβαθμίσεις των εκτιμήσεών τους για τον χρυσό τον Μάρτιο μέσα σε ένα περιβάλλον αβεβαιότητας, καθώς οι εμπορικές πολιτικές του προέδρου των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ αναστατώνουν τις παγκόσμιες αγορές.

Σύμφωνα με τους αναλυτές της Goldman Sachs, οι αγορές χρυσού από τον επίσημο τομέα είναι πιθανό να ανέλθουν κατά μέσον όρο στους 80 τόνους ανά μήνα φέτος, έναντι προηγούμενης εκτίμησης για 70 τόνους. Οι αυξανόμενοι κίνδυνοι ύφεσης πιθανότατα θα δώσουν επίσης ώθηση στις εισροές σε διαπραγματεύσιμα αμοιβαία κεφάλαια (ETFs) χρυσού.

Εν τω μεταξύ, η UBS αναμένει ισχυρή ζήτηση από διάφορα τμήματα της αγοράς –συμπεριλαμβανομένων των κεντρικών τραπεζών, των διαχειριστών μακροπρόθεσμων περιουσιακών στοιχείων, των μακροοικονομικών κεφαλαίων, του ιδιωτικού πλούτου και των ιδιωτών επενδυτών–, καθώς το μεταβαλλόμενο εμπορικό και γεωπολιτικό περιβάλλον ενισχύει την ανάγκη για ασφαλείς επενδύσεις.

**Οι αναλυτές** της Goldman Sachs προβλέπουν ότι οι αγορές χρυσού από τον επίσημο τομέα είναι πιθανό να ανέλθουν κατά μέσον όρο στους 80 τόνους ανά μήνα φέτος, έναντι προηγούμενης εκτίμησης για 70 τόνους.

# Γιατί η Κίνα είναι ο βασικός στόχος

*Η εισβολή ασυναγώνιστα φθηνών προϊόντων στη Δύση έχει εξοντώσει τις εγχώριες βιομηχανίες*

*Της* **ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ**

**«Ο πρόεδρος** ισχυρίζεται πως τουλάχιστον 1.000 Αμερικανοί έχουν σήμερα τη δουλειά τους επειδή περιόρισε τις εισαγωγές κινεζικών ελαστικών επιβάλλοντας δασμούς. Όμως μελέτη του Ινστιτούτου Διεθνούς Οικονομίας Peterson αποδεικνύει πως οι δασμοί κόστισαν στους Αμερικανούς πολύ ακριβά, καθώς ανέβασαν τις τιμές των εισαγόμενων κινεζικών ελαστικών κατά 26%». Δεν είναι κριτική στην πολιτική του Ντόναλντ Τραμπ. Πρόκειται για σχόλιο του CNN από το 2012 και αναφέρεται στον τότε πρόεδρο Μπαράκ Ομπάμα, που το 2009 επέβαλε δασμούς 35% στα κινεζικά ελαστικά αυτοκινήτων. Και ο λόγος ήταν ακριβώς ο ίδιος με αυτόν που κινεί και σήμερα τον Τραμπ: η μαζική εισβολή ασυναγώνιστα φθηνών κινεζικών προϊόντων που κατέκλυσαν τις αγορές της Δύσης, τόσο της Ευρώπης όσο και των ΗΠΑ, και εξόντωσαν τις εγχώριες βιομηχανίες.

Η επέλαση της Κίνας στον δυτικό κόσμο έγινε σε μονοψήφιο αριθμό ετών μετά την ένταξή της στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) το 2001, οπότε τα προϊόντα της απέκτησαν προνομιακή πρόσβαση στις αγορές των ανεπτυγμένων οικονομιών, επιφέροντας σαρωτικές αλλαγές στο παγκόσμιο εμπόριο και στη διάρθρωση των οικονομιών ανά τον κόσμο. Από το 2008 η κυβέρνηση Ομπάμα είχε αντιληφθεί πως η Κίνα αποτελούσε ήδη οικονομική απειλή και ήταν το 2008 όταν η Ουάσιγκτον κέρδισε την πρώτη νίκη της εναντίον της Κίνας σε προσφυγή της στον ΠΟΕ. Και ήταν ο Μπάρακ Ομπάμα που ως πρόεδρος των ΗΠΑ επισήμανε ότι το Πεκίνο χειραγωγούσε την ισοτιμία του κινεζικού νομίσματος, του γουάν, διατηρώντας το σε χαμηλά επίπεδα ώστε να είναι πάμφθηνες οι κινεζικές εξαγωγές και να μην μπορεί κανείς να τις ανταγωνιστεί.

Με την τελευταία υποχώρησή του μέσα στην εβδομάδα και την απόφασή του να «παγώσει» τους δασμούς επί 90 ημέρες σε όλες σχεδόν τις χώρες πλην της Κίνας, ο Ντόναλντ Τραμπ έφερε και πάλι στο προσκήνιο τον αμιγώς σινο-αμερικανικό εμπορικό πόλεμο. Ασφαλώς και δεν είναι ο Τραμπ ο πρώτος πρόεδρος της υπερδύναμης που θεωρεί ότι πρέπει να θέσει φραγμούς στην επέλαση και τις μεθόδους της δεύτερης οικονομίας του πλανήτη. Σε μια αρχική φάση, όταν κατέκλυζαν τις δυτικές αγορές τα κινεζικά προϊόντα, κυρίως κλωστοϋφαντουργίας και γενικώς προϊόντα χαμηλής προστιθέμενης αξίας, η Κίνα όφειλε τη μετεωρική της άνοδο στο άλλοτε φθηνό εργατικό δυναμικό της. Σε ένα πλεονέκτημα που τείνει ήδη να χάσει τα τελευταία χρόνια, καθώς η επέλασή της στις ανεπτυγμένες οικονομίες οδήγησε σε άνοδο του βιοτικού επιπέδου των Κινέζων και αναπόφευκτα σε απαιτήσεις για καλύτερους μισθούς. Παράλληλα, όμως, η Κίνα οφείλει την ασύλληπτη άνοδό της σε αθέμιτες πρακτικές που κατά κόρον έχει εφαρμόσει και εξακολουθεί να εφαρμόζει στο εμπόριο, στη βιομηχανική πολιτική και στη στάση της προς τους εμπορικούς της εταίρους.

Ανάμεσά τους οι ασυνήθιστα γενναίες επιδοτήσεις που χορηγούσε και εξακολουθεί να χορηγεί το Πεκίνο στις κινεζικές βιομηχανίες για να διατηρεί χαμηλό το κόστος τους ώστε να έχουν τα πλέον ανταγωνιστικά προϊόντα στην παγκόσμια αγορά. Σύμφωνα με σχετική μελέτη του Κέντρου Στρατηγικών και Διεθνών Μελετών, το 2020 το κόστος των επιδοτήσεων και γενικώς της βιομηχανικής πολιτικής της Κίνας ανερχόταν σε 248 δισ. δολ., ποσό αντίστοιχο του 1,73% του κινεζικού ΑΕΠ. Παράλληλα το Πεκίνο χρηματοδοτεί στρατηγικής σημασίας και ανερχόμενες βιομηχανίες μέσω τουλάχιστον 1.800 κρατικά ελεγχόμενων επενδυτικών ταμείων που έχουν επιστρατεύσει γι' αυτόν τον σκοπό πάνω από 900 δισ. δολ. και έχουν στόχο να φτάσουν στο 1,8 τρισ. δολ. Έτσι έχει κατορθώσει να συγκεντρώσει το μυθικό εμπορικό πλεόνασμά της ύψους 1 τρισ. δολ. με τον υπόλοιπο κόσμο και να έχει εμπορικό πλεόνασμα με σχεδόν όσες χώρες έχει εμπορικές συναλλαγές: με τις ΗΠΑ έχει εμπορικό πλεόνασμα 361 δισ. δολ. και με την Ε.Ε. 247 δισ. δολ.

Η Ουάσιγκτον έχει, άλλωστε, δικαιολογημένα αντιδράσει εδώ και χρόνια, υπό τον Τραμπ, βέβαια, σε άλλου είδους ατασθαλίες του Πεκίνου που έχουν δώσει δραματική ώθηση στην άνοδο της Κίνας. Ο λόγος για την αμαρτωλή τακτική του Πεκίνου να υποχρεώνει τις ξένες επιχειρήσεις σε σύναψη κοινοπραξιών με εγχώριες αν θέλουν να δραστηριοποιηθούν στην κινεζική αγορά. Μια πρακτική που έχει ενοχοποιηθεί για ασύστολη κλοπή τεχνογνωσίας και πνευματικής ιδιοκτησίας των δυτικών βιομηχανιών και έχει ενοχλήσει τα μέγιστα τις αμερικανικές επιχειρήσεις. Ο Ντόναλντ Τραμπ, πάντως, ίσως διαταράσσει όντως το παγκόσμιο εμπορικό σύστημα με πιθανώς επώδυνες επιπτώσεις, αλλά σε ό,τι αφορά την Κίνα δεν είναι αδικαιολόγητος.

### Η ένταξη στον ΠΟΕ

**Η επέλαση** της Κίνας στον δυτικό κόσμο έγινε σε μονοψήφιο αριθμό ετών μετά την ένταξή της στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) το 2001, οπότε τα προϊόντα της απέκτησαν προνομιακή πρόσβαση στις δυτικές αγορές, επιφέροντας σαρωτικές αλλαγές στο παγκόσμιο εμπόριο.

### Αθέμιτες πρακτικές

**Η Κίνα** οφείλει την ασύλληπτη άνοδό της σε αθέμιτες πρακτικές που κατά κόρον έχει εφαρμόσει και εξακολουθεί να εφαρμόζει στο εμπόριο, στη βιομηχανική πολιτική με τις ασυνήθιστα γενναίες επιδοτήσεις που χορηγούσε και εξακολουθεί να χορηγεί σε βιομηχανίες για να διατηρεί χαμηλό το κόστος τους.

**Μετά την είσοδο** της Κίνας στον ΠΟΕ, το 2001, τα κινεζικά προϊόντα κυρίως κλωστοϋφαντουργίας και γενικώς προϊόντα χαμηλής προστιθέμενης αξίας κατέκλυσαν τις δυτικές αγορές, με το Πεκίνο να στηρίζει την εμπορική του προέλαση στο, τότε, πολύ φθηνό εργατικό δυναμικό του.

# Μύθοι και πραγματικότητα για το εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ

*Του* **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

**Με αποκορύφωμα** τον μαθηματικό τύπο που επέλεξε για τον υπολογισμό των δασμών, η κυβέρνηση Τραμπ έχει κάνει σαφή την πρόθεση να μειώσει τα ελλείμματα των ΗΠΑ στις σχέσεις με τους εμπορικούς εταίρους της. Είναι όμως πρόβλημα το εμπορικό έλλειμμα για την αμερικανική οικονομία; Και αν είναι, θα το μειώσουν οι φόροι στις εισαγωγές;

«Τα εμπορικά ελλείμματα από μόνα τους δεν είναι απαραίτητα κάτι αρνητικό, εάν για παράδειγμα αντικατοπτρίζουν υψηλές παραγωγικές επενδύσεις. Το πρόβλημα των ΗΠΑ είναι στην πραγματικότητα το έλλειμμα του προϋπολογισμού της κυβέρνησης, το οποίο και συμβάλλει με τη σειρά του στην αύξηση του εμπορικού ελλείμματος. Η Ελλάδα γνωρίζει πολύ καλά πώς καταλήγουν τα πράγματα όταν αντικατοπτρίζουν έναν εκτός ελέγχου δημόσιο προϋπολογισμό. Επομένως, μια πιο λογική προσέγγιση θα ήταν ο περιορισμός του δημοσιονομικού ελλείμματος του δημόσιου τομέα των ΗΠΑ», τονίζει στην «Κ» ο Μορίς Ομπστφελντ, καθηγητής Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο Μπέρκλεϊ της Καλιφόρνιας, ανώτερος συνεργάτης στο Peterson Institute for International Economics και πρώην Chief Economist στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Θεωρεί μάλιστα ότι οι δασμοί Τραμπ ούτως ή άλλως δεν θα μειώσουν απαραίτητα το εμπορικό έλλειμμα στο οποίο στοχεύουν. Το σκεπτικό του έχει ως εξής: Το συνολικό εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ σε αγαθά, το οποίο ήταν 4,2% του ΑΕΠ το 2024, αντανακλά το ότι οι Αμερικανοί ξοδεύουν περισσότερα απ' όσο παράγουν, γεγονός που τους υποχρεώνει να εισάγουν τη διαφορά από το εξωτερικό. Αν οι ΗΠΑ δεν μειώσουν συγκεκριμένα τις δαπάνες τους σε σχέση με το εισόδημά τους, τότε το εμπορικό έλλειμμα απλά θα παραμείνει. Και δεδομένου ότι το συνολικό εμπορικό έλλειμμα είναι το άθροισμα των πλεονασμάτων και των ελλειμμάτων με όλους τους εμπορικούς εταίρους, η προσπάθεια της κυβέρνησης Τραμπ να εξαλείψει σε διμερές επίπεδο τα ελλείμματα είναι καταδικασμένη σε αποτυχία, όσο οι Αμερικανοί θα καταναλώνουν περισσότερο απ' όσο παράγουν.

**Το πλεόνασμα της Κίνας δεν είναι το έλλειμμα των ΗΠΑ**

Πλεόνασμα/έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου ανά χώρα ή περιοχή (% παγκόσμιου ΑΕΠ, 2023)

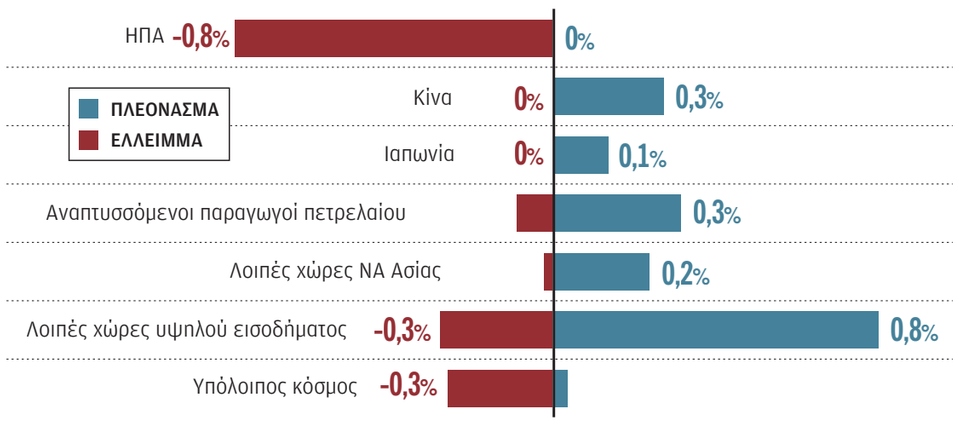


ΠΗΓΗ: ΔΝΤ, World Economic Outlook, Οκτώβριος 2024

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οικονομολόγοι όπως ο Ομπστφελντ επισημαίνουν ότι στην πράξη οι αγοραστές στις ΗΠΑ θα μετατοπίσουν τις εισαγωγές τους από χώρες με υψηλούς δασμούς σε χώρες με χαμηλούς δασμούς, αφού προηγουμένως θα έχουν επιβαρυνθεί με υψηλότερα κόστη μεταφοράς. Θα αποφασίσει τότε η αμερικανική κυβέρνηση να αυξήσει τους δασμούς και στην Ακτή Ελεφαντοστού ή στη Λιβερία όπου θα στραφούν οι Αμερικανοί για φτηνότερες αγορές καουτσούκ; Στο μεταξύ, θα έχουν παραμείνει οι δυσθεώρητοι δασμοί για τις εισαγωγές από την Ταϊλάνδη και την Ινδονησία; Εχει υπολογιστεί το κόστος της αβεβαιότητας που θα συνεχίσει να κυριαρχεί στην αγορά των ΗΠΑ; Είναι μόνο κάποια από τα ερωτήματα που προκύπτουν από την αμφιλεγόμενη συνταγή πολιτικής που προκρίνει το οικονομικό επιτελείο Τραμπ.

Βέβαια, εάν η αμερικανική οικονομία γυρίσει σε ύφεση λόγω του εμπορικού πολέμου, το συνολικό εμπορικό της ισοζύγιο μπορεί να βελτιωθεί σε έναν βαθμό, με όχημα τη μείωση της κατανάλωσης και των επενδύσεων. Οι ξένες οικονομίες, οι οποίες θα έχουν απαντήσει με δασμούς - αντίποινα, θα έχουν πληγεί επίσης. Στο τέλος της ημέρας, από την οπτική του εμπορικού ελλείμματος, ο ανταγωνισμός θα ήταν για την υψηλότερη ύφεση μεταξύ των εμπορικών εταίρων... σε μια παγκόσμια πορεία προς τον πάτο. Σύμφωνα με το Peterson Institute for International Economics, το εμπορικό πλεόνασμα της Κίνας δεν είναι το εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ, καθώς αντιστοιχεί μόλις στο 34%. Το συμπέρασμα έχει αξία σε σχέση με το επιχείρημα ότι το εμπορικό έλλειμμα της Αμερικής προκύπτει από τη χαμηλή αποταμίευση, υπό την έννοια ότι οι εμπορικοί εταίροι της εξάγουν στις ΗΠΑ και τελικά αποταμιεύουν εις βάρος της αμερικανικής οικονομίας. Ωστόσο η χαμηλή αποταμίευση στις ΗΠΑ αποδίδεται στο έλλειμμα του προϋπολογισμού, το οποίο διαμορφώθηκε στο 6,4% του ΑΕΠ το 2024. Κι αυτό λόγω της υψηλής κατανάλωσης και των υψηλών επενδύσεων, δηλαδή τα στοιχεία στα οποία οφείλονται άλλωστε οι υψηλότεροι ρυθμοί ανάπτυξης στις ΗΠΑ σε σχέση –για παράδειγμα– με την Ευρώπη. Συμπέρασμα: Τουλάχιστον για οικονομολόγους της σχολής Ομπστφελντ, σε μια υποτίμηση του δολαρίου και σε ένα μικρότερο εμπορικό έλλειμμα θα έπρεπε ιδανικά να οδηγήσει μια δημοσιονομική διόρθωση της αμερικανικής κυβέρνησης. Στο σενάριο αυτό, η όποια αρνητική επίδραση στην απασχόληση θα μπορούσε να αντισταθμιστεί από μια μείωση των επιτοκίων την οποία θα αποφάσιζε η Fed. Μια ύφεση θα μπορούσε τελικά να αυξήσει την αποταμίευση μέσω της συμπίεσης της κατανάλωσης και της μείωσης των επενδύσεων. Ομως ακόμη και αν ένα χαμηλότερο εμπορικό ισοζύγιο άξιζε τον κόπο συγκεκριμένα για τις ΗΠΑ, αυτή μάλλον δεν θα ήταν μια ορθόδοξη μέθοδος για να το πετύχεις.

**ΑΝΑΛΥΣΗ** / *Του* **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

# *Ποιος θα πληρώσει τους δασμούς στις ΗΠΑ;*

**Μία από** τις κεντρικές υποσχέσεις της οικονομικής ατζέντας Τραμπ ήταν εξαρχής να μειώσει τον πληθωρισμό και τα επιτόκια στις ΗΠΑ. Ωστόσο, η εμπορική πολιτική του Αμερικανού προέδρου φαίνεται πως υπονομεύει τον διακηρυγμένο στόχο του, όπως σαφώς καταδεικνύουν οι καταγεγραμμένες συνέπειες των δασμών κατά τη διάρκεια της πρώτης θητείας του.

Το 2020 τέσσερις οικονομολόγοι –Πάμπλο Φάγελμπαουμ, Πενελόπη Γκόλντμπεργκ, Πάτρικ Κένεντι, Αμιτ Κχάντεβαλ– είχαν εξετάσει τον αντίκτυπο των δασμών που επιβλήθηκαν το 2018 και το 2019 σε πλυντήρια ρούχων, ηλιακούς συλλέκτες, αλουμίνιο, χάλυβα και αγαθά από την Κίνα και την Ε.Ε. Διαπίστωσαν ότι η συνολική οικονομική απώλεια για τους αγοραστές εισαγομένων προϊόντων στις ΗΠΑ ανήλθε σε 114 δισ. δολάρια, με τη μέση αύξηση στις τιμές των εισαγωγών που αφορούσαν τους τομείς όπου στόχευσαν οι δασμοί να ανέρχεται σε 21,9%. Στον αντίποδα, το όφελος για τους εγχώριους παραγωγούς των ΗΠΑ ήταν 24,3 δισ. δολάρια.

Επιπλέον, τα κρατικά έσοδα από τους δασμούς ανήλθαν σε 65 δισ. δολάρια. Στο τέλος της ημέρας η συγκεντρωτική ετήσια απώλεια συνολικά για την αμερικανική οικονομία ήταν 24,8 δισ. δολάρια. Στο μεταξύ, τα στοιχεία που ανέδειξε η μελέτη –ανηρτημένη στην Oxford Academic, την πλατφόρμα ακαδημαϊκής έρευνας του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης– αποκάλυψαν ότι τόσο οι εισαγωγές όσο και οι εξαγωγές στους τομείς όπου εφαρμόστηκαν οι δασμοί παρέμεναν κάτω από τα επίπεδα που ίσχυαν πριν από τον εμπορικό πόλεμο, γεγονός που καταδεικνύει τον αντίκτυπο της φορολογικής επιβάρυνσης στον όγκο της οικονομικής δραστηριότητας.

Μάλιστα, οι οικονομολόγοι ανέφεραν: «Συνεχίζουμε να μην παρατηρούμε ενδείξεις μειώσεων στις τιμές εισαγωγής πριν από τους δασμούς, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι καταναλωτές των ΗΠΑ έχουν επιβαρυνθεί πλήρως με τους δασμούς των ΗΠΑ».

Αλλη έρευνα –από τους οικονομολόγους Μαίρη Αμίτι, Στίβεν Ρέντινγκ και Ντέιβιντ Γουάινσταϊν για το Πανεπιστήμιο του Πρίνστον– διαπίστωσε την πλήρη σχεδόν μετακύλιση του δασμού στις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές στις ΗΠΑ. Μεταξύ άλλων η μελέτη διέκρινε ότι σε προϊόντα όπως ο χάλυβας η αρχική 100% μετακύλιση του κόστους μειώθηκε στο 50% έναν χρόνο μετά την εφαρμογή του δασμού. Κι αυτό διότι ξένοι εξαγωγείς, όπως η Ευρωπαϊκή Ενωση, η Νότια Κορέα και η Ιαπωνία, μείωσαν κάπως τις τιμές του προϊόντος. Ωστόσο, οι αμερικανικές επιχειρήσεις και οι Αμερικανοί καταναλωτές εξακολουθούσαν και πάλι να πληρώνουν υψηλότερες τιμές από ό,τι χωρίς τους δασμούς.

Παράλληλα, report της Αμερικανικής Οικονομικής Ενωσης –από τους Ααρον Φλάαεν, Αλί Χορτασού, Φίλιξ Τίντελνοτ– βρήκε ότι οι τιμές των πλυντηρίων ρούχων αυξήθηκαν κατά περίπου 86 δολάρια ανά μονάδα τους μήνες που ακολούθησαν τους δασμούς. Το ακόμη πιο ενδιαφέρον, όμως, είναι ότι αυξήθηκαν επίσης οι τιμές των στεγνωτηρίων κατά 92 δολάρια ανά μονάδα, παρότι το προϊόν δεν είχε ενταχθεί στους δασμούς.

Το ζήτημα είναι ότι οι δασμοί που έχει ανακοινώσει ο Ντόναλντ Τραμπ στη δεύτερη θητεία του αφορούν εξαιρετικά υψηλότερους συντελεστές και εξαιρετικά ευρύτερες κατηγορίες αγαθών σε σύγκριση με την πρώτη θητεία του, γεγονός το οποίο θα πρέπει να προϊδεάζει για τις επιπτώσεις στην αμερικανική οικονομία, εφόσον ο Λευκός Οίκος επιμείνει στον εμπορικό πόλεμο – ιδίως με αυτά τα χαρακτηριστικά.

Βέβαια, ο ακριβής τρόπος με τον οποίο θα επηρεαστεί το συνολικό επίπεδο των τιμών θα εξαρτηθεί και από το πώς θα αντιδράσει(;) η κεντρική τράπεζα των ΗΠΑ. «Η μείωση της οικονομικής δραστηριότητας που θα προκύψει από ένα αρκετά υψηλό επίπεδο δασμών θα συνεπάγεται επίσης σημαντική αύξηση της ανεργίας. Αυτό θα ήταν αντίθετο με την εντολή της κεντρικής τράπεζας για πλήρη απασχόληση και η Fed θα έπρεπε να αλλάξει τη νομισματική πολιτική της», σχολιάζει ο Senior Economist του Tax Foundation, Αλεξ Ντουράντε, υπογραμμίζοντας: «Σε κάθε σενάριο οι επιχειρήσεις και οι εργαζόμενοι στις Ηνωμένες Πολιτείες θα ήταν σε χειρότερη θέση από ό,τι αν δεν είχε επιβληθεί ο δασμός».

# «Δεν είμαστε η κυβέρνηση του δώσ' τα όλα»

**Μήνυμα** δημοσιονομικής πειθαρχίας και ρεαλισμού έστειλε ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών Κυριάκος Πιερρακάκης από το βήμα του 10ου Οικονομικού Φόρουμ των Δελφών, κατά τη χθεσινή πρώτη ημέρα των εργασιών της φετινής διοργάνωσης. Ο υπουργός απέκλεισε το ενδεχόμενο επιστροφής του 13ου και 14ου μισθού στο Δημόσιο και στις συντάξεις καθώς όπως τόνισε, «το κόστος αθροιστικά είναι 7,8 δισ. ευρώ, χρήματα που δεν υπάρχουν». Ακόμα και αν υπήρχαν, δεν θα έπρεπε να δαπανηθούν προς αυτή την κατεύθυνση. «Δεν είμαστε η κυβέρνηση του "δώσε τα όλα", αυτό δεν πρέπει και δεν πρόκειται να επαναληφθεί», είπε χαρακτηριστικά ο κ. Πιερρακάκης. Επισήμανε ότι η κατάσταση της ελληνικής οικονομίας είναι αυταπόδεικτα καλή, πράγμα που αποδεικνύεται τόσο από το credit rating της χώρας, όσο και από τα δημοσιονομικά μεγέθη. Απαντώντας σε ερώτηση σχετικά με τις εξαγγελίες για μειώσεις φόρων στη μεσαία τάξη, τόσο από τον πρωθυπουργό όσο και από τον πρώην υπουργό και νυν αντιπρόεδρο της κυβέρνησης Κωστή Χατζηδάκη, εμφανίστηκε θετικός, τονίζοντας πως η περαιτέρω μείωση της φορολογίας αποτελεί σαφή κυβερνητικό στόχο. «Η μείωση των φόρων έχει και αναπτυξιακό αλλά και κοινωνικό αποτέλεσμα», ανέφερε, ωστόσο για περισσότερες λεπτομέρειες παρέπεμψε στις ανακοινώσεις του πρωθυπουργού στη φετινή Διεθνή Εκθεση Θεσσαλονίκης τον Σεπτέμβριο. Σχετικά με το αν η επιδείνωση του διεθνούς περιβάλλοντος ανατρέπει τον σχεδιασμό του υπουργείου, ο κ. Πιερρακάκης σημείωσε ότι ο στρατηγικός σχεδιασμός στα δημοσιονομικά είναι ο ίδιος, καθώς προβλέπεται ένα συγκεκριμένο πλαίσιο δαπανών που μένει σταθερό.

**Απαιτείται ρεαλισμός και δημοσιονομική πειθαρχία, τόνισε ο Κυρ. Πιερρακάκης, μιλώντας στο Φόρουμ των Δελφών.**

Προηγουμένως, ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας, σε συζήτηση που είχε με τον γενικό γραμματέα του ΟΟΣΑ, Ματίας Κόρμαν, τόνισε ότι η Ελλάδα τάσσεται υπέρ μιας συντηρητικής απάντησης στους δασμούς Τραμπ. «Πρέπει να είμαστε προσεκτικοί στο πώς ακριβώς θα διαχειριστούμε τους δασμούς, επειδή πιστεύουμε πως είναι ιδιαίτερα αρνητικοί για την οικονομία», είπε και στάθηκε ιδιαίτερα στις έμμεσες επιπτώσεις, όπως η αβεβαιότητα, καθώς «οι άμεσες στη χώρα μας θα είναι περιορισμένες, αφού οι εξαγωγές προς τις ΗΠΑ κινούνται σε χαμηλά επίπεδα».

Από την πλευρά του ο κ. Κόρμαν υπογράμμισε ότι στη νέα έκθεση του ΟΟΣΑ, που θα δημοσιευθεί τον Ιούνιο, θα αποτυπωθούν οι πρώτες επιπτώσεις από τους αμερικανικούς δασμούς, εκτιμώντας ότι θα υπάρχει μείωση του ρυθμού της παγκόσμιας ανάπτυξης και πληθωριστικές πιέσεις. «Ενας εμπορικός πόλεμος και μία ανταλλαγή δασμών δεν συμφέρει κανέναν. Χρειάζεται να βρούμε έναν πιο συνετό τρόπο, να αναπτύξουμε έναν εποικοδομητικό διάλογο». Υποστήριξε ότι παρόλο που η Ευρώπη διαθέτει το συγκριτικό πλεονέκτημα της ενιαίας αγοράς δεν το αξιοποιεί, με τα εσωτερικά εμπόδια να αυξάνονται αντί να μειώνονται. Σύμφωνα με τον γενικό γραμματέα του ΟΟΣΑ, εάν αυτοί οι εσωτερικοί περιορισμοί συμπεριλαμβανομένης της γραφειοκρατίας αμβλύνονταν, αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ενωσης κατά 7% την επόμενη επταετία. Στις χθεσινές εργασίες του Φόρουμ συμμετείχε και ο αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, Ιωάννης Τσακίρης, ο οποίος ανέφερε ότι η τράπεζα σχεδιάζει επενδύσεις στον τομέα της άμυνας και της ασφάλειας της Ευρώπης που θα ξεπεράσουν τα 15 δισ. ευρώ την επόμενη διετία, μετά τις εξελίξεις των τελευταίων μηνών, με αποκορύφωμα τους δασμούς της κυβέρνησης Τραμπ. Το θέμα των δασμών απασχόλησε και τους διοικητές των ελληνικών τραπεζών, με τον πρόεδρο της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, Γκίκα Χαρδούβελη, να σημειώνει πως «δεν πρέπει να ζητήσουμε αντίμετρα, αλλά να κάνουμε την Ενωση να δουλέψει πραγματικά» και τον Γιώργο Ζανιά, πρόεδρο της Eurobank, να λέει ότι αντί για αντίποινα «θα πρέπει να φτιάξουμε την Ευρώπη».

# Χαμηλότερη ανάπτυξη, υψηλότερο πληθωρισμό αναμένει η ΤτΕ

*Ο εμπορικός πόλεμος θα έχει συνέπειες για όλους, προειδοποιεί ο Γ. Στουρνάρας*

*Της* **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

**Αρνητικές** για όλες τις πλευρές θα είναι οι συνέπειες ενός εμπορικού πολέμου, επιφέροντας πλήγμα στην οικονομική δραστηριότητα και στην ανάπτυξη, προειδοποίησε ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννης Στουρνάρας κατά την ομιλία του στη γενική συνέλευση των μετόχων της τράπεζας.

«Για την Ελλάδα», είπε ο κεντρικός τραπεζίτης, «η απάντηση σε αυτές τις προκλήσεις βρίσκεται στη συνέχιση της αξιόπιστης δημοσιονομικής πολιτικής, στην προσέλκυση επενδύσεων και στην υλοποίηση μεταρρυθμίσεων με στόχο την ενίσχυση της παραγωγικότητας, την προώθηση της καινοτομίας και τη στροφή προς ένα περισσότερο βιώσιμο αναπτυξιακό υπόδειγμα, το οποίο θα βασίζεται στη διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης και στην ανάπτυξη νέων τομέων με υψηλή προστιθέμενη αξία».

Η Τράπεζα της Ελλάδος προβλέπει ρυθμό ανάπτυξης 2,3% το 2025 (έναντι προηγούμενης πρόβλεψής της για 2,5%) και πληθωρισμό 2,9% (έναντι προηγούμενης πρόβλεψης για 2,5%). Ο κ. Στουρνάρας υποστήριξε ότι η ελληνική οικονομία εξακολουθεί να επιδεικνύει ισχυρή ανθεκτικότητα, με τον ρυθμό ανάπτυξης να βρίσκεται αισθητά υψηλότερα από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Μάλιστα επισήμανε ότι οι επενδύσεις παρουσιάζουν ισχυρή δυναμική τα τελευταία χρόνια, σημειώνοντας σταθερή άνοδο και καλύπτοντας μέρος του σημαντικού επενδυτικού κενού που είχε δημιουργηθεί κατά τη διάρκεια της κρίσης χρέους. Επίσης, υπάρχει ποιοτική αναβάθμιση της σύνθεσης των επενδύσεων, είπε ο κ. Στουρνάρας, καθώς κατευθύνονται κατά τα 4/5 τους σε παραγωγικό κεφάλαιο και κατά το 1/5 σε κατοικίες, αντίθετα με ό,τι συνέβαινε πριν από την κρίση χρέους.

**Η ΤτΕ προβλέπει φέτος ανάπτυξη 2,3% από 2,5% και πληθωρισμό 2,9% από 2,5%.**

Εντυπωσιακά χαρακτήρισε, εξάλλου, ο κ. Στουρνάρας τα επιτεύγματα ως προς τις δημοσιονομικές εξελίξεις, προβλέποντας ότι το πρωτογενές πλεόνασμα του 2024 θα κλείσει στο 3,5% του ΑΕΠ, ενώ εκτιμάται ότι θα υπάρξει και πλεόνασμα στον προϋπολογισμό της γενικής κυβέρνησης.

Παρ' όλα αυτά, ο διοικητής της ΤτΕ είπε ότι η ελληνική οικονομία είναι αντιμέτωπη με πολλές προκλήσεις, καθώς πέρα από τους διεθνείς κινδύνους υπάρχουν πρόσθετες αβεβαιότητες, όπως ενδεχόμενες καθυστερήσεις στην απορρόφηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης, η αυξανόμενη συχνότητα των φυσικών καταστροφών, η εντεινόμενη στενότητα στην αγορά εργασίας και οι υψηλότερες μισθολογικές αυξήσεις. Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, σύμφωνα με τον διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, απαιτείται «μια συνεκτική στρατηγική οικονομικής πολιτικής, με έμφαση στη μεταρρυθμιστική συνέπεια, τη δημοσιονομική σταθερότητα και την ενίσχυση της παραγωγικής δυναμικής».

**Στο νέο περιβάλλον** που διαμορφώνεται, η Ελλάδα πρέπει να απαντήσει με τη συνέχιση της αξιόπιστης δημοσιονομικής πολιτικής, την προσέλκυση επενδύσεων και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων με στόχο την ενίσχυση της παραγωγικότητας και την προώθηση της καινοτομίας, τόνισε ο Γ. Στουρνάρας μιλώντας στη Γ.Σ. των μετόχων της ΤτΕ.

Τόνισε ότι η ενίσχυση των μεταρρυθμίσεων, ιδιαίτερα σε τομείς με διαχρονικές αδυναμίες όπως η απονομή δικαιοσύνης, αποτελεί προϋπόθεση για την τόνωση της επενδυτικής εμπιστοσύνης και την προσέλκυση νέων κεφαλαίων. Σχετικά με τη στενότητα στην αγορά εργασίας υποστήριξε ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην αύξηση της συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό, ιδιαίτερα των νέων και των γυναικών. Επίσης, υποστήριξε ότι απαιτείται περαιτέρω διεύρυνση της παραγωγικής βάσης –με εντατικότερες προσπάθειες για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής– ώστε να ενισχυθεί η φορολογική δικαιοσύνη.

Ιδιαίτερη έμφαση έδωσε εξάλλου ο διοικητής της ΤτΕ στο θέμα των θεσμών, επισημαίνοντας ότι παρά την πρόοδο που έχει συντελεσθεί τα τελευταία χρόνια, η κατάταξη της Ελλάδας παραμένει χαμηλή σε σύγκριση με άλλες χώρες, ιδίως σε ό,τι αφορά το κράτος δικαίου, την ταχύτητα απονομής της δικαιοσύνης και την προβλεψιμότητα εφαρμογής των νόμων.

«Το γεγονός αυτό υπογραμμίζει την ανάγκη για συνέχιση των μεταρρυθμίσεων, προκειμένου να ενισχυθεί ακόμη περισσότερο η εμπιστοσύνη στους θεσμούς – στοιχείο καθοριστικό για τη σταθερότητα της οικονομίας και την ανθεκτικότητα απέναντι σε μελλοντικές κρίσεις», είπε ο κ. Στουρνάρας.

## Επανεξέταση των φοροαπαλλαγών

**Την επανεξέταση** των υφιστάμενων φοροαπαλλαγών, βάσει της αναπτυξιακής και της κοινωνικής τους αποτελεσματικότητας, πρότεινε για άλλη μία φορά στην έκθεσή του ο κ. Στουρνάρας, συμβαδίζοντας με ανάλογη πρόταση της πρόσφατης έκθεσης του ΔΝΤ για την Ελλάδα. Επίσης, η έκθεση προτείνει την εισαγωγή φορολογικών κινήτρων προς τους καταναλωτές για την ενίσχυση της χρήσης ηλεκτρονικών πληρωμών σε τομείς υψηλής παραβατικότητας.

«Η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και η διεύρυνση της φορολογικής βάσης πρέπει να συνεχίσουν να αποτελούν βασικές προτεραιότητες της δημοσιονομικής πολιτικής», σημειώνεται. Ακόμη η έκθεση βάζει στο τραπέζι την ιδέα της είσπραξης και της διαχείρισης των εσόδων του ΕΝΦΙΑ ή μέρους αυτών από τους δήμους. Στα πλεονεκτήματα της πρότασης αυτής είναι η ενίσχυση της οικονομικής αυτοδυναμίας των ΟΤΑ και η δυνατότητα να ανταποκρίνονται πιο στοχευμένα στις τοπικές ανάγκες, ενώ η καλή διαχείριση των σχετικών πόρων θα ενισχύσει την αξιοπιστία τους.

# Ο Τραμπ μπορεί να κλείσει συμφωνία με την Ε.Ε., λέει ο Ρουμπινί

**Σε τέσσερις** παράγοντες απέδωσε ο Νουριέλ Ρουμπινί την αλλαγή στάσης του Αμερικανού προέδρου Τραμπ, όταν ρωτήθηκε τι τον ώθησε να ανακοινώσει την αναστολή των δασμών σε 75 χώρες για 90 ημέρες. «Στην πειθαρχία των αγορών, στην πειθαρχία της Fed, στους οικονομικούς του συμβούλους και στη μικρή πλειοψηφία που έχει στο Κογκρέσο», απάντησε ο διευθύνων σύμβουλος της Roubini Macro Associates, στη συζήτηση που είχε με τον Σάιμον Νίξον, εκδότη της Wealth of Nations, στο πλαίσιο του 10ου Οικονομικού Φόρουμ των Δελφών, που πραγματοποιείται στους Δελφούς 9-12 Απριλίου. «Τα ομόλογα άρχισαν να ανεβαίνουν και το δολάριο υποχωρούσε με άτακτο τρόπο», είπε, «αυτό θα οδηγούσε σε κατάρρευση όχι των αγορών, αλλά και της οικονομίας. Ο Τραμπ δεν μπορεί να ελέγξει τους επενδυτές, οι bond vigilantes και οι market vigilantes τον ανάγκασαν να αλλάξει στάση», πρόσθεσε. Για τη Fed, ο Ρουμπινί ανέφερε ότι ο Τζερόμ Πάουελ δεν δείλιασε στο «παιχνίδι της κότας» που παίχτηκε με τον Τραμπ, και «έδειξε ότι έχει μεγαλύτερη δύναμη από τον Τραμπ». Ο Ρουμπινί εξέφρασε την εκτίμηση πως είναι δυνατό ο Τραμπ να πετύχει συμφωνίες με τους εμπορικούς εταίρους του –πλην της Κίνας– μέσα σε 90 ημέρες. Για την Ευρώπη, συγκεκριμένα, προέβλεψε ότι ο Τραμπ θα ζητήσει αύξηση των δαπανών για την άμυνα με αγορά αμερικανικών οπλικών συστημάτων και αύξηση της αγοράς αμερικανικού LNG και θα προσφέρει ως αντιστάθμιση δασμούς 10%. «Οι δασμοί στην Ευρώπη θα είναι 10%. Είναι κακό, ναι, αλλά δεν θα καταστρέψει την ευρωπαϊκή οικονομία. Μπορείς να ζήσεις με αυτούς τους δασμούς. Αυτό θα μειώσει και τον κίνδυνο παγκόσμιας ύφεσης».

**«Η κατάσταση με την Κίνα είναι πολύ διαφορετική· το πιο πιθανό είναι να κλιμακωθεί η σύγκρουση».**

Ωστόσο ο κ. Ρουμπινί τόνισε ότι η κατάσταση με την Κίνα είναι πολύ διαφορετική, γιατί ο Τραμπ πιστεύει ότι «η Κίνα έχει στόχο να καταστρέψει τις ΗΠΑ, όχι μόνον οικονομικά αλλά και στρατιωτικά. Φοβάμαι ότι ακόμη και αν προσπαθήσουν να διαπραγματευθούν με την Κίνα, αυτό δεν θα είναι πιθανό. Το πιο πιθανό είναι να κλιμακωθεί η σύγκρουση». Ο ίδιος επισήμανε πως δώδεκα τομείς της οικονομίας θα εξελιχθούν ραγδαία λόγω της τεχνητής νοημοσύνης και θα οδηγήσουν την ανάπτυξη. «Στο τέλος της δεκαετίας, η ανάπτυξη στις ΗΠΑ θα φτάσει στο 4% και στο τέλος της επόμενης δεκαετίας στο 6%. Για πρώτη φορά στην Ιστορία θα έχουμε εκθετική ανάπτυξη της καινοτομίας. Η τεχνολογία θα ακυρώσει τους δασμούς. Ακόμη και αν υπάρξει εμπορικός πόλεμος, οι Ηνωμένες Πολιτείες θα συνεχίσουν να αναπτύσσονται και αυτό θα διαχυθεί και στον υπόλοιπο κόσμο. Ακόμη και η Ελλάδα μπορεί να επωφεληθεί», τόνισε.

# Αφαντοι παραμένουν χιλιάδες δανειολήπτες με κόκκινα δάνεια

*Της* **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

**Αφαντοι** παραμένουν πολλοί οφειλέτες που βαρύνονται με κόκκινα δάνεια, με συνέπεια να αποτελεί ανάχωμα για περισσότερες ρυθμίσεις και ταχύτερη μείωση του όγκου του ιδιωτικού χρέους που φθάνει στα 89 δισ. ευρώ. Οπως δήλωσε ο διευθύνων σύμβουλος της doValue Τάσος Πανούσης μιλώντας στο 10ο Οικονομικό Φόρουμ των Δελφών, από το 1 εκατ. πελατών που διαχειρίζεται η εταιρεία, έχει πρόσβαση στα στοιχεία μόνο του 50% των οφειλετών, γεγονός που δυσχεραίνει τις ρυθμίσεις και τις ανακτήσεις οφειλών.

Συνολικά, με βάση τα στοιχεία που ανέφερε ο διευθύνων σύμβουλος της Cepal Greece και πρόεδρος της Ενωσης Εταιρειών Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις (ΕΕΔΑΔΠ) Θοδωρής Αθανασόπουλος, οι servicers έχουν στο πελατολόγιό τους 2,7 εκατ. οφειλέτες και ενδεικτικό του κενού που υπάρχει στην πιστοποίηση είναι ότι μόλις 57.000 οφειλέτες έχουν εγγραφεί στα portal που έχουν δημιουργήσει οι εταιρείες διαχείρισης. Πρόκειται για την ηλεκτρονική πλατφόρμα που έχουν δημιουργήσει οι servicers στην οποία όσοι εγγράφονται μπορούν να έχουν πρόσβαση στα στοιχεία των οφειλών τους και στο πιστωτικό τους προφίλ. Από τα 2,7 εκατ. οφειλετών, οι 600.000 είναι οφειλέτες των τιτλοποιήσεων του «Ηρακλή» και 1,5 εκατ. είναι οφειλέτες από πωλήσεις κόκκινων δανείων, ενώ οι υπόλοιποι είναι οφειλέτες κόκκινων δανείων που παραμένουν στα χαρτοφυλάκια των τραπεζών.

**Η doValue, από το 1 εκατ. πελατών που διαχειρίζεται, έχει πρόσβαση στα στοιχεία μόνο του 50% των οφειλετών.**

**Με βάση** τα στοιχεία που ανέφερε ο διευθύνων σύμβουλος της Cepal Greece και πρόεδρος της Ενωσης Εταιρειών Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις (ΕΕΔΑΔΠ) Θ. Αθανασόπουλος, οι servicers έχουν στο πελατολόγιό τους 2,7 εκατ. οφειλέτες, αλλά μόλις 57.000 οφειλέτες έχουν εγγραφεί στα portal που έχουν δημιουργήσει οι εταιρείες διαχείρισης.

Ο επικεφαλής της doValue εξέφρασε την πεποίθηση πως οι τιτλοποιήσεις κόκκινων δανείων θα επιτύχουν τους στόχους τους και ότι δεν θα καταπέσουν οι εγγυήσεις του ελληνικού Δημοσίου. Οπως σημείωσε ο κ. Πανούσης, από τις επτά τιτλοποιήσεις που διαχειρίζεται η doValue οι πέντε υπεραποδίδουν, ενώ η υποαπόδοση που υπάρχει στις άλλες δύο οφείλεται, όπως δήλωσε, στο γεγονός ότι προέβλεπαν την επιστροφή μέρους των δανείων που έχουν ρυθμιστεί πίσω στις τράπεζες, κάτι που δεν έχει υλοποιηθεί. Αφορούν, όπως τόνισε, 100.000 δανειολήπτες, η επιστροφή των οποίων στον τραπεζικό σύστημα θα βοηθούσε τις τράπεζες να αυξήσουν τα έσοδά τους, ανακουφίζοντας παράλληλα και το κοινωνικό πρόβλημα πρόσβασης αυτών των οφειλετών σε νέα χρηματοδότηση. Ο κ. Πανούσης χαρακτήρισε, πάντως, επιτακτική την ανάγκη να προχωρήσουν οι βιώσιμες λύσεις ρυθμίσεων, προκειμένου να αποφευχθεί η επιβάρυνση των φορολογούμενων.

Ο εξωδικαστικός μηχανισμός αποτελεί ένα βασικό εργαλείο, αλλά δεν είναι το μόνο, σημείωσε από την πλευρά του ο κ. Αθανασόπουλος, αξιολογώντας θετικά τις αλλαγές που περιλαμβάνονται στο νομοσχέδιο που συζητείται αυτές τις μέρες στη Βουλή, μέσω του οποίου αυξάνεται η περίμετρος των οφειλετών που μπορούν να ρυθμίσουν τις οφειλές τους. Οι εκπρόσωποι των εταιρειών διαχείρισης επέμειναν στην τήρηση των ρυθμίσεων από την πλευρά των οφειλετών, καθώς σήμερα περίπου ένας στους τρεις δανειολήπτες δεν την τηρεί, αλλά και στην επιτάχυνση των δικαστικών διαδικασιών για τις ρευστοποιήσεις ακινήτων. Οπως επισήμανε ο κ. Πανούσης, τα ακίνητα που συνδέονται με οφειλές από κόκκινα δάνεια ανέρχονται σε 700.000 και αυτά που έχουν περιέλθει στην κυριότητα των funds είναι περί τις 13.000. Στόχος, όπως υπογράμμισε ο διευθύνων σύμβουλος της doValue, είναι οι συναινετικές λύσεις με τους οφειλέτες, προκειμένου τα ακίνητα αυτά να μην οδηγηθούν σε πλειστηριασμό, που αποτελεί χρονοβόρο και κοστοβόρο διαδικασία.

VOGUE
GREECE
ΘΑΡΡΟΣ
IOANNA PALIOSPIROU BY ANNA DAKI
Εκτάκτως το
Μεγάλο Σάββατο
19/4
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

# Μεγάλο το έλλειμμα καινοτομίας στις ελληνικές επιχειρήσεις

*Της* **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ**

**Νέα** επιχειρηματικότητα, που σε μεγάλο βαθμό είναι αποτέλεσμα επιχειρηματικότητας ανάγκης και όχι ευκαιρίας, χαμηλή ανταγωνιστικότητα αλλά και μέτριες επιδόσεις στη διεθνή κατάταξη για την καινοτομία. Αυτά είναι ορισμένα από τα χαρακτηριστικά της Ελλάδας και ειδικότερα των ελληνικών επιχειρήσεων, όπως αποτυπώνονται και στην πρόσφατη έρευνα της διαΝΕΟσις, «Τεχνολογία και οικονομική ανάπτυξη στην Ελλάδα». Πρόκειται για ευρήματα που αναδεικνύονται για ακόμη μία φορά, την ώρα που βασικό πρόταγμα είναι η αλλαγή του αναπτυξιακού μοντέλου με επίκεντρο την καινοτομία σε όλους τους κλάδους και τομείς.

**Οι δαπάνες στον κλάδο Ερευνας και Ανάπτυξης αντιστοιχούν στο 0,74% του ΑΕΠ έναντι 1,47%, που είναι ο ευρωπαϊκός μέσος όρος.**

Αν και, με βάση τα στοιχεία του 2023, υπάρχει μία τάση αύξησης των δαπανών Ε&Α (Ερευνας και Ανάπτυξης) στη χώρα μας, η απόκλιση είναι μεγάλη σε σύγκριση με τον ευρωπαϊκό μέσον όρο. Ετσι, οι συνολικές δαπάνες για Ε&Α το 2023 ήταν αυξημένες κατά σχεδόν 300 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2022 (+9,5%) και διαμορφώθηκαν στα 3,3 δισ. Αυτό αντιστοιχεί στο 1,49% του ΑΕΠ όταν ο ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι στο 2,22%. Σε ό,τι αφορά ειδικότερα τις δαπάνες των ελληνικών επιχειρήσεων για τον –κρίσιμο για την καινοτομία– κλάδο της Ε&Α, αυτές ανήλθαν στο 1,658 δισ. και αντιστοιχούν στο 0,74% του ΑΕΠ έναντι 1,47% που είναι ο ευρωπαϊκός μέσος όρος. Την ίδια ώρα, η χώρα καταλαμβάνει την 47η ανάμεσα σε 67 χώρες στη διεθνή κατάταξη ανταγωνιστικότητας του IMD, ενώ χαρακτηρίζεται από μέτριες επιδόσεις στον τομέα της καινοτομίας –χαμηλότερα του ευρωπαϊκού μέσου όρου–, καταλαμβάνοντας την 20ή θέση ανάμεσα σε 27 χώρες της Ε.Ε.

Ειδικά για τις ελληνικές επιχειρήσεις, η έρευνα διαπιστώνει πως είναι απαραίτητο αυτές να απεγκλωβιστούν από αυτό που αποκαλεί «stuck in the middle» (κολλημένες στη μέση) στο πεδίο του διεθνούς ανταγωνισμού. Οπως εξηγεί, αυτές στην πλειονότητά τους είναι ακριβότερες από επιχειρήσεις που προέρχονται από χώρες χαμηλού κόστους εργασίας και ποιοτικά λιγότερο ανταγωνιστικές από επιχειρήσεις που προέρχονται από οικονομίες με υψηλότερες τεχνολογικές και παραγωγικές δυνατότητες. Ωστόσο η έρευνα διαπιστώνει και κάποια θετικά σημεία, ξεκινώντας από το γεγονός ότι υπάρχει ένας μικρός αλλά δυναμικός πυρήνας επιχειρήσεων με εξωστρέφεια και καινοτομία, που δραστηριοποιείται όχι μόνο σε κλάδους υψηλής τεχνολογίας αλλά και σε πιο παραδοσιακούς τομείς. Παράλληλα, έχει καταγραφεί πρόοδος στον τομέα της πρόσβασης των επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση, με τη δημιουργία venture capital funds που στηρίζονται από εθνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους, ενώ παρατηρείται και βελτίωση των εργαλείων χρηματοδότησης για την τεχνολογική τους αναβάθμιση.

# Αυτορρύθμιση παραγωγής ΑΠΕ ενόψει επαναφοράς των αρνητικών τιμών

*Της* **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

**Κίνητρο** για τον ενεργότερο ρόλο της ίδιας της αγοράς των ΑΠΕ στη διαχείριση της συμμετάβλητης παραγωγής τους και των περικοπών ενέργειας δημιουργεί η επαναφορά των αρνητικών τιμών στην αγορά εξισορρόπησης από τον Ιούνιο, με κατώτατο όριο σε πρώτη φάση τα -50 ευρώ/μεγαβατώρα. Οι ΦοΣΕ (Φορείς Σωρευτικής Εκπροσώπησης) που εκπροσωπούν χαρτοφυλάκια ΑΠΕ διαφόρων παραγωγών κινητοποιούνται για να περιορίσουν τις αποκλίσεις στην προσφορά ενέργειας και τη ζημιά που αυτές θα προκαλούν όταν τεθούν σε ισχύ οι μηδενικές τιμές, αλλά και να αυξήσουν έσοδα για τους πελάτες τους προσφέροντας υπηρεσίες ευελιξίας έναντι αμοιβής.

**Οι παραγωγοί κινητοποιούνται για να περιορίσουν τις αποκλίσεις στην προσφορά ενέργειας.**

Ο μεγαλύτερος ΦοΣΕ της αγοράς, η Optimus Energy του ομίλου ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, ανακοίνωσε χθες ότι επέλεξε τη γερμανική εταιρεία για τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου της, που αριθμεί περί τους 3,5 χιλιάδες αιολικούς και φωτοβολταϊκούς σταθμούς, συνολικής ισχύος 4 GW, που αντιπροσωπεύουν το 50% των έργων που συμμετέχουν στην αγορά. Η VPP προσφέρει προηγμένες υπηρεσίες πρόβλεψης παραγωγής ενέργειας καθώς και εξειδικευμένες συμβουλευτικές υπηρεσίες για την ομαλή ένταξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο δίκτυο, τις οποίες προσφέρει ήδη σε πελάτες της στην ελληνική αγορά.

Η emsys VPP έχει ήδη ξεκινήσει τη δημιουργία διασύνδεσης των άνω των 3,5 χιλιάδων σταθμών ΑΠΕ της Optimus σε μία ηλεκτρονική πλατφόρμα, που επιτρέπει την παρακολούθηση της λειτουργίας τους σε πραγματικό χρόνο και τη δυνατότητα ελέγχου της παραγωγής τους. Η πλατφόρμα αυτή θα λειτουργεί σαν ένας εικονικός σταθμός παραγωγής ενέργειας, που θα συμμετέχει στην αγορά υποβάλλοντας προσφορές με τρόπο που περιορίζουν τις αποκλίσεις και παράλληλα θα μπορεί να περικόπτει από μόνος του ενέργεια που δεν πουλιέται μέσω ενός αλγορίθμου που θα επιλέγει ποιο έργο ή ποια ομάδα έργων θα περικόπτει κάθε φορά ενέργεια. Με τον τρόπο αυτό θα περιορίζονται σημαντικά οι περικοπές που θα χρειάζεται να κάνουν οι Διαχειριστές για την ευστάθεια του συστήματος ή λόγω συμφόρησης. Παράλληλα, θα επιτρέπει την παροχή υπηρεσιών ευελιξίας στην αγορά εξισορρόπησης, οι οποίες με την εφαρμογή των αρνητικών τιμών θα αμείβονται, δημιουργώντας έσοδα για τους παραγωγούς - πελάτες της Optimus. Για παράδειγμα, θα μπορεί να δηλώνει στον ΑΔΜΗΕ ότι ανά 15λεπτο μπορεί να περικόψει την παραγωγή της στην αγορά εξισορρόπησης κατά 300 MW και να αποζημιωθεί γι' αυτό, αν ο Διαχειριστής κρίνει ότι πρέπει να μειωθεί η προσφορά ενέργειας για να διατηρήσει την ευστάθεια του συστήματος.

# Στα πλάνα επενδυτών της Silicon Valley η Αττική

*Επιδιώκουν να αναπτύξουν μία έξυπνη πόλη με ειδικό φορολογικό καθεστώς*

*Του* **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

**Η ανάπτυξη** μεγάλων data centers στην Αττική και η σταδιακή ανάδειξη της χώρας σε κόμβο διέλευσης οπτικών ινών που διασυνδέουν την Ευρώπη με τη Μέση Ανατολή, τον Περσικό Κόλπο και τη Βόρεια Αφρική, σε συνδυασμό με την πρόοδο που έχει επιτευχθεί σε δημοσιονομικό και μεταρρυθμιστικό επίπεδο, φαίνεται πως τοποθέτησαν την Αθήνα μεταξύ των επιλέξιμων πόλεων για την ανάπτυξη ενός φιλόδοξου project επενδυτών της Silicon Valley: τη δημιουργία μιας «έξυπνης πόλης», η διαχείριση της οποίας θα γίνεται με επαυξημένη τεχνητή νοημοσύνη, η οποία παράλληλα θα είναι φιλική για την τεχνολογική έρευνα και ανάπτυξη αλλά και τις επενδύσεις μέσω ειδικού ρυθμιστικού πλαισίου.

Ανάμεσα στους επενδυτές της Praxis είναι, σύμφωνα με το Bloomberg, η Apollo Projects του CEO της OpenAI, Σαμ Αλτμαν, η Pronomos Capital που είναι ένα venture fund με την υποστήριξη του Peter Thiel, οι εταιρείες venture capital Bedrock, Paradigm, Winklevoss Capital και Day One Ventures και η εταιρεία κρυπτονομισμάτων GEM Digital.

**Το εγχείρημα είναι δύσκολο, καθώς αναζητείται έκταση 40 τετραγωνικών χιλιομέτρων, περίπου όσο η συνολική επιφάνεια της Αίγινας.**

Η Αθήνα δεν είναι η μόνη υποψήφια πόλη που βρίσκεται στη λίστα των επενδυτών καθώς σε αυτήν περιλαμβάνονται η Ρώμη, το Νουούκ στη Γροιλανδία, το Μπουένος Αϊρες, το Οκλαντ, το Μαρακές, το Τόκιο, το Κιέβο και η πρωτεύουσα της Δομινικανής Δημοκρατίας. Επικεφαλής του επενδυτικού σχήματος είναι ο 29χρονος συνιδρυτής και διευθύνων σύμβουλος της Praxis, Ντράιντεν Μπράουν, ο οποίος σύμφωνα με το Bloomberg έχει ήδη συγκεντρώσει 500 εκατ. δολάρια από επενδυτές και βρίσκεται στην αναζήτηση τοποθεσίας για την πόλη.

**Η Praxis** στοχεύει στη δημιουργία μιας «έξυπνης πόλης», η διαχείριση της οποίας θα γίνεται με επαυξημένη τεχνητή νοημοσύνη, η οποία παράλληλα θα είναι φιλική για την τεχνολογική έρευνα και ανάπτυξη αλλά και τις επενδύσεις μέσω ειδικού ρυθμιστικού πλαισίου.

Ωστόσο θα δυσκολευτεί να βρει τις παραμέτρους που επιζητεί στην Αθήνα και τη Ρώμη: αναζητάει έκταση 40 τετραγωνικών χιλιομέτρων, περίπου δηλαδή, για παράδειγμα, όσο η συνολική επιφάνεια της Αίγινας, αλλά και υπαγωγή των νεοφυών και άλλων επιχειρήσεων που θα αναπτυχθούν εκεί όπως και των κατοίκων, σε ειδικό φορολογικό καθεστώς χαμηλών συντελεστών. Οχι μόνο δεν υπάρχουν τέτοιες ελεύθερες εκτάσεις κοντά στις δύο ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, αλλά και η συμμετοχή τους στην Ευρωπαϊκή Ενωση και την Ευρωζώνη καθιστά αδύνατη τη θεσμοθέτηση ενός τέτοιου ειδικού ρυθμιστικού φορολογικού πλαισίου, αναφέρουν στην «Καθημερινή» κύκλοι της αγοράς. Σύμφωνα με το σχέδιο του Ντράιντεν Μπράουν, μόλις επιλεχθεί η τοποθεσία και εξασφαλιστεί η υποστήριξη της χώρας υποδοχής, η Praxis θα αποστείλει μια μικρή αντιπροσωπεία υποστηρικτών της για να μετακομίσει σε 250 έως 1.000 σπίτια. Τελικά, θα αναπτυχθεί μια μεγαλύτερη πόλη, βασισμένη σε σχέδιο του αρχιτεκτονικού γραφείου Zaha Hadid Architects. Η Praxis αναφέρει ότι περισσότερα από 87.000 άτομα έχουν κάνει αίτηση για να γίνουν πολίτες συμπληρώνοντας μια σύντομη ηλεκτρονική φόρμα που ζητεί τα προφίλ τους στο LinkedIn και στο Instagram.

Η Praxis είναι κατά το Bloomberg μέρος ενός κινήματος που προωθεί την ιδέα του «network state» («κράτους-δικτύου»), ενός όρου που επινοήθηκε από τον επενδυτή Μπαλάγι Σρινιβάσαν. Σύμφωνα με το δικό του όραμα, ιδεολογικά ευθυγραμμισμένες ομάδες θα μπορούσαν να εξελιχθούν και να ζουν σε δικές τους, αυτοδιοικούμενες περιοχές. Πρόκειται για μια τεχνολογική παραλλαγή των ειδικών οικονομικών ζωνών. Η ιδέα αυτή έχει γίνει δημοφιλής μεταξύ των επιχειρηματιών της τεχνολογίας, οι οποίοι επιδιώκουν να «απελευθερωθούν» από ρυθμιστικά και φορολογικά καθεστώτα που είναι κατά τη γνώμη τους επαχθή. «Σκοπός μας είναι να αποκαταστήσουμε τον δυτικό πολιτισμό και να επιδιώξουμε την τελική μας μοίρα, της ζωής ανάμεσα στα αστέρια», αναφέρει η ιστοσελίδα της Praxis, ενώ το προωθητικό υλικό της είναι γεμάτο με αναφορές στον αρχαίο ελληνικό και ρωμαϊκό πολιτισμό.

Ο Μπράουν υπήρξε μαθητευόμενος στο hedge fund του Μπιλ Ακμαν, Pershing Square, και σύμφωνα με το Bloomberg βασίζεται σε ένα δίκτυο υπουργών, επιχειρηματιών και developers ακινήτων για να κλείσει συναντήσεις κατά τη διάρκεια της περιοδείας του στις υποψήφιες πόλεις που θα ξεκινήσει στις αρχές Μαΐου.

# Ανοδικά ξεκίνησε η χρονιά στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών «Ελ. Βενιζέλος»

*Της* **ΜΑΤΙΝΑΣ ΧΑΡΚΟΦΤΑΚΗ**

**Συνεχίστηκαν** και κατά το πρώτο τρίμηνο του έτους οι υψηλές πτήσεις για την επιβατική κίνηση στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών «Ελ. Βενιζέλος». Ιδιαίτερα ενθαρρυντικό είναι το γεγονός πως η αύξηση υπήρξε διψήφια στο δίκτυο εξωτερικού, γεγονός που ερμηνεύεται με δύο τρόπους: αφενός οι Ελληνες έχουν επιστρέψει δυναμικά στα ταξίδια μετά την πανδημία και αφετέρου η ζήτηση για την Αθήνα και τη χώρα γενικότερα από τις ξένες αγορές έχει επεκταθεί και παραμένει σημαντική καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, ακόμη και κατά τη συνήθως υποτονική χειμερινή περίοδο. Είναι ενδεικτικό ότι κατά τους τρεις πρώτους μήνες του 2025 ο αριθμός των επιβατών που διακινήθηκε στο ξένο δίκτυο έφθασε τα 4,188 εκατ. έναντι 3,643 εκατ. το αντίστοιχο περυσινό τρίμηνο –άνοδος 15%–, με τον Ιανουάριο να εμφανίζει τη μεγαλύτερη αύξηση (+18,7%).

**Η επιβατική κίνηση αυξήθηκε κατά 11,4% το πρώτο τρίμηνο και ανήλθε σε 5,8 εκατ. επιβάτες.**

Συνολικά η επιβατική κίνηση ανήλθε σε 5,8 εκατ. επιβάτες από 5,21 εκατ., σημειώνοντας ενίσχυση 11,4% σε ετήσια βάση. Ανοδικά κινήθηκε και ο αριθμός των πτήσεων, καθώς τόσο στο δίκτυο εσωτερικού όσο και εξωτερικού άγγιξε τις 50.651, αυξημένος κατά 9,3% σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2024. Το θετικό ξεκίνημα του έτους προδιαγράφει μια ισχυρή θερινή σεζόν, η οποία προμηνύεται ενισχυμένη, με νέα δρομολόγια και αυξημένο πτητικό έργο να έχουν ήδη ανακοινωθεί.

**Επισπεύδεται** το επενδυτικό σχέδιο για την επέκταση της δυναμικότητας του αεροδρομίου. Το «Ελ. Βενιζέλος» θα είναι σε θέση να εξυπηρετεί έως και 40 εκατ. επιβάτες μέχρι το 2032.

Η ανοδική πορεία της επιβατικής κίνησης, με αιχμή το δίκτυο εξωτερικού, ώθησε τη διοίκηση του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών να επισπεύσει την υλοποίηση του επενδυτικού της σχεδίου για την επέκταση της δυναμικότητας του μεγαλύτερου αεροδρομίου της χώρας. Στο πλαίσιο αυτό, το «Ελ. Βενιζέλος» θα είναι σε θέση να εξυπηρετεί έως και 40 εκατ. επιβάτες μέχρι το 2032 –τρία χρόνια νωρίτερα από το αρχικά προβλεπόμενο–, καθώς αποφασίστηκε η ενοποίηση της πρώτης και δεύτερης φάσης (33 ΜΑΡ και 40 ΜΑΡ) της επένδυσης.

Η κίνηση αυτή, εκτός από την επιτάχυνση του χρονοδιαγράμματος, αναμένεται να περιορίσει και το κόστος, με τη συνολική επένδυση να διαμορφώνεται σε 1,3 δισ. ευρώ. Θυμίζουμε ότι το έργο της επέκτασης έχει αναλάβει η κοινοπραξία Anemos, έπειτα από διεθνή διαγωνισμό που πραγματοποιήθηκε το προηγούμενο διάστημα.

Στη σύμπραξη συμμετέχουν ένα ελληνικό αρχιτεκτονικό γραφείο και έξι ακόμη καταξιωμένα διεθνή brands στον χώρο της αρχιτεκτονικής και του σχεδιασμού. Πιο συγκεκριμένα, τα γραφεία K-Studio (εδρεύει στην Αθήνα), Grimshaw, Haptic, Arup, Leslie Jones, Triagonal και Plan A.

Σε πρώτη φάση το πρόγραμμα περιλαμβάνει την ανάπτυξη των 32 θέσεων στάθμευσης αεροσκαφών στο βόρειο τμήμα της πίστας και νέο πολυώροφο χώρο στάθμευσης. Με βάση το χρονοδιάγραμμα, η ολοκλήρωσή τους αναμένεται μέχρι το δεύτερο τρίμηνο του 2027. Αξίζει να σημειωθεί ότι το νέο πάρκινγκ του αεροδρομίου θα εκτείνεται σε επτά ορόφους, προσφέροντας 3.500 θέσεις στάθμευσης. Εως και το 50% των επενδύσεων αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το 2028, ενώ η πλήρης υλοποίηση του έργου τοποθετείται χρονικά έως το 2032.

Η επιτάχυνση του επενδυτικού πλάνου περιλαμβάνει και τη συντομότερη υλοποίηση της επέκτασης των χώρων που σχετίζονται με τις μη αεροπορικές δραστηριότητες, όπως τα εμπορικά καταστήματα και οι χώροι εστίασης. Συγκεκριμένα, η επιφάνειά τους θα αυξηθεί από 13.500 τ.μ. σήμερα σε 34.000 τ.μ., σημειώνοντας άνοδο κατά 150% – ποσοστό υπερδιπλάσιο σε σχέση με το +60% που προέβλεπε το αρχικό σχέδιο.

# Οι επιχειρήσεις πιάνουν τους στόχους και δεν απειλούνται με πτώχευση

**Στην 3η θέση** μεταξύ 25 ευρωπαϊκών κρατών, όπου οι επιχειρήσεις επιτυγχάνουν τους στόχους που έχουν θέσει σε ό,τι αφορά τις πωλήσεις και τα συνολικά τους έσοδα, αλλά και στην 22η μεταξύ αυτών που δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο πτώχευσης εάν οι οικονομικές συνθήκες δεν βελτιωθούν, κατατάσσονται οι ελληνικές, με βάση το European Payment Report για το 2025 του ομίλου Intrum.

**Θετική η εικόνα του ελληνικού επιχειρείν, σύμφωνα με την ετήσια πανευρωπαϊκή έρευνα της Intrum.**

Η έκθεση αποτυπώνει τον αντίκτυπο των εκπρόθεσμων πληρωμών στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων πανευρωπαϊκά και καταγράφει τα θετικά μηνύματα των ελληνικών επιχειρήσεων σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, καθώς το 2025 το 83% των επιχειρήσεων δηλώνει ότι οι πιστωτικές απώλειες έχουν είτε μειωθεί είτε έχουν παραμείνει σταθερές έναντι 81% το 2024. Την ίδια στιγμή, μικρότερο και συγκεκριμένα στο 17%, έναντι 20% το 2024, είναι το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνουν ότι οι πιστωτικές απώλειες έχουν αυξηθεί, στοιχείο που επιβεβαιώνει την ενίσχυση της θετικής πορείας των ελληνικών επιχειρήσεων.

Η προώθηση μιας βιώσιμης κουλτούρας στον κύκλο πληρωμών αποτελεί, πάντως, αναγκαιότητα και για τις ελληνικές επιχειρήσεις, καθώς βάσει της έρευνας το 39% σημειώνει ότι δεν έχει ασκήσει μέχρι σήμερα το δικαίωμα που δίνει η ευρωπαϊκή οδηγία για τις ληξιπρόθεσμες οφειλές. Το ποσοστό αυτό είναι χαμηλότερο σε σύγκριση με το 2024 που ήταν στο 51%, ενώ αυξημένο είναι το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναφέρουν ότι ασκούν αυτό το δικαίωμα μερικές φορές ή πάντα. Βάσει της οδηγίας, προβλέπονται τόκοι υπερημερίας και τουλάχιστον 40 ευρώ ως αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης για κάθε τιμολόγιο που καταβάλλεται εκπρόθεσμα. Την ίδια στιγμή, φαίνεται πως οι επιχειρήσεις σκοπεύουν να αυξήσουν τη χρήση εξωτερικών συνεργασιών για την είσπραξη ληξιπρόθεσμων οφειλών από το 25% σήμερα στο 31% στα προσεχή δύο χρόνια, ενώ αυξητική είναι η τάση πώλησης (factoring) των απαιτήσεων σε τρίτους – από 9% σήμερα στο 11% στα προσεχή δύο χρόνια. Εχει υπολογιστεί ότι στη χώρα μας δαπανώνται κατά μέσον όρο 9,44 ώρες την εβδομάδα (μεταφράζεται σε 68 ημέρες τον χρόνο) για την αποστολή υπενθυμίσεων και την πραγματοποίηση κλήσεων στους πελάτες σχετικά με την αποπληρωμή των ληξιπρόθεσμων οφειλών (έναντι 10,3 ωρών την εβδομάδα το 2024 και μέσου όρου 9,85 ώρες - 71 ώρες, στην Ευρώπη.

# Αριστοτέλης Ωνάσης
# *Η αληθινή ιστορία*

Μια καινούργια «αληθινή ιστορία» του Αριστοτέλη Ωνάση, στηριγμένη σε αρχειακά τεκμήρια κατευθείαν από τις επιχειρήσεις του και την οικογένειά του

**Εκτάκτως το Μεγάλο Σάββατο**

***19/4***

# Η δημοκρατία στις ΗΠΑ κινδυνεύει να εκτροχιαστεί

*Η προεδρία εξελίσσεται σε σχεδόν δικτατορική εξουσία, προειδοποιεί ο Μάρτιν Γουλφ*

**Το δημοκρατικό** πείραμα στις ΗΠΑ κινδυνεύει να εκτροχιαστεί, τόνισε ο αρχισυντάκτης και επικεφαλής οικονομικός σχολιαστής στους Financial Times του Λονδίνου Μάρτιν Γουλφ, σε μια συζήτηση με τον διευθυντή της «Κ» Αλέξη Παπαχελά στο πλαίσιο του Φόρουμ των Δελφών.

Χρησιμοποιώντας μια φράση του Ερνεστ Χέμινγουεϊ για τη διαδικασία της χρεοκοπίας: «Πρώτα αργά, μετά πολύ γρήγορα», εντόπισε την απαρχή της κρίσης του δημοκρατικού καπιταλισμού στην παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008. Μέχρι το 2007, είπε, όλα κυλούσαν με αργό ρυθμό, χωρίς βαθιές πολιτικές αναταράξεις. Όμως η χρηματοπιστωτική κρίση οδήγησε σε έναν διαφορετικό κόσμο, όπου οι πολιτικές και ακαδημαϊκές ελίτ απέτυχαν και ο λαός επλήγη σκληρά. Ακολούθησε βαθιά ύφεση, κατάρρευση της εμπιστοσύνης και η άνοδος ενός πολιτικού ρεύματος που βρήκε έκφραση στον πρόεδρο Τραμπ.

Σχολιάζοντας την άνοδο του τραμπισμού, τόνισε ότι «δεν μιλάμε για κατάληψη του κράτους, αλλά για κατάκτηση μέσω των εκλογών». Εξήγησε ότι η Δεξιά κατάφερε να συγκροτήσει μια εύθραυστη αλλά αποτελεσματική συμμαχία ανάμεσα στους πλουτοκράτες και στη μικρομεσαία τάξη, που νιώθει επισφαλής και απαξιωμένη. «Αυτή η συμμαχία απαιτεί έναν χαρισματικό ηγέτη, που να είναι αρεστός στη μεσαία τάξη και ταυτόχρονα αποδεκτός από την οικονομική ελίτ», σημείωσε.

Στο πρόσωπο του Τραμπ, ο Γουλφ βλέπει έναν εξαιρετικό δημαγωγό, «έναν άνθρωπο που απολαμβάνει να δίνει διαταγές, όπως η βασίλισσα στην "Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων"». Εξέφρασε την έκπληξή του για την επιρροή που ασκεί ο Ελον Μασκ στη νέα διοίκηση Τραμπ. Ο Μασκ, κατά τον ίδιο, καταστρέφει το σύστημα που –όπως λέει– εμποδίζει τον Τραμπ να κάνει ό,τι θέλει και έχει καταστεί ο ισχυρότερος σύμβουλος του προέδρου.

Σημείωσε επίσης πως βρίσκεται σε εξέλιξη μια «επαναστατική» κίνηση στο εσωτερικό των ΗΠΑ που επιχειρεί να μετατρέψει την προεδρία σε σχεδόν δικτατορική εξουσία. «Αν αυτό συμβεί, θα σημάνει τη διάλυση ενός συστήματος αιώνων», ανέφερε, παραλληλίζοντας την κατάσταση με την κατάρρευση της ρωμαϊκής δημοκρατίας. «Ηδη καταστρέφουν την παγκόσμια φιλελεύθερη τάξη», προειδοποίησε. Κατά την εκτίμησή του, η Ευρώπη είναι πιο ευάλωτη σε σχέση με τις ΗΠΑ, ιδιαίτερα αν ξεσπάσει ένας εμπορικός ή ακόμη και πολεμικός ανταγωνισμός με την Κίνα. Ωστόσο, υπογράμμισε ότι υπάρχει ελπίδα τα ευρωπαϊκά κράτη να συσπειρωθούν, αν και τα εμπόδια είναι μεγάλα. Αναφέρθηκε στην έκθεση Ντράγκι και τόνισε την ανάγκη για βαθιές διαρθρωτικές αλλαγές, δημιουργία σωστής ενιαίας αγοράς και στήριξη μεγάλων επιχειρήσεων – κάτι εξαιρετικά δύσκολο σε μια Ενωση 27 χωρών με αντικρουόμενα συμφέροντα.

**Ο αρχισυντάκτης** και επικεφαλής οικονομικός σχολιαστής στους Financial Times του Λονδίνου Μάρτιν Γουλφ συζητώντας με τον διευθυντή της «Κ» Αλέξη Παπαχελά στο πλαίσιο του Φόρουμ των Δελφών. Ο Γουλφ εκτιμά ότι η Ευρώπη είναι πιο ευάλωτη σε σχέση με τις ΗΠΑ, ιδίως αν ξεσπάσει ένας εμπορικός ή ακόμη και πολεμικός ανταγωνισμός με την Κίνα. Ωστόσο, υπογράμμισε ότι υπάρχει ελπίδα τα ευρωπαϊκά κράτη να συσπειρωθούν, αν και τα εμπόδια είναι μεγάλα.

**Η χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 οδήγησε σε έναν κόσμο όπου οι πολιτικές και ακαδημαϊκές ελίτ απέτυχαν και ο λαός επλήγη σκληρά.**

«Δεν προβλέπω εισβολή του Πούτιν σε χώρα της Ε.Ε.», σημείωσε, ενώ άφησε ανοιχτό το ενδεχόμενο οικοδόμησης πιο ορθολογικών σχέσεων με την Κίνα, εφόσον χαθεί η εμπιστοσύνη προς τις ΗΠΑ – αν και εκτίμησε πως κάτι τέτοιο δεν είναι πιθανό.

### Γκι Φερχόφσταντ

Ο Τραμπ μπορεί να αποδειχθεί μια καλή εξέλιξη για την Ευρώπη, καθώς «θα μας αναγκάσει να κάνουμε πράγματα που δεν τολμήσαμε στο παρελθόν», είπε στην παρέμβασή του στο Φόρουμ ο πρώην πρωθυπουργός του Βελγίου Γκι Φερχόφσταντ. Επισήμανε ιδιαίτερα την ανάγκη για κοινή ευρωπαϊκή άμυνα, επισημαίνοντας ότι «δεν είναι μια καινούργια ιδέα», αλλά απαιτείται επαναφορά της στην ευρωπαϊκή ατζέντα.

«Δεν αρκεί απλώς να δαπανήσουμε περισσότερα – μπορεί να φτάσουμε τα 800 δισ. και να τα εξαιρέσουμε από το Σύμφωνο Σταθερότητας, αλλά το πρόβλημα δεν θα λυθεί μόνο έτσι», ανέφερε χαρακτηριστικά.

Υπογράμμισε ότι η ευρωπαϊκή ενότητα «χτίζεται με την Ουκρανία από τη μία και με τη Βρετανία από την άλλη». Πρότεινε την άμεση ένταξη της Ουκρανίας στην Ε.Ε., σημειώνοντας ότι η αξιολόγηση των οικονομικών και εμπορικών κριτηρίων μπορεί να ακολουθήσει, ενώ εξέφρασε τη βεβαιότητα ότι «η επιστροφή του Ηνωμένου Βασιλείου θα έρθει σταδιακά – ξεκινώντας από προγράμματα όπως το Erasmus και την επανένταξη στην τελωνειακή ένωση». Οπως υπογράμμισε, «είναι βέβαιο ότι θα γίνει, γιατί η Βρετανία είναι βασικός παράγοντας για μια ισχυρή Ευρώπη».

# Η αβεβαιότητα θα πλήξει σίγουρα και την ελληνική οικονομία

**Η αβεβαιότητα** που κυριαρχεί στην παγκόσμια οικονομία θα επηρεάσει, αναμφισβήτητα, και την ελληνική, είπε ο πρόεδρος του ΣΕΒ Σπύρος Θεοδωρόπουλος. Μιλώντας στο Φόρουμ των Δελφών εκτίμησε πως οι επενδύσεις που έχουν ήδη δρομολογηθεί θα συνεχιστούν. Ωστόσο, «αν μιλάμε για προγραμματισμό νέων επενδύσεων, τουλάχιστον για το επόμενο δίμηνο - τρίμηνο, που το περιβάλλον δεν είναι ξεκαθαρισμένο, κανείς δεν θα ξεκινήσει μια επένδυση άμεσα. Γενικά σαν οικονομία δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι θα έχουμε αρνητική επίπτωση. Η Τράπεζα της Ελλάδος έκανε μια πρώτη εκτίμηση με βάση την οποία ο αντίκτυπος στην ελληνική οικονομία θα είναι 0,2% του ΑΕΠ», είπε, για να σημειώσει εμφατικά: «Εγώ θα ήμουν επιφυλακτικός. Το 0,2% είναι το πιο θετικό σενάριο».

Υπογράμμισε επίσης ότι ως χώρα προχωράμε, αλλά το πρόβλημα, όπως έσπευσε να διευκρινίσει, είναι ότι δεν προχωράμε ούτε με καλή ταχύτητα ούτε με την ταχύτητα που προχωρούν οι ανταγωνιστές μας.

«Πρέπει να πείσουμε τις ελληνικές επιχειρήσεις να επενδύσουν περισσότερο στην Ελλάδα και να φτιάξουμε διαδικασίες πιο απλές και γρήγορες κατά το μοντέλο του Ταμείου Ανάκαμψης», ανέφερε. Επισήμανε ότι η συγκυρία αποτελεί ευκαιρία για ανάπτυξη της αμυντικής βιομηχανίας και τόνισε πως η πολιτεία πρέπει να ενεργοποιήσει τον κοιμώμενο γίγαντα της ΕΑΒ και να στηρίξει ακόμη περισσότερο τη ναυπηγοεπισκευαστική βιομηχανία. Πρόσθεσε ότι στην Ελλάδα υπάρχουν περίπου 50 εταιρείες που ασχολούνται με τις αμυντικές υπηρεσίες.

Ο διευθύνων σύμβουλος της Τράπεζας Πειραιώς Χρήστος Μεγάλου αναφέρθηκε διεξοδικά στα βήματα που έχουν γίνει στον τραπεζικό κλάδο και δήλωσε ότι «το τραπεζικό σύστημα έχει πλέον την ικανότητα να χρηματοδοτήσει τις επιχειρήσεις και να συμβάλει στην ανάπτυξη της οικονομίας».

Ως προς τη χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ο κ. Μεγάλου τόνισε ότι υπάρχουν τρεις κατηγορίες εταιρειών: Οι μεγάλες που δανείζονται φθηνότερα σε σχέση με το αν δανείζονταν από τις ξένες αγορές, οι μικρές και μεσαίες που έχουν πλέον τη διάθεση να ακολουθήσουν κανόνες οι οποίοι θα τους διευκολύνουν περισσότερο την πρόσβαση στον δανεισμό και οι πολύ μικρές που αντιμετωπίζουν δυσκολίες καθώς δεν διαθέτουν το πιστοληπτικό προφίλ που απαιτείται. «Πάθαμε και μάθαμε», είπε.

Τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ελληνική οικονομία περιέγραψε ο πρόεδρος του επενδυτικού fund SMERC Νίκος Καραμούζης. «Εχει γίνει σημαντική πρόοδος. Υπάρχει σοβαρότητα και επενδυτική ελκυστικότητα», τόνισε. Ωστόσο, το παραγωγικό μοντέλο της χώρας δεν έχει αλλάξει και η χώρα χρειάζεται βαθιές τομές, ώστε να προσελκύσει παραγωγικές ξένες επενδύσεις. «Εχουμε χρόνια υστέρηση επενδύσεων, καθώς ξεκινούμε από χαμηλή βάση λόγω της δεκαετούς κρίσης», δήλωσε.

**Η πολιτεία** πρέπει να ενεργοποιήσει τον κοιμώμενο γίγαντα της ΕΑΒ και να στηρίξει ακόμη περισσότερο τη ναυπηγοεπισκευαστική βιομηχανία, ανέφερε ο πρόεδρος του ΣΕΒ μιλώντας στο Φόρουμ των Δελφών.

**Σπ. Θεοδωρόπουλος: Το επόμενο δίμηνο - τρίμηνο, που το περιβάλλον δεν είναι ξεκαθαρισμένο, κανείς δεν θα ξεκινήσει μια επένδυση άμεσα.**

Μεταξύ αυτών που πρέπει να γίνουν ανέφερε την αξιοποίηση της αμυντικής βιομηχανίας, τη διαχείριση υδάτινων πόρων, τη διευκόλυνση στην αδειοδότηση επενδύσεων, την αντιμετώπιση του δημογραφικού με λύσεις καθώς τα υφιστάμενα κίνητρα δεν προσφέρουν τίποτα, την κατασκευή υποδομών με αιχμή το σιδηροδρομικό δίκτυο, τη μείωση του κόστους ενέργειας των επιχειρήσεων και την προσέλκυση ξένων εργαζομένων.

# Προτεραιότητα για τις ΗΠΑ η ανάπτυξη του εμπορικού στόλου τους

**Τον σημαντικό** ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η ελληνόκτητη ποντοπόρος ναυτιλία στις διμερείς σχέσεις Ηνωμένων Πολιτειών - Ελλάδας αποκαλύπτουν οι σχεδιασμοί της κυβέρνησης Τραμπ για την αύξηση του αμερικανικού εμπορικού στόλου. Στόλου, που σε περιόδους κρίσεων και πολέμων το αμερικανικό υπουργείο Αμυνας μπορεί να ναυλώσει και να χρησιμοποιήσει τόσο για τη μεταφορά στρατευμάτων και πολεμικών οχημάτων στο εξωτερικό όσο και για τον ανεφοδιασμό τους.

Παράλληλα όμως η κυβέρνηση Τραμπ θεωρεί πως οι Ηνωμένες Πολιτείες οφείλουν να είναι ανεξάρτητες όσον αφορά τα μέσα με τα οποία εισάγουν και εξάγουν εμπορικά προϊόντα και πρώτες ύλες. Στόχος από τον οποίον απέχουν παρασάγγας, εάν κρίνει κανείς από το γεγονός ότι ο εμπορικός στόλος που φέρει την αμερικανική σημαία αριθμεί μόνο 200 πλοία. Μία πτυχή στην οποία επίσης η ελληνικών συμφερόντων ποντοπόρος ναυτιλία ως σχετιζόμενη με ένα κράτος - σύμμαχο μπορεί να λειτουργήσει προς όφελος των αμερικανικών συμφερόντων. Ωστόσο, η αναβίωση του αμερικανικού εμπορικού στόλου αποτελεί πρωταρχικό στόχο για την Ουάσιγκτον. Μέρος μάλιστα αυτής της πολιτικής είναι, σύμφωνα με τους αναλυτές, και η προεξοφλημένη για τις 17 Απριλίου απόφαση των ΗΠΑ να επιβάλουν λιμενικά τέλη από ένα έως και ενάμισι εκατ. δολάρια σε κάθε πλοίο κινεζικών συμφερόντων ή κινεζικής ναυπήγησης ή πλοίο ναυτιλιακής εταιρείας που έχει στον στόλο της ένα σημαντικό ποσοστό κινεζικής ναυπήγησης πλοίων.

**Χρειάζονται πλοία υπό αμερικανική σημαία για καιρό πολέμου – Τα μέτρα Τραμπ για να μειωθεί η κινεζική επιρροή στη ναυτιλία.**

Οι προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει σε αυτή την προσπάθεια η Ουάσιγκτον είναι πολλές, μεταξύ των οποίων το κόστος ναυπήγησης ποντοπόρων πλοίων στην Αμερική και, κυρίως, η πολύ μεγάλη έλλειψη ναυτικών για να επανδρώσουν έναν τέτοιο στόλο. Ελλειψη που είναι πολύ καλά γνωστή σε όλα τα μεγάλα ναυτιλιακά έθνη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, καθώς αποτελεί παγκόσμιο φαινόμενο. Σύμφωνα με τη Wall Street Journal, αυτή τη στιγμή η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών μπορεί να καλέσει μόνο 200 πλοία, μεταξύ των οποίων οχηματαγωγά, μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων και δεξαμενοπλοίων, για να μεταφέρουν αμερικανικά οχήματα, καύσιμα και τρόφιμα σε καιρό πολέμου. «Αν θέλουμε να έχουμε περισσότερα πλοία με αμερικανική σημαία χρειαζόμαστε περισσότερους ναυτικούς και αυτή τη στιγμή δεν έχουμε αρκετούς ναυτικούς για να επανδρώσουν έναν μεγαλύτερο στόλο υπό αμερικανική σημαία», δήλωσε ο υπουργός Μεταφορών των ΗΠΑ, Σον Ντάφι. Τόσο οι Δημοκρατικοί όσο και οι Ρεπουμπλικανοί ομονοούν, σύμφωνα με την εφημερίδα, στην ανάγκη ανάπτυξης του αμερικανικού εμπορικού στόλου. Το μικρό του μέγεθος μάλιστα θεωρείται αδυναμία στην αμυντική πολιτική των ΗΠΑ, ειδικά καθώς η Κίνα ενισχύει τη ναυτική της δύναμη στη Θάλασσα της Νότιας Κίνας και απειλεί την Ταϊβάν.

**Η κυβέρνηση** Τραμπ θεωρεί πως οι Ηνωμένες Πολιτείες οφείλουν να είναι ανεξάρτητες όσον αφορά τα μέσα με τα οποία εισάγουν και εξάγουν εμπορικά προϊόντα και πρώτες ύλες.

Οι νομοθέτες και από τα δύο κόμματα εργάζονται από κοινού για ένα νομοσχέδιο που θα ενισχύσει τη ναυπηγική βιομηχανία των ΗΠΑ και την εμπορική ναυτιλία, αναφέρει η Wall Street Journal. Πολλοί από τους στόχους τους ενσωματώθηκαν σε ένα εκτελεστικό διάταγμα που υπέγραψε ο Τραμπ την Τετάρτη για να αναβιώσει την εγχώρια ναυπηγική βιομηχανία και να τονώσει τη ζήτηση για εμπορικά πλοία υπό σημαία ΗΠΑ. Η ιδιωτική εμπορική ναυτιλία είναι ζωτικής σημασίας, όχι μόνο για το εμπόριο των ΗΠΑ, αλλά και για τον στρατό. Η στρατιωτική διοίκηση Sealift του Πενταγώνου βασίζεται εν τέλει σε Αμερικανούς ναυτικούς για τη μεταφορά ζωτικών προμηθειών σε καιρό ειρήνης και πολέμου. Η διοίκηση Sealift, όμως, αφήνει εκτός σχεδιασμών 17 πλοία φέτος, ή περίπου το 6% της πολεμικής της δύναμης επιμελητείας, λόγω της έλλειψης ναυτικών.

Η Αμερική προ πολλού ανέθεσε μεγάλο μέρος των εμπορικών της ναυτιλιακών αναγκών στον ιδιωτικό τομέα. Σήμερα, πολλές από τις εταιρείες στις οποίες βασίζονται οι ΗΠΑ για τη λειτουργία και τη συντήρηση πλοίων με αμερικανική σημαία εδρεύουν σε χώρες όπως η Δανία, η Γαλλία και η Γερμανία. Περίπου 60 πλοία είναι εγγεγραμμένα σε ένα πρόγραμμα στο οποίο η κυβέρνηση καταβάλλει στους μεταφορείς μια ετήσια επιδότηση 5,3 εκατ. δολαρίων ανά πλοίο, σε αντάλλαγμα για τους συμμετέχοντες που δεσμεύονται να μεταφέρουν κρατικά φορτία και να διαθέσουν τα πλοία τους στο υπουργείο Αμυνας των ΗΠΑ όταν χρειάζεται.

**ΑΝΑΛΥΣΗ** / *Του* **ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΛΙΤΣΗ**

# *Δασμοί, συνέπειες και αντιδράσεις*

**Τα τύμπανα** του δασμολογικού πολέμου δεν φαίνεται να σιγούν σύντομα, οι συγκρούσεις θα έχουν διάρκεια, ήδη προκαλούν ανατροπές. Αλλες φαίνονται, όπως η κατάρρευση της εμπιστοσύνης στις αμερικανικές αγορές και η φυγή κεφαλαίων από τα χρηματιστήρια, τα ομόλογα και το νόμισμα των ΗΠΑ, καθώς ο Τραμπ κατάφερε κάτι μέχρι πρότινος απίστευτο: να πουλά όλος ο κόσμος Αμερική και να φεύγει τρέχοντας από το μέχρι πρότινος «ασφαλές καταφύγιο». Αλλες διαφαίνονται, όπως μείωση των ρυθμών μεγέθυνσης ή μια ύφεση στις ΗΠΑ – που δεν θα αφήσει καμία χώρα ανεπηρέαστη. Αλλες, πάλι, προσώρας καλύπτονται από ομίχλη, όπως οι δευτερογενείς επιπτώσεις των δασμών στις διεθνείς ροές εμπορευμάτων και αξιών. Οι αβεβαιότητες προκαλούν αναστολή δράσεων. Ειδικά καθ' ημάς, «παγώνουν» κάθε αξιόλογη νέα επιχειρηματική δραστηριότητα και αναστέλλουν ώριμα επενδυτικά σχέδια. Αυτό το «πάγωμα» είναι το πρώτο, πολύ σημαντικό κόστος που έχει η ελληνική οικονομία από τον δασμολογικό πόλεμο.

**Οι ελληνικές εξαγωγές στις ΗΠΑ, οι δασμοί και οι αδυναμίες της οικονομίας μας.**

Οι άμεσες συνέπειες αποδίδονται στους νέους δασμούς των ΗΠΑ. Αυτό είναι η μισή αλήθεια. Η άλλη μισή είναι ότι όποιο πρόβλημα εμφανιστεί στις εξαγωγές μας θα οφείλεται στις αδυναμίες της οικονομίας μας. Αν το ελληνικό λάδι, παράδειγμα, έχει πρόβλημα διάθεσης στις ΗΠΑ, αυτό δεν μπορεί να αποδοθεί μόνο ή κύρια στους δασμούς (αφού αυτοί οι δασμοί ισχύουν για όλους, και για την Ιταλία και την Ισπανία...), αλλά και σε όλα όσα φροντίζει να κάνει ο ανταγωνισμός και δεν φροντίζουμε να κάνουμε εμείς. Από τις ποσότητες κλίμακας που μπορούμε να διαθέσουμε, τις συσκευασίες που προσφέρουμε, το μάρκετινγκ.

Οι έμμεσες συνέπειες θα είναι, κατά κοινή ομολογία, σοβαρότερες. Αυτές που θα προκύψουν δευτερογενώς για την ελληνική οικονομία, από το πλήγμα που θα επιφέρουν οι αμερικανικοί δασμοί στις ευρωπαϊκές χώρες που διαθέτουν ισχυρή παραγωγική, βιομηχανική βάση. Στο μέτρο που θα επηρεαστούν αρνητικά οι οικονομίες αυτών των χωρών, με τις οποίες έχουμε τις μεγαλύτερες συναλλαγές, θα επηρεαστεί αρνητικά και η ελληνική οικονομία, κυρίως μέσω του τουρισμού. Η ελληνική οικονομία θα πληγεί επειδή, εξαιτίας των δασμών, θα φτωχύνουν οι καλύτεροι πελάτες μας – οι άλλοι Ευρωπαίοι. Βεβαίως, τα ευρωπαϊκά κράτη θα αντιδράσουν. Ενα θέμα είναι να καταφέρουμε να πάρουμε το μερίδιό μας στα θετικά αυτής της αντίδρασης. Δεύτερο θέμα είναι να αποφύγουμε τα αρνητικά.

Παράδειγμα του πρώτου: Η Ευρώπη αποφάσισε να ενισχύσει την αμυντική της ικανότητα. Υπάρχει ένα μεγάλο στοίχημα για την Ελλάδα, γιατί παρότι κάνουμε τις αναλογικά μεγαλύτερες δαπάνες για εξοπλισμούς, είμαστε μόνο καταναλωτές, όχι παραγωγοί – δεν έχουμε αναπτύξει αμυντική βιομηχανία. Το μεγάλο στοίχημα είναι αν θα καταφέρουμε να την αναπτύξουμε τώρα.

Παράδειγμα του δεύτερου: Η Κομισιόν επιχειρεί να υπονομεύσει την πολιτική συνοχής, αφενός με τη συνένωσή της με την Κοινή Αγροτική Πολιτική υπό ένα διευθυντήριο που θα λογοδοτεί προσωπικά στη Φον ντερ Λάιεν, αφετέρου με την ευχέρεια να εκτρέπονται κονδύλια της συνοχής προς εξοπλισμούς. Αυτά δεν συμφέρουν την Ελλάδα. Η κυβέρνηση, αντί να πανηγυρίζει για τη ρήτρα διαφυγής, θα όφειλε να αντιταχθεί σε αυτά τα σχέδια.

kallitsiskostas@yahoo.com

# Redwolf: The PR - Η νέα δύναμη στις δημόσιες σχέσεις

*Ο επικεφαλής της Redwolf: The PR, Νικόλας Ζαννέττος, μιλάει στην «Κ» - Η φιλοσοφία, οι υπηρεσίες και οι στόχοι*

*Συνέντευξη στην* **ΑΝΝΑ ΠΟΛΥΒΙΟΥ**

**Την είσοδό της** στον χώρο των δημοσίων σχέσεων, της επικοινωνίας και της διοργάνωσης εκδηλώσεων κάνει η Redwolf: The PR, που αποτελεί τη μετεξέλιξη της Redwolf PR & Advertising, σηματοδοτώντας μια νέα αρχή για την εταιρεία. Με δυναμική προσέγγιση, ανανεωμένη φιλοσοφία και την εμπειρία της Redwolf PR & Advertising, η εταιρεία αναλαμβάνει να προσφέρει καινοτόμες λύσεις σε επιχειρήσεις και επαγγελματίες που επιθυμούν να ενισχύσουν την εικόνα τους και να διαχειριστούν αποτελεσματικά τις προκλήσεις της επικοινωνίας. Παράλληλα, σημαντικό κομμάτι θα αποτελεί και ο σχεδιασμός και η διοργάνωση εκδηλώσεων.

Ο επικεφαλής της Redwolf: The PR, Νικόλας Ζαννέττος, μιλάει στην «Κ» για τη στρατηγική ανάπτυξης της εταιρείας, τη σημασία της συνεργασίας με τη RedwolfOgilvy, καθώς και τις καινοτομίες που τη διαφοροποιούν από τον ανταγωνιστικό χώρο των δημοσίων σχέσεων και της επικοινωνίας.

**- Ποια είναι η φιλοσοφία πίσω από το νέο επιχειρηματικό σχήμα Redwolf: The PR;**

- Η Redwolf: The PR αποτελεί τη μετεξέλιξη της Redwolf PR & Advertising, η οποία μετά από οκτώ χρόνια επιτυχημένης πορείας και αναγνώρισης στον χώρο της επικοινωνίας και της διαφήμισης, φιλοδοξεί πλέον να συνεχίσει να διακρίνεται αποκλειστικά πια στον χώρο των δημοσίων σχέσεων, της πολιτικής και στρατηγικής επικοινωνίας, της διαχείρισης κρίσεων, και φυσικά, στη διοργάνωση εκδηλώσεων.

**- Τι υπηρεσίες θα προσφέρει η Redwolf: The PR;**

- Στη Redwolf: The PR απευθύνονται εταιρείες και φυσικά πρόσωπα που επιθυμούν να ενισχύσουν την επικοινωνία τους, να διαμορφώσουν μια ισχυρή δημόσια εικόνα και να διαχειριστούν αποτελεσματικά τη φήμη τους.

Στεκόμαστε σταθερά δίπλα στους πελάτες μας – τόσο στις καλές στιγμές όσο και στις προκλήσεις. Τους βοηθάμε να χτίσουν, να εξελίξουν ή να ανανεώσουν το προφίλ τους, διασφαλίζοντας ότι ο τρόπος με τον οποίο επικοινωνούν με το κοινό τους αποδίδει ουσιαστικά αποτελέσματα.

Στη Redwolf: The PR, πιστεύουμε ότι η επικοινωνία είναι –ιδιαίτερα στις μέρες μας– ένα πανίσχυρο εργαλείο. Όταν συνδυάζεται με στρατηγική σκέψη, συνέπεια και δημιουργικότητα, μπορεί να γίνει καθοριστικός παράγοντας για την επίτευξη των στόχων κάθε οργανισμού ή επαγγελματία.

Έχουμε τη γνώση και την εμπειρία να σχεδιάζουμε και να υλοποιούμε εξατομικευμένες στρατηγικές επικοινωνίας, πλήρως προσαρμοσμένες στις ανάγκες του κάθε πελάτη. Παράλληλα, είμαστε ο αξιόπιστος συνεργάτης που θα σταθεί στο πλευρό τους όταν προκύψουν κρίσεις ή απρόοπτες καταστάσεις – με αφοσίωση, ψυχραιμία και δημιουργική σκέψη.

Επιπλέον, η εξειδίκευσή μας στον σχεδιασμό, την οργάνωση και την υλοποίηση εκδηλώσεων και μεγάλων events έχει αποδειχθεί στην πράξη. Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί ο Radisson Blu Διεθνής Μαραθώνιος Λάρνακας, ο οποίος κάθε χρόνο εξελίσσεται και αναδεικνύεται ως η μεγαλύτερη ημερήσια διοργάνωση στην Κύπρο. Είτε πρόκειται για μια μικρή είτε για μια μεγαλύτερη εκδήλωση, φροντίζουμε κάθε λεπτομέρεια ώστε οι πελάτες μας να νιώθουν περήφανοι για το αποτέλεσμα.

> **Στη Redwolf: The PR, πιστεύουμε ότι η επικοινωνία είναι –ιδιαίτερα στις μέρες μας– ένα πανίσχυρο εργαλείο.**

**- Πώς η συνεργασία με τη RedwolfOgilvy θα συμβάλει στην ανάπτυξη και την ενίσχυση της Redwolf: The PR;**

- Η συνεργασία με τη RedwolfOgilvy αποτελεί από μόνη της σημαντικό παράγοντα για περαιτέρω ανάπτυξη και ενίσχυση της δουλειάς που γίνεται. Το εξελιγμένο αυτό μοντέλο λειτουργίας, μας επιτρέπει να αξιοποιούμε καινοτόμα εργαλεία και υπηρεσίες που παρέχονται από ένα brand παγκόσμιας εμβέλειας, καθώς επίσης και το διαθέσιμο ανθρώπινο δυναμικό και τεχνογνωσία κατά τρόπο που να απογειώνει τις δυνατότητες που υπάρχουν. Δικαιολογημένα αισθανόμαστε αρκετά ισχυροί και αισιόδοξοι για το μέλλον, καθώς νιώθουμε πως μπορούμε να ανταποκριθούμε στις απαιτήσεις της σύγχρονης αγοράς προσφέροντας ανταγωνιστικές λύσεις.

**«Η έμφαση** που δίνουμε για να ανακαλύψουμε τις πραγματικές ανάγκες των πελατών μας, να ορίσουμε το ζητούμενο και παράλληλα να βρίσκουμε καινοτόμες και υλοποιήσιμες προτάσεις, θεωρώ ότι μας κάνει να ξεχωρίζουμε», δηλώνει ο Νικόλας Ζαννέττος.

**- Πώς διαφοροποιείται η Redwolf: The PR από τον ανταγωνισμό;**

- Η Redwolf: The PR έχει κληρονομήσει σπουδαία φιλοσοφία και κουλτούρα πάνω στην οποία χτίζει το μέλλον της. Η έμφαση που δίνουμε για να ανακαλύψουμε τις πραγματικές ανάγκες των πελατών μας, να ορίσουμε το ζητούμενο και παράλληλα να βρίσκουμε καινοτόμες και υλοποιήσιμες προτάσεις, θεωρώ ότι μας κάνει να ξεχωρίζουμε. Για να γίνει όλο αυτό, απαιτείται μια καταρτισμένη ομάδα, η οποία να βάζει το απαιτούμενο μεράκι σε κάθε στάδιο αυτής της διαδικασίας. Εμείς διαθέτουμε αυτή την ομάδα, η οποία βρίσκεται πίσω από τη σφραγίδα της Redwolf: The PR. Η ορθή στελέχωση και η τεχνογνωσία που υπάρχει σε αυτή την ομάδα, μας επιτρέπει να προσαρμοζόμαστε με διαφορετικά πορτφόλια πελατών, προσφέροντας πάντα εξατομικευμένα αποτελέσματα. Επιπλέον, η δικτύωση που έχουμε οικοδομήσει, επιτρέπει τη δημιουργία συνεργειών με εξαιρετικά θετικό αντίκτυπο για τους πελάτες μας.

**- Γνωρίζουμε ότι έχετε πλούσια εμπειρία στα ΜΜΕ. Τι φέρνει αυτή η εμπειρία σας στον νέο σας ρόλο;**

- Νιώθω ευλογημένος για τις ευκαιρίες που μου δόθηκαν τα προηγούμενα 15 χρόνια στον χώρο των ΜΜΕ. Δημοσιογραφικά είχα την ευκαιρία να περάσω από το διαδίκτυο, την εφημερίδα, το ραδιόφωνο και την τηλεόραση, ασχολούμενος κυρίως με το πολιτικό ρεπορτάζ. Είχα επίσης την ευκαιρία να ηγηθώ δημοσιογραφικών ομάδων και τμημάτων, να συμμετέχω στη λήψη αποφάσεων, να διαχειριστώ κρίσεις και μεγάλα projects με θετικό αποτύπωμα για τους οργανισμούς που εργάστηκα. Συνεπώς, νιώθω επαρκώς εξοπλισμένος γι' αυτό το καινούργιο βήμα. Επιπλέον, υιοθετώ πλήρως τη φράση, «μια φορά δημοσιογράφος, πάντα δημοσιογράφος», κουβαλώντας μαζί μου όλα τα θετικά που αποκόμισα από την εμπειρία μου στα ΜΜΕ. Οι πρώτοι μήνες της παρουσίας μου στην Redwolf: The PR είναι εξαιρετικά παραγωγικοί και εποικοδομητικοί, κυρίως διότι νιώθω ότι ενισχύω σημαντικά τις γνώσεις, τις ικανότητες και την εμπειρία μου, συμπληρώνοντας κομμάτια που με καθιστούν έναν ολοκληρωμένο επαγγελματία στον χώρο της επικοινωνίας. Οι βασικές αρχές σε αυτή τη διαδρομή, ήταν η όρεξη για σκληρή και καλή δουλειά, η ειλικρίνεια, η αφοσίωση και το μαχητικό μου πνεύμα. Αυτά τα στοιχεία ήταν στις αποσκευές μου από την πρώτη ημέρα που μετακόμισα στη Redwolf: The PR και θα συνεχίσουν να καθοδηγούν κάθε μου βήμα.

**- Ποια είναι η δική σας οπτική για την ανάπτυξη της Redwolf: The PR;**

- Θεωρητικά, θα μπορούσαμε να αναπτύξουμε διαφορετικές θεωρίες και οπτικές για το πώς επιχειρηματικά βλέπουμε την ανάπτυξη των εταιρειών. Ωστόσο, γνωρίζουμε πολύ καλά, ότι εκείνο που καθοδηγεί την εξέλιξη μιας εταιρείας, ιδιαίτερα σε μια μικρή αγορά όπως είναι η Κύπρος, είναι η επίτευξη των στόχων των πελατών μας. Οι θετικές κριτικές από τους πελάτες μας πάντοτε θα αποτελούν καθοριστικό παράγοντα στην προσπάθεια για ανάπτυξη. Συνεπώς, πετυχαίνοντας τα αποτελέσματα που κυνηγάμε καθημερινά για τους πελάτες μας, θα βοηθηθούμε και εμείς ως εταιρεία να μεγαλώσουμε και να ενισχυθούμε.

**- Πώς η Redwolf: The PR συνδυάζει την καινοτομία με τις ανάγκες των πελατών της;**

Η τεχνογνωσία που υπάρχει σήμερα στην ομάδα μας, συνδυάζει εμπειρία στον χώρο της επικοινωνίας, τεχνολογική κατάρτιση και φρέσκες ιδέες. Στις συναντήσεις με τους πελάτες μας, είμαστε πρώτα απ' όλα καλοί ακροατές. Στις συναντήσεις με την ομάδα μας, όλοι οι κρίκοι αυτής της αλυσίδας συνεισφέρουν ούτως ώστε να σχεδιάσουμε δημιουργικές αλλά και υλοποιήσιμες δράσεις που θα κάνουν τη διαφορά. Σε κάθε λέξη που γράφουμε, σε κάθε event που θα δημιουργήσουμε.

**- Ποιοι είναι οι στόχοι για το μέλλον και η στρατηγική ανάπτυξης της Redwolf: The PR;**

Ο στόχος της Redwolf: The PR είναι να πρωταγωνιστήσει στον τομέα παροχής υπηρεσιών δημοσίων σχέσεων και διοργανώσεων, όχι στους τίτλους, αλλά με την ποιότητα της δουλειάς που αποδεδειγμένα μπορούμε να κάνουμε. Προετοιμαζόμαστε εντατικά για τις εκλογικές μάχες που έρχονται και τον στίβο της πολιτικής, ο οποίος μας ενδιαφέρει πολύ. Παράλληλα, βλέπουμε και στην πράξη ότι η ανάληψη της επικοινωνίας μεγάλων οργανισμών, ιδιωτικών ή και θεσμικών μας ταιριάζει πολύ, ενώ διαρκώς επιδιώκουμε συνέργειες που δημιουργούν αμοιβαία οφέλη και projects που κάνουν τη διαφορά. Τόσο η ομάδα, όσο και η διεύθυνση, διαθέτουν το όραμα, την όρεξη και τις ιδέες που απαιτούνται για περαιτέρω ανάπτυξη.


Η ΜΠΥΡΑ ΚΕΟ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΩΜΩΔΙΑΣ

ΤΟΥ ΘΟΔΩΡΗ ΑΘΕΡΙΔΗ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
12 – 15 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΜΕΣΟΥ
16 – 18 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΑΡΚΙΔΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΑΦΟΥ
19 – 20 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ UCLAN - ΠΥΛΑ
21 – 22 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΘΟΔΩΡΗΣ ΑΘΕΡΙΔΗΣ
ΖΕΤΑ ΜΑΚΡΥΠΟΥΛΙΑ
ΗΛΙΑΣ ΒΑΛΑΣΗΣ
ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΖΑΜΠΕΤΑΚΗΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΤΣΙΛΙΜΠΙΟΥ

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ
ΘΟΔΩΡΗΣ ΑΘΕΡΙΔΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΘΑ ΔΟΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ:
ticketmaster.cy | ACS | 7777 7040

ΜΕΓΑΛΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ: AstroBank, cablenet
ΧΟΡΗΓΟΙ: Electroline, VALSOIA, CAFFÉ NERO
ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ: Δ.Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΛΤΔ., Pharma LEAD, Parex, onan, COSMOS insurance, αλφαμεγα
ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΤΗΣ UNICARS
ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: LOVE 100.7 FM, wizguide, τηλε ώρες

# Η γειτονιά με τις βίλες των 21 εκατομμυρίων ευρώ

*The Cove Villas at the Ellinikon: Οι ιδιοκτήτες αγόρασαν τη γη και θα ανεγείρουν οι ίδιοι τις πολυτελείς κατοικίες*

*Του* **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

**Πάνω** από 21 εκατ. ευρώ κατά μέσον όρο αναμένεται να κοστίσει στους ιδιοκτήτες η κατασκευή καθεμιάς από τις 27 βίλες που αναπτύσσονται αυτή την περίοδο στο παράκτιο μέτωπο του Ελληνικού. Πρόκειται για μια από τις πολυτελέστερες «γειτονιές» που δημιουργούνται σήμερα στην Αθηναϊκή Ριβιέρα, με ανεμπόδιστη θέα στη θάλασσα. Τα The Cove Villas at the Ellinikon, όπως ονομάζονται, ήταν και μεταξύ των πρώτων οικιστικών ακινήτων του Ελληνικού που πωλήθηκαν από τη Lamda Development.

Μάλιστα επελέγη η λύση της πώλησης της γης, με τους νέους ιδιοκτήτες να αναλαμβάνουν στη συνέχεια οι ίδιοι την κατασκευή των κατοικιών τους. Ετσι, σύμφωνα με πηγές της αγοράς και λαμβάνοντας υπόψη και το κόστος απόκτησης της γης, η μέση δαπάνη ανά ιδιοκτήτη αναμένεται να υπερβεί τα 21 εκατ. ευρώ. Με βάση τα στοιχεία που έχει ανακοινώσει η Lamda, τα έσοδα από την πώληση των 27 οικοπέδων στο παράκτιο μέτωπο του Ελληνικού ανέρχονται σε 211 εκατ. ευρώ, κάτι που μεταφράζεται σε 7,8 εκατ. ευρώ ανά οικόπεδο κατά μέσον όρο. Υπενθυμίζεται ότι τα οικόπεδα που πωλήθηκαν είναι επιφάνειας 1,4 έως 3,7 στρεμμάτων, ενώ το ποσοστό κάλυψης διαμορφώνεται σε 40%. Η δε δομήσιμη επιφάνεια ανωδομής κυμαίνεται από 834 τ.μ. έως 2.150 τ.μ., δηλαδή χωρίς να υπολογίζονται οι υπόγειοι χώροι.

Μετά και την έκδοση των οικοδομικών αδειών για τις περισσότερες από τις βίλες και με βάση σχετικές πληροφορίες, προκύπτει ότι το κόστος κατασκευής θα κυμανθεί από 7 εκατ. έως 20 εκατ. ευρώ για την ακριβότερη βίλα, ή 5.000-7.000 ευρώ/τ.μ.

Πηγές της αγοράς αναφέρουν ότι, από το σύνολο των 27 βιλών, ορισμένες ανήκουν σε ξένους ιδιοκτήτες, ωστόσο η πλειονότητα έχει αποκτηθεί από σημαίνοντες Ελληνες επιχειρηματίες που είτε διαμένουν στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό. Πρόκειται για ανθρώπους που δραστηριοποιούνται σε τομείς όπως ο εφοπλισμός, η διαφήμιση, ο τουρισμός και ο χρηματοοικονομικός τομέας, ενώ κάποιοι εξ αυτών έχουν δημιουργήσει τις περιουσίες τους σε άλλες χώρες της Ευρώπης. Οι περισσότεροι ιδιοκτήτες σχεδιάζουν να μείνουν οι ίδιοι στις βίλες αυτές, αν και όχι μόνιμα, μια και πολλοί εξ αυτών διαθέτουν κι άλλα ακίνητα στο εξωτερικό και πιθανότατα μοιράζουν τον χρόνο τους μεταξύ Ελλάδας και άλλων χωρών.

Σύμφωνα με τον κ. Κωνσταντίνο Μπέριο, διευθύνοντα σύμβουλο της κατασκευαστικής εταιρείας Berios, η οποία έχει αναλάβει την κατασκευή μεγάλου τμήματος των κατοικιών της γειτονιάς The Cove Villas στο Ελληνικό, «το κόστος είναι μεγάλο λόγω των ιδιαίτερα υψηλών απαιτήσεων τόσο στα υλικά όσο και στις κατασκευαστικές μεθόδους. Συγκεκριμένα, επειδή τα οικόπεδα βρίσκονται κοντά στη θάλασσα, τα υπόγεια καταλήγουν να βρίσκονται χαμηλότερα του επιπέδου της θάλασσας, κάτι που επιβάλλει υψηλές προδιαγραφές στεγάνωσης και απαιτητικές γεωτεχνικές αντιστηρίξεις με πασσάλους. Αυτές οι απαιτήσεις καθιστούν την κατασκευή άρτιων και τεχνικά ορθών βιλών εξαιρετικά πολύπλοκη». Οι κατασκευές έχουν ήδη ξεκινήσει σχεδόν σε όλα τα οικόπεδα και αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός των επόμενων δύο ετών.

**Η Lamda Development** έχει θέσει ξεκάθαρες προδιαγραφές, ώστε όλες οι βίλες να διακρίνονται από απλές και καθαρές γραμμές, χρησιμοποιώντας φυσικά, γήινα υλικά, όπως το μάρμαρο, το ξύλο και η πέτρα.

Παράλληλα, όπως αναφέρει ο κ. Μπέριος, «οι ιδιοκτήτες επιθυμούν οι βίλες αυτές να είναι αρμονικές εξωτερικά και να ενσωματώνονται απόλυτα στον περιβάλλοντα χώρο. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους εξωτερικούς χώρους με μαρμαροστρώσεις, σκιάσεις από πέργκολες, πισίνες, τζακούζι, πλατφόρμες για ξαπλώστρες, εξωτερικές τραπεζαρίες και εστίες φωτιάς, πάντα με γνώμονα την ιδιωτικότητα». Η Berios έχει αναπτύξει μεγάλη εξειδίκευση και τεχνογνωσία στην κατασκευή πολυτελών κατοικιών τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Οπως εξηγεί ο κ. Μπέριος, «εσωτερικά, οι απαιτήσεις είναι εξαιρετικά υψηλές και ειδικές, με σπάνια υλικά όπως μοναδικά μάρμαρα, μέταλλα, υφάσματα και δέρματα καθώς και ειδικούς χώρους που καλύπτουν ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και χόμπι. Οι κατοικίες αυτές αποτελούν μερικές από τις καλύτερες και πιο εξεζητημένες παγκοσμίως, υπερβαίνοντας σε ποιότητα, απαιτήσεις, προδιαγραφές και λεπτομέρειες ακόμα και τις κορυφαίες κατοικίες σε χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, οι Ηνωμένες Πολιτείες και τα Αραβικά Εμιράτα, όπου η εταιρεία μας έχει επίσης εμπλακεί στην κατασκευή αντίστοιχων έργων».

Υπενθυμίζεται ότι η Lamda έχει θέσει ξεκάθαρες προδιαγραφές, ώστε όλες οι βίλες να διακρίνονται από απλές και καθαρές γραμμές, χρησιμοποιώντας φυσικά, γήινα υλικά, όπως το μάρμαρο, το ξύλο και η πέτρα.

# Επιστροφή στην ανάπτυξη για τις κατασκευές

*Ισχυρές προοπτικές για τους ομίλους με επενδύσεις πολλών εκατ., εξαγορές και μεγάλη αύξηση των ανεκτέλεστων έργων*

*Του* **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

**Τη μεγάλη** επιστροφή του στα επιχειρηματικά δρώμενα της χώρας, ως ένα από τα σημαντικά success stories ανάκαμψης μετά την οικονομική κρίση της περασμένης δεκαετίας, πραγματοποιεί αυτήν την περίοδο ο κλάδος των κατασκευών. Η εξέλιξη αυτή πιστοποιείται όχι μόνο από τους ισολογισμούς των εισηγμένων που ενισχύονται συνεχώς, όσο και από τις αποτιμήσεις τους στο χρηματιστηριακό «ταμπλό», αλλά και το σημαντικό επενδυτικό ενδιαφέρον όχι μόνο από εγχώριους και ξένους θεσμικούς επενδυτές, αλλά και από ιδιώτες επενδυτές. Οι ισχυρές προοπτικές μελλοντικής ανάπτυξης αποτυπώνονται και από τις συνεχείς θετικές εκθέσεις των χρηματιστηριακών αναλυτών, που συστήνουν την αγορά των μετοχών των κατασκευαστικών ομίλων, προβλέποντας σημαντικές μελλοντικές υπεραξίες.

**596 εκατ.**

*ευρώ λειτουργικά κέρδη το 2025, από 423 εκατ. ευρώ το 2024, αλλά και 800 εκατ. ευρώ το 2028, «βλέπει» η Wood για τη ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ.*

**1,6 δισ.**

*ευρώ αναμένεται να φτάσει ο κύκλος εργασιών της Aktor, ενώ το ανεκτέλεστο υπόλοιπο του ομίλου προβλέπεται να αγγίξει τα 6 δισ. ευρώ, σημειώνοντας άνοδο κατά 17,5%.*

**Aktor:** Εν τω μεταξύ, παρατηρείται και σημαντική επενδυτική κινητικότητα από τους ίδιους τους ομίλους, που επιχειρούν να επωφεληθούν από τη θετική συγκυρία. Στο πλαίσιο αυτό, ο όμιλος Aktor (πρώην Intrakat), μετά την ενεργοποίηση του ιδιαίτερα φιλόδοξου επενδυτικού προγράμματος, ύψους 2 δισ. ευρώ, το περασμένο φθινόπωρο, εισήλθε πριν από μερικές ημέρες και σε αποκλειστικές συζητήσεις με τον όμιλο Ελλάκτωρ, με αντικείμενο την εξαγορά της θυγατρικής του, «Ακτωρ Παραχωρήσεις». Εφόσον εξασφαλίσει και τη συγκεκριμένη εταιρεία, η Aktor θα έχει κατορθώσει να δημιουργήσει έναν πολυσχιδή όμιλο, με επιμέρους κλάδους στις κατασκευές, την εκμετάλλευση και διαχείριση ακινήτων, τις ΑΠΕ και τις παραχωρήσεις. Ηδη πάντως και χωρίς την «Ακτωρ Παραχωρήσεις», ο κύκλος εργασιών το 2025 εκτιμάται ότι θα αυξηθεί κατά 33%, σε 1,6 δισ. ευρώ, ενώ το ανεκτέλεστο υπόλοιπο προβλέπεται να αγγίξει φέτος τα 6 δισ. ευρώ, σημειώνοντας επίσης άνοδο κατά 17,5%. Η εκτίμηση για τα λειτουργικά κέρδη EBITDA προβλέπει την επίτευξη επίδοσης 184 εκατ. ευρώ κατά το 2025. Το 2030 η διοίκηση προβλέπει ότι ο κύκλος εργασιών του ομίλου θα ανέλθει σε 3,2 δισ. ευρώ και τα λειτουργικά κέρδη EBITDA σε 430 εκατ. ευρώ.

**Ο όμιλος** ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ κυριάρχησε στους διαγωνισμούς έργων και συμβάσεων παραχώρησης, εξασφαλίζοντας τη διαχείριση της Αττικής Οδού, της Εγνατίας Οδού και πιο πρόσφατα του ΒΟΑΚ.

**ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ:** Ετος-ορόσημο μπορεί να θεωρηθεί το 2024 για τον όμιλο ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, καθώς κυριάρχησε στους διαγωνισμούς έργων και συμβάσεων παραχώρησης, εξασφαλίζοντας τη διαχείριση της Αττικής Οδού, της Εγνατίας Οδού και πιο πρόσφατα και του ΒΟΑΚ (τμήμα Χανιά - Ηράκλειο). Ταυτόχρονα, ολοκλήρωσε την αποεπένδυση από την ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή, σε μια από τις μεγαλύτερες συμφωνίες των τελευταίων ετών, ύψους άνω των 2 δισ. ευρώ. Πλέον ο τομέας των παραχωρήσεων θα αποτελέσει την «ατμομηχανή» των μελλοντικών εσόδων και κερδών του ομίλου ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ. Με βάση πρόσφατη ανάλυση της Wood, για το 2025 προβλέπονται λειτουργικά κέρδη 596 εκατ. ευρώ, από 423 εκατ. ευρώ το 2024, αλλά και 800 εκατ. ευρώ το 2028. Αντιστοίχως, τα καθαρά κέρδη του ομίλου αναμένεται να αυξηθούν σε 146 εκατ. ευρώ το 2025 (από 141 εκατ. ευρώ), ξεπερνώντας τα 200 εκατ. ευρώ το 2028. Η Wood αυξάνει την τιμή-στόχο της μετοχής της ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ σε 27 ευρώ, από 18 ευρώ, αναγνωρίζοντας περιθώριο ανόδου 48%.

**Αβαξ:** Θετικές προδιαγράφονται και οι προοπτικές του ομίλου Αβαξ, με την Edison να προχωράει επίσης σε αύξηση της τιμής-στόχου της μετοχής της εταιρείας σε 4 ευρώ, από 3 ευρώ, προβλέποντας περιθώριο ανόδου 88%. Η αναβάθμιση έρχεται σε συνέχεια της προς τα πάνω αναπροσαρμογής του περιθωρίου EBITDA από την κατασκευή. Με βάση τους αναλυτές, ο κύκλος εργασιών της «Αβαξ» θα ξεπεράσει τα 600 εκατ. ευρώ το 2024 και τα 750 εκατ. ευρώ το 2025, ενώ τα λειτουργικά κέρδη EBITDA αναμένεται να υπερβούν τα 100 εκατ. ευρώ το 2024 και τα 114 εκατ. ευρώ το 2025.

# Εκρηξη νέων οικοδομών για πολυτελή εξοχικά σε Ρέθυμνο και Χανιά

*Του* **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

**Η μεγάλη** αύξηση του αγοραστικού ενδιαφέροντος για εξοχικές κατοικίες από ξένους, τροφοδοτεί πλέον και την κατασκευή νέων κατοικιών στην Κρήτη. Σύμφωνα με στοιχεία της Elxis – At Home in Greece, η οποία ειδικεύεται στις πωλήσεις εξοχικών σε ξένους, στα Χανιά αναπτύσσονται νέα project κατοικιών στον Τσιβαρά (Αποκόρωνας), στο Μαράθι (Ακρωτήρι) με μονοκατοικίες που πωλούνται πάνω από 4.000 ευρώ/τ.μ., ενώ στο Καστέλλι κατασκευάζονται πολυτελή διαμερίσματα, με πρόσοψη στη θάλασσα, που πωλούνται αντί 7.000 ευρώ/τ.μ. Επίσης, στο Μάλεμε, 100 μέτρα από την παραλία, νέες εξοχικές κατοικίες πωλούνται αντί 5.500 ευρώ/τ.μ. και στο Κόκκινο Χωριό, νεόδμητες βίλες με εξαιρετική θέα κοστολογούνται στα 6.100 ευρώ/τ.μ.

Σημαντικές επενδύσεις κατασκευής νέων εξοχικών κατοικιών πραγματοποιούνται και στο Ρέθυμνο. Στη βόρεια πλευρά του νομού, στα Δράμια, κοντά στη Γεωργιούπολη, αναπτύσσονται μονοκατοικίες με πισίνα και τιμή πώλησης πέριξ των 4.100 ευρώ/τ.μ. Αντίστοιχα, στην Κυριάννα εξοχικές κατοικίες πωλούνται αντί 4.300 ευρώ/τ.μ., ενώ μέσα στην πόλη του Ρεθύμνου, διαμερίσματα με θέα τη θάλασσα κοστολογούνται προς 4.500 ευρώ/τ.μ. Νοτιότερα στον Πλακιά θα βρει κανείς νέες κατασκευές με τιμή πώλησης 5.000 ευρώ/τ.μ. και στον Ασώματο με 4.000 ευρώ/τ.μ.

Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνουν τη σημαντική αύξηση των επενδύσεων για την ανέγερση νέων εξοχικών κατοικιών, καθώς η ζήτηση είναι πολλαπλάσια της προσφοράς. «Στην ανάπτυξη εξοχικών κατοικιών της Κρήτης συναντάμε όλες τις κατηγορίες κατασκευαστών, από τοπικές εταιρείες, μέχρι ομίλους πανελλήνιας εμβέλειας και από εγχώριες εταιρείες ανάπτυξης ακινήτων, μέχρι επενδυτικά funds. Το ενδιαφέρον είναι μεγάλο, καθώς η προσφορά υπολείπεται της ζήτησης και οι τιμές κινούνται σταθερά ανοδικά τα τελευταία χρόνια, με έναν μέσο ετήσιο ρυθμό 8%-10%», αναφέρει ο κ. Γιώργος Γαβριηλίδης, διευθύνων σύμβουλος της Elxis – At Home in Greece. Με βάση τα στοιχεία της εταιρείας, στην Κρήτη αγοράζουν άνθρωποι από διάφορες χώρες, με τους Γερμανούς και τους Αμερικανούς να είναι από τους πιο κινητικούς.

**Μεγάλο ενδιαφέρον από Γερμανούς και Αμερικανούς – Πωλούνται από 4.000 €/τ.μ. έως και 7.000 €/τ.μ.**

**Το ενδιαφέρον** για αγορά εξοχικής κατοικίας στην Κρήτη είναι μεγάλο, καθώς η προσφορά υπολείπεται της ζήτησης και οι τιμές κινούνται σταθερά ανοδικά τα τελευταία χρόνια, με μέσο ετήσιο ρυθμό 8%-10%.

Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται και με βάση την πορεία της οικοδομικής δραστηριότητας. Ειδικότερα, κατά το 11μηνο του 2024 εκδόθηκαν άδειες για την κατασκευή 3.503 νέων κατοικιών, αριθμός που είναι αυξημένος κατά 17,8% σε σχέση με το σύνολο του 2023 (2.972 κατοικίες), αλλά και κατά 45,8% σε σχέση με το 2022 (2.401 κατοικίες). Τη μεγαλύτερη άνοδο καταγράφει ο νομός Χανίων, με αύξηση των οικοδομικών αδειών για οικιστικά ακίνητα κατά 46,5% έναντι του 2023 και κατά 61,8% σε σχέση με το 2022. Οσον αφορά το είδος των εταιρειών που κατασκευάζουν εξοχικά, τη «μερίδα του λέοντος» έχουν τοπικοί κατασκευαστές, αλλά πλέον συγκροτήματα αναπτύσσονται και από μεγάλους ελληνικούς ομίλους, όπως π.χ. η Αβαξ, αλλά και επενδυτικά funds. Αναφορικά με τους τοπικούς κατασκευαστές, η Elxis επισημαίνει την ανάγκη να υπάρξει η απαιτούμενη καθοδήγηση, ώστε να μπορούν να διαχειρίζονται με τον σωστό τρόπο τους ξένους αγοραστές. Συγκεκριμένα, απαιτείται συχνή επικοινωνία για την πρόοδο των εργασιών και τήρηση των χρόνων παράδοσης.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ FREDERICK

# Κορίτσια ηλικίας 9-12 πέρασαν μια μέρα STEM

**Περισσότερα** από 60 κορίτσια πέρασαν μια Μέρα STEM στο Πανεπιστήμιο Frederick. Μέσα από εργαστήρια Ρομποτικής, Φαρμακευτικής, Φυσικής και Μαθηματικών, τα κορίτσια, ηλικίας 9-12 ετών, ήρθαν σε επαφή με τομείς STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics).

Τα εργαστήρια, με κεντρική θεματική τη φύση και το περιβάλλον, ήταν ειδικά σχεδιασμένα για αυτή τη μέρα από μέλη του ακαδημαϊκού και ερευνητικού προσωπικού του Πανεπιστημίου Frederick και τη Ρομποτική Ακαδημία του Πανεπιστημίου, και υλοποιήθηκαν με τη στήριξη μελών του διοικητικού προσωπικού και φοιτητριών. Στόχος ήταν τα κορίτσια να έρθουν σε επαφή με τις θετικές επιστήμες, τη μηχανική και την τεχνολογία, τομείς στους οποίους οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται.

Παράλληλα με τις δράσεις για παιδιά, οι γονείς είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν εργαστήριο για τους τρόπους εμψύχωσης και ενίσχυσης της αυτοεκτίμησης των παιδιών τους. Το εργαστήριο πραγματοποίησε η Άντρεα Αθανασίου, διευθύντρια της Υπηρεσίας Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας του Πανεπιστημίου Frederick. Η Μέρα STEM πραγματοποιείται δύο φορές τον χρόνο, στο Πανεπιστήμιο Frederick σε Λευκωσία και Λεμεσό, και απευθύνεται σε κορίτσια 9-12 ετών με στόχο να γνωρίσουν τον συναρπαστικό κόσμο των τομέων STEM, που αναμένεται να καθορίσουν τις θέσεις εργασίας στη νέα εποχή. Τα κορίτσια και οι γυναίκες παραδοσιακά υποεκπροσωπούνται σε αυτούς τους τομείς, γι' αυτό τον λόγο είναι σημαντικό να τους εξερευνήσουν από μικρή ηλικία. Συμμετέχοντας στη Μέρα STEM, έχουν την ευκαιρία να διαπιστώσουν από μόνες τους πόσο συναρπαστικοί είναι οι τομείς της Μηχανικής, των Μαθηματικών, της Τεχνολογίας και των Θετικών Επιστημών.

BBF:

# Βάζοντας την Κύπρο στον παγκόσμιο χάρτη

**Η bbf:** συμμετείχε στην MIPIM 2025, μία από τις πιο σημαντικές εκθέσεις ακινήτων στον κόσμο, που πραγματοποιήθηκε από τις 11 έως τις 14 Μαρτίου 2025, στις Κάννες. Η εταιρεία με ηγετική παρουσία στην ανάπτυξη ακινήτων υψηλής ποιότητας –τόσο κατοικιών όσο και εμπορικών χώρων– στην Κύπρο και την Ελλάδα, παρουσίασε τη στρατηγική της θέση στην αγορά και το όραμά της για ένα βιώσιμο και καινοτόμο μέλλον.

Αποστολή της bbf: είναι η δημιουργία των καλύτερων χώρων διαβίωσης και εργασίας, ενσωματώνοντας βιώσιμες πρακτικές που επικεντρώνονται στην κοινότητα, δημιουργώντας την καλύτερη εμπειρία διαβίωσης για τους πελάτες της. Κατά τη διάρκεια της έκθεσης, η bbf παρουσίασε δύο μεγάλες αναπτυξιακές προτάσεις που αναδεικνύουν τη δέσμευσή της για εξαιρετική ποιότητα και καινοτομία:

Land of Tomorrow – Μία ξεχωριστή παράκτια κοινότητα στο παραλιακό μέτωπο Λάρνακας-Δεκέλειας έκτασης 2,5 χιλιομέτρων, που θα ενσωματώσει απρόσκοπτα χώρους για κατοικία, εργασία και αναψυχή. Η ανάπτυξη της πρώτης φάσης του φιλόδοξου

αυτού έργου έχει σχεδιαστεί ως μέρος της στρατηγικής συνεργασίας της bbf με τον Όμιλο Λευκαρίτη και την Petrolina, μπροστά στην παραλία, από τους Foster + Partners.

KEAN – Η μεταμόρφωση ενός ιστορικού χώρου σε έναν σύγχρονο αστικό προορισμό. Το έργο KEAN συνδυάζει τον σεβασμό στην πολιτιστική κληρονομιά με σύγχρονες αρχιτεκτονικές λύσεις, δημιουργώντας έναν χώρο που θα γίνει σημείο αναφοράς για την περιοχή. Το έργο υπογράφει το αρχιτεκτονικό γραφείο UHA, με έδρα το Λονδίνο.

Η bbf: παραμένει προσηλωμένη στην καινοτομία, τη βιωσιμότητα και την επέκταση σε διεθνείς αγορές, με στόχο την προώθηση των κυπριακών ακινήτων σε παγκόσμιο επίπεδο.

KPMG ΚΥΠΡΟΥ

# Στηρίζοντας τη δημιουργικότητα & την καινοτομία

**Η KPMG Κύπρου,** με σταθερή δέσμευση στον επιχειρηματικό μετασχηματισμό, την εκπαίδευση και την υποστήριξη νέων ταλέντων, συνεχίζει για δέκατη συνεχή χρονιά τη συνεργασία και στήριξή της στο Πρόγραμμα Δημιουργικότητας, Καινοτομίας και Επιχειρηματικής Ιδέας «ΙΔΕΟΔΡΟΜΙΟ» του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου.

Το πρόγραμμα αποτελεί πρωτοβουλία του υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού και Νεολαίας και έχει ως στόχο την καλλιέργεια της δημιουργικότητας, της καινοτομίας, της κριτικής σκέψης και των επιχειρηματικών δεξιοτήτων στους μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και των Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Το πρόγραμμα κερδίζει συνεχώς έδαφος, με τη φετινή χρονιά να συγκεντρώνει 22 ομάδες και περισσότερους από 250 μαθητές.

Η KPMG Κύπρου, μέσω της ομάδας

του KPMG Startup Innovation Lab («KPMG SIL»), στηρίζει ενεργά το πρόγραμμα, προσφέροντας προγραμματισμένες παρουσιάσεις και εργαστήρια μεντορισμού, παρέχοντας πολύτιμες δεξιότητες και τεχνογνωσία σε εκπαιδευτικούς και ομάδες μαθητών.

Εκ μέρους της KPMG Κύπρου και του KPMG SIL, ο Παγκράτιος Βανέζης, διοικητικός σύμβουλος και επικεφαλής της ομάδας Επιχειρηματικότητας και Νεοφυών Επιχειρήσεων της KPMG Κύπρου, δήλωσε: «Με την πάροδο των χρόνων, το 'ΙΔΕΟΔΡΟΜΙΟ' έχει εξελιχθεί σε μια πρωτοβουλία-ορόσημο, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην ενσωμάτωση της επιχειρηματικής εκπαίδευσης στα σχολεία, καλλιεργώντας την επιχειρηματική ελευθερία ως κλειδί για τη δημιουργία πρόσθετης αξίας στο άτομο, την οικογένεια και την κοινωνία. Είμαστε ενθουσιασμένοι που συνεχίζουμε να στηρίζουμε αυτή την προσπάθεια, προσφέροντας καθοδήγηση και εκπαίδευση με τη συμμετοχή μας στην κριτική επιτροπή κατά τη διάρκεια της Τελετής Απονομής των Βραβείων Επιχειρηματικότητας που έγινε στις 10 Απριλίου 2025. Στην KPMG Κύπρου, παραμένουμε αφοσιωμένοι στην ενδυνάμωση των νέων ανθρώπων ώστε να αναλάβουν τον έλεγχο της επιχειρηματικής τους πορείας, προάγοντας τόσο την ατομική όσο και τη συλλογική πρόοδο».

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

# Ηγείται στις αναφορές Βιωσιμότητας

**Διατηρώντας** πρωταγωνιστικό ρόλο σε θέματα Βιωσιμότητας η Ελληνική Τράπεζα, μέλος του Ομίλου Eurobank, δεν ακολουθεί απλώς οδηγίες και κανονισμούς, αλλά φροντίζει να παραμένει πρωτοπόρος σε θέματα βιώσιμης ανάπτυξης. Ειδικότερα, η Ελληνική Τράπεζα αποτελεί την πρώτη εταιρεία στην Κύπρο που υιοθέτησε οικειοθελώς την Οδηγία Εταιρικής Αναφοράς Βιωσιμότητας (CSRD) και τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα Αναφοράς Βιωσιμότητας (ESRS), θέτοντας ένα νέο ορόσημο για διαφανή και ολοκληρωμένη αναφορά βιωσιμότητας.

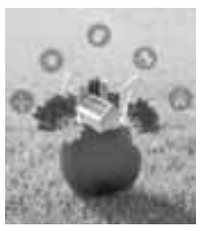

Πρόσφατα η Ελληνική Τράπεζα δημοσίευσε την Έκθεση Βιωσιμότητάς της για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2024, σηματοδοτώντας έναν σημαντικό σταθμό στη δέσμευσή της για βιωσιμότητα.

Τα βασικά σημεία στην Έκθεση Βιωσιμότητας περιλαμβάνουν:

• Περιβαλλοντικές Πρωτοβουλίες: Πληροφορίες για την κατανάλωση ενέργειας, τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, τις δράσεις μετριασμού της κλιματικής αλλαγής, τη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα, και τις προσπάθειες διαχείρισης αποβλήτων.

• Κοινωνική Ευθύνη: Πληροφορίες για θέματα που σχετίζονται με το εργατικό δυναμικό, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την προστασία προσωπικών δεδομένων, την κοινωνική ένταξη και τις επιπτώσεις που σχετίζονται με τους καταναλωτές.

• Πρακτικές Διακυβέρνησης: Πληροφορίες σχετικά με την επιχειρηματική συμπεριφορά, την εταιρική κουλτούρα, και τους ρόλους των διοικητικών, διαχειριστικών και εποπτικών οργάνων.

Όσον αφορά το μέλλον, η Τράπεζα σχεδιάζει να ενισχύσει περαιτέρω τις προσπάθειές της για βιωσιμότητα, θέτοντας στόχους για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, την αύξηση των προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης και την ενίσχυση των πρακτικών διακυβέρνησης, σε συνεργασία με τον Όμιλο Eurobank.

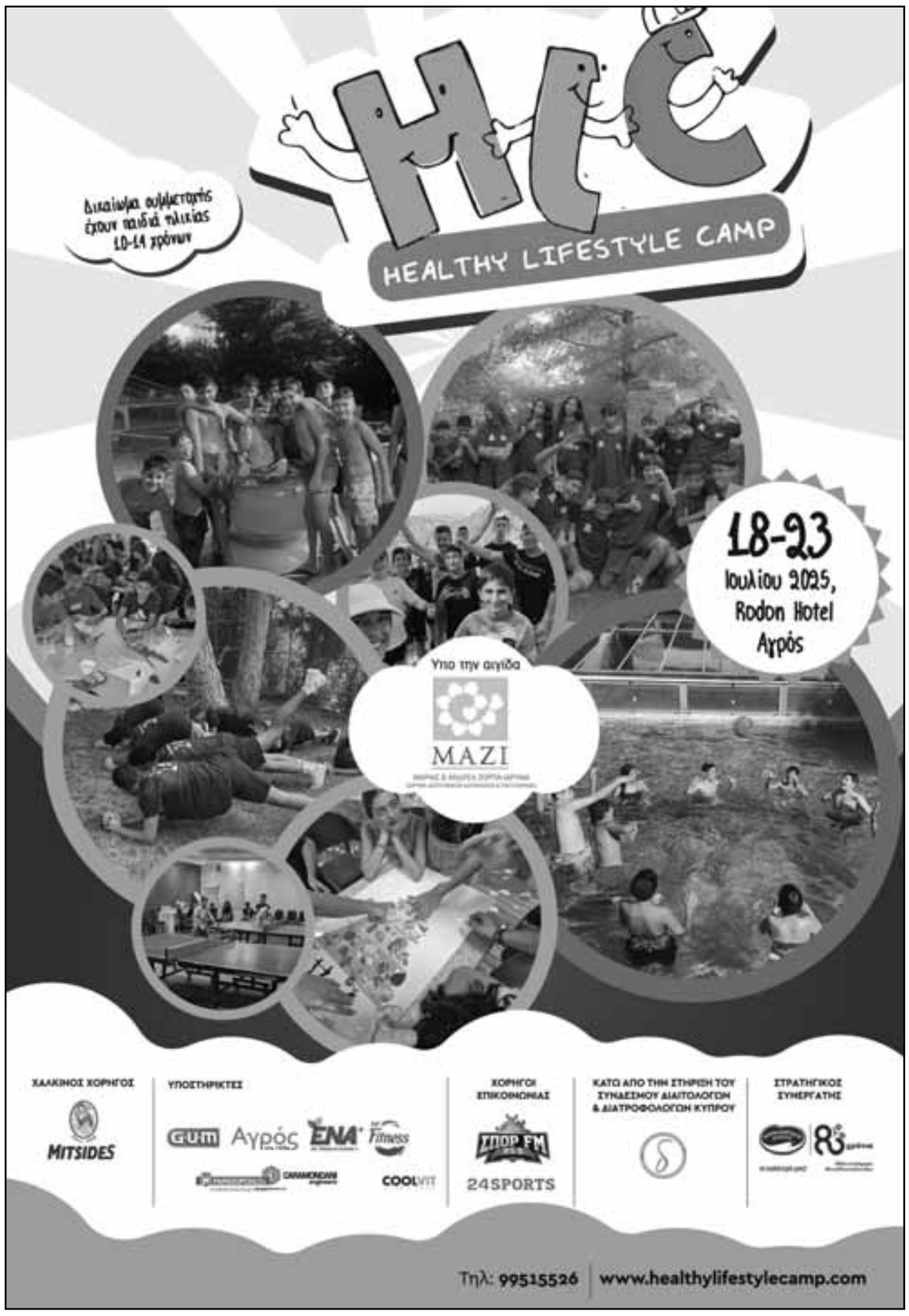


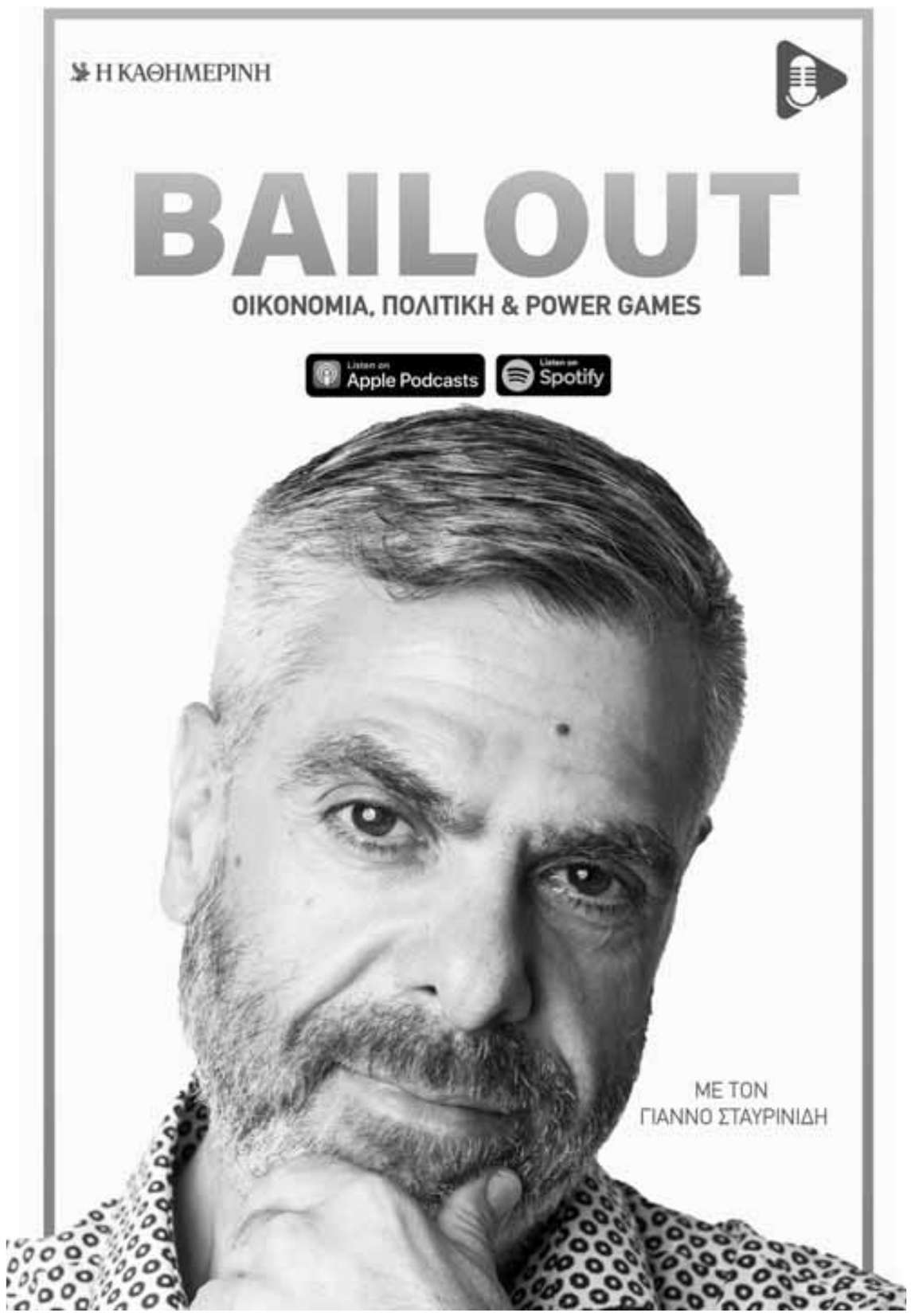

# Νέα άνοδος στο Χρηματιστήριο με άλμα τραπεζικών μετοχών

*Με κέρδη για τέταρτη συνεχόμενη συνεδρίαση έκλεισε η αγορά της Αθήνας*

*Της* **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

**Με κέρδη** για τέταρτη συνεχή συνεδρίαση κινήθηκε το Χρηματιστήριο Αθηνών, με τον Γενικό Δείκτη να καλύπτει όλο και περισσότερο από το χαμένο έδαφος και να ανακάμπτει από τις ισχυρές απώλειες που υπέστη κατά το βίαιο sell-off που προκάλεσαν οι εμπορικοί τριγμοί. Αν και τα υψηλά 14,5 ετών που είχε αγγίξει το Χ.Α. στα τέλη Μαρτίου απέχουν ακόμη περίπου 100 μονάδες, το θετικό είναι ότι οι τοποθετήσεις, έστω και επιλεκτικές, επιστρέφουν στην αγορά.

Πάντως, όπως έδειξε και το πρόσφατο παρελθόν, όλα μπορούν να «ακυρωθούν» από μια νέα αρνητική είδηση στο μέτω-πο του εμπορικού πολέμου, καθώς η αβεβαιότητα συνεχίζεται, οπότε οι επενδυτές αναμένεται να διατηρήσουν την επιφυλακτικότητά τους.

Οπως σημειώνει και η Depolas Investment Services, η αυξημένη μεταβλητότητα αναμένεται να συνεχιστεί έως ότου ξεκαθαρίσει το τοπίο, αλλά με μειούμενο ρυθμό. Για τον Γενικό Δείκτη η περιοχή των 1.680-1.700 μονάδων αποτελεί μια κρίσιμη αντίσταση στην παρούσα φάση, κατά τη χρηματιστηριακή, η οποία δεν αναμένεται να διασπαστεί ανοδικά παρά μόνο στην περίπτωση που αυξηθεί η ορατότητα.

**Ο Γενικός Δείκτης ενισχύθηκε 1,89% στις 1.656,48 μονάδες, ενώ ο τζίρος διαμορφώθηκε στα 149,1 εκατ. ευρώ.**

Ετσι, ο Γενικός Δείκτης έκλεισε στις 1.656,48 μονάδες με άνοδο 1,89%, ενώ ο τζίρος διαμορφώθηκε στα 149,1 εκατ. ευρώ. Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης ενισχύθηκε κατά 2,05% στις 4.096,23 μονάδες, ενώ με άνοδο 0,99% έκλεισε η μεσαία κεφαλαιοποίηση, στις 2.515,26 μονάδες.

Στα μη τραπεζικά blue chips, η Βιοχάλκο ξεχώρισε με κέρδη 5,07% και ακολούθησαν με άνοδο άνω του 2% οι Coca-Cola, Jumbo, ΟΤΕ, ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ, Cenergy και ΔΑΑ. Το 1% ξεπέρασαν τα κέρδη σε ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, ΕΥΔΑΠ και HELLENiQ ENERGY.

Στον αντίποδα, με πτώση 0,98% έκλεισε η Titan και ακολούθησε με απώλειες 0,68% η ΔΕΗ, ενώ ήπια πτώση κατέγραψαν Metlen και Motor Oil.

Ο τραπεζικός δείκτης κατέγραψε άλμα 3,80% κλείνοντας στις 1.538,01 μονάδες, με την Εθνική Τράπεζα να καταγράφει ράλι 6,43%, την Τράπεζα Πειραιώς να σημειώνει άνοδο 3,45%, τη Eurobank να κλείνει 2,58% υψηλότερα και την Alpha Bank να ενισχύεται κατά 2,22%, ενώ με απώλειες 0,43% έκλεισε η Optima Bank. Το ελληνικό Χρηματιστήριο συγχρονίστηκε με τις ευρωπαϊκές αγορές κατά τη διάρκεια του πρόσφατου sell-off, ωστόσο το «έξυπνο χρήμα» διέγνωσε άμεσα την υπερβολή, με αποτέλεσμα πλέον η προσέγγιση των 1.650 μονάδων από τον Γενικό Δείκτη να είναι πιθανή, όπως σχολιάζει ο Δημήτρης Τζάνας, σύμβουλος Διοίκησης της «Κύκλος ΑΧΕΠΕΥ». Το ελληνικό αφήγημα, επισημαίνει ο αναλυτής, είναι δυνατόν να διατηρήσει τη θετική προοπτική του, επιτρέποντας στους διεθνείς επενδυτικούς οίκους να συνεχίζουν τις αναβαθμίσεις των τιμών για πολλά ελληνικά blue chips, στον βαθμό που δεν θα συντρέξουν συνθήκες επιδείνωσης του διεθνούς περιβάλλοντος.

**Η αυξημένη** μεταβλητότητα αναμένεται να συνεχιστεί έως ότου ξεκαθαρίσει το τοπίο, αλλά με μειούμενο ρυθμό, εκτιμούν χρηματιστηριακοί αναλυτές.

## Θετικό πρόσημο στις ευρωπαϊκές αγορές

**Με άνοδο** έκλεισαν χθες τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια, με τον κλάδο των ακινήτων και τις τράπεζες να ηγούνται των κερδών, εν μέσω συγκρατημένης αισιοδοξίας ότι θα υπάρξει κάποια ανάπαυλα από το καθεστώς δασμών του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ.

Ειδικότερα, ο πανευρωπαϊκός δείκτης Stoxx Europe 600 τερμάτισε περίπου στις 507.92 μονάδες, καταγράφοντας αύξηση 1,6%. Παράλληλα, ο βρετανικός FTSE 100 άγγιξε τις 8.252,97 μονάδες, καταγράφοντας άνοδο 1,5%, ο γερμανικός DAX κινήθηκε στις 21.246,46 μονάδες, με άνοδο 1,6%, ο γαλλικός CAC 40 στις 7.335,4 μονάδες, ενισχυμένος κατά 0,9% και ο ιταλικός FTSE MIB έφτασε στις 35.835 μο- νάδες, με άλμα 2,36%.

Ο ισπανικός IBEX 35, τέλος, βρέθηκε στις 12.878 μονάδες, αυξανόμενος κατά 2,44%. Τα μεγάλα χρηματιστήρια της Γηραιάς Ηπείρου σημείωσαν κέρδη, καθώς οι επενδυτές αφομοιώνουν τις γρήγορες αλλαγές των αμερικανικών σχεδίων για επιβολή δασμών, ενώ οι τομείς των ακινήτων και των τραπεζών ηγήθηκαν της ανόδου στις αγορές, καταγράφοντας αύξηση 2,4%, γεγονός που υποδεικνύει ανάληψη ρίσκου από τους επενδυτές.

Οι μετοχές της αυτοκινητοβιομηχανίας αυξήθηκαν επίσης κατά 2,5%, καθώς ο Τραμπ δήλωσε τη Δευτέρα ότι επιδιώκει να «βοηθήσει ορισμένες από τις αυτοκινητοβιομηχανίες» εν μέσω των δασμών 25% που επέβαλε στα αυτοκίνητα, αυξάνοντας τις ελπίδες για ευρύτερη ανάκαμψη της βιομηχανίας.

Στους «χαμένους» ανήκει ο LVMH, ο μεγαλύτερος όμιλος ειδών πολυτελείας στον κόσμο, που κατέγραψε βουτιά 8% ύστερα από τα απογοητευτικά έσοδα πρώτου τριμήνου που αποτυπώνουν τη ζημία που προκαλεί ο εμπορικός πόλεμος.

**Τη μεγαλύτερη** άνοδο κατέγραψαν ο ιταλικός FTSE MIB με άλμα 2,36% και ο ισπανικός IBEX 35 με 2,44%.

**Οι κλάδοι των ακινήτων και των τραπεζών ηγήθηκαν της ανόδου.**

Ο Αμερικανός πρόεδρος ανέφερε ότι θα ανακοινώσει τον δασμολογικό συντελεστή στους εισαγόμενους ημιαγωγούς την επόμενη εβδομάδα, είδηση που ενίσχυσε το κλίμα στη Wall Street, ενώ και οι αγορές Ασίας - Ειρηνικού ενισχύθηκαν.

Παραμένουν, ωστόσο, ερωτήματα σχετικά με το πόσο καιρό θα διαρκέσει η ευρύτερη παύση του Τραμπ στο πλήρες σχέδιο «ανταποδοτικών δασμών» του και πώς διάφορες χώρες θα επιδιώξουν ή θα μπορέσουν να διαπραγματευθούν χωρίς να καταφύγουν σε δικά τους αντίποινα.

Η Ε.Ε. την περασμένη εβδομάδα ανέστειλε τα δικά της αντίμετρα για 90 ημέρες, προκειμένου να ξεκινήσει συνομιλίες με την Ουάσιγκτον.

*(Πηγή: Reuters)*

## ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

### New York/Νέα Υόρκη

(Σε δολάρια)

| Εταιρείες | Πριν από το κλείσιμο | Μετ.% |
|---|---|---|
| 3M COMPANY | 136,865 | 0,6286 |
| ALCOA CORP | 24,9482 | -0,2471 |
| ALTRIA GROUP | 57,64 | 0,8927 |
| AMAZON COM | 180,945 | -0,6452 |
| AMER EXPRESS C | 258,73 | 1,3118 |
| AMER INTL GROU | 82,59 | 1,3374 |
| AMGEN | 293,62 | -0,1021 |
| APPLE INC | 202,265 | -0,1259 |
| BANK OF AMERIC | 38,1483 | 4,0314 |
| BAXTER INTL IN | 28,17 | -0,74 |
| BOEING CO | 157,185 | -1,3153 |
| BRISTOL MYERS | 50,28 | -2,0647 |
| CATERPILLAR IN | 297,46 | -0,2214 |
| THE CIGNA GP O | 328,43 | -0,2339 |
| CHEVRON | 135,29 | -0,0222 |
| CISCO SYSTEMS | 57,455 | 0,0784 |
| CITIGROUP | 64,67 | 2,2936 |
| CERVECERIAS | 15,32 | 0,7895 |
| COCA-COLA CO | 72,01 | -0,6073 |
| COLGATE PALMOL | 95,24 | 0,2737 |
| DANAOS CORP | 76,12 | -1,5138 |
| DIANA SHIPPING | 1,423 | -1,1806 |
| DOW INC | 28,22 | -2,2853 |
| DUPONT DE NMOU | 60,555 | -0,6807 |
| GLBL X EM MR E | 25,3643 | 0,1908 |
| ENTERGY CP | 83,785 | 1,4592 |
| EXXON MOBIL | 104,255 | 0,8366 |
| FEDEX CORP | 208,17 | -1,0834 |
| FORD MOTOR CO | 9,44 | -2,7806 |
| INTL BUS MACHI | 239,34 | 0,1171 |
| GENERAL DYNAMI | 279,9 | 0,4018 |
| GE AEROSPACE O | 187,31 | 0,7043 |
| GOLDM SACHS GR | 513,71 | 1,9306 |
| HALLIBURTON CO | 21,4 | 0,7059 |
| THE HTFD INS O | 118,48 | 0,6884 |
| HP INC | 23,74 | -1,2479 |
| HOME DEPOT INC | 356,695 | -0,1414 |
| INTEL CORP | 20,145 | -0,8124 |
| JOHNSON JOHNSO | 153,82 | -0,3498 |
| JPMORGAN CHASE | 235,84 | 0,4772 |
| LAZARD INC ORD | 36,18 | 1,6863 |
| MCDONALD'S COR | 313,385 | -0,8495 |
| MERCK & CO | 78,73 | -0,5558 |
| MICROSOFT CP | 388,07 | 0,067 |
| 3M COMPANY | 136,865 | 0,6286 |
| MORGAN STANLEY | 111,24 | 1,9522 |
| NIKE INC CL B | 54,78 | -1,137 |
| NORFOLK SOUTHE | 219,88 | -0,6865 |
| PFIZER INC | 22,63 | 2,3056 |
| PROCTER & GAMB | 169,43 | 0,1774 |
| ROCKWELL AUTOM | 233,58 | 0,0685 |
| SCHLUMBERGER L | 33,995 | 0,2211 |
| SOUTHERN | 91,235 | 0,0823 |
| STEALTHGAS | 5,0474 | -0,0515 |
| UNISYS CORP | 3,945 | 1,1538 |
| UNITEDHEALTH G | 583,28 | -0,6439 |
| US BANCORP | 39,045 | 2,212 |
| VERIZON COMMS | 44,51 | 0,474 |
| WALT DISNEY CO | 85,53 | 1,0276 |
| WELLS FARGO & | 64,78 | 2,6624 |
| WALMART INC | 95,44 | 0,7495 |

### London/Λονδίνο

(Σε πέννες)

| Εταιρείες | Χθεσινό | Μετ.% |
|---|---|---|
| ANGLO AMERICAN | 2040 | 2,678 |
| A.B.FOOD | 2111 | 1,882 |
| ADMIRAL GRP | 3178 | 1,534 |
| ASHTEAD GRP. | 3970 | 0,787 |
| ANTOFAGASTA | 1536,5 | 1,219 |
| AVIVA | 524 | 2,384 |
| ASTRAZENECA | 10296 | -0,233 |
| BABCOCK INTL | 733 | 2,303 |
| BAE SYS. | 1739 | 2,717 |
| BARCLAYS | 279,2 | 3,254 |
| BR.AMER.TOB. | 3199 | 1,17 |
| BERKELEY GP.HL | 3856 | 1,688 |
| BR.LAND | 367,8 | 2,968 |
| BUNZL | 3078 | 1,183 |
| BP | 347,35 | 1,788 |
| BURBERRY GRP | 655,4 | -4,516 |
| BT GROUP | 166,25 | 0,514 |
| COCACOLA HBC A | 3674 | 1,268 |
| CARNIVAL | 1220 | 0,329 |
| CENTRICA | 147,6 | 2,215 |
| COMPASS GROUP | 2559 | 1,507 |
| CAPITA GROUP | 13,04 | 1,716 |
| CRH | 6538 | -0,426 |
| DCC | 4960 | 1,848 |
| DIAGEO | 2046 | -2,987 |
| DIRECT LINE | 273,8 | 1,407 |
| EXPERIAN | 3487 | 2,108 |
| EASYJET | 473,9 | 0,98 |
| FRESNILLO | 1059 | 3,235 |
| GLENCORE | 255,9 | -1,596 |
| GSK | 1348,5 | 1,966 |
| HIKMA | 1913 | 2,354 |
| HAMMERSON | 248,8 | 2,475 |
| HSBC HLDGS.UK | 783,4 | 1,634 |
| INTL CONSOL AI | 248,8 | 1,303 |
| INTERCON. HOTE | 7766 | 0,284 |
| 3I GRP. | 4141 | 6,071 |
| IMP.BRANDS | 2959 | 1,301 |
| INTERTEK GROUP | 4578 | 2,969 |
| ITV | 73,4 | 2,873 |
| JOHNSON MATTHE | 1200 | 1,522 |
| KINGFISHER | 267,5 | 3,682 |
| LAND SECS. | 553,5 | 2,028 |
| LEGAL&GEN. | 242,9 | 1,846 |
| LLOYDS GRP. | 70,82 | 3,026 |
| MARKS & SP. | 2012 | 2,39 |
| MONDI | 1110 | 0,589 |
| NATIONAL GRID | 1059 | 2,123 |
| NEXT | 12035 | 2,558 |
| PRUDENTIAL | 763,8 | 0,872 |
| PERSIMMON | 1174 | 3,028 |
| PEARSON | 1176 | 0 |
| RELX | 3890 | 2,856 |
| RIO TINTO | 4355,5 | 0,288 |
| ROLLS-ROYCE HL | 731,2 | 2,931 |
| SAINSBURY(J) | 246 | 1,319 |
| SCHRODERS | 318,811 | 2,64 |
| SAGE GRP. | 1182,5 | 2,028 |
| ST.JAMES'S PLA | 902,4 | 4,444 |
| SMITHS GROUP | 1840 | 1,77 |
| SMITH&NEPHEW | 994,6 | 0,161 |
| SSE | 1605 | 2,294 |
| STAND.CHART. | 1028,5 | 3,952 |
| SEVERN TRENT | 2699 | 2,937 |
| TRAVIS PERKINS | 536,5 | -0,186 |
| TESCO | 345,3 | 2,646 |
| TAYLOR WIMPEY | 108,8 | 2,593 |
| UNILEVER | 4688 | -0,107 |
| UTD. UTILITIES | 1100 | 2,23 |
| VODAFONE GRP. | 69,2 | 1,14 |
| WPP | 555,4 | 0,689 |
| WHITBREAD | 2525 | 1 |

### Zurich/Ζυρίχη

(Σε ελβ. Φρ.)

| Εταιρείες | Χθεσινό | Μετ.% |
|---|---|---|
| ABB LTD N | 41,77 | 0,97 |
| RICHEMONT N | 135,8 | -0,88 |
| GEBERIT N1 | 559,6 | 2,15 |
| NOVARTIS N | 90,2 | 1,65 |
| ROCHE HOLDING | 255,4 | 1,47 |
| SGS N | 76,3 | 1,22 |
| SWATCH GROUP I | 133,95 | -1,11 |
| ADECCO N | 22,24 | 1,09 |
| JULIUS BAER N | 49,83 | 3,36 |
| GIVAUDAN N | 3772 | 0,72 |
| NESTLE SA | 86,38 | 0,38 |
| TRANSOCEAN N | 0 | 0 |
| SWISSCOM N | 527,5 | 1,05 |
| SWISS RE N | 139,8 | 2,87 |
| UBS GROUP N | 23,2 | 2,07 |
| ZURICH INSURAN | 553,6 | 2,52 |

### Frankfurt/Φρανκφούρτη

(Σε ευρώ)

| Εταιρείες | Χθεσινό | Μετ.% |
|---|---|---|
| ADIDAS N | 198,75 | -3,55 |
| ALLIANZ SE | 343,1 | 5,4 |
| BASF SE | 42,06 | 0,05 |
| BAY MOT WERKE | 70,1 | 1,44 |
| BEIERSDORF | 119 | 1,45 |
| BAYER N AG | 20,815 | -0,075 |
| COMMERZBANK | 22,68 | 0,73 |
| CONTINENTAL AG | 64,6 | 1,84 |
| DEUTSCHE BANK | 20,86 | 0,545 |
| DT BOERSE N | 271 | 3 |
| DT LUFTHANSA A | 6,152 | 0,08 |
| DT TELEKOM N | 31,74 | 0,28 |
| E.ON SE NA | 14,89 | 0,38 |
| FRESENIUS MEDI | 44,36 | 0,79 |
| FRESENIUS SE | 39,07 | 0,84 |
| HEIDELBERG MAT | 166,25 | 7,25 |
| HENKEL AG&CO V | 67,78 | 1,76 |
| INFINEON TECH | 27,115 | 0,495 |
| K S NA | 13,68 | -0,07 |
| MERCK KGAA | 118,5 | 0,95 |
| MUENCH. RUECK | 591,6 | 11,2 |
| RWE AG | 33,6 | 0,77 |
| THYSSENKRUPP A | 9,422 | 0,12 |
| VOLKSWAGEN VZ | 89,22 | 1,86 |
| VONOVIA SE | 28,17 | 0,96 |
| SIEMENS N | 185,02 | -0,68 |
| SAP SE | 232,6 | 3,8 |

### Amsterdam/Αμστερνταμ

(Σε ευρώ)

| Εταιρείες | Χθεσινό | Μετ.% |
|---|---|---|
| AALBERTS | 27,04 | 2,97 |
| AEGON | 5,412 | 5,7 |
| ABN AMRO BANK | 17,655 | 3,19 |
| AKZO NOBEL | 51,6 | 4,39 |
| ARCELORMITTAL | 23,9 | 3,69 |
| ASML HOLDING | 596,1 | 3,26 |
| GALAPAGOS | 21,16 | 0 |
| HEINEKEN | 74,66 | 0,89 |
| ING GROEP | 16,244 | 2,78 |
| KPN KON | 3,992 | 1,71 |
| NN GROUP | 49,69 | 4,15 |
| IMCD | 120,35 | 2,56 |
| RANDSTAD | 34,2 | 4,14 |
| RELX | 43,9 | 1,9 |
| VOPAK | 37,6 | 1,9 |
| WOLTERS KLUWER | 147,2 | 2,22 |

### Milano/Μιλάνο

(Σε ευρώ)

| Εταιρείες | Χθεσινό | Μετ.% |
|---|---|---|
| ENI | 11,96 | 11,78 |
| #N/A Invalid field. | 4,3625 | 3,05 |
| MEDIOBANCA | 15,21 | 15,21 |
| RCS MEDIAGROUP | 0,95 | 0,95 |
| SNAM | 4,73 | 4,68 |
| TELECOM ITALIA | 0,32 | 0,31 |
| TENARIS | 14,35 | 14,17 |
| TERNA | 8,33 | 8,19 |
| UNICREDIT | 49,645 | 3,1 |

### Tokyo/Τόκιο

(Σε γιέν)

| Εταιρείες | Χθεσινό | Μετ.% |
|---|---|---|
| AJINOMOTO | 2922,5 | 0,83 |
| ASAHI GROUP HL | 1959,5 | 0,49 |
| ASTELLAS PHARM | 1337 | 1,83 |
| BRIDGESTONE CO | 5750 | 2,62 |
| CANON INC | 4304 | 1,34 |
| CASIO COMPUTER | 1102 | -0,18 |
| CITIZEN WATCH | 806 | 0,75 |
| CREDIT SAISON | 3095 | -1,31 |
| DAIWA SEC GROU | 888,1 | -0,08 |
| SUBARU | 2439,5 | 3,85 |
| FUJIFILM HOLDI | 2689,5 | 1,55 |
| FUJITSU | 2856,5 | 2,37 |
| HINO MOTORS | 414,5 | 2,07 |
| HITACHI | 3296 | 2,46 |
| HONDA MOTOR | 1367 | 3,6 |
| IHI | 10200 | 2,51 |
| ISUZU MOTORS | 1814 | 1,62 |
| KAWASAKI HVY I | 7838 | 4,45 |
| KAJIMA CORP | 3023 | -0,46 |
| KEIO | 3857 | -1,36 |
| KOBE STEEL | 1610,5 | 0,12 |
| KONICA MINOLTA | 409,4 | 1,66 |
| JTEKT | 963,1 | 1,74 |
| MITSUB UFJ FG | 1684 | 2,25 |
| MITSUBISHI COR | 2476,5 | 0,41 |
| MITSUBISHI ELE | 2569 | -0,1 |
| MITSUBISHI MOT | 371,9 | 2,48 |
| NEC CORPORATIO | 3007 | 1,48 |
| NIKKON HLDG | 2921,5 | -0,26 |
| NIKON CORP | 1468 | 1,66 |
| NISSUI CORP | 1959,5 | -0,7 |
| NISSAN MOTOR C | 318,2 | 1,37 |
| NOMURA HOLDING | 774,1 | 0,64 |
| NISSAN CHEMICA | 4060 | 0,47 |
| NIPPON PAPER I | 1030 | |
| OBAYASHI CORP | 2032,5 | -0,71 |
| ODAKYU ELEC RA | 1595 | 0,85 |
| OJI HOLDINGS | 605,8 | -0,16 |
| OSAKA GAS | 3340 | 0 |
| RICOH CO LTD | 1458,5 | 0,31 |
| SECOM | 5079 | 0,26 |
| SEVEN & I HLDG | 1960 | -0,2 |
| SHARP CORP | 841,8 | 2,21 |
| SHIMIZU CORP | 1333 | -1,26 |
| SHISEIDO | 2370 | -5,86 |
| SONY GROUP COR | 3366 | 2,19 |
| SMFG | 3222 | 3,27 |
| SUMITOMO CHEM | 312,9 | 0 |
| SUZUKI | 1486 | -0,4 |
| TAISEI CORP | 6586 | -0,62 |
| TDK CORPORATIO | 1364 | -1,45 |
| TOBU RAILWAY | 2565 | -1,04 |
| TOKIO MARINE H | 5039 | 1,59 |
| TORAY INDUSTRI | 923,5 | 0,39 |
| TREND MICRO | 9735 | 0,81 |
| TOPY INDS LTD | 1965 | 0,56 |
| TORAY INDUSTRI | 923,5 | 0,39 |
| TOYOBO | 844 | -0,59 |
| TOYOTA MOTOR C | 2499 | 3,69 |
| YAMAHA CORP | 1020,5 | -0,44 |

### Paris/Παρίσι

(Σε ευρώ)

| Εταιρείες | Χθεσινό | Μετ.% |
|---|---|---|
| ACCOR | 39,31 | 1,89 |
| AIR LIQUIDE | 174,56 | 2,32 |
| ALSTOM | 19,97 | 3,31 |
| AXA | 38,96 | 2,26 |
| BNP PARIBAS | 70,56 | 3,01 |
| BOUYGUES | 36,70 | 2,49 |
| CAPGEMINI | 130,00 | 1,21 |
| CARREFOUR | 13,26 | -0,97 |
| CASINO GUICHAR | 0,56 | 6,02 |
| CREDIT AGRICOL | 16,16 | 2,57 |
| DANONE | 73,06 | 1,5 |
| DASSAULT SYSTE | 33,51 | 1,95 |
| L'OREAL | 343,40 | -2,11 |
| L.V.M.H. | 488,55 | -7,84 |
| LAGARDERE | 19,62 | 0,51 |
| MICHELIN | 30,52 | 2,28 |
| PERNOD RICARD | 91,32 | -2,33 |
| KERING | 162,96 | -4,7 |
| PUBLICIS GROUP | 87,68 | 4,36 |
| RENAULT | 44,51 | 1,74 |
| SAINT-GOBAIN | 90,20 | 5,82 |
| SANOFI | 91,41 | -0,51 |
| SCHNEIDER ELEC | 209,80 | 3,6 |
| SOCIETE GENERA | 40,25 | 4,87 |
| SODEXO | 56,10 | 0,72 |
| TF1 | 8,71 | 1,63 |
| THALES | 259,80 | 2,89 |
| VEOLIA ENVIRON | 30,84 | 3,07 |

### Madrid/Μαδρίτη

(Σε ευρώ)

| Εταιρείες | Χθεσινό | Μετ.% |
|---|---|---|
| ACS CONS Y SER | 51,05 | 1,3903 |
| AENA SME | 214,8 | 1,3208 |
| ACERINOX | 9,68 | 0,207 |
| ACCIONA | 116,5 | 3,2801 |
| AMADEUS | 68,44 | 2,8863 |
| BBVA | 11,91 | 2,1879 |
| BANKINTER | 10,105 | 2,8813 |
| CAIXABANK | 6,914 | 3,4101 |
| DSTR INT ALIME | 21,2 | 0 |
| ENDESA | 25,12 | 2,3218 |
| ENAGAS | 13,105 | 1,5891 |
| FERROVIAL | 39,57 | 1,2279 |
| FOMENTO DE CON | 10,306 | 1,7575 |
| GRIFOLS | 8,294 | 1,5177 |
| IBERDROLA | 15,19 | 1,2667 |
| INT AIRLINES G | 2,908 | 1,9278 |
| INDRA SISTEMAS | 27,8 | 1,3858 |
| INDITEX | 46,79 | 1,4967 |
| MAPFRE | 2,866 | 2,9454 |
| MERLIN PROP | 9,51 | 2,0934 |
| ARCELORMITTAL | 23,83 | 0,5061 |
| REPSOL | 9,98 | 0,4631 |
| BCO DE SABADEL | 2,485 | 2,686 |
| BANCO SANTANDE | 6,005 | 3,5702 |
| SACYR | 3,056 | 1,9346 |
| TELEFONICA | 4,168 | 1,1405 |
| TECNICAS REUN | 14,25 | 6,1057 |

## ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

### ΤΙΜΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

| ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΕΥΡΩ | | | ΤΙΜΕΣ SPOT |
|---|---|---|---|
| ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ | 1,1324 | ΡΕΑΛ ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ | 6,6207 |
| ΓΙΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑΣ | 161,85 | ΔΟΛΑΡΙΟ ΚΑΝΑΔΑ | 1,5711 |
| ΛΕΒ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ | 1,9558 | ΓΟΥΑΝ ΚΙΝΑΣ | 8,2835 |
| ΚΟΡΩΝΑ ΤΣΕΧΙΑΣ | 25,064 | ΔΟΛΑΡΙΟ ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ | 8,8238 |
| ΚΟΡΩΝΑ ΔΑΝΙΑΣ | 7,4641 | ΡΟΥΠΙΑ ΙΝΔΟΝΗΣΙΑΣ | 19.084,70 |
| ΛΙΡΑ ΣΤΕΡΛΙΝΑ | 0,85570 | ΣΕΚΕΛ ΙΣΡΑΗΛ | 4,1797 |
| ΦΙΟΡΙΝΙ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ | 407,73 | ΡΟΥΠΙΑ ΙΝΔΙΑΣ | 97,2557 |
| ΖΛΟΤΙ ΠΟΛΩΝΙΑΣ | 4,2844 | ΓΟΥΟΝ ΝΟΤΙΑΣ ΚΟΡΕΑΣ | 1.615,76 |
| ΛΕΪ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ | 4,9778 | ΠΕΣΟ ΜΕΞΙΚΟ | 22,7215 |
| ΚΟΡΩΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ | 11,0611 | ΡΙΝΓΚΙΤ ΜΑΛΑΙΣΙΑΣ | 5,0034 |
| ΦΡΑΓΚΟ ΕΛΒΕΤΙΑΣ | 0,9242 | ΔΟΛΑΡΙΟ Ν. ΖΗΛΑΝΔΙΑΣ | 1,9104 |
| ΚΟΡΩΝΑ ΙΣΛΑΝΔΙΑΣ | 145,53 | ΠΕΣΟ ΦΙΛΙΠΠΙΝΩΝ | 64,537 |
| ΚΟΡΩΝΑ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ | 11,9726 | ΔΟΛΑΡΙΟ ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗΣ | 1,4915 |
| ΛΙΡΑ ΤΟΥΡΚΙΑΣ | 43,1829 | ΜΠΑΧΤ ΤΑΪΛΑΝΔΗΣ | 38,026 |
| ΔΟΛΑΡΙΟ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ | 1,7794 | ΡΑΝΤ ΝΟΤΙΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ | 21,4541 |

**ΡΟΥΒΛΙ ΡΩΣΙΑΣ:** Λόγω της τρέχουσας συναλλακτικής δραστηριότητας στην αγορά EUR/RUB, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν είναι σε θέση να καθορίσει μία τιμή αναφοράς αντιπροσωπευτική των επικρατουσών συνθηκών της αγοράς. Ως εκ τούτου, η ΕΚΤ αποφάσισε να αναστείλει τη δημοσίευση τιμής αναφοράς του ευρώ για το ρωσικό ρούβλι μέχρι νεωτέρας.

### ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΠΑ

| ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2025 | |
|---|---|
| ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ | 1,0897 |
| ΛΙΡΑ ΑΓΓΛΙΑΣ-ΣΚΩΤΙΑΣ-Β. ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ | 0,8408 |
| ΚΟΡΩΝΑ ΔΑΝΙΑΣ | 7,4592 |
| ΚΟΡΩΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ | 11,0025 |

### ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ

| ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΕΥΡΩ) | ΑΓΟΡΑ | ΠΩΛΗΣΗ |
|---|---|---|
| ΧΡΥΣΗ ΛΙΡΑ ΑΓΓΛΙΑΣ | 646,50 | 750,00 |
| ΜΙΣΗ ΧΡΥΣΗ ΛΙΡΑ ΑΓΓΛΙΑΣ | 339,30 | 393,70 |
| ΡΑΒΔΟΣ ΧΡΥΣΟΥ (1 Kg) | 87.100 | 101.000 |
| ΡΑΒΔΟΣ ΧΡΥΣΟΥ (1 gr) | 87,10 | 101,00 |

### ΧΡΥΣΗ ΛΙΡΑ

| ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΕΥΡΩ) | ΑΓΟΡΑ | ΠΩΛΗΣΗ |
|---|---|---|
| ΠΑΛΑΙΑΣ ΚΟΠΗΣ | 646,21 | 757,28 |
| ΕΛΙΣΑΒΕΤ 1973 & ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΑ | 646,21 | 757,28 |
| ΕΛΙΣΑΒΕΤ 1974 & ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ | 646,21 | 750,27 |

# ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

## ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

| | Κλείσιμο | Προηγ. | Διαφορά | Μετ. |
|---|---|---|---|---|
| ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ | 1.656,48 | 1.625,77 | 30,71 | 1,89% |
| FTSE/Χ.Α. LARGE CAP | 4.096,23 | 4.013,86 | 82,37 | 2,05% |
| ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α. | 14.987,26 | 14.844,90 | 142,36 | 0,96% |
| FTSE/Χ.Α.ΥΨΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ | 4.400,51 | 4.348,69 | 51,82 | 1,19% |
| FTSE/Χ.Α. MID CAP | 2.515,26 | 2.490,72 | 24,54 | 0,99% |
| FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ | 977,56 | 956,83 | 20,73 | 2,17% |
| ΔΕΙΚΤΗΣ ATHEX ESG | 1.925,66 | 1.887,34 | 38,32 | 2,03% |
| ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ MID & SMALL CAP | 2.243,62 | 2.219,42 | 24,20 | 1,09% |
| **ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.** | 3.138,34 | 3.080,15 | 58,19 | 1,89% |
| FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ | 1.538,01 | 1.481,72 | 56,29 | 3,80% |
| FTSE/ATHEX ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ & ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ | 5.850,91 | 5.731,00 | 119,91 | 2,09% |
| FTSE/ATHEX ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ | 7.211,09 | 6.951,28 | 259,81 | 3,74% |
| FTSE/ATHEX ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ | 4.671,13 | 4.656,78 | 14,35 | 0,31% |
| FTSE/ATHEX ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ | 5.549,84 | 5.472,11 | 77,73 | 1,42% |
| FTSE/ATHEX ΒΑΣΙΚΑ ΑΓΑΘΑ | 7.844,56 | 7.727,85 | 116,71 | 1,51% |
| FTSE/ATHEX ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ | 7.356,74 | 7.295,98 | 60,76 | 0,83% |
| FTSE/ATHEX ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ | 5.087,81 | 4.935,93 | 151,88 | 3,08% |
| **FTSE/ATHEX ΕΝΕΡΓΕΙΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ** | 5.570,18 | 5.576,96 | -6,78 | -0,12% |

**Το Χρηματιστήριο Αθηνών και ο οίκος FTSE Russell ανακοίνωσαν τους νέους Συντελεστές Στάθμισης (Capping Factors) των μετοχών που συμμετέχουν στη σύνθεση των δεικτών FTSE/Χ.Α. Οι αλλαγές ισχύουν από τη συνεδρίαση της Δευτέρας 18 Δεκεμβρίου 2023.**

## ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

| | |
|---|---|
| ΤΡΑΠΕΖΕΣ | 86.839.341,14 |
| ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ | 13.000.864,30 |
| ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ | 7.937.075,90 |
| ΣΤΑΘΕΡΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ | 5.450.829,44 |
| ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ | 5.356.232,57 |
| **ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ** | 3.671.481,23 |
| ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ | 3.187.904,22 |
| ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ | 3.127.676,12 |
| ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΕΜΠΟΡΙΟ | 3.095.189,64 |
| ΤΣΙΜΕΝΤΑ | 2.447.946,85 |
| ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ | 2.393.931,86 |
| ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ | 1.300.877,23 |
| ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ | 1.251.554,44 |
| ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ | 1.078.195,31 |
| ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ | 782.111,74 |
| ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ | 534.903,46 |
| ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ | 437.661,67 |
| ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ | 430.727,84 |
| ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ | 393.579,20 |
| ΔΙΑΡΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ | 337.058,48 |
| ΤΡΟΦΙΜΑ | 282.887,68 |
| ΤΑΞΙΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ | 205.874,79 |
| ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ | 179.554,29 |
| ΥΔΡΕΥΣΗ | 171.040,39 |
| ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ | 147.922,14 |
| Α.Ε.Ε.Α.Π. ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ | 140.954,79 |
| ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ Α.Ε.Ε.Α.Π. | 133.806,23 |

## ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

| ΑΝΟΔΟΣ | Κλείσιμο | Μετ. | ΠΤΩΣΗ | Κλείσιμο | Μετ. |
|---|---|---|---|---|---|
| ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ (ΚΟ) | 1,170 | 7,34% | SPACE HELLAS (ΚΟ) | 5,540 | -2,12% |
| ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ) | 9,274 | 6,43% | ΑΛΟΥΜΥΛ (ΚΟ) | 5,000 | -1,19% |
| VIOHALCO SA/NV (ΚΑ) | 5,390 | 5,07% | TITAN CEMENT INTERNATIONAL (ΚΑ) | 40,300 | -0,98% |
| ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ (ΚΟ) | 1,870 | 5,06% | ΒΙΟΚΑΡΠΕΤ (ΚΟ) | 1,570 | -0,95% |
| ΕΥΡΩΠΗ HOLDINGS (ΚΟ) | 1,620 | 4,52% | ΔΕΗ (ΚΟ) | 13,100 | -0,68% |
| PERFORMANCE TECHNOLOGIES (ΚΟ) | 5,410 | 4,24% | TRADE ESTATES Α.Ε.Ε.Α.Π. (ΚΟ) | 1,590 | -0,63% |
| ΙΚΤΙΝΟΣ ΕΛΛΑΣ (ΚΟ) | 0,343 | 3,79% | AUTOHELLAS (ΚΟ) | 11,140 | -0,54% |
| ΟΛΠ (ΚΟ) | 38,200 | 3,52% | ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ (ΚΟ) | 8,420 | -0,47% |
| ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ) | 4,800 | 3,45% | ΤΡΑΠΕΖΑ ΟΡΤΙΜΑ BANK Α.Ε. (ΚΟ) | 14,000 | -0,43% |
| ΕΥΑΘ (ΚΟ) | 3,280 | 3,14% | ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΚΟ) | 20,400 | -0,29% |

## ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

| | Κλείσιμο | Μετ.% |
|---|---|---|
| ΕΕΕ | 42,6 | 2,01% |
| ΕΤΕ | 9,274 | 6,43% |
| ΠΕΙΡ | 4,8 | 3,45% |
| ΕΥΡΩΒ | 2,39 | 2,58% |
| ΜΥΤΙΛ | 41,92 | -0,19% |
| ΑΛΦΑ | 2,161 | 2,22% |
| ΟΠΑΠ | 18,91 | 0,69% |
| **ΟΤΕ** | **15,79** | **2,53%** |
| ΜΠΕΛΑ | 25,94 | 2,94% |
| ΔΕΗ | 13,1 | -0,68% |
| ΤΙΤΚ | 40,3 | -0,98% |
| ΜΟΗ | 20,4 | -0,29% |
| ΓΕΚΤΕΡΝΑ | 18,74 | 1,57% |
| ΟΡΤΙΜΑ | 14 | -0,43% |
| ΕΛΠΕ | 7,535 | 1,82% |
| ΛΑΜΔΑ | 6,37 | 0,79% |
| ΔΑΑ | 9,37 | 2,18% |
| CENER | 8,47 | 2,54% |
| ΑΡΑΙΓ | 11,6 | 0,17% |
| **ΣΑΡ** | **12,78** | **0,95%** |
| AKTR | 5 | 0,91% |
| ΕΥΔΑΠ | 5,79 | 1,58% |
| ΒΙΟ | 5,39 | 5,07% |
| ΕΛΧΑ | 1,964 | 2,61% |
| ΕΛΛΑΚΤΩΡ | 1,4 | 0,14% |

## ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

| ΑΞΙΑ | | ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ | |
|---|---|---|---|
| ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ) | 35.099.145,23 | ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ) | 1,21% |
| ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ) | 19.420.022,13 | ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ) | 0,43% |
| ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ) | 17.219.553,34 | ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ) | 0,39% |
| METLEN ENERGY & METALS (ΚΟ) | 13.000.864,30 | ΙΝΤΡΑΛΟΤ (ΚΟ) | 0,36% |
| EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ) | 11.013.790,50 | ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ) | 0,29% |
| ΟΠΑΠ (ΚΟ) | 5.673.138,06 | ΕΚΤΕΡ (ΚΟ) | 0,25% |
| ΟΤΕ (ΚΟ) | 5.450.829,44 | ΙΝΤΕΡΤΕΚ (ΚΟ) | 0,24% |
| ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ) | 3.410.430,91 | ΦΑΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ) | 0,22% |
| JUMBO (ΚΟ) | 3.095.189,64 | ΕΥΡΩΣΥΜΒΟΥΛΟΙ (ΚΟ) | 0,22% |
| ΔΕΗ (ΚΟ) | 3.080.264,32 | METLEN ENERGY & METALS (ΚΟ) | 0,22% |

## ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

### ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

| | ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ | ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ | ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ |
|---|---|---|---|
| Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες | 455 | 4.776 | 7.705 |
| FTSE/Χ.Α. Τράπεζες | 20 | 59 | 1.813 |
| FTSE/Χ.Α. Large Cap | 435 | 4.717 | 5.892 |
| MSCI GREECE REBASED | 0 | 0 | 0 |
| Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές | 1.978 | 37.694 | 433.361 |
| ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ) | 12 | 95 | 17.404 |
| ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ) | 23 | 63 | 2.324 |
| AKTOR Α.Ε. ΣΥΜ/ΧΩΝ (ΚΟ) | 12 | 527 | 18.191 |
| ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ) | 465 | 12.595 | 120.438 |
| ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΑΘΗΝΩΝ(ΚΟ) | 11 | 61 | 486 |
| AUTOHELLAS (ΚΟ) | 1 | 1 | 168 |
| ΑΒΑΞ Α.Ε. (ΚΟ) | 4 | 21 | 2.358 |
| BANK OF CYPRUS (ΚΟ) | 11 | 45 | 661 |
| COCA-COLA HBC AG (ΚΟ) | 4 | 5 | 77 |
| CENERGY HOLDINGS (ΚΑ) | 33 | 129 | 6.922 |
| ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ) | 5 | 12 | 1.783 |
| ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ (ΚΟ) | 20 | 90 | 3.094 |
| EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ) | 200 | 4.824 | 24.013 |
| ΕΥΔΑΠ (ΚΟ) | 0 | 0 | 5.767 |
| FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ) | 7 | 26 | 812 |
| ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ) | 83 | 351 | 9.946 |
| ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ) | 27 | 140 | 2.053 |
| HELLENiQ ENERGY (ΚΟ) | 18 | 59 | 4.881 |
| INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ) | 17 | 96 | 8.834 |
| ΙΝΤΡΑΛΟΤ (ΚΟ) | 74 | 8.624 | 72.420 |
| JUMBO (ΚΟ) | 21 | 41 | 526 |
| LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ) | 29 | 227 | 7.480 |
| METLEN ENERGY & METALS (ΚΟ) | 55 | 115 | 5.038 |
| MIG (ΚΟ) | 0 | 0 | 269 |
| ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΚΟ) | 19 | 83 | 5.564 |
| ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ) | 288 | 1.843 | 14.476 |
| ΟΠΑΠ (ΚΟ) | 1 | 1 | 675 |
| ΤΡΑΠΕΖΑ ΟΡΤΙΜΑ BANK (ΚΟ) | 2 | 3 | 81 |
| ΟΤΕ (ΚΟ) | 35 | 154 | 3.137 |
| ΟΛΠ (ΚΟ) | 4 | 4 | 104 |
| ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ) | 366 | 6.895 | 65.172 |
| ΔΕΗ (ΚΟ) | 75 | 362 | 22.385 |
| QUEST ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ) | 0 | 0 | 171 |
| TITAN CEMENT (ΚΑ) | 6 | 7 | 315 |
| VIOHALCO SA/NV (ΚΑ) | 50 | 195 | 5.336 |
| Δικαιώματα σε Δείκτες | 38 | 249 | 1.693 |
| FTSE/Χ.Α. Large Cap | 38 | 249 | 1.693 |
| **Δικαιώματα σε Μετοχές** | **8** | **44** | 11.611 |
| ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ) | 0 | 0 | 10.140 |
| ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ) | 1 | 4 | 798 |
| ΟΠΑΠ (ΚΟ) | 5 | 25 | 75 |
| ΟΤΕ (ΚΟ) | 1 | 5 | 50 |
| ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ) | 0 | 0 | 55 |
| ΔΕΗ (ΚΟ) | 1 | 10 | 493 |
| Συνολική Δραστηριότητα | 2.479 | 42.763 | 454.370 |

# ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Μ. Τρίτη 15 Απριλίου 2025

| ΚΩΔ. | ΟΝΟΜΑ | ΚΑΤΩΤΑΤΗ | ΑΝΩΤΑΤΗ | ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.** | ΔΙΑΦ.* | ΤΙΤΛΟΙ | ΑΓΟΡΑ | ΠΩΛΗΣΗ | ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ. | % ΜΕΤΑΒ. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Νεοαναπτυσσόμενων Εταιρειών Αγ. Κύπρου** | | | | | | | | | | |
| **Τεχνολογία** | | | | | | | | | | |
| ΑΜΠΛΟΥΣ | G.D. AMPLUS PUBLIC COMPANY LTD | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| **Υγεία** | | | | | | | | | | |
| ΙΔΝΑ | IDNA GENOMICS PUBLIC LTD (ΚΟ με ΔΨ_Κ) | 27,6000 | 27,6000 | 27,6000 | 0,0000 | 10 | 0,0000 | 27,6000 | 27,6000 | 0,00 |
| ΜΕΝΤΡΝ | MEDITRINA CYPRUS PLC | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| **Χρηματοοικονομικά** | | | | | | | | | | |
| ΚΟΝΤ | CONTRACT ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (ΚΟ με ΔΨ_Κ) | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΑΕΟΝ | Aeonic Securities C.I.F Plc | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΒΛΟΑΚ | BLACK OAK INVESTMENTS PLC (ΚΟ με ΔΨ_Κ) | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΓΟΥΕΛΘ | GLOBALWEALTH GROUP PLC (ΚΟ με ΔΨ_Κ) | | | | | | 0,0000 | 0,5200 | | |
| ΕΧΜΙ | ΑΙΧΜΗ Α.Ε. ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΜΕΝΤΣ | MEDSCOPE HOLDINGS PLC | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΝΤΚ | ENTECA PLC (ΚΟ χωρίς ΔΨ_Κ) | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΣΟΛΙΝΤΟΥΣ | SOLIDUS SECURITIES ΑΕΠΕΥ | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΥΟΝΤΑ | YODA PLC (ΚΟ με ΔΨ_Κ) | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΦΡΕΝΚΟ | FRENCO PLC (ΚΟ με ΔΨ_Κ) | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΦΣΕΕ | FIRST ADVISORY AND HOLDINGS Α.Σ.Σ.Ε | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| **Ακίνητη Περιουσία** | | | | | | | | | | |
| ΑΜΔΑΚ | EASTERNMED REAL ESTATE CAPITAL PLC (ΚΟ με ΔΨ_Κ) | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΒΗΗΚ | BH HIGH CROSS PUBLIC LTD (ΚΟ με ΔΨ_Κ) | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΓΟΥΚ | The Mall of Engomi (ME) Plc | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΙΤΤΛ | The Mall of Cyprus (MC) Plc | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΚΒΔ | CONSTANTINOU BROS DEVELOPERS PLC | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΚΩΑΜ | Constantinou Bros Properties Plc | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΜΕΤΤΜ | METTMANN PUBLIC COMPANY LTD (ΚΟ με ΔΨ_Κ) | | | | | | 2,5600 | 0,0000 | | |
| ΟΡΚΑ | ORCA Investment Plc | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΡΗΣΒ | ZREES FRACTION PLC – ΜΕΤΟΧΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ 'Β' (ΚΟ χωρίς ΔΨ_Κ) | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΡΝΣ | RIANESON INVESTEMENTS PLC (ΚΟ με ΔΨ_Κ) | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΡΟΦΟΛ | A.J. Green Shell Plc | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΦΡΟΝ3 | FRONTARICO PLC (ΚΟ με ΔΨ_Κ) | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| **Καταναλωτικά Προϊόντα** | | | | | | | | | | |
| ΠΕΝΓΚΟΥ | MR. PENGU PUBLIC COMPANY LTD (ΚΟ με ΔΨ_Κ) | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΣΝΠΜ | SNP Southeast Network Public Ltd | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΓΓΚ | UNIVERSAL GOLF ENTERPRISES PLC | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΓΙΩΤ | UPYACHTING MANAGEMENT PLC (ΚΟ με ΔΨ_Κ) | 0,6750 | 0,6750 | 0,6750 | -0,5000 | 5.700 | 0,0000 | 0,6800 | 0,6750 | -0,74 |
| ΚΙΝΓΣ | KING'S HEAD DEVELOPMENT PLC | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΛΑΓΛΦ | LANITIS GOLF PUBLIC CO LTD | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΛΑΥ | LAYSTER INVESTMENTS PLC | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΜΕΧΟΣΠ | MHV Mediterranean Hospitality Venture Plc | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΣΤΟΝΕ | PAPHOS STONE C. ESTATES PLC | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| **Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά** | | | | | | | | | | |
| ΒΙΤΑΦ | Φαρμακευτικό Κέντρο Α.Ε. | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΚΟΥΤΑΡΗ | ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Δ. ΚΟΥΚΟΥΤΑΡΗΣ Α.Ε.Β.Ε | | | | | | 0,3180 | 0,0000 | | |
| ΜΗΡ | MAGEAN HOLDING PLC | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| **Βιομηχανία** | | | | | | | | | | |
| ΚΡΝΤΟ | CORADO MANAGEMENT PLC (ΚΟ με ΔΨ_Κ) | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΕΦΑ | EFA HOLDINGS PLC (ΚΟ με ΔΨ_Κ) | | | | | | 3,6000 | 0,0000 | | |
| ΚΟΥΙΜ | Κ. Κουιμτζής Α.Ε. | | | | | | 1,2700 | 0,0000 | | |
| ΠΛΑΤΑ | Plata Management Public Ltd | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΧΑΤΖΙ | HANGJI GLOBAL LTD | | | | | | 0,0000 | 16,5000 | | |
| **Βασικά Υλικά** | | | | | | | | | | |
| ΑΝΑΣΤ | Δ.& Σ. ΑΝΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΠΡΟΣΠΕΡ | PROSPERTREE PLC | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| **Ενέργεια** | | | | | | | | | | |
| ΓΚΑΖ | C.O. CYPRUS OPPORTUNITY ENERGY PUBLIC COMPANY LTD | | | | | | 0,0005 | 0,0080 | | |
| ΧΕΝΑΝ | HENAN WANDI MINERALS PUBLIC COMPANY LTD | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| **Υπηρεσίες Κοινής Ωφέλειας** | | | | | | | | | | |
| ΕΠΙΕΝ | Επιλεκτος Ενεργειακή Α.Ε. | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| **Βιομηχανίες** | | | | | | | | | | |
| ΒΑΣΙΛ | G.A.P. VASSILOPOULOS PUBLIC LTD (ΚΟ με ΔΨ_Κ) | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| **Χρηματοοικονομικά** | | | | | | | | | | |
| ΑΣΠΛ1 | Aphrodite Springs Public Ltd | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| **Αγορά ΝΕΑ για εκδότες των οποίων το Μητρώο δεν τηρείται από το ΚΑΜ** | | | | | | | | | | |
| **Τεχνολογία** | | | | | | | | | | |
| ΡΕΠΧ | THE REPUTATION EXCHANGE PLC (ΚΟ με ΔΨ_Κ) | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| **Ομόλογα** | | | | | | | | | | |
| **Αγορά Ομολόγων Νεοαναπτυσσόμενων Εταιρειών Κύπρου** | | | | | | | | | | |
| ΚΤΑΟ1 | The Cyprus Development Bank Public Company Limited (Ομόλογα) | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΑΣΤ26Δ | ASTROBANK PUBLIC COMPANY LIMITED - Senior Preferred Bonds USD 2026 | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΑΣΤ26Ε | ASTROBANK PUBLIC COMPANY LIMITED - Senior Preferred Bonds EUR 2026 | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΑΣΤ27Δ | ASTROBANK PUBLIC COMPANY LIMITED - Senior Preferred Bonds USD 2027 | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΑΣΤ27Ε | ASTROBANK PUBLIC COMPANY LIMITED - Senior Preferred Bonds EUR 2027 | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΕΛΛΗΟ29 | ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD (Ομόλογα) | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΕΛΣΙ | Elbridge Investments (Cyprus) Ltd Ομόλογα 2029 I | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΙΔΝΑΟ28 | IDNA GENOMICS PUBLIC LTD (Ομόλογα) | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |
| ΜΕΤΤΒ2030 | METTMANN PUBLIC COMPANY LTD -Callable Corporate Bonds 2030 | | | | | | 70,0000 | 130,0000 | | |
| ΣΣΧ28 | S.S.H. SOLAR FINANCE PLC – Ομόλογα | | | | | | 0,0000 | 0,0000 | | |

* Η διαφορά αυτή αντιπροσωπεύει την αυξομείωση της μέσης σταθμικής τιμής σε σεντ από την προηγούμενη χρηματιστηριακή συνάντηση.
** Στον υπολογισμό της μέσης σταθμικής τιμής συμπεριλαμβάνονται και η αξία και τα τεμάχια συναλλαγών που εκτελέστηκαν με τη μέθοδο 'Απλή Προσυμφωνημένη Συναλλαγή'.
Ειδική κατηγορία διαπραγμάτευσης: Στην Κατηγορία αυτή θα ταξινομούνται εταιρείες όταν ενδεχομένως θα συντρέχουν σοβαρά λόγοι μη πλήρους συμμόρφωσης τους με τη νομοθεσία και μη παροχής επαρκών στοιχείων /εκεγγύων προς τους επενδυτές.
Αγορά ειδικών χαρακτηριστικών: ταξινομούνται εταιρείες οι οποίες έχουν: (α) δεν τηρούν τις υποχρεώσεις της διασποράς ή της εμπορευσιμότητας ή της χρηματιστηριακής αξίας της αγοράς στην οποία είναι εισηγμένες ή (β) παραλείπουν να εισαγάγουν στο Χρηματιστήριο μετοχές τους όπως προβλέπεται από το Άρθρο 129 των περί Αξιών και Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου Νόμων ή (γ) i. για τις οποίες επίκειται ουσιαστική διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων τους ή ii. για τις οποίες επίκειται αντίστροφη εξαγορά ή iii. οι οποίες είναι επενδυτικοί οργανισμοί και επιζητούν την απαλλαγή τους από περιορισμό αναφορικά προς τις υποχρεώσεις τους.

NBG Securities

**ΑΝΑΛΥΣΗ** / EUROBANK

## *Οι δασμοί των ΗΠΑ εκτοξεύουν την αβεβαιότητα*

**Η επιθετική** δασμολογική πολιτική του προέδρου Τραμπ –με προεξέχοντες στόχους την Κίνα και την Ευρωπαϊκή Ενωση– έχει πυροδοτήσει έναν παγκόσμιο εμπορικό πόλεμο με ορατές διαταραχές στις χρηματαγορές και αναμενόμενες αρνητικές συνέπειες στην παγκόσμια οικονομία. Η ανακοίνωση στις 2 Απριλίου 2025 για «ανταποδοτικούς» δασμούς στις εισαγωγές των ΗΠΑ –συμπεριλαμβανομένου 20% στα προϊόντα της Ε.Ε.– σηματοδότησε μια κρίσιμη κλιμάκωση, εναρμονισμένη με την ακανόνιστη προσέγγιση του «δασμολογικού μπαζούκα», που χαρακτηρίζεται από ξαφνικές ανακοινώσεις, προσωρινές αναστολές και συχνές ανατροπές. Με την αφετηρία τής εν λόγω εμπορικής πολιτικής να τοποθετείται χρονικά στις 25 Νοεμβρίου 2024, οπότε και εξαγγέλθηκαν τα πρώτα μέτρα, πλέον οι δασμοί των ΗΠΑ έχουν ανέλθει σε επίπεδα αντίστοιχα εκείνων του 1934. Η προκύπτουσα αυξημένη αβεβαιότητα για τις εμπορικές πολιτικές της κυβέρνησης Τραμπ έχει εμφανές αποτύπωμα στις παγκόσμιες αγορές, με τη σημαντική υποχώρηση του αμερικανικού δολαρίου, των αμερικανικών χρηματιστηρίων, την εκτίναξη του δείκτη μεταβλητότητας VIX να αντανακλά τον έντονο φόβο των επενδυτών. Παράλληλα, η σημαντική αποδυνάμωση των αμερικανικών ομολόγων υποδηλώνει ότι οι εν λόγω τίτλοι δεν συμπεριφέρονται πλέον ως ένα «ασφαλές καταφύγιο», υπογραμμίζοντας περαιτέρω την ενίσχυση της αβεβαιότητας στις αγορές. Η Κίνα απάντησε με δασμούς αντίστοιχου βελανεκούς και η Ε.Ε. αξιολογεί δέσμες από ευρύτερα αντίποινα, έχοντας, νωρίτερα, αποφασίσει αλλά και αναστείλει σειρά δασμών επί αμερικανικών προϊόντων. Η αναστολή 90 ημερών που παρέχουν οι ΗΠΑ στην Ευρώπη θα μπορούσε να αποτελέσει «χρόνο και χώρο για ελιγμούς» με στόχο να αποτραπεί η κλιμάκωση και παράλληλα να υπογραμμιστεί η ανθεκτικότητα της Γηραιάς Ηπείρου στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα. Παράλληλα, στο ως άνω δυστοπικό εμπορικό πλαίσιο, αναδύονται ευκαιρίες για νέα μέτωπα, όπως αυτό μεταξύ της Ε.Ε. και της Κίνας, υπό το βάρος της κοινής απειλής που έρχεται από τις ΗΠΑ. Κεντρικά και ανατολικά εντός της Ευρώπης, η ομάδα των αναπτυσσόμενων οικονομιών, καθότι βαθιά ενσωματωμένη στην οικονομία της Ε.Ε. και εξαρτώμενη σε μεγάλο βαθμό από το εμπόριο –ειδικά με τη Γερμανία–, θα εκτεθεί σε κινδύνους, έχοντας ωστόσο επιδείξει, στη μεταπανδημική εποχή, απροσδόκητη ανθεκτικότητα. Συμπερασματικά, το οικονομικό τίμημα –βραδύτερη ανάπτυξη, υψηλότερος πληθωρισμός και αυξανόμενοι κίνδυνοι ύφεσης– από τη νέα εμπορική πολιτική των ΗΠΑ και τις απαντήσεις με αντίποινα των έτερων χωρών είναι υπό διαμόρφωση και αβέβαιο να προβλεφθεί επαρκώς και με ασφάλεια στην παρούσα φάση.

* EUROBANK RESEARCH

# Τι προτείνουν οι διαχειριστές κεφαλαίων

*Χρειάζεται μακροπρόθεσμη στρατηγική και διασπορά κινδύνου σε αμοιβαία κεφάλαια*

**Το ευαγγέλιο** των επενδυτών, συστήνοντας ψυχραιμία και αυτοσυγκράτηση σε περιόδους κρίσης, ανασύρουν οι διαχειριστές κεφαλαίων ως βασική αρχή στην τρέχουσα συγκυρία που χαρακτηρίζεται από μεγάλη μεταβλητότητα, καθώς οι αγορές προσπαθούν να επανατιμολογήσουν την επιβολή των δασμών και την επίπτωση που θα έχουν στα εταιρικά κέρδη.

Με τα βλέμματα να είναι στραμμένα στις ανακοινώσεις των εταιρειών, που ξεκινούν αυτή την εβδομάδα και οι οποίες θα ενσωματώσουν τις εκτιμήσεις για την πορεία των εταιρικών κερδών, η πλειονότητα των διαχειριστών συγκλίνει πάντως στο ότι η τρέχουσα κατάσταση στις αγορές δικαιολογεί τις τοποθετήσεις, καθώς οι αξίες είναι φθηνότερες. Μια τέτοια στρατηγική για όποιον έχει γερά νεύρα προκρίνεται μέσα από τοποθετήσεις σε αμοιβαία κεφάλαια που εξασφαλίζουν διασπορά του κινδύνου. Επιπλέον, όπως εξηγούν, πρέπει να συνοδεύεται από προϋποθέσεις, όπως το να μη χρειάζεσαι τα κεφάλαια που επενδύεις άμεσα, να έχεις ακολουθήσει τους κανόνες διασποράς, δηλαδή τοποθετήσεις σε πολλές κατηγορίες και πολλές γεωγραφικές περιοχές, και φυσικά να έχεις επενδύσει ανάλογα με το προφίλ σου, δηλαδή την ιδιοσυγκρασία σου στον κίνδυνο και τις πραγματικές ανάγκες σου.

**Η πλειονότητα των ειδικών συγκλίνει στο ότι η τρέχουσα κατάσταση στις αγορές δικαιολογεί τις τοποθετήσεις, καθώς οι αξίες είναι φθηνότερες.**

**Ο πολύς** θορυβος απο ειδησεις και εκτιμησεις πιθανον να καθιστα τους επενδυτες εξαιρετικά επιφυλακτικους, τροφοδοτωντας τους με αποστροφη κινδυνου, ενώ αντιθέτως, σε περιοδους χαμηλης μεταβλητοτητας, οι επενδυτες ωθουνται σε υπερβολικη αναληψη κινδυνου.

«Ο πολύς θορυβος απο ειδησεις και εκτιμησεις πιθανον να καθιστα τους επενδυτες εξαιρετικά επιφυλακτικους, τροφοδοτωντας τους με αποστροφη κινδυνου, ενώ αντιθέτως, σε περιοδους χαμηλης μεταβλητοτητας, οι επενδυτες ωθουνται σε υπερβολικη αναληψη κινδυνου», επισημαίνει ο διευθύνων σύμβουλος της Alpha Asset Management Παναγιωτης Αντωνοπουλος, σημειώνοντας ότι «οι προσαρμογες κατανομης επενδυσεων ειτε προς μια πιο επιθετικη ειτε προς μια πιο αμυντικη κατευθυνση κρινονται αναγκαιες».

Εχοντας μυήσει και τους μεσαιους αποταμιευτές σε αμοιβαία κεφάλαια, οι τράπεζες βελτιστοποιούν τις επενδυτικές υπηρεσίες που προσφέρουν και προς αυτή την κατεύθυνση είναι η υπηρεσία personal investment portfolios που διαθέτει η Eurobank. Οπως εξηγεί ο αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος και επικεφαλής λιανικής τραπεζικής Ιάκωβος Γιαννακλής της Eurobank, η τράπεζα ενημερώνει τον πελάτη εάν η αξία του χαρτοφυλακίου του μειωθεί κατά 10% από την τελευταία ενημέρωση, ενώ παρεμβαίνει μέσω της Asset Management ΑΕΔΑΚ κάνοντας ανακατανομή του χαρτοφυλακίου όταν κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από τις συνθήκες στις αγορές. Μια τέτοια ανακατονομή έγινε λίγο πριν από το ξέσπασμα του sell off στα διεθνή χρηματιστήρια.

Με την πορεία των επιτοκίων να προδιαγράφεται πτωτική και τις αποδόσεις στις προθεσμιακές –αποτελούν περίπου το ένα τέταρτο των καταθέσεων– να είναι κάτω του 1%, οι Ελληνες «επιμένουν» με βάση τα στοιχεία στα αμοιβαία κεφάλαια κυρίως προκαθορισμένης διάρκειας (target maturity), στα οποία έχουν τοποθετηθεί τα καταθέτες. Στην τελευταία έκδοση 13 εβδομάδων που πραγματοποιήθηκε στις 2 Απριλίου, η απόδοση έκλεισε στο 2,03% και οι εισροές είναι κυρίως επανατοποθετήσεις από προηγούμενες λήξεις, δίνοντας σταθερή διέξοδο σε ασφαλείς τοποθετήσεις.

«Οι ρευστοποιήσεις στην ελληνική αγορά αμοιβαίων κεφαλαίων ήταν αμελητέες», υπογραμμίζει ο διευθυντής επενδύσεων της Πειραιώς Asset Management ΑΕΔΑΚ Κωνσταντίνος Κονδάκης, και «το κύριο χαρακτηριστικό που παρατηρήσαμε ήταν μια μετακίνηση κάποιων πελατών από υψηλότερο ρίσκο σε χαμηλότερο, μέχρι να ξεκαθαρίσει το τοπίο στις διεθνείς κεφαλαιαγορές». «Η αγορά δεν έχει επηρεαστεί από τις διακυμάνσεις των αγορών», σχολιάζει ο ανώτερος διευθυντής διοίκησης Wealth Management της ΕΤΕ Γιώργος Βαρελτζίδης, καθώς τα αμοιβαία κεφάλαια target maturity χαρακτηρίζονται από χαμηλού ρίσκου επενδύσεις με τοποθετήσεις σε εταιρικά και κρατικά ομόλογα της Ευρωζώνης, υψηλής διαβάθμισης που κρατούν τις υποσχέσεις τους για τις αποδόσεις της τάξης του 2% περίπου ετησίως». Παρόμοιες εκδόσεις «τρέχουν» αυτή την περίοδο όλες οι τράπεζες, με διαφορετικά χαρακτηριστικά ωστόσο η κάθε μία, τόσο ως προς τη σύνθεση του χαρτοφυλακίου όσο και προς τη διάρκειά τους, που κυμαίνεται από 2 έως 5 χρόνια.

Η Εθνική, σύμφωνα με τον κ. Βαρελτζίδη, διαφοροποιείται από την αγορά λόγω της μικρής διάρκειας που έχουν τα αντίστοιχα προϊόντα προκαθορισμένης διάρκειας, όπως το Δήλος Extra Income, και η νέα έκδοση που θα βγει στο τέλος του μήνα θα είναι επίσης 2ετούς διάρκειας με συνολική απόδοση μεταξύ 3,40% και 3,80% στη διετία. Εναλλακτικά, θα υπάρξει δυνατότητα τοποθέτησης σε αμοιβαίο κεφάλαιο διαχείρισης διαθεσίμων (money market), που όπως σημειώνει προσφέρει τα καλά ενός αμοιβαίου κεφαλαίου, δηλαδή άμεση ρευστότητα και παράλληλα υψηλότερη απόδοση έναντι των μετρητών, δηλαδή κοντά στο 1%-1,5% ετησιοποιημένο. Εκτιμώμενη ενδεικτική σωρευτική απόδοση στη λήξη 3,90%-4,40% (ετήσια απόδοση 1,55%-1,75%) με μικρή χρονική δέσμευση του πελάτη για 30 μήνες, έχει και το Πειραιώς Α/Κ Εισοδήματος 2027 Ευρωπαϊκό Ομολογιακό που επενδύει σε εταιρικά ομόλογα και έχει περίοδο εγγραφής έως τις 15 Μαΐου, ενώ 5ετούς διάρκειας είναι το Alpha (LUX) target maturity της Alpha Bank με εκτιμώμενη απόδοση κοντά στο 2% το πρώτο έτος.

**Πρέπει να δημιουργηθούν επενδυτικά χαρτοφυλάκια με ευρεία διασπορά (διαφορετικές κατηγορίες επένδυσης, οικονομικοί κλάδοι, χώρες).**

«Η δημιουργία επενδυτικών χαρτοφυλακίων έρχεται ως φυσική συνέπεια στην κάλυψη μεσοπρόθεσμων ή μακροπρόθεσμων στόχων», εξηγεί ο Γιώργος Βαρελτζίδης. Το πρώτο βήμα είναι να καθοριστούν ποσοτικά και χρονικά οι μελλοντικοί στόχοι (π.χ. οι σπουδές των παιδιών, η απόκτηση κατοικίας, η ενίσχυση του συνταξιοδοτικού εισοδήματος κ.λπ.). Στη συνέχεια, πρέπει να δημιουργηθούν επενδυτικά χαρτοφυλάκια με ευρεία διασπορά (διαφορετικές κατηγορίες επένδυσης, οικονομικοί κλάδοι, χώρες) τα οποία να ταιριάζουν με τον κάθε επενδυτικό χαρακτήρα. Μια εξαιρετική τακτική είναι αυτή των σταδιακών τοποθετήσεων στα επενδυτικά προϊόντα των χαρτοφυλακίων και σε διαφορετικές χρονικές στιγμές με στόχο τη μείωση της διακύμανσης και τη μεγιστοποίηση της αναμενόμενης απόδοσης.

# Μικρά κέρδη την Τρίτη στο Χρηματιστήριο

**Μικρά κέρδη** σημείωσε την Τρίτη το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου. Ο Γενικός Δείκτης έκλεισε στις 230,27 μονάδες, σημειώνοντας άνοδο της τάξης του 0,98%. Η ημερήσια αξία των συναλλαγών διαμορφώθηκε στις €304.872.

Ο Δείκτης FTSE/CySE 20 έκλεισε στις 139,21 μονάδες, καταγράφοντας αύξηση σε ποσοστό 1,01%. Όσον αφορά τους επιμέρους χρηματιστηριακούς δείκτες, άνοδο κατέγραψαν ο δείκτης της Κύριας Αγοράς κατά 1,14%, της Εναλλακτικής Αγοράς κατά 0,47% και των Επενδυτικών Εταιρειών κατά 1,56%. Αμετάβλητος παρέμεινε ο δείκτης των Ξενοδοχείων. Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προσέλκυσαν οι τίτλοι της Τράπεζας Κύπρου με €219.158 (τιμή κλεισίματος €5,58 – άνοδος 1,45%), της Δήμητρα Επενδυτική με €37.253 (τιμή κλεισίματος €1,605 – άνοδος 1,58%), της Logicom με €26.863 (τιμή κλεισίματος €3,68 – άνοδος 2,79%), της Κυπριακής Εταιρείας Τσιμέντων με €17.040 (τιμή κλεισίματος €0,90 – χωρίς μεταβολή) και της CTC με €777 (τιμή κλεισίματος €0,256 – χωρίς μεταβολή). Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγμάτευσης, 5 κινήθηκαν ανοδικά, 1 κινήθηκε καθοδικά και 8 παρέμειναν αμετάβλητες. Ο αριθμός των συναλλαγών ανήλθε στις 99.

**Ο Δείκτης FTSE/CySE 20 έκλεισε στις 139,21 μονάδες, καταγράφοντας αύξηση σε ποσοστό 1,01%.**

Εξάλλου, το υπουργείο Οικονομικών ανακοίνωσε, μέσω του ΧΑΚ, ότι τα Γραμμάτια Δημοσίου 13 Εβδομάδων, 1η Έκδοση 2025 (24/01/2025 – 25/04/2025) (TB13A25) θα λήξουν την 25η Απριλίου 2025. Προσθέτει ότι η τελευταία ημερομηνία διαπραγμάτευσης των προαναφερόμενων Γραμματίων θα είναι η 16η Απριλίου 2025.

# Κόκκινα δάνεια 11 δισ. ρυθμίστηκαν μέσω εξωδικαστικού

*Της* **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

**Διπλάσιες** σε σχέση με πέρυσι ήταν κατά τον μήνα Μάρτιο οι ρυθμίσεις που πραγματοποιήθηκαν μέσω του εξωδικαστικού μηχανισμού, ο αριθμός των οποίων ανήλθε σε 33.432 και η συνολική αξία των ρυθμισμένων οφειλών σε 10,9 δισ. ευρώ. Πρόκειται για αύξηση 117% σε σχέση με τον Μάρτιο του 2024 που οι συνολικές επιτυχείς ρυθμίσεις ήταν 15.408 και οι ρυθμισμένες οφειλές ήταν αξίας 5,52 δισ. ευρώ.

**Μέσα σε ένα χρόνο διπλασιάστηκαν οι ρυθμίσεις. Στο 15% το μέσο «κούρεμα».**

**Η μεγαλύτερη** κατηγορία οφειλών που έχουν ενταχθεί στον εξωδικαστικό μηχανισμό είναι τα χρέη των επιτηδευματιών, που φθάνουν τα 25 δισ. ευρώ -ανεξάρτητα εάν έχουν ρυθμιστεί ή όχι.

Με βάση την έκθεση προόδου του εξωδικαστικού μηχανισμού που δημοσιοποίησε το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, οι επιτυχείς ρυθμίσεις αντιπροσωπεύουν περίπου το 50% των οφειλών από αιτήματα που έχουν ολοκληρωθεί μέχρι σήμερα, το συνολικό ύψος των οποίων ανέρχεται σε 21,8 δισ. ευρώ. Σε όρους αριθμού αιτημάτων έχουν ολοκληρωθεί μέχρι σήμερα 58.920 και άρα τα αιτήματα που είχαν θετική έκβαση αντιπροσωπεύουν το 56,7% του συνόλου.

Η πλειοψηφία των μέχρι σήμερα ρυθμίσεων που ανέρχονται σε 7 δισ. ευρώ περίπου αφορά χρέη προς το Δημόσιο, ενώ κοντά στα 4 δισ. ευρώ είναι οι ρυθμίσεις που περιλαμβάνουν οφειλές και σε τράπεζες ή funds. Η μέση διάρκεια αποπληρωμής για τις οφειλες προς το Δημοσιο φθάνει τα 17 χρονια, ενώ το μέσο «κούρεμα» διαμορφώνεται στο 15%. Το 50,2% πάντως των οφειλών προς το Δημόσιο έχει ρυθμιστεί χωρίς «κούρεμα» και έτσι οι οφειλέτες σε αυτή την περίπτωση επωφελούνται κυρίως από την επιμήκυνση της διάρκειας αποπληρωμής. Αντίστοιχα για οφειλές προς τράπεζες ή funds, η μέση διαρκεια αποπληρωμης είναι τα 16 χρόνια, αλλά το μέσο «κούρεμα» φθάνει στο 30,4%. Μία στις δύο ρυθμίσεις που έκαναν τράπεζες ή funds έλαβε και «κούρεμα» οφειλής άνω του 30%, ενώ ένα ποσοστό 31,1% δεν έχει λάβει καθόλου.

Πιο ωφελημένοι είναι όσοι έχουν χρέη από καταναλωτικά δάνεια, καθώς το μέσο «κούρεμα» σε αυτές τις περιπτώσεις διαμορφώνεται στο 35,4%. Ακολουθούν τα επιχειρηματικά δάνεια με μέσο «κούρεμα» 30,5%, ενώ στα στεγαστικά δάνεια αυτό περιορίζεται στο 14%. Να σημειωθεί ότι η μεγαλύτερη κατηγορία οφειλών που έχουν ενταχθεί στον εξωδικαστικό μηχανισμό είναι τα χρέη των επιτηδευματιών, που φθάνουν τα 25 δισ. ευρώ –ανεξάρτητα εάν έχουν ρυθμιστεί ή όχι–, ενώ στα 9,5 δισ. ευρώ είναι οι οφειλές επιχειρήσεων και άλλα 9,6 δισ. ευρώ είναι τα χρέη των φυσικών προσώπων. Τα υψηλότερα ποσοστά εγκρισιμότητας αιτήσεων έχουν οι εταιρείες διαχείρισης Intrum, QQuant, Cepal και ακολουθεί η doValue, ενώ από τις τράπεζες το μεγαλύτερο ποσοστό έχει η Eurobank και αμέσως μετά η Τράπεζα Πειραιώς.